Obrazový časopis Mladý svět 1959-70

Mgr. Barbara Hucková, MBA

Disertační práce

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Dizertační práce

Obrazový časopis Mladý svět 1959-70

Young World, Image Weekly News Magazine 1959-70

Autor: **Mgr. Barbara Hucková, MBA**

Studijní program: P8206 Výtvarná umění
Studijní obor: 8206V102 Multimédia a design

Školitel: prof. Mgr. Pavel Dias

Oponenti: Doc., Mgr. et MgA. Filip Láb, Ph.D.
prof. Mgr. Jindřich Štreit, dr. h. c.

Zlín, červen 2018

Prohlašuji, že jsem dizertační práci na téma *Obrazový časopis Mladý svět 1959-70* vypracovala pod vedením školitele samostatně, pomocí zdrojů a pramenů literatury uvedených v práci.

V Praze 10. 4. 2018

.....
Mgr. Barbara Hucková, MBA

Děkuji školiteli prof. Pavlu Diasovi za jeho odborné vedení práce. Děkuji všem, kdo byli ochotni se se mnou podělit o zkušenosti, cenné informace a čas, a to byl především můj otec Miroslav Hucek a jeho spolupracovníci.

Děkuji přátelům, kteří mně byli oporou, podpořili mě myšlenkami a povzbuzením. Děkuji mé mamince, manželovi a synům, že mě s důvěrou podporují při realizaci projektů, jakým byla i tato dizertační práce.

Abstrakt

Vznik ilustrovaných časopisů v minulém století byl nepopiratelným fenoménem společnosti a její poptávky po informacích. Tato oblast žurnalistiky se rozvíjela především v souvislosti s rozvojem technologií samotného snímání obrazu a následně i tisku. Časopisy byly vždy odrazem poptávky ve společnosti, politické i ekonomické situace. Zároveň je nezpochybnitelné, že jejich kvalita byla vždy dílem autorů a redaktorů, schopných poptávku a očekávání čtenářů vystihnout a naplnit. Jejich forma – obrazová a výtvarná kvalita však byla rovněž ovlivněna technickou úrovní polygrafického průmyslu a možnostmi distribuce.

Disertační práce *Obrazový časopis Mladý svět (1959–1970)* popisuje vznik a první desetiletí existence týdeníku jeho obsah i formu v období šedesátých let minulého století. Toto období bylo vybráno z důvodu dosud nepopsaného fenoménu rozvoje společenského obrazového časopisu. Užití částí rozhovorů s ještě žijícími redaktory a pamětníky, spolu s dobovými dokumenty jsou součástí studie a následného vyhodnocení, jakým způsobem dosáhl redakční tým věrohodnosti a úspěchu u čtenářů v celém spektru společenských zájmů a realitě života v šedesátých letech 20. století v Československu.

Summary

The emergence of illustrated magazines in the last century was undeniable phenomenon of society and its demand for information. This area of journalism and photo journalism developed primarily in connection with the technological development of imaging and printing subsequently. The magazines have always functioned as a reflection of the demand in the society and its political and economic situation. It is also clear that a magazine quality has always been part of the writers and editors work and their ability to meet demand and expectations of the readers. Their visual and artistic form, however, was also influenced by the technical level of the printing industry and distribution options.

My dissertation *Image magazine Young World (1959-70)* describes the emergence and the first decades of the magazine's content and its form during the 1960s. This period was selected because such a comprehensive study about this theme has not been published yet. Recorded interviews with editors and witnesses of this period, along with historical documents are part of the study and the subsequent assessment of how the editorial team reached the credibility and success with readers across the diverse spectrum of social interests and the reality of life in the 1960s of the 20th century in Czechcolovakia.

Klíčová slova: *obrazový časopis, týdeník, Mladý svět, redakce, redaktoři, fotografie, grafický design/ilustrace, reportáž, fotoreportáž*

Key words: *illustrated magazine, weekly, Young World, editorial, editorial staff, photography, graphic design/illustration, reportage, photoreportage*

Speciální poděkování

Mé poděkování patří těm, kteří se se mnou podělili o své zkušenosti z redakce *Mladého světa* z období, které je popisováno v dizertační práci. Podařilo se mi zachytit některé z redaktorů a členů redakce, kteří byli její součástí prvních 12 let existence týdeníku *MS*.

Obr. č. 01: **Jiří Bubeníček** *– výtvarný redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 02: **Irma Cibulová** *– fotolaborantka, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 03: **Jiří Černý** *– redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 04: **Jan Dobiáš** *– redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 05: **Jitka Hauptvogelová** *– redaktorka, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 06: **Táňa Hedvábná** *– redaktorka, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 07: **Ljuba Horáková** *– redaktorka, foto: Barbara Hucková, 2013.*

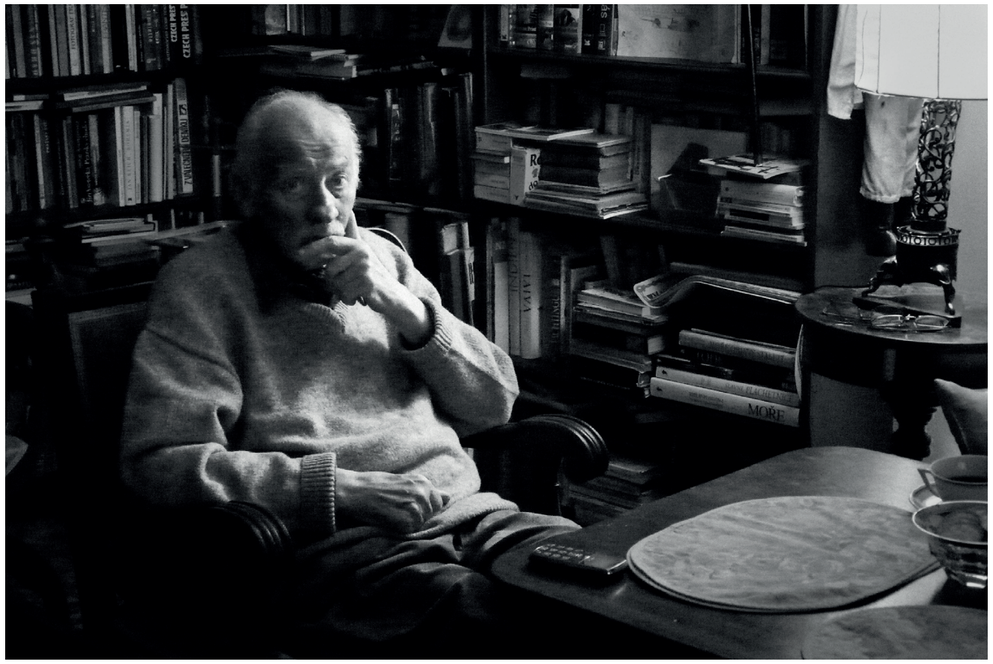

Obr. č. 08: **Miroslav Hucek** – *fotograf, foto: Barbara Hucková, 2011.*

Obr. č. 09: **Mirka Humplíková – Filípková** – *redaktorka, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 10: **Karel Hvížďala** – *redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 11: **Jiří Janoušek** – *redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 12: **Eda Kriseová** – *redaktorka, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 13: **Rudolf Křesťan** – *redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 14: **Dušan Macháček** – *šéfredaktor, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 15: **Přemysl Veverka** – *redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 16: **Jaroslav Weigel** *– výtvarný redaktor, grafik, foto: Barbara Hucková, 2015.*

Obr. č. 17: **Miroslav Zajíc** *– fotograf MS, foto: Barbara Hucková, 2018.*

Současný stav řešené problematiky

Popis situace, vzniku týdeníku *Mladý svět*, nebyl samostatně zpracován zatím v žádné práci. Většinou se vyskytuje v materiálech, řešících problematiku obrazových časopisů. Vznik a existence *Mladého světa* byl zmiňován především z hlediska žurnalistického. Některé bakalářské a diplomové práce (především na Fakultě žurnalistiky UK) se dílčím způsobem zaměřily na některé aspekty sledované problematiky. Někdy byly částečně popisovány a analyzovány osobnosti, které přispívaly, nebo pracovaly v jeho redakci a jednotlivé publikované reportáže a příspěvky. Nejedná se však o komplexní text, který by dokázal popsat vznik, existenci a trendy ve vývoji tohoto týdeníku.

Cíle dizertační práce

Dizertační práce s názvem *Obrazový časopis Mladý svět (1959-70)* má za cíl popsat a analyzovat vznik časopisu a jeho obsah v prvním desetiletí jeho vydávání, jelikož toto období bylo naprosto klíčové pro celou dobu trvání existence tohoto periodika.

Časopis vycházel od roku 1959 do roku 2005. Zaměření na léta 1959-70 byla vybrána z důvodů společensko-politické proměny celé československé společnosti, která se promítala ve výrazu a komunikaci *Mladého světa*. Tvář a struktura časopisu zaznamenaly právě v tomto období podstatné ustálení skladby a stylu, které ovlivnily vnímání a úspěšnost časopisu. Toto období vybudovalo, pevně vytyčilo a prověřilo obsah a strukturu stejně jako formu komunikace se čtenáři. To, co vznikalo, bylo základem další existence obrazového týdeníku, který se stal v určitém slova smyslu fenoménem.

V současné době procházejí média určitou ekonomickou globalizací. Práce o časopisu *Mladý svět* je popisem vzniku a zrodu periodika, které se udrželo a fungovalo ve své základní podobě celých pětatřicet let.

To však vyžadovalo rozbor jednotlivých cílů, které si redakce, v nesnadných letech prvního desetiletí vytkla. Smyslem analýzy tohoto časopisu je vyhodnotit prvky přinášející atraktivitu tištěného média (jeho obsahu i formy) a zároveň se zaměřit na roli, kterou v časopise hrála fotografie.

Je jasné, že náhled na dobu bez znalosti historických souvislostí by byl povrchní, proto je nezbytné alespoň v krátkosti popsat některé důležité historické momenty.

Je však více než zřejmé, že doba, zachycená fotografy, je zaznamenána a my ji vnímáme jako součást paměti historie, historických událostí, všedního života jednotlivce i národa.

Metody badatelské práce

Metodou, použitou pro zkoumání obrazového týdeníku *Mladý svět* v letech 1959-70, byly zvoleny metody přímé a nepřímé. Základem přímé metody je v tomto případě zkoumání pramenů a následných dějinných skutečností. V případě popisu historického materiálu, v tomto případě obrazového týdeníku, je nasnadě, že kořeny tohoto tématu leží v minulosti. Částečně se tedy jedná o prostý popis skutečnosti. Obvykle je přímá metoda jednou z nejčastěji používaných při výzkumu historie.

Nepřímá metoda je využívána v případech, kdy se nedochovalo dostatečné množství historických pramenů. Znamená to, že byly využity i některé prameny, které nepřímo souvisely s časopisem.

Obě tyto metody sledují v časové posloupnosti vývoj studované problematiky od nejstaršího k nejnovějšímu.

Kromě analýzy samotných historických zdrojů byly zvoleny také kvalitativní rozhovory s některými vybranými redaktory *Mladého světa*, kteří v něm působili ve zkoumaných letech 1959-70. V řízených rozhovorech byly kladeny některé obdobné otázky. Tímto bylo možné nalézat zobecňující rovinu informací. Byla analyzována fakta, která byla ověřována z dostupných materiálů. Tato metoda byla zvolena vzhledem k pokročilému věku některých dotazovaných. Nebylo totiž možné zvolit dotazník ani zajistit rozhovory se všemi původně vybranými respondenty, neboť někteří z nich na oslovení nereagovali nebo tvrdili, že jim paměť již neslouží natolik, aby jejich výpověď byla relevantní. Proto jsem následně zvolila metodu srovnávání neboli komparace, a to porovnáváním všech zjištěných faktů.

Obsah

Abstrakt / Summary / Poděkování 004
Současný stav řešené problematiky 015
Cíle dizertační práce 015
Metody badatelské práce 016

1. HISTORICKÝ EXKURZ SLEDOVANÉHO OBDOBÍ 1959-70 019

1.1 Cenzura 023
1.2 Situace v kultuře 024
1.2.1 Film ve Francii 025
1.2.2 Film v ČSSR 026
1.2.3 Literatura v ČSSR 028
1.2.4 Divadlo a výtvarné umění v ČSSR 029
1.3 Media 030
1.3.1 Československá televize a československý rozhlas 031
1.3.2 Vybraná tištěná media v ČSSR v období 1959-70 032
1.3.3 Volný čas a jeho vyžití 034
1.3.4 Nakladatelství a vydavatelství Mladá fronta 035

2. TÝDENÍK MLADÝ SVĚT 1959-70 039

2.1 Vznik týdeníku MS – než to všechno začalo 039
2.2 První ročník MS – 1959 045
2.3. Druhý ročník MS – 1960 055
2.4 Třetí ročník MS – 1961 063
2.5 Čtvrtý ročník MS – 1962 071
2.6 Pátý ročník MS – 1963 081
2.7 Šestý ročník MS – 1964 091
2.8 Malé dějiny fotografie jako součást MS 1964 101
2.9 Sedmý ročník MS – 1965 109
2.10 Osmý ročník MS – 1966 117
2.11 Devátý ročník MS – 1967 127
2.12 Desátý ročník MS – 1968 137
2.13 Jedenáctý ročník MS – 1969 159
2.14 Dvanáctý ročník MS – 1970 173
2.15 Magazíny a aktuality Mladého světa 183

3. REDAKCE MLADÉHO SVĚTA 191

3.1 Popis pracovních pozic 191
3.2 Porady v Mladém světě 193
3.3 Profily vybraných redaktorů 195
3.4 Profily fotografů 200
3.4.1 Profily redakčních fotografů 200
3.4.2 Profily vybraných fotografů spolupracujících s časopisem 202
3.5 Náklad týdeníku Mladý svět 211
3.6 Mladý svět chtěl být vidět 213
3.7 Anketní řešení 217
3.8 Co bylo po roce 1970 224

4. KRÁTKÁ ÚVAHA O MLADÉM SVĚTĚ VE FENOMÉNU MLADÝ SVĚT 230

Přílohy / Seznam použitých fotografií / Seznam zkratek / Seznam použité literatury / Profesní životopis autorky 234

1. Historický exkurz sledovaného období 1959–70

Československo patřilo po druhé světové dálce do sféry vlivu Svazu sovětských socialistických republik (SSSR) a další vývoj naší země byl pak několik dalších desetiletí pevně svázán právě s tímto státním útvarem a jeho komunistickou stranou (KSSS).

Po smrti sovětského vůdce J. V. Stalina († 1953) se v roce 1956 konal XX. sjezd KSSS. Jeho závěry pak ovlivnily další chod historie. Hlavním řečníkem byl Nikita Sergejevič Chruščov, který na uzavřeném zasedání přednesl projev *Kult osobnosti a jeho důsledky*, v němž poodhalil a odsoudil Stalinovy diktátorské praktiky. Kritické projevy zazněly jak na adresu členů KSSS, tak i směrem k delegátům ze zahraničí. Jednotlivé satelitní komunistické strany zaujaly svá stanoviska, a to jak v NDR, Rumunsku, Polsku, Bulharsku, Maďarsku, tak i v Československu. Snad nejdále dospělo vymezení se proti kultu osobnosti v Polsku a Maďarsku v roce 1956. Události v Maďarsku byly nejdříve pokojnou demonstrací solidarity s Polskem, avšak přerostly v povstání, které podpořila i armáda.

V Československu, kde byl kult Stalina pěstován velice intenzivně, mělo odhalení jeho zločinů pronikavý ohlas. Nařízená diskuse uvnitř KSČ o závěrech XX. sjezdu KSSS, zejména odsouzení zločinů stalinské éry, přerostla rychle v kritiku stranického vedení i aparátu a v požadavek svolání mimořádného sjezdu. Komunistické vedení cítilo ohrožení svého mocenského monopolu a vyvolalo kampaň proti sjezdu spisovatelů. Dne 2. května 1956 politické byro ÚV prohlásilo diskusi k XX. sjezdu KSSS za skončenou.

V roce 1956 se 2. sjezd československých spisovatelů přece jen konal, a byl samozřejmě poznamenán děním v SSSR. V řadě vystoupení přítomných spisovatelů zazněla kritická slova ohledně zásahů stranických a státních orgánů do literární tvorby. Bylo doporučeno, aby se literáti stali „svědomím svého národa“. Mezi autory to byli zejména František Hrubín a Jaroslav Seifert, kteří požadovali demokratizaci v oblasti kultury a autorského tvůrčího procesu.

Třetí sjezd čs. spisovatelů v roce 1963 se zřetelně vymezil proti politizování kultury, ale nešlo ještě o snahu demokratizace, nýbrž spíše o nápravu minulých křivd. XIII. sjezd KSČ v roce 1966 v kulturní rezoluci odmítl stalinistické pojetí literatury a do určité míry ve své politice polevil. Byl to poslední předreformní sjezd. Za největší nebezpečí bylo označeno zlehčování ideologie socialismu.

Vyvrcholením dění v šedesátých letech v oblasti kultury, politiky a celospolečenských proměn se stal rok 1968. Vstup spojeneckých vojsk Varšavské smlouvy však rozvoj společnosti směřující k demokracii ukončil a následovala takzvaná normalizace.

Komunistická moc v Československu byla po celých čtyřicet let svého trvání pevně vázána na existenční podporu ze strany Sovětského svazu a KSSS. KSČ uznala výhradní autoritu Moskvy už za vlády Klementa Gottwalda. Její suverenita v politickém rozhodování tak zůstávala až do roku 1989 značně omezená.

Pouze ve třech krátkých obdobích se její linie zcela neshodovala se sovětskou: koncem padesátých let, koncem šedesátých let a koncem osmdesátých let. Pokaždé to však bylo z jiného důvodu. V šedesátých letech prosazovala dalekosáhlou reformu, v dalších dvou případech byla naopak konzervativnější než samotná KSSS.

Po nástupu Nikity S. Chruščova do funkce prvního tajemníka ÚV KSSS a kritice stalinismu na XX. sjezdu sovětských komunistů v roce 1956 zasáhla většinu zemí východního bloku politická obleva. Skončila éra politických procesů, stranických čistek i absolutní izolace. Političtí vězni se dočkali amnestie, jméno a sochy J. V. Stalina se vytratily z veřejných míst. Avšak ne všechny komunistické země s kritikou stalinské éry a dílčími politickými změnami souhlasily. Například Albánie kvůli kritice Stalina opustila východní blok. Také československé vedení dlouho odmítalo reformy podle sovětského vzoru a vyčkávalo na případnou novou mocenskou změnu v Moskvě. V Praze se ještě v roce 1958 konaly politické procesy, zatímco v Sovětském svazu už byla většina politických vězňů na svobodě.

Novému kurzu bránil především první tajemník ÚV KSČ (od roku 1953) a prezident republiky (od roku 1957) Antonín Novotný. V první polovině padesátých let nesl politickou spoluodpovědnost za některé procesy a represe. Pravděpodobně už z těchto důvodů si nepřál žádnou kritiku minulosti. Veřejnost ho chápala jako přežívající symbol stalinismu. Proti změnám v SSSR protestoval, dokonce i dopisem ÚV KSSS. Amnestii politických vězňů Novotný povolil až v květnu 1960, čtyři roky po SSSR. V té době se již v KSČ formovala vlivná opoziční skupina mladých reformistů, nespokojená s poměry vzešlými z padesátých let a s přežívajícími totalitními praktikami Novotného. Kritizovala zejména kumulaci jeho státnických a stranických funkcí. Prvního významného úspěchu dosáhla tato skupina v roce 1963, kdy vznikly takzvané rehabilitační komise, které měly „očistit“ komunisty postižené v padesátých letech. Na XIII. sjezdu KSČ v roce 1966 se mnozí z nich dostali do ústředního výboru (ÚV KSČ).

Ve vedení SSSR proběhla v roce 1964 další mocenská změna. Neúspěšný Chruščov byl sesazen a jeho konzervativnější nástupce Leonid I. Brežněv se ke stalinským praktikám již nevrátil. Až do srpna 1968 probíhal v Kremlu mocenský boj mezi umírněnými reformátory a konzervativci. Teprve v souvislosti s vojenskou invazí do Československa se Brežněv definitivně přiklonil na stranu konzervativců.

Novotného křídlo v KSČ se ani ve druhé polovině šedesátých let nehodlalo vzdát. Přestože na jedné straně činilo pod nátlakem Moskvy i sílícího reformního křídla v KSČ značné ústupky vnitrostranickým oponentům, na druhé straně se je snažilo vyvážit utužením komunistické moci jako takové. Novotného nomenklatura začala ztrácet své dosavadní neotřesitelné postavení. Vnitrostranická opozice významně sílila.

V červnu 1967 zazněla první otevřená kritika režimu na 4. sjezdu československých spisovatelů. Připojili se k ní i přední spisovatelé, kteří byli členy

KSČ (Ludvík Vaculík, Pavel Kohout a Ivan Klíma). Arnošt Lustig a Jan Procházka vystoupili s kritikou arabsko-izraelského konfliktu. Intelektuálové odsuzovali především zločiny padesátých let a přetrvávající totalitní praktiky. Sjezd spisovatelů se stal otevřenou politickou platformou. Delegace ÚV KSČ, vedená druhým mužem strany Jiřím Hendrychem, na protest opustila jednací sál. Novotný zasáhl. Obci spisovatelů odebral Literární noviny, nařídil cenzurovat zprávy ze sjezdu a několik spisovatelů nechal vyloučit z KSČ. Avšak nástupu reformního křídla k rozhodující ofenzivě již zabránit nedokázal.

Na říjnovém zasedání ÚV KSČ v roce 1967 vystoupil první tajemník Komunistické strany Slovenska (KSS) Alexander Dubček s tvrdou kritikou Novotného. Požadoval oddělení stranických a státnických funkcí. Dotkl se také citlivé „slovenské státoprávní otázky“. Jednání ÚV narušila 31. října spontánní demonstrace studentů ze strahovských kolejí. Ačkoli protestovali „proti vypínání elektrického proudu“, akce nesla i jasný politických podtext. Protestující došli až k Pražskému hradu, kde pod okny Novotného skandovali dvojsmyslné „Chceme světlo!“ Veřejná bezpečnost proti studentům brutálně zasáhla. Novotný už tehdy tvrdil, že v Československu hrozí kontrarevoluce.

Počátkem prosince přicestoval do Prahy na tajnou návštěvu sovětský vůdce Leonid I. Brežněv. Sešel se odděleně s Dubčekem i s Novotným. Toho ale nakonec nepodpořil a doporučil „československým soudruhům“, aby si své problémy vyřešili sami. Nepovažoval pravděpodobně situaci za kritickou. Před odletem pronesl slavnou větu: *Eto vaše dělo! – Je to vaše věc!* Na prosincovém zasedání pak reformisté otevřeně požadovali odstoupení Novotného z funkce prvního tajemníka ÚV KSČ.

Atmosféra postupného uvolňování a také relativní vzestup životní úrovně otevřely možnost otevřeně (alespoň na odborné a nejvyšší stranické a státní úrovni) přiznat dlouhodobé hospodářské obtíže. V důsledku závažného neúspěchu 1. pětiletky (1949-53) bylo přistoupeno k pokusu o částečnou hospodářskou reformu. Polovičatou a nejednoznačnou reformu schválila KSČ 25. února (1956-60) na zasedání svého ústředního výboru jako podklad pro připravovanou 2. pětiletku. Reforma měla zajistit úspěšné budování „materiální základny socialistické společnosti“ a pokud možno uchlácholit společnost zvyšováním životní úrovně. Základem byl pokus o decentralizaci hospodářství. To vyvolalo kromě jiného změnu Státního úřadu plánovacího na Státní plánovací komisi a další kosmetické změny. 3. pětiletka (1961-65), tzv. Rozsypalova reforma, naprosto selhala. Její neúspěch byl zdůvodňován i mezinárodní situací např. karibskou krizí nebo konfliktem na sovětsko-čínské hranici.

Historické změny samozřejmě podlomily neotřesitelnou a zaslepenou sebedůvěru nositelů budování projektu socialistického státu. Vznikla zvláštní směs duchovní svobody a duchovní nesvobody. Nebylo již možné popírat existenci krize. Společnost věděla, že ti, kteří představují nesvobodu, jsou představitelé oficiální moci, a ti, kteří usilovali o svobodu, byli součástí výrazné skupiny tvůrčích pra-

covníků (publicisté, umělci, filozofové, vědci atd.). V oblasti duchovního života, který samozřejmě byl a je spjatý s médii, informovaností. Nesmíme zapomenout, že KSČ po větší část šedesátých let ovládala všechny určující mocenské pozice, ale její vliv na duchovní síly byl jistým způsobem oslaben. Častěji byl vyjadřován pocit duchovní deziluze ze stavu společnosti a více se objevovala potřeba zdravého, přirozeného a živého společenství. V rámci možnosti přežití a možnosti zveřejňování této informace byla užívána jistá „taktika“ či mimikry o tom, že socialistická společnost není odmítána a je vysvětlována jako společnost svobodná a spravedlivá, následně označována jako „socialismus s lidskou tváří“.

Již po polovině padesátých let 20. století se i v KSČ začalo mluvit o potřebě změny. Vše se však muselo odehrávat v jasně ideologicky vymezeném prostoru. Kritika mimo tento prostor by se mohla stát nebezpečnou.

Při nahlédnutí do historie období vzniku týdeníku Mladý svět (MS) nemůžeme opomenout rozvoj dalších médií. Československá kultura na konci padesátých let prožívala kromě mnoha jiných událostí i nástup nového trendu – masové kultury. Hlavním sdělovacím prostředkem byl stále rozhlas a tištěná média (noviny popř. časopisy). Televize měla za sebou prvních pět let fungování a začala si nacházet cestu do domácností. Se stoupající zaměstnaností a kupní silou obyvatel společnost začala pomalu poznávat i „reálně-socialistický“ konzum. Nástup masové kultury začal ovlivňovat i preference jednotlivých složek kultury, např. populární hudbu.

Historik Jiří Knapík se ve studii *V zajetí moci* domnívá, že právě v této době (tedy koncem padesátých let) bylo výrazně oslabeno postavení uměleckých svazů (kromě Svazu spisovatelů), neboť na počátku šedesátých let se začalo uplatňovat moderní pojetí kulturního života. Dosud prosazovaný kolektivismus v kultuře a v osvětové práci byl podle jeho názoru pomalu nahrazován více pojetím nových medií. U televize, na počátku šedesátých let stále sledované ve větších skupinkách rodinných příslušníků a známých scházejících se u majitelů televizorů, to ještě tolik neplatilo. Ale projevovalo se to zájmem o film. Představitelé kulturní politiky podle Knapíka tento rostoucí trend v druhé polovině padesátých let příliš nevnímali. Dokument „*O dalším rozvoji a prohloubení ideové účinnosti osvětové práce*“, přijatý v dubnu 1958, hovořil o významu husté sítě kulturních a osvětových zařízení. Kromě důrazu na lidovou uměleckou tvořivost se apelovalo také na správné využití masových sdělovacích prostředků – rozhlasu, filmu i televize a zakládání čtenářských, filmových a televizních kroužků. Jejich účelem bylo zintenzivnit dosah dobré knihy, filmu nebo televize, nových časopisů zaměřených na různé cílové skupiny (Voják, Signál, Svět sovětů, ale i Mladý svět. [1)]

[1] KNAPÍK, Jiří. *V Zajetí moci*. Libri, 2006. ISBN 80-7277-316-x.

1.1 Cenzura

Každý běžný občan, a tím spíše člen některého ze stranických či státních aparátů, věděl, že vše, co zveřejnily sdělovací prostředky, bylo předem projednáno v mocenské struktuře. Veřejně vyslovený názor platil za určitým způsobem „schválený“. Informace a komentáře v médiích měly pro občana hodnotu jakýchsi zašifrovaných postřehů až pokynů o tom, co se smí, nesmí nebo musí dělat.

Cenzura se vztahovala na všechna média bez výjimky. Tajným usnesením č. 17 z 22. dubna 1953 zřídila československá vláda Úřad státního tiskového dohledu, od roku 1954 nazývaný Hlavní správa tiskového dohledu (HSTD), který byl „neveřejným orgánem vlády“ a organizačně náležel do kompetence ministerstva vnitra. Legální součástí státní správy se tento do té doby tajný cenzurní orgán stal až po vydání tiskového zákona v říjnu 1966, kdy ho nahradila Ústřední publikační správa (UPS).

Tiskový zákon 81 z roku 1966 v § 2 jasně vymezuje poslání periodického tisku a ostatních hromadných informačních prostředků: „poskytovat včasné, pravdivé, všestranné a co nejúplnější informace o událostech ze všech oblastí života v Československé socialistické republice i v zahraničí; prosazovat zájmy socialistické společnosti a všestranně napomáhat k uskutečňování jejích cílů; spolupůsobit při rozvíjení socialistického vědomí občanů v duchu zásad ústavy a idejí politiky Komunistické strany Československa jako vedoucí síly ve státě a společnosti.“ [2)]

V § 10 tohoto zákona byla stanovena zodpovědnost šéfredaktorů následovně:

„(1) Plnění společenského poslání periodického tisku a jeho politicko-ideového programu a zaměření zajišťuje a za ně odpovídá vydavatel. U ostatních hromadných informačních prostředků je zajišťuje a za ně odpovídá příslušná organizace, na niž se vztahují všechna další ustanovení platná pro vydavatele.

(2) Z pověření vydavatele řídí hromadný informační prostředek šéfredaktor.

(3) Šéfredaktor určuje obsah jednotlivého vydání hromadného informačního prostředku v souladu s jeho politicko-ideovým programem a zaměřením a v souladu se zájmy a cíli socialistické společnosti. Kromě toho odpovídá podle platných předpisů za to, aby obsahem hromadného informačního prostředku nebyly porušeny zákonem chráněné zájmy společnosti, občanů a organizací. Je povinen zabezpečit, aby pravdivost a původ každé informace byly ověřeny s péčí přiměřenou okolnostem případu.“ [3)]

Naprosto jasně je dáno, kdo je pověřen kontrolou obsahu médií v § 17:

„(1) Při ochraně zájmů soc. společnosti napomáhá Ústřední publikační správa.

(2) Ústřední publikační správa zajišťuje, aby v hromadných informačních prostředcích nebyly uveřejněny informace, které obsahují skutečnosti tvořící před-

[2] Česko [online]. Tiskový zákon č. 81/1966. [cit. 2014-07-12]. Dostupné z: *https://www.koncelik.eu/tiskovy-zakon-81-1966*.

[3] Viz. poznámka 2.

mět státního, hospodářského nebo služebního tajemství. Obsahuje-li informace takovou skutečnost, pozastaví Ústřední publikační správa její uveřejnění, popřípadě rozšiřování.

(3) Rozhodnutí Ústřední publikační správy o pozastavení přezkoumá na návrh vydavatele krajský soud. Pro řízení o návrhu platí občanský soudní řád.

(4) Je-li obsah informace v rozporu s jinými zájmy společnosti, upozorní na to Ústřední publikační správa šéfredaktora a vydavatele.“ [4)]

Podle statutu HSTD se také měly omezovat skutečnosti, jež „nesmí být v obecném zájmu zveřejňovány“. Výklad pojmu obecný zájem ovšem mohl být velmi široký. Závisel na výkladu jednotlivých cenzorů, a umožňoval jim tak bez udání konkrétních důvodů vyřadit vše, co se jim nelíbilo nebo čemu nerozuměli. Projevy individualismu byly nežádoucí.

V první polovině šedesátých let se přístup cenzorů k různým druhům médií různil. Postupovalo se v duchu teze přijaté na XII. sjezdu KSČ (1962), že bez kritiky chyb a veřejné polemiky není možný další pokrok. Na kulturně-politické týdeníky, vědecké a populárně-vědecké revue a podobné tiskoviny, určené užšímu kruhu čtenářů, se nahlíželo s menší přísností a bylo možné zde publikovat kritické stati, polemiky nebo diskusní materiály.

V roce 1966 byla v Československu, jak již bylo uvedeno, uzákoněna cenzura, která do té doby sice existovala, ale fungovala mimo zákonný rámec. Vznikla Ústřední publikační správa. Záměr však nebyl naplněn. Přestože komunistická moc svůj dohled nad tiskem uzákonila, faktickou kontrolu nad ním začala ztrácet. Stále více tiskovin se snažilo nařízení Správy obcházet anebo mu přizpůsobit pouze „oficiální jazyk“, ale ponechalo kritický obsah dekódovaný „mezi řádky“.

Nakonec však byla předběžná cenzura zrušena; vzhledem ke změnám ve společnosti i uvolňování atmosféry předsednictvo ÚV KSČ, rozkolísané politickým bojem, zrušilo předběžnou cenzuru 4. března 1968. V červnu vláda schválila usnesení, které vyjadřovalo možnost prezentace osobních názorů publicistů.

Po roce 1969 se již cenzura do redakcí nevrátila. Přesto s nástupem prezidenta Gustáva Husáka, který chtěl zabezpečit soulad mediálních aktivit s vládními záměry, začal být tisk ovlivňován jinými prvky řízení. Byly vydávány pokyny či závazné směrnice, které měl šéfredaktor v redakci dodržovat. V roce 1969 byl zřízen Československý úřad pro tisk a informace (ČUTI) a v roce 1980 Federální úřad pro tisk a informace (FUTI). Tyto instituce dohlížely na tisk až do roku 1990.

1.2 Situace v kultuře

V období let 1960–1970 nastalo uvolnění v kulturní oblasti v celosvětovém měřítku. „Zlatá šedesátá“ se promítla do všech kulturních segmentů i u nás, a to

[4] Česko [online]. Tiskový zákon č. 81/1966. [cit. 2014-07-12]. Dostupné z: *https://www.koncelik.eu/tiskovy-zakon-81-1966*.

v literatuře, divadle, pantomimě, ve filmu, v hudbě i výtvarném umění. A do těchto změn vstoupil boj intelektuálů za svobodu projevu.

Není jasné, jak mohla kultura v tomto období zapůsobit na politické změny, přesto je nutné zmínit, že díla vzniklá v tomto období byla často kritickým apelem. „Česká kultura se v té době soustředila na existenciální problémy člověka a společným jmenovatelem se stala otázka ‚Kdo je člověk‘, v základní otázce spočíval kritický i politický moment české kultury.“ [5)]

Není jisté, zda hlavní vliv bylo právě období poválečné či humanistický přístup. V kultuře byla sdělení často v podobě náznaků, podobenství, a to i v tématu, jakým způsobem najít východisko pro realizaci života společnosti. Otázka morálky, morálního života byla silným tématem. Politika a její osobnosti neuměly uchopit potřeby člověka.

Pro srovnání lze uvést vlivy na tvůrčí práci a díla v oblasti filmu, v Československu a ve Francii. Příklad filmu volím z důvodů obdobného spojení obsahu a obrazu jako u obrazových časopisů.

1.2.1 Film ve Francii

Právě ve Francii lze také hledat myšlenkové základy celé této éry československé kinematografie. Zhruba v letech 1959-65 se tam odehrála obdobná revoluce v zažitém přístupu ke kinematografii. Vznik jejích zárodků lze datovat do začátku padesátých let, kdy myšlenkový otec nové vlny André Bazin založil časopis *Cahiers du Cinéma*. Do něj začali přispívat mladí kritici, z nichž mnozí se později stali invenčními a originálními režiséry.

Za nejvýraznější zvrat by bylo možné považovat vznik autorského filmu. V dosavadním pojetí byl film vnímán spíše jako dílo scenáristy. V rámci nově vznikajících postupů je ale o mnoho silnější role režiséra. To on má filmem jako formou uměleckého vyjádření prezentovat své myšlenky a zkušenosti. Zde začalo vnímání režiséra jako hlavního tvůrce filmu. S tím do značné míry souvisí i tendence těchto režisérů tzv. nové vlny vnímat film jako rozmluvu s divákem, což vedlo k omezení výpravnosti filmu, a naopak k vyššímu počtu děl komorních a nezávislých. Příčinou tohoto vývoje byla i celková krize filmového průmyslu.

Francouzská nová vlna experimentovala s tradiční konstrukcí vyprávění příběhu, kdy jdou scény chronologicky po sobě, a jedna navazuje na druhou. Režiséři začínají míchat reálný svět s fantazií, spojitosti mezi jednotlivými událostmi filmu jsou volné, hrdinové nemají jasný cíl či motivaci. Autoři nedali divákovi jasný klíč k obsahu, a vytvořili prostor pro imaginaci a fantazii.

Revolucí byla při tvorbě filmu i technika snímání používáním lehkých přenosných ručních kamer. Kameramani měli širší pole působnosti, mohli točit z nových úhlů a měli větší volnost pohybu v prostoru. Ke zvýšení citlivosti natočeného

[5] KOSÍK Karel. In: LIEM J. Antonín. *Generace*. Československý spisovatel, Praha, 1990, ISBN 22-133-1990, s. 323.

materiálu přispěly i nové technologie v oblasti zaznamenávání zvuku či užívání objektivu s proměnlivou ohniskovou vzdáleností.

Přelomem, kdy se kritici přeměnili v režiséry, se stal rok 1959, v němž většina z nich představila své debuty. François Truffaut uvedl snímek *Nikdo mne nemá rád* (Velká cena v Cannes), Jean-Luc Godard dnes již kultovní film *U konce s dechem* a Alain Resnais svá díla *Hirošima, má láska* nebo *Loni v Marienbadu*. O rok dříve natočil svůj debut *Krásný Serge*, první film francouzské nové vlny, také Claud Chabrol. Kromě těchto tvůrců je třeba zmínit i Erica Rohmera, jehož nejvýznamnějším dílem je *6 morálních povídek,* nebo režisérku Agnes Vardovou.

1.2.2 Film v Československu

Doba konce padesátých let byla plná strachu a nejistoty, zároveň se ale společnost, a to především kulturní, začala nadechovat. Přes všechny okolnosti, které neznamenaly hned změny k lepšímu, v Československu od začátku šedesátých začala působit skupina mladých tvůrců – režisérů a scenáristů. Češi Miloš Forman, Ivan Passer, Pavel Juráček, Jiří Menzel, Jaromil Jireš, Jan Němec, Evald Schorm, Vojtěch Jasný a Slováci Juraj Herz, Juraj Jakubisko, Dušan Hanák, Štefan Uher se stali představiteli takzvané československé nové vlny. Pro jejich filmy bylo společné obsazování neherců, delší metráže, často improvizované dialogy či černý, někdy až absurdní humor. Režiséři se nesnažili nic přikrášlovat, své scény komponovali syrově, ale pravdivě. Doba jim přinášela i jiná témata – milostné pobloužnění často doplňovaly i názory na zřetelně pokřivenou morálku mezi lidmi.

V roce 1960 vzniklo filmové dílo *Vyšší princip* režiséra Jiřího Krejčíka, natočené podle stejnojmenné povídky Jana Drdy. V tomto filmu zazněla z úst kantora v podání Jana Smolíka legendární věta: „Z hlediska vyššího principu mravního vražda na tyranu není zločinem.“

Ve stejném období začíná točit své originální filmové experimenty i jediná žena mezi režiséry nové vlny – Věra Chytilová. V roce 1959 vznikl její první film *Dům na Ořechovce*, následovaly *Strop* nebo *Pytel blech* (1960), krátký film *Zelená ulice* (1962) a dále filmy *O něčem jiném* (1963), *Perličky na dně* (1965), *Sedmikrásky* (1966) a řada dalších. Věra Chytilová byla nesmírně aktivní a osobitou autorkou filmů, jež dávala najevo, že punc je dán ženou, která je již v jiném postavení, než tomu bylo v padesátých letech – ženou s názorem.

Na začátku šedesátých let vznikly specifické komedie, které vytvářeli další autoři nové české vlny. Miloš Forman natočil filmy *Konkurs* a *Černý Petr* (1963) v roce 1965 komedii *Lásky jedné plavovlásky*, která získala nominaci na Oscara za nejlepší cizojazyčný film, a v roce 1967 v česko-italské koprodukci i další populární komedii *Hoří, má panenko*.

V roce 1966 natočil Jiří Menzel na základě stejnojmenné novely Bohumila Hrabala svůj film *Ostře sledované vlaky* (1966). Tento v mnoha ohledech výjimečný film byl v roce 1967 oceněn Oscarem, nejprestižnějším filmovým oceněním Americké filmové akademie. Rok poté, v roce 1968, natočil Menzel další

film *Rozmarné léto*, podle stejnojmenné knihy Vladislava Vančury. Ovšem jak v kinematografii, tak i v celé společnosti byla otevírána i vážná témata. Nelze opomenout snímek Evalda Schorma *Každý den odvahu* z roku 1963, ve stejném roce vznikla *Postava k podpírání* od Pavla Juráčka, v roce 1964 pak *Démanty noci*, natočené Janem Němcem podle stejnojmenné knihy Arnošta Lustiga.

Sběrné surovosti je název debutového filmu z roku 1965 režiséra Juraje Herze na motivy povídky Bohumila Hrabala „Baron Prášil“ ze sbírky *Perličky na dně*. Bývá považován za jednu z nejlepších filmových adaptací Hrabalova díla. Snímek je svou délkou středometrážní, ale vzhledem k časté rozdílnosti definic může spadat i do kategorie krátkých filmů.

V roce 1960 natočil František Vláčil svůj první snímek *Bílou holubici*. V1967 jeho tvorba pokračovala filmem *Marketa Lazarová* podle předlohy Vladislava Vančury. Tento historický film jistě nelze zařadit mezi snímky nové československé vlny, ale jeho obsah bývá vnímán také jako obraz společnosti. Film byl úspěšný i mezi diváky. V kinech ho zhlédlo po jeho uvedení v roce 1967 něco přes milion lidí. [6)]

Časopis *Film a doba* uspořádal v roce 1968 anketu o nejlepší film roku 1967. *Marketa Lazarová* vyhrála se ziskem 344 hlasů a porazila filmy jako Formanův *Hoří, má panenko* nebo Chytilové *Sedmikrásky.* [7)]

Spalovač mrtvol, český film režiséra Juraje Herze z roku 1968, byl natočený podle stejnojmenné novely Ladislava Fukse. Tato černá hororová komedie je řazena k německému expresionismu. Snímek byl za Československo navržen na Oscara za nejlepší cizojazyčný film za rok 1969, do nominačního výběru se ale nakonec nedostal. Na serveru ČSFD je hodnocen jako nejlepší český film všech dob. V Československu byl poprvé uveden do kin 14. března 1969, ale okamžitě po premiéře byl uložen do trezoru a znovu byl uveden až 1. srpna 1990.

Žert (1968), český film natočený režisérem Jaromilem Jirešem podle stejnojmenného románu Milana Kundery, je také řazen k nové vlně. Při natáčení byl také sledován spolupracovníkem Mladého světa Ivanem Soeldnerem.

Osobitou parodii na motivy knihy Jiřího Brdečky *Limonádový Joe aneb Koňská opera* jako první českou filmovou hudební komedii natočil režisér Oldřich Lipský v roce 1964. Ve stejném roce vznikl i první a patrně nejznámější český filmový muzikál *Starci na chmelu*. Populární snímek natočil režisér Ladislav Rychman na námět a podle scénáře Vratislava Blažka (který byl i autorem písňových textů) s Vladimírem Pucholtem, Ivanou Pavlovou a Milošem Zavadilem v hlavních rolích. Písničky autorů Jiřího Bažanta, Vlastimila Hály a Jiřího Maláska zlidověly.

Českou filmovou komedii *Kdo chce zabít Jessii* (1966) natočil Václav Vorlíček podle scénáře Miloše Macourka. Děj doprovázejí komiksové ilustrace Káji

[6] ČTK, LIDOVKY.CZ. *Restaurovaná Marketa Lazarová vyšla na DVD.* [on line] 8-11-2011. Lidovky.cz [cit. 16-12-2014].

[7] Nejlepší filmy 1967. Film a doba. Roč. 1968, s. 64 a 65.

Saudka (autora mnoha komiksů i v Mladém světě). Autoři umocnili specifický výtvarný žánr tím, že komiksové postavy ve filmu spolu komunikují, jakoby v reálném světě, pomocí bublin s nápisy.

Vznikalo mnoho pozoruhodných filmů, které odrážely společenské klima. Ne vždy ale byla situace pro tvůrce snadná, ale byla to pro ně výzva. Museli se proplétat i cestami mezi politickými nástrahami, realizace filmu také neznamenala automaticky i jeho promítání, a to především po roce 1968. Mnoho snímků bylo diváky vnímáno jako metafory, parafráze. V té době, aniž by něco takového bylo řečeno i obyčejní lidé četli mezi řádky, nejen cenzoři, hledali další sdělení v textech, výtvarných projevech, vtipech, filmech, časopisech, v mnoha ohledech se projevil i specifický český humor. Jistě není bez zajímavosti porovnat, na jaké filmy chodilo československé publikum.

Tabulka 1: Nejnavštěvovanější filmy v ČSSR v letech 1963-70

Rok	Název filmu	Počet diváků v kinech
1963	Až přijde kocour	1 991 428
1964	Limonádový Joe	4 556 331
1965	Starci na chmelu	2 975 163
1966	Ostře sledované vlaky	1 913 724
1968	Šíleně smutná princezna	2 866 403
1969	Světáci	2 836 686
1970	Kladivo na čarodějnice	2 657 920

Zdroj: časopis *Reportér 35*, 2017, str. 70 / Pramen: Kinomaniak.cz/UFD

Film a nová česká vlna byly spjaty se studenty Filmové akademie múzických umění, v šedesátých letech zde nově vznikl kabinet fotografie. V tomto období se prolínal světa filmařů, scenáristů, fotografů, herců, umělců a studentů FAMU, pracovníků filmového studia Barrandov. I tento fakt propojování a setkávání se jednotlivých tvůrců byla obrovským přínosem i pro ostatní obory.

1.2.3 Literatura

Na konci padesátých let byla svolána mimořádná konference svazu spisovatelů, což signalizovalo jasné snahy o změny v přístupu ke svobodnému projevu v literatuře. Ačkoli se hlavní ideolog v kultuře Ladislav Štoll (1954–60 ministr kultury) snažil svým projevem začínající proces zvrátit, nepodařilo se mu tento vývoj zastavit, jen zatím poněkud ohraničit a zpomalit. Další sjezd spisovatelů v roce 1963 se zcela zřetelně vyhranil proti zpolitizování kultury, šlo však spíše o napravování křivd.

XIII. sjezd KSČ v roce 1966 upozornil na „nebezpečí“ zlehčování socialistické ideologie, v kulturní rezoluci ale odmítl stalinistické pojetí literatury. Tato

deklarace napomohla postupné obnově překladů z cizích literatur (nejen socialistických; přirozeně musela být dodržena určitá hranice, dílo muselo být takzvaně „nezávadné“). Do aktivního literárního světa se postupně mohli vracet spisovatelé, kteří byli z veřejného života vyloučeni – byli perzekvováni či vězněni (například Karel Pecka či Josef Kostohryz). Nemohli zcela svobodně publikovat, ale alespoň některé jejich úvahy začaly vycházet. Vracely se osobnosti, které byly za svůj nesouhlasný postoj k režimu umlčovány, například Bohumil Hrabal, Jan Skácel, Václav Kaplický a další. Začali se více prosazovat mladí autoři, kteří se snažili především dělat literaturu po svém, jako Ludvík Aškenazy, Arnošt Lustig, Josef Škvorecký, Ivan Klíma a další.

Neopomenutelný je Ladislav Mňačko, který vydal autobiografický román *Smrt si říká Engelchen* (v roce 1959 vydáno, z filmováno Ivanem Balaďou a následně Jánem Kadárem). Také na počátku 60. let jeho kniha *Opožděné reportáže* – ze zákulisí politických procesů (někdy významem bývá přirovnávána k textům Alexandra Solženicyna). A jistě je nutné zmínit novelu *Jak chutná moc* z roku 1967, drásající obraz o téměř hypnotizující síle moci, kterou může disponovat totalitní režim.

Z počátku byla častým rezonujícím tématem válka, viděná očima obyčejných lidí, často i Židů.

1.2.4 Divadlo a výtvarné umění

Divadlo se postupně začalo více oprošťovat od socialistického realismu, mohly se hrát hry od Pavla Kohouta, Milana Kundery, Václava Havla nebo Josefa Topola a dalších. Nastalo období rozvoje malých amatérských scén, které se staly nesmírně populárními; někdy se pohybovaly na hranici zákazů, které byly po roce 1968 zrušeny.

V roce 1957 začali pořádat své „textappealy“ Ivan Vyskočil s Jiřím Suchým (tento název znamenal přitažlivé texty, většinou to byly soubory písniček, povídek či krátkých scének). V roce 1958 vzniklo Divadlo Na zábradlí, kde začal svá představení pantomimy Ladislav Fialka, na kterého později navázali Ctibor Turba, Boris Hybner a Josef Platz. V roce 1959 následovalo divadlo Semafor Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra. Tato dvě divadla zahájila „éru“ divadel nazývaných „divadla malých forem“. V roce 1963 v Liberci vznikla Ypsilonka. Mezi další významná divadla patřilo Kladivadlo, Husa na provázku z Brna a rovněž brněnské Divadlo X 62.

Kromě řady nových divadel je nutno zmínit i mnoho výrazných hereckých osobností, jejichž popularita se šířila prostřednictvím filmů. I v této sféře se československá společnost blížila vnímání kultury západní Evropy.

[8] ŠETLÍK JIŘÍ [on line] 2013-05-26,
dostupné: *http:// bienále-plzen.cz/blog-k-situaci-ceskeho-a-slovenského-umeni-v-60-letech.*

Stejně jako ve filmu, v literatuře, v divadle, tak i ve všech dalších projevech kultury probíhaly změny. Ideologie trvale považovala za nepřípustné projevy abstraktního umění a surrealismu, ty však paradoxně našly uplatnění v architektuře, nebo v disciplínách tzv. užitého umění (sklo, keramika, typografie, scénografie).

Jak uvádí Jiří Šetlík: *Tlak členské základny Svazu výtvarníků vyústil na svolaném sjezdu roku 1964 k výběru nového vedení organizace. Svaz se proměnil v jakousi odborovou organizaci, jejíž činnost se řídila demokratickými zásadami, schvalovala díla umělců, řídila obchodní činnost se současným umění, zaštiťovala svým vybraným členům pojištění prostřednictvím svobodného povolání, organizovala výběrová řízení na díla ve veřejném prostoru. Změnil se program výstavních síní, vznikla celá řada oborových časopisů, jako Výtvarné umění, Tvar, Výtvarná práce a knižních edic jeho Nakladatelství svazu výtvarných umělců. Bez ideologických zábran byla zveřejňována tvorba jednotlivců i skupin, reprezentující různé, často i protichůdné aktuální tendence a postupy.* [8)]

1.3 Média

Média jsou prostředkem komunikace, nositelem sdělení a informací z politického, ekonomického, kulturního a dalších odvětví života společnosti. Na jedné straně jde o hromadné sdělovací prostředky (masmédia), na druhé straně o jiné nositele převážně propagačních sdělení, jejichž význam eskalovala zejména po- třeba marketingu a podpory prodeje v souvislosti s rozvojem tržního hospodářství a konzumní kultury v moderní době, zhruba od poloviny 19. století.

Masmédia naproti tomu plní hlavně funkce zprostředkování informací a jejich kontinuity v kontextu doby, socializace a zábavy. Ve 20. století k nejdůležitějším patří tisk, rozhlas a televize. Často jsou zároveň i nositelé propagandy a mají za cíl ve čtenáři, posluchači, nebo divákovi vyvolat pocit důvěry ve smyslu přesvědčování pro politické či společensky významné cíle nebo myšlenky.

V době po skončení II. světové války význam masmédií radikálně stoupal. Vznikaly nové časopisy a noviny, rozšiřoval se vliv televize a rozhlasu. Tak tomu samozřejmě nebylo jen v Československu, ale na celém světě. V zemích východního bloku, stejně jako v jiných totalitních režimech, ale nemohla být zaručena nezávislost masmédií díky neměnné vedoucí úloze komunistické strany. Propaganda vládnoucího režimu byla v podstatě hlavní náplní a smyslem jejich existence.

Média jsou ze své podstaty i velmi citlivým barometrem, který odráží velmi intenzivně proměny ve společnosti. Právě proto by se sledované období dalo označit jako čas, kdy se novináři museli snažit najít cestu mezi profesní ctí a služebností režimu.

[9] ČESKÁ TELEVIZE [on line] [2014-04-24] Dostupné: *http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/*.

1.3.1 Československá televize a rozhlas

Československá televize zahájila vysílání v roce 1953, nejprve vysílala několik dní v týdnu a od roku 1958 po celý týden. Jako první vzniklo studio v Praze a následně studia v Ostravě, Bratislavě, Brně a Košicích. Rozvoj televize byl spojen i se stoupajícím množstvím diváků. V polovině roku 1962 byl registrován milion diváků, tři roky poté již dvojnásobný nárůst, na konci roku 1969 sledovaly Československou televizi více než tři miliony diváků a na konci sedmdesátých let byl počet přihlášených televizních přijímačů téměř čtyři miliony. [9)]

Funkci televize a rozhlasu popsal Čestmír Císař v roce 1963 na sjezdu Svazu novinářů: „Pokud jde o rozhlas a televizi, jsou to nástroje v rukou socialistického státu, určené bezvýhradně ke službě socialismu a komunismu v duchu linie a politiky strany. Jsou-li mezi rozhlasovými a televizními pracovníky ojedinělé pochybnosti o této zásadě, domnívají-li se někteří jedinci, že by těchto nástrojů mělo být používáno v jiném směru a k jiným účelům, pak se hrubě mýlí a budou musit své názory opravit.“ [10)]

Československou televizi ideově řídily ústřední orgány ÚV KSČ. V šedesátých letech se s technickým zajištěním rozšiřovala žurnalistika a programová nabídka. Od roku 1966 byl počet pořadů vysílaných ze záznamu poprvé vyšší než těch, které byly vysílány přímým přenosem. Rozvoj tohoto televizního média za podpory mocenského aparátu směřoval i do zahraničí.

Zájem o rozhlasové vysílání také nebyl zanedbatelný. Československý rozhlas začínal své vysílání již v roce 1919. Postupně získával posluchače zpravodajství, sportu, vážné i populární hudby, divadelních her, pohádek pro děti a dalších typů pořadů. V každém zlomovém období byla budova Československého rozhlasu místem bojů, připomeňme konec druhé světové války či srpen 1968. Právě pro možnost okamžité informovanosti občanů byl, je a bude rozhlas nejoperativnějším médiem. V šedesátých letech se i v rozhlase režim uvolnil, vznikly nové atraktivní pořady, nejen zpravodajské, ale také hudební. Pro mladé posluchače vznikl v roce 1962 magazín vědy a techniky pro mládež *Meteor* a v roce 1963 hudební magazín *Kolotoč*, který od roku 1965 nabídl dvouhodinové vysílání pro mladé – reportáže, rozhovory, populární hudbu. Od roku 1966 až do roku 1969 byla vysílána *Vinárna U Pavouka* – v této sérii, kterou zahájil Jiří Šebánek spolu se Zdeňkem Svěrákem, se zrodila „světoznámá“ fiktivní postava Járy Cimrmana. Rozhlasové vysílání silně ovlivňovalo hudební vkus mládeže. Narůstal zájem a sledování oblíbenosti zpěváků, zpěvaček i skladeb obecně. Jiří Černý společně se svou ženou Mirkou uváděli pořad *12 na houpačce* (později *13 na houpačce*) a do pořadu *Mikrofórum* byla zařazena rubrika „Desky na černo“.

V následném období, často označovaném jako normalizace, odešlo či „bylo odejito“ mnoho redaktorů a redaktorek.

[10] Projev vedoucího delegace ÚV KSČ Čestmíra Císaře na IV. sjezdu Svazu československých novinářů z 22. 4. 1963, Archiv ČT.

1.3.2 Vybraný periodický tisk (1959–1970)

V popisovaném období byl vývoj periodického tisku v ČSSR jednoznačně poznamenán politickými cíli KSČ, kdy se vydávajícími či spoluvydávajícími stávaly stranické a správní orgány na nejrůznějších úrovních. Ve vzniku a zanikání jednotlivých periodik se přirozeně odrazila i proměnlivost doby. V červenci 1960 byla přijata Základní směrnice rozvoje periodického tisku do roku 1965. Tisk dostal za úkol rozšiřovat rozsah, zlepšit grafickou úpravu a zvýšit počet výtisků na 1000 obyvatel. [11)] Konec padesátých let byl významný hlavně pro rozvoj periodik určených pro mladé čtenáře.

Pro představu pestrosti nabídky jsou následně uvedena některá periodika zaměřená na děti a mládež: *VTM: Věda a technika mládeži* (1954–1990, MF), *Čtyřlístek: veselé obrázkové čtení* (od roku 1969 dodnes, Orbis), *Mateřídouška: časopis pro malé čtenáře* (1959–2005, MF), *Ohníček: zábavný měsíčník* (1951–2001, MF), *Pionýrská stezka: Časopis pro turistiku a sport* (1971–1990, MF), *Sedmička pionýrů: čtení pro chlapce a děvčata na sedm dní* (1968–1970, MF), *Sluníčko: pro nejmenší* (od roku 1967, MF, dnes CNC).

Vycházely také následující kulturně-politické či společensko-kulturní časopisy: *Týdeník pro umění, vědu a politiku* (Československé ústřední knižní kultury, 1968), *Kulturní tvorba: Týdeník pro politiku a kulturu* (Rudé právo, 1963–1968), *Kultura: Týdeník pro otázky kultury a umění* (Orbis, 1957–1962), *Listy: Týdeník Svazu čs. spisovatelů* (Svaz čs. spisovatelů, 1968–1969), *Literární noviny: Týdeník pro kulturně politické a umělecké otázky* (Svaz československých spisovatelů, 1952–1968), *Literární listy: Týdeník Svazu čsl. spisovatelů* (Svaz československých spisovatelů, 1969).

Další tiskoviny, které měly ve své době význam a pro čtenáře byly zajímavé. Pokračovatelem časopisu *Pestrý týden* z období první republiky byl týdeník *Svět v obrazech*, který dal základy české fotožurnalistice. Byl to obrazový časopis, který své reportáže zpracovával na základě fotografií. Vycházel od roku 1945 do roku 1990, jeho náklad se pohyboval okolo 150 000 výtisků.

Svět sovětů (od roku 1968 *Svět socialismu*) byl časopisem propagandistickým, přinášejícím informace o Sovětském svazu, jeho hospodářských úspěších, krásách, ale i o sovětské literatuře. Vycházel v nákladu 100 000 výtisků.

Tradičním časopisem byl týdeník *Květy*, určený pro ženy i celou rodinu. Ten přinášel publicistické články, rozhovory, informace z kultury i články o životním stylu a bydlení.

Vlasta, založená v roce 1947 dr. Miladou Horákovou, byla a je nejstarší časopis určený především ženám, nazvaný po bájné hrdince dívčí války (v roce 1968 dosahoval nákladu až 900 000 výtisků).

[11] BEDNAŘÍK Petr, JIRÁK Jan, KÖPPLOVÁ Barbara. *Dějiny českých médií,* str 291, Grada Publishing a.s., 2011, ISBN 978-80-247-3028-8.

[12] *Magazín Mladé fronty*, 1962, str 12.

Pionýrské noviny (zkráceně uváděny i jako „Pionýrky“) vycházely v letech 1951–1968 jako týdeník, 1965–1967 dvakrát týdně.

Sedmička pionýrů (a v roce 1968 jako *Sedmička*) byl čtrnáctideník určený pro cílovou skupinu mladých lidí od 12 do 16 let (vydavatelem byla Mladá fronta, po roce 1968 Česká rada Pionýra).

ABC mladých techniků a přírodovědců (v roce 1962 mělo náklad 260 000 výtisků) [12)] bylo čtrnáctideníkem pro děti a mládež, vycházejícím od roku 1957. Tento časopis přinášel texty ze světa techniky, vědy, přírody i kultury, doplněné o soutěže a komiksy.

Od roku 1964 vycházel magazín *100+1 zahraničních zajímavostí*, který publikoval zejména články převzaté z cizích časopisů. Vydavatelem bylo Rudé právo. Za pozornost stojí, že převzaté materiály vycházely bez souhlasu jejich autorů. Časopis měl zajímavou grafickou úpravu pocházející od grafika Milana Kopřivy.

Časopis *Student* (vycházel v nakladatelství MF v letech 1964–1968 v nákladu 70 000 výtisků) byl určen – jak již z názvu vyplývá – převážně pro studující.

Měsíčník *My 68* (vydavatelem byla Mladá fronta, náklad dosahoval 80 200 výtisků, v roce 1968 dokonce 100 000 výtisků) byl obnoven v roce 1964 (jeho předobraz vycházel již v druhé polovině čtyřicátých let).

Signál (vydavatelem bylo Naše vojsko) se zaměřoval na předvojenskou přípravu. Zabýval se tématy jako letectví, automobilismus, modelování a podobně. Časopis Signál byl pokračovatel časopisu *Obránce vlasti*, na který navázal v roce 1965, vydavatelem byl ústřední orgán Svazarmu.

Revue *Tvář* vycházela v letech 1964–1965 (poté bylo vydávání zastaveno pro neochotu redakce přistoupit na kompromisy) a následně 1967–1968. Byl to měsíčník, oblíbený mezi humanitně orientovanou společností (náklad čítal 70 000 výtisků) [13)], zabýval se českou literaturou a literární kritikou a nehlásil se k marxistické ideologii.

Týdeník *Reportér* vydával Svaz československých novinářů od ledna 1966 v nákladu 100 000 výtisků. Vycházely zde politické analýzy a reportáže. V Reportérovi nejčastěji publikovali novináři Jiří Dienstbier, Jiří Lederer, Jiří Ruml, Jaroslav Šedivý a Dušan Havlíček.

Měsíčník *Film a doba*, který vycházel od roku 1955, byl významnou součástí intelektuálního a také politického prostředí Pražského jara. Časopis analyzoval filmový obor – jeho obsah nebyl směřován pouze na profesní oblast, ale také k široké veřejnosti.

Literární noviny vznikly v roce 1952, po zákazu proběhla změna názvu na *Literární listy* a po roce 1968 na *Listy*. Právě *Literární listy* byly významnou součástí takzvaného demokratizačního procesu v Československu. V době, kdy

[13] AUTORSKÝ KOLEKTIV: Souboj slova a obrazu s mocnými, vydal Klub novinářů Pražského jara, člen SNČR jako přílohu členského zpravodaje, finanční podporou Syndikátu novinářů ČR jako příloha periodika Členský zpravodaj KNPJ 68. Praha 2013 ISBN 978-80-260-5272-2.

Literární noviny řídil Milan Jungmann, byla zřejmá tendence vytvořit skutečné literární noviny. Mezi redaktory, kteří do nich přispívali, se řadili Petr Chudožilov, Ivan Klíma, Karel Kosík, Sergej Machonin, Milan Schulz, Ludvík Vaculík. V roce 1968 dosáhly tyto noviny nákladu až 300 000 výtisků.

Stejně jako v Praze, i v Bratislavě se odehrávaly podobné procesy. Vznikl zde *Kultúrny život*, kde publikovali Ladislav Mňačko nebo Dominik Tatarka.

Literární měsíčník pro literární kritiku a teorii *Plamen* vyšel poprvé v roce 1959. Fotografie zde zařazoval (a byl tedy určitým způsobem obrazovým redaktorem) fotograf Josef Prošek.

Ještě později se objevily tiskoviny věnované divadlu, filmu a fotografii: *Revue Divadlo* (Jan Patočka, Jan Grossman), *Revue fotografie*.

1.3.3 Volný čas a jeho využití

Časopis může sloužit jako zdroj získání informací a zároveň jako možnost i podnět pro vyplnění volného času. Jak byl vlastně ve sledované době vnímán? Volný čas byl chápán jako prostor pro ozdravení či regeneraci jak fyzických, tak duševních sil. V určitém slova smyslu zde přetrvávala nedůvěřivost vůči některým druhům zábavy z meziválečné doby. V padesátých letech byl volný čas spojován s pracovištěm či výběrovou rekreací ROH. Přirozeně musíme na toto období pohlížet prizmatem doby. Ženy chodily do práce stejně jako muži, děti byly obvykle ve velmi raném věku nejprve v jeslích, následně v mateřské a v základní škole – tedy v kolektivní výchově. Neexistovala téměř žádná podpora a pomoc služeb a ani techniky pro domácnost. Zdaleka ne každá rodina měla automobil. Pro cesty byly využívány především hromadné dopravní prostředky, jako vlak a autobus.

S volnočasovými aktivitami jistě úzce souvisela tendence zkracování pracovní doby, jako tomu bylo v té době v celé Evropě. V Československu začaly první pokusy zavádění volných sobot kolem roku 1960. K dalším úpravám a zvyšování počtu volných sobot bylo přistoupeno na základě vyhlášky ministerstva práce a sociálních věcí z 15. 5. 1968 (č.63/1968Sb.) [14)]

Právě koncem šedesátých let se začaly rozšiřovat možnosti a zájem trávit volný čas individuálně. Ústava v roce 1960 deklarovala nárok občanů na volný čas. Mladá generace (i za podpory režimu) se intenzivněji věnovala sportovním aktivitám a přirozenou cestou se také rozšiřovala obliba a zájem o populární hudbu.

Nejdostupnějším hromadně sdělovacím prostředkem byl rozhlas a přirozeně tisk – jak denní, tak týdenní. Stále důležitější roli v kulturní oblasti nabývalo televizní vysílání. Na začátku šedesátých let se často „na televizi“ chodilo k sousedům.

Od poloviny šedesátých let byl hledán jakýsi poměr mezi idejemi ve společnosti, individuálním přístupem k volnočasovým aktivitám, konzumním stylem

[14] KNAPÍK, Jiří a Martin Franc a kol. Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967, svazek II. 1. vydání, Praha, Academia, 2011, edice Šťastné zítřky, sv.5 str.1024-5;heslo: volné soboty, ISBN 978-80-200-2019-2.

života a kolektivními formami využití volného času. V té době byla společensky i politicky akceptována řada neorganizovaných a spontánních činností. Bylo nutné, aby tyto aktivity byly v souladu s oficiálním stanoviskem ke kultuře, ať už šlo o činnost zájmovou, kulturně vzdělávací, amatérskou či rekreaci, turistiku nebo společenskou zábavu.

Mezi významné aktivity pro využití volného času patřil zejména sport, organizovaný, navazující svým způsobem na sokolskou tradici. Sokol byl zrušen, ale majetek Sokola spravovalo a využívalo ČSTV. Byla zachována turistika, která měla velkou tradici již v první republice, skauti a junáci byli zrušeni (za nacistů i za komunistů) a svou téměř stoletou tradici plně obnovili až po roce 1989. Tradici trampingu podpořil časopis *Mladý svět*, který ho hodnotil jako lidové hnutí, inspirované ligou lesní moudrosti. Časopis vytvořil samostatnou rubriku s názvem „Táborový oheň“, a dal tomuto hnutí určitou sdružovací platformu. Tanec, hudba, cestování, vzdělávání v lidových školách umění byly součástí využívání volného času. To vše se odráželo v tisku, literatuře, hudbě, filmu, fotografii, televizi, rozhlasu i výtvarném umění. Právě proto se v té době stal časopis *Mladý svět* v určitém smyslu fenoménem, protože dokázal velmi dobře odrážet a sledovat zájmy mladých čtenářů.

Ve sledovaném období se projevilo postupné provázání politického i životního stylu s kulturou a uměním. V ČSSR, stejně jako ve světě, se objevily znaky „alternativní kultury“. K nim patřil například styl beat generation a hnutí hippies, které se radikalizovalo i v Evropě. Po všech koutech světa se propojovala hudba a nonkonformní styl života s vyjadřováním politického názoru.

1.3.4 Nakladatelství a vydavatelství Mladá fronta

Vydavatelství a nakladatelství Mladá fronta vzniklo v roce 1945. Jedním z hlavních iniciátorů jeho vzniku byl známý český básník, spisovatel, novinář a publicista Jaromír Hořec, který byl i jejím šéfredaktorem a zároveň ředitelem nakladatelství do roku 1950. Tato „instituce“ měla vytvořit první poválečný svobodný deník, napomoci vzniku nových generačních časopisů a podporovat vydávání knih.

Vydavatelství Mladá fronta se zrodilo ještě na barikádách; v pražských ulicích se ještě bojovalo, když dopoledne 9. května 1945 vyběhly z tiskárny v Panské ulici číslo 8 skupiny kamelotů a vyvolávaly: „Mladá fronta právě vyšla!“ [15)] Deník byl skutečně prvním v osvobozené zemi.

Mladé frontě se dostalo velké podpory a měla značné možnosti. Vzniklo zde více než 17 nových časopiseckých projektů – v roce 1947 to byl například *Vpřed* a také *Mladý technik*, který si získal širokou čtenářskou obec a v roce 1954 byl přejmenován na *Vědu a techniku mládeži*. Dále naučně populární magazín *Člověk*

[15] MLADÁ FRONTA [on line] [cit. 2015-20-07]. Dostupné na: https://www.mf.cz/o-spolecnosti/historie-spolecnosti/.

a příroda, nebo úspěšný *Ohníček* s komiksy (například Sek a Zula, Barbánek) a další časopisy pro mladé čtenáře – *Mateřídouška*, *Pionýrské noviny*, nebo *Pionýr*. V padesátých letech mělo v rámci propagandy mnoho časopisů v názvu právě slovo „pionýr".

V roce 1968 začalo vycházet *Sluníčko* pro děti předškolního věku a ve stejném roce začala *Sedmička pionýrů*, později přejmenovaná na *Sedmičku*. Nakladatelství Mladá fronta se také dohodlo s autorem *Rychlých šípů* Jaroslavem Foglarem na vydávání časopisu *Junáci vpřed* a také na vydávání jeho knih. Stejně jako vydávání časopisu *Skaut–Junák*, ale tyto vydavatelské projekty „nepřežily" více než jeden rok.

Nakladatelství a vydavatelství Mladá fronta po celou dobu existence podporovalo autory, kteří se kolem něj seskupili, i mladé talenty. Patřili k nim například Jiří Svoboda – grafik spojený s nakladatelstvím tvorbou originálních dřevorytů; Adolf Born, který nejprve působil jako ilustrátor a kreslíř pro Mladý svět a poté se stal osobitým ilustrátorem knih; Václav Sivko a další. Mnozí z nich stáli i u zrodu zajímavých edic nakladatelství. [16)] Vzniklo zde přes sto edičních řad. Mezi ty nejznámější patřila edice *Máj* (1961–1962), která byla koncipována jako čtenářský klub; edice *Kapka* (1957–1992), v které vyšlo 235 titulů; v edici *Mladé cesty* (1961–1969), věnované začínajícím básníkům, bylo vydáno 33 svazků; další edice *Smaragd* byla zaměřena na detektivní romány (1963-93).

[16] MLADÁ FRONTA [on line] [cit. 2015-07-20]. Dostupné na: https://www.mf.cz/o-spolecnosti/historie-spolecnosti/ dostupné (citováno 20.7.2015.

Obr. č.18. : Redakce 1969 foto: archív autorky.

Obr. č. 19: Titulní strana čísla 51/1959 se členy redakce (autor neuveden).

2. Týdeník Mladý svět 1959–70

Obrazový týdeník, který vydával Ústřední výbor ČSM (mládežnická součást Komunistické strany) ve vydavatelství Mladá fronta, začal pravidelně vycházet od roku 1959. Byl zaměřen na mladé lidi a měl novým způsobem postihovat zájmy mladých v celé jejich šíři. Jednotlivé rubriky zahrnovaly poezii, výtvarné umění, hudbu, divadlo, karikaturu, odívání, bydlení, literaturu a také politiku, vnitropolitickou problematiku i zábavu. Obraz doby prezentoval novou formou fotografického sdělení, který fotografii postavil do role rovnocenného partnera k textu, a tak podával celistvý obraz doby.

Období mezi rokem 1959 až 1970 může být pokládáno pro rozvoj časopisu *Mladý svět* za zásadní. Časopis navázal na celosvětové tendence zájmu o mladou generaci a začal svým čtenářům předkládat nový pohled na svět, který dnes nazýváme civilismem.

Jak uvádí Jiří Knapík, „jeho vznik dokumentoval trend rostoucího významu mládeže ve společenském životě, který s určitým zpožděním za západoevropskými zeměmi pronikl i do Československa. Kolem *Mladého světa* se poměrně rychle shromáždila skupina talentovaných redaktorů a reportérů, kteří časopis proměnili ve skutečně respektovanou tiskovou platformu mladých lidí, jež významně ovlivňovala životní styl celé generace“. [17)]

2.1 Vznik týdeníku MS – než to všechno začalo

Vydavatelství Mladá fronta bylo jedním z největších předlistopadových producentů časopisů na českém trhu. V době největší slávy dosahoval tištěný náklad jednotlivých populárních časopisů hranice až půl milionu výtisků.

Uvedení nového časopisu na trh byl jasný signál vydavatelství rozšířit svou nabídku časopisů o výrazný týdeník, který nebyl určen jen dětem a mládeži. Týdeník se stal jedním z nejpopulárnějších časopisů na trhu v ČSSR. Motto „Už jsi čet' Mladý svět?“, jehož autorem byl inženýr Jiří Solar (1898–1981), pracovník prvorepublikového reklamního oddělení firmy Baťa, se dostalo do podvědomí široké veřejnosti.

Hlavním „hybatelem“ vzniku časopisu Mladý svět byl Josef Holler, o kterém publicista Miroslav Sígel napsal: „Josef Holler nastoupil do Mladého světa v letech tzv. politického oteplení a celkového částečného uvolnění, spojeného s odhalením kultu Stalinovy osobnosti a vývojem poměrů v Sovětském svazu a tedy i u nás. Pepík – jinak jsem mu nikdy neřekl – byl skutečným představitelem naší generace, plné poválečného elánu a chuti do nového života a práce. Vyzrál v člo-

[17] KNAPÍK, Jiří a Martin Franc a kol. Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967, svazek I. A-O 1. vydání, Praha, Academia, 2011, edice Šťastné zítřky, sv. 5 str. 567; heslo: Mladý svět, ISBN 978-80-200-2019-2.

věka, obdařeného vůdčím uměním získávat lidi, vytvářet z nich tvůrčí tým, pochopit dějinné události, využít je pro publicitu mnohdy ještě choulostivých a tabuizovaných problémů.“ [18)]

Jeden z prvních materiálů, který byl průkazně vytvořen pro založení nového obrazového časopisu, pochází z archivu Ljuby Horákové (nyní je v majetku autorky textu). Tento dvoustránkový průklepový papír byl podkladem pro zrození nového týdeníku. Je označen poznámkou psanou rukou Ljuby Horákové – „psal Holler pro ÚV ČSM k založení časopisu pro mládež“. [19)]

Text pojednává o ideji vzniku časopisu – časopis je označován jako „to“ – jako bývají nazývána miminka před narozením. Návrh na název časopisu nebyl od počátku tak jednoznačný. Objevuje se návrh na „Mladý svět“, doporučeno je i „Ráno, Hej rup!“, „Mládí“, „Sputnik“ nebo i „MY 59“.

Časopis měl mít rozměry 230 × 300 mm, tisk hlubotiskem měl být na tlakových stranách dvoubarevný a na 1., 4., 8. a 9. straně čtyřbarevný. Barevný tisk byl požadován jako jeden z důležitých atributů pro získání nových čtenářů, rozsah měl činit 16 stran s týdenní periodicitou a nákladem 100 000 kusů týdně. Navrhovaný kulturně politický a zábavný časopis pro mladé lidi ve věku 14–23 let měl být opravdu mladý, a to jak obsahem, tak i vzhledem.

Obsah byl nastíněn takto: titulní stranu by tvořil jakýsi poutač, který by měl vyjadřovat cíl každého čísla. Úvodník (sloupek, v současném jazyce editorial) by se čistým literárním jazykem věnoval politicky náročnému tématu. Aktuality na následující dvoustraně by se vyjadřovaly k domácím i zahraničím událostem (zde nebyla vymezena tematika) jak v kultuře, tak i ve sportu či na téma, na které bude chtít redakce upozornit. Zde byla také poznámka o nutnosti jednání s tiskárnou o termínu odevzdávání rukopisů a předloh (myšleno fotografií) kvůli možnosti operativního výběru.

K následující čtyřstraně bylo dopsáno – „sem soustředit baterii propagandy“. Tato čtyřstrana měla být stěžejním materiálem čísla. [20)] Středové strany měly být věnovány reportáži o mládeži – měly to být čtyři barevné strany takzvaného názorného agitačního materiálu. Měly být použitelné prakticky i do vývěsních skříněk jako prostředky politické agitace.

Další dvoustrana měla mít kulturní obsah – v prvním ročníku to měla být velká fotografie populárního herce nebo herečky. V tehdejší době bylo poměrně rozšířeným koníčkem dělat si alba o hercích a herečkách. Autoři v textu argumentují: „Proč to tedy nedat do časopisu, a tím zároveň vzít vítr z plachet všem těm šmelinářům, kteří se rozmnožováním fotografií filmových herců živí a vydělávají na tom moc a moc? Mělo by tam být sběratelství, podporovalo by to aktivní pro-

[18] SÍGL Miroslav, Za Mladým světem a Josefem Hollerem. [online] 2007 [cit 20. 6. 2016] Dostupné z: https://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2007030077.

[19] Příloha 1 – Historický dokument z archivu, z roku 1958.

[20] Příloha 1 – Historický dokument z archivu, z roku 1958.

žívání volného času a zahánělo nudu.“ [21)] Dále vyvstal návrh, aby právě do této části byl zařazován fejeton. Následovala by dvoustrana – román na pokračování nebo povídka. Poslední dvoustrana se měla věnovat drobným formám zábavy, jako jsou křížovky, rady na vaření, kutilství, v létě houbaření, filatelie a podobně.

„Je toho zkrátka hodně a hodně, co nezabere moc místa a může z časopisu udělat dobrého přítele mnoha lidí.“ [22)] Poslední stranu měly zaplňovat kreslené seriály ze života mladých lidí.

Autor textu si uvědomoval, že návrh byl pouhým základem, který budou doplňovat rozmanité nápady, bude procházet proměnami, ale zároveň si bude muset zachovat svou tvář, charakteristiku, která by měla být celistvou, ustálenou a typickou. Doporučoval zde: „Rovněž tak vtip není možno opomenout, doporučujeme však jej rozložit do celého časopisu, nesoustřeďovat vtipy na jedno místo, jeho námětem by měl být vztah k problémům či materiálům, které budou na jednotlivých stranách.“ [23)]

Byla zmíněna i potřeba věnovat se pracím čtenářů, a to jak kresbám či fotografiím, tak i autorským povídkám nebo básním. Cílem mělo být především podpořit mladé talenty.

Závěrem bylo zdůrazněno: „Třeba je začít co nejdříve. Aby – až se naše „to“ narodí, se mělo pořádně k světu.“ [24)]

Od prvního čísla pak byla viditelná snaha dodržet tento původní návrh. Je třeba si uvědomit, že nastíněná charakteristika se ještě musela přizpůsobit politickým požadavkům a zohlednit i omezení dané izolovaností, která vyplývala z příslušnosti Československa k socialistickému bloku.

V textu, který vyšel jako článek k zániku *Mladého světa*, položila Petra Konrádová otázku Jaroslavu Weigelovi: „Když mně ta první čísla, pane Weigle, při vší úctě, připadají jako pračasopis! Na obálce foto večerní Prahy, místo editorialu fejeton, žádný obsah, žádné informace…“ Jaroslav Weigel odpověděl: „Chápu. Ale upozorňuju vás, že tehdy to byla rána! Například graficky tady nebylo o co se opřít, jediné časopisy, které vycházely ve větším nákladu, byly *Květy*, *Vlasta* a *Beseda venkovské rodiny*. My jsme chtěli něco zábavnějšího.“ [25)]

Takové tedy byly okolnosti v době vzniku *Mladého světa*. Při podrobnějším pohledu lze říci, že autoři mnohdy sdělovali problematiku s nadhledem, hledali nové cesty. Neboť všechny stanovené cíle, obsah, i záměr pracovat se čtenáři,

[21] KNAPÍK, Jiří a Martin Franc a kol. Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948–1967, svazek II. P-Ž, 1. vydání, Praha, Academia, 2011, edice Šťastné zítřky, sv. 5 str. 804–5;heslo:sběratelstvít, ISBN 978-80-200-2019-2.

[22] Příloha 1 – Historický dokument z archivu, z roku 1958.

[23] Příloha 1 – Historický dokument z archivu, z roku 1958.

[24] Příloha 1 – Historický dokument z archivu, z roku 1958.

[25] KONRÁDOVÁ Petra [online] 28. 7. 2005 [cit. 5. 9. 2015] http://www.reflex.cz/clanek/causy/73836/mlady-svet.html.

shromažďovat poznatky o jejich zálibách, zájmech a podobně, se staly základním kamenem pro tvorbu časopisu a přetrvávaly vlastně po celou dobu jeho existence. Přirozeně se tyto cíle dařilo prosazovat jen zvolna. Je však nepopiratelným faktem, že ještě před tím, než se časopis skutečně stal oním oblíbeným *Mladým světem*, ještě když byl „to“, měl cíl, čím by se skutečně měl stát.

Když se začal vytvářet redakční tým, každý z redaktorů přišel do redakce jinou cestou. První tým se tedy zformoval převážně z okruhu známých Hollera, Horákové a Kloboučníka. Ljuba Horáková k tomu doplňuje: „Museli jsme se naučit spoustu věcí, protože práce v deníku a týdeníku byla rozdílná. Bylo velké štěstí, že Pepík Holler byl velmi otevřený člověk a rád se učil. A navzájem jsme si věřili.“ [26)] Z dalšího rozhovoru vyplynulo, že Ljuba Horáková přivedla spolužáka ze studií Arnošta Lustiga, Josef Holler přizval ke spolupráci Jaroslava Weigela a také Miroslava Liďáka. Miroslav Liďák v té době pracoval jako kreslíř pro časopis *ABC* a někdy pro deník *Mladá fronta*.

Na počátku roku 1959 byli v redakci časopisu Josef Holler, Jan Kloboučník, Ljuba Horáková, Arnošt Lustig, Leoš Nebor, Jaroslav Weigel, Miroslav Liďák a Irma Cibulová – ta pracovala v redakci nejdéle, od prvního čísla až do roku 1996. Její jméno však nebylo uvedeno v tiráži. Prošly jí rukama desetitisíce filmů a fotografií, nejen z *Mladého světa*, ale i z celé Mladé fronty. Absolvovala grafickou školu a pak začala pracovat jako fotolaborantka v různých ateliérech. Leoše Nebora znala ještě z Trutnova, odkud oba pocházeli.

Naplnit stanovených 16 tiskových stran časopisu nebylo snadné, ale všichni redaktoři uměli psát a také hledali autory mimo redakci. Grafik Jaroslav Weigel pak „zabalil“ celé číslo do na svou dobu relativně odlišné grafické úpravy, doplněné o prvky humoru a neobvyklé typografické prvky, i když nebylo možné hned od začátku vytvářet tiskovinu laděnou úplně mimo dosavadní linii. Jaroslav Weigel k tomu doplnil: „Nebylo moc inspirace, Mlaďák se hledal, hodně věcí jsem prostě zkusil udělat. Chtěl jsem spojit prostor, kresby, fotky s texty. Některá rozhodnutí už ani nevím, jak vznikala. Dílo okamžiku.“ [27)] Autory pro ilustrace a humor vyhledával od začátku existence *Mladého světa* také Miroslav Liďák, který sám do časopisu autorsky přispíval.

Uvedení Mladého světa na trh bylo jasným signálem vydavatelství rozšířit svou nabídku časopisů o výrazný týdeník, který nebyl určen jen dětem a mládeži. Vydavatelství Mladá fronta se stalo jedním z největších předlistopadových producentů časopisů na českém trhu (jak již bylo řečeno, v době největší slávy dosahoval tištěný náklad jednotlivých populárních časopisů hranice až půl milionu výtisků). Ljuba Horáková, k tomu, jak došlo k tomu, že stála u základu MS odpověděla: „Po studiích na Karlově univerzitě jsem pracovala v sekretariátu ka-

[26] Rozhovor s Ljubou Horákovou, Praha, 11. 4. 2012.

[27] Rozhovor s Jaroslavem Weigelem, Praha, 16. 6. 2014.

tedry jako tajemnice u Ladislava Štola, ale já jsem chtěla redigovat. Redigovala jsem už od roku 1948 a velice mě to bavilo. Při první příležitosti jsem odešla do Mladé fronty. Tam vznikalo mnoho nových časopisů a já se uchytila v *Mladé vesnici*. Do *Mladého světa* jsem odcházela v roce 1958 spolu s Honzou Klobouč-níkem, který byl také redaktorem v *Mladé vesnici*. Ten byl o hodně starší, možná o deset let. Byl to zkušený redaktor, který už měl za sebou nějaké publikace. Jako šéfredaktora si ČSM vybralo Josefa Hollera. Toho jsme znali z Mladé fronty. Byl to takový nadšený svazák, komunista a my s Honzou (Kloboučníkem) jsme byli také komunisti. Všem se nám líbil komunismus, protože jsme byli mladí a chtěli jsme říkat pravdu. Až později jsme poznali, jak to s tou pravdou je. Věděli jsme spoustu věcí, jak se časopis dělá, a ani Pepík (Holler) nebyl nezkušený. Sice mu na začátku dělala potíže rozdílná práce v deníku a v týdeníku, ale byl to otevřený člověk a přijímal různé nápady. Stejně jako my, chtěl dělat časopis úplně jiný. Přizval Jardu Weigla, který byl stejně jako Kloboučník absolventem pedagogické fakulty, a já přivedla Arnošta Lustiga, kterého jsem znala ze studií. Holler chtěl časopis veselý, tak si přizval Mirka Liďáka. Mirek byl již v Mladé frontě známý, když kreslil pro *ABC* i pro deník MF.

Napřed jsme vydávali takové letáky, jakési „nulté číslo“, tak jsme to nazývali, aby se o nás vědělo. Spolu s deníkem Mladá fronta jsme to rozesílali. Tyhle přípravy se odehrávaly v průběhu roku 1958, protože první číslo vyšlo v roce 1959.“ [28)]

Již od druhého čísla přibyli dva redaktoři z Mladé fronty Mirko Imrich a Alexandr Jandera (vlastním jménem Čestmír Vejdělek), ale vydrželi rytmus redakce jen do 30. čísla prvního ročníku. V průběhu prvního ročníku přibyl do rubriky sportu Jiří Tunkl a do vnitropolitické redakce Jaroslav Maršálek.

[28] Rozhovor s Ljubou Horákovou, Praha, 11. 4. 2012.

Obr. č. 20: Titulní strana 1. čísla / 1959, foto: Karel Ješátko.

2.2 První ročník MS – 1959

První číslo Mladého světa vyšlo 5. ledna 1959, mělo šestnáct stran a stálo 1 korunu. Od té doby časopis vycházel každé pondělí. První ročník byl ještě značně pod vlivem ideologie. Jeho podstatnou součástí byly vždy aktuální politické texty, které však byly skryté pod atraktivním titulem.

Ljuba Horáková vzpomíná: „Když vyšlo první číslo, byli jsme nadšeni. Mirek Liďák ho rozdával na Václaváku, bylo skoro ještě ‚teplé' z tiskárny."

Členy redakce byli od počátku rozděleni do následujících funkcí:
– Josef Holler (vedoucí redakce),
– Jan Kloboučník (zástupce vedoucího redakce),
– Ljuba Horáková (zahraničí),
– Arnošt Lustig (kultura),
– Jaroslav Weigel a Miroslav Liďák (výtvarní redaktoři),
– Leoš Nebor (fotoreportér, byl přizván z ČTK),
– Alexander Jandera, Miroslav Imrich (do vnitropolitické redakce přišel z Mladé fronty), Jaroslav Maršálek (vnitropolitická redakce),
– Jiří Tunkl (sport).

Ohledně Irmy Cibulové sdělila Ljuba Horáková: „Leoš přivedl Irmu, s níž se znal, a ta tam prostě zůstala jako laborantka, a pokud si vzpomínám, uveřejnila i pár fotek. Skoro jako by byla stálicí, která přežila v Mlaďáku nejdéle až do své penze, myslím."

„Triumvirát Holler, Kloboučník, Horáková od začátku existence Mlaďáku hledali ty nevhodnější redaktory. Kdo prošel jejich sítem, měl šanci. To víš, že se někdy netrefili, ale kdo se tam necítil, taky brzy odešel. Pepík Holler nebyl malicherný, netrval na špatném rozhodnutí a pracoval se všemi. Také se uměl svých lidí zastat," řekl v rozhovoru Miroslav Hucek.

Autory titulních stran prvního ročníku byli: Leoš Nebor (č. 2, 3, 6, 8, 12, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 25, 26, 28, 34–36, 41, 43, 45, 47 – celkem tedy 21 čísel), Pavel Dias (č. 13, 46, 52), Vladimír Ipser (č. 16, 48), Emil Pardubský (č. 5, 7, 23); po jednom čísle měli titulní stranu Karel Mevald, Evžen Beran, Jaroslav Skála, Sláva Štochl, Josef Holler, Jiří Šlapák, Jiří Guth a Karel Hájek. Na titulní stranu byly také umístěny ilustrace grafika Jiřího Svobody, který po dlouhá léta působil v nakladatelství Mladá fronta. Mnoho fotografií vycházelo pod označením „archiv Mladého světa", bez uvedení autora, obyčejně se jednalo o fotografie převzaté ze zahraničního tisku. Náměty titulních stran byli mladí lidé, děti, portréty umělců (například Yves Montand, Voskovec & Werich); na devíti titulech byly portréty mladých žen, sportovní náměty, portréty politiků, vojáci, úspěchy SSSR v kosmu, festival mládeže i tituly z pracovního prostředí.

Titulní strana byla většinou černobílá fotografie výškového formátu, v bílém pruhu bylo umístěné logo (slovní vyjádření Mladý svět minuskami ve dvou řádcích) a v barvách červená (23krát), žlutá (10krát); modrá (6krát), na některých byla zkušební varianta černá a kombinace červená a žlutá, nebo červená a modrá, nebo modrá a žlutá; u dvou čísel červená vypadá spíše jako oranžová. Ve stejné barvě byla laděna také poslední 16. strana. Někdy byla změna barevnosti použita i na vnitřních stranách. Barevně byly pojednány ilustrace či kresby na vnitřních stranách 8–9, v barvě jednoho či dvou tiskových válců.

Časopis od začátku zohledňoval zájem čtenářů – především mladých, jejich poptávku po tématech, která byla někdy přehlížena nebo jim bylo nastavováno „upravené" zrcadlo. Hledání výrazu se v *Mladém světě* neustále vyvíjelo, a to jak v obsahové části, tak i obrazové, především fotografické. Na poradách se vždy hodnotilo minulé číslo a přidělovaly se úkoly. Konaly se v největší místnosti redakce, v takzvané „šéfárně", kde měl své pracovní místo šéfredaktor. Ljuba Horáková k tomu dodává: „Pepík Holler hned na začátku řekl, že ‚šéfárna' je dost velká, aby se tam soustředily všechny nápady, a tam se taky rozhodne, co v čísle bude. On uměl poslouchat, co říkají druzí, a měl přirozený respekt." [29)]

Hned od prvního čísla se na straně dvě, jež byla věnovaná vnitropolitickým událostem (ve smyslu editorialu), objevila formulace, která provázela časopis po celou jeho existenci: „A teď dovolte, abych se představil: jsem „Mladý svět". A zůstanu jím, i když nám bude přibývat měsíců, let… Nechvástám se, milí čtenáři, nepokouším se o laciný vtip, nejsem ve spojení s nadpřirozenými mocnostmi, jež příležitostně propůjčují svým vyvolencům věčné mládí. Jsem z tohoto světa, stojím oběma nohama na zemi, na níž stojíte i vy, dýchám stejný vzduch, stejně se raduju a mám i stejné starosti. Ale stárnout nechci. A nesmím!" [30)]

Vnitropolitická rubrika v čísle 1/1959 na straně 2 měla název „Ze dne na den" a doprovázely ji agenturní fotografie z ČTK.

V prvním ročníku vyšla řada politických reportáží o komunistech v Řecku (číslo 3/1959 na straně 4), na Kubě, v NDR a dalších lidově demokratických zemích. Materiál ale byl vždy zpracován tak, aby propaganda nevyčnívala. Některé úsměvné poznámky dodávaly textu na důvěryhodnosti.

V čísle 3 byla uvedena reportáž o Juliu Fučíkovi s textem jakoby autentické přítomnosti na popravě. Osobnost Fučíka byla budována jako vzor pro mládežníky. Následně vznikla „Soutěž o Fučíkův odznak", která byla nástrojem ideologické indoktrinace. Jako první byla tato čtenářská kampaň zaměřená na výchovu socialistické mládeže. Později vznikl „Fučíkův odznak zdatnosti" a pak „Čestný Fučíkův odznak". Získání odznaku umožňovalo postup v ČSM v KSČ nebo ve škole.

[29] Rozhovor s Ljubou Horákovou, Praha, 11. 4. 2012.

[30] Příloha 1 – Historický dokument z archivu, z roku 1958.

V čísle 4/1959 se na straně 8 objevila krátká reportáž o Štěpánce Haničincové, první stálé televizní hlasatelce – jejím autorem byl Václav Cirkl a portrétní fotografie pořídil Leoš Nebor. Text měl podpořit sledování dětských pořadů v televizi.

V některých doprovodných ilustracích jsou na fotografiích postavy „ostřižené" a položené na plochu, například v čísle 7/1959 na dvoustraně s titulkem „Na shledanou, Lenko, v pět!" Na této ilustraci jednoho dne malé holčičky Lenky a její maminky jsou postavy umístěné v dokresleném prostředí; tisk využívá žluté barvy. Toto řešení umožňuje soustředit se na gesta, prostředí je pouhou ilustrací (dětský pokoj, školka, ulice a podobně). Stejně je řešeno číslo 11/1959, včetně titulní strany, tentokrát z prostředí fanoušků hokeje. Toto řešení připomíná koláže ze třicátých let.

Postupně lze sledovat „rostoucí odvahu" redakce, která hledala především v textu hranice, kam až je možné v rámci cenzury zajít. Tak například v článku čísla 10/1959 na straně 12 s titulkem „Pardon, na řadě jsem já" se objevuje i úsměvný text: „Cestuji jen po naší vlasti, jsem kádrově v pořádku, ale na závadu je mi váha. Se stativem vážím 50 kg, to vydá na jednoho malého filmaře nebo na půl velkého filmaře. Za hranice jezdí místo mne, malého filmaře, jeden velký filmař." [31)] Z takové poznámky je cítit lehká nadsázka – vidíme, že pro cestování musíme být kádrově v pořádku. Použita byla ilustrační fotografie, bez uvedení autora.

V čísle 9/1959 na straně 9 je v reportáži od Věry Hellové zmínka o fotografii Karla Hájka Černá madona, oceněné Farringtonovou cenou na fotosalonu v Chicagu. Ve stejném čísle vyšla jedna z prvních soutěží, kde měli čtenáři odpovědět na dvě otázky. Ke každému herci či herečce na fotografii bylo třeba napsat, v jakém filmu hráli, a dále uvést svůj věk a pracovní zařazení. Byla to forma ankety, možná soutěže. Za odměnu měli čtenáři dostat sérii fotografií oblíbených herců.

Mladý svět se také účastnil soutěže „Písničky pro všední den", kterou organizoval Lubomír Dorůžka, jenž spolupracoval se Supraphonem i s *Mladým světem*. V časopise byly publikovány texty i noty písní, dvoustranové rozhovory se zpěváky, v každém čísle se objevila fotografie zpěváka a jeho osobní profil. Hudbu do časopisu zařazoval později i kulturní redaktor Jiří Černý. V rubrice „Malé profily" byly zveřejňovány fotografie a krátké životopisy mladých umělců, herců, interpretů, malířů, ale i sportovců.

V čísle 1/1959 vyšla i první anketa s názvem „Ejhle, trpaslík", kterou předložil Jan Kloboučník jako kritiku kýče. V následujícím čísle na straně 11 píše: „Je to symbol těch sil, které nás zdržují na cestě k dovršení kulturní revoluce" [32)] a čtenáři jsou vyzváni k zaslání fotografií trpaslíků. Dvoustrana trpaslíků pokračovala v čísle 2 a autory fotografií byli již sami čtenáři. Posílali nejen fotografie (amatérské záběry, které dokumentovaly nevkus), ale také reálné trpaslíky skleněné nebo

[31] MS 10/1959, str. 12.

[32] MS 2/1959, str. 11.

keramické. Jan Kloboučník trpaslíky ukládal ve stodole ve své rodné vsi Kučeři. Téma probíhalo celým ročníkem. Anketa měla odezvu, a postupně se z ní vyvinul pravidelný materiál, který hodnotil kvalitu i kritiky z různých oborů užitého umění. A redaktoři se dočkali u čtenářů velkého ohlasu.

V čísle 25/1959 na straně 3 byla vyhlášena fotografická soutěž čtenářů Mladého světa na téma „mladý svět“. Publikovaný snímek měl být oceněn finanční odměnou 100 korun a nejlepší fotografie dokonce fotografickým přístrojem značky Flexareta. Byly uveřejněny fotografie autorů Petra Mareše, Vladimíra Ipsera, Josefa Kohouta, Karla Trněného, Oldřicha Juráka, Petra Horáka, Milana Borovičky, Josefa Albrechta a Josefa Klegy. V čísle 41/1959 na straně 11 byla fotostrana s pěti vítěznými fotografiemi od Zdeňka Virta, Jiřího Šámala, Václava Valenty, Jiřího Oparského a Jiřího Bohůnka. U fotografií byl vždy uveden autor, název fotografie, fotoaparát, objektiv, clona, čas i citlivost filmu.

Titulní stranu čísla 38/1959 obsadila fotografie politická, věnovaná sovětskému prvnímu tajemníkovi ÚV KSSS N. S. Chruščovovi, stejně jako fotofejeton a reportáž na stranách 2, 3, 4 a 5 s agenturními fotografiemi. V čísle 44/1959 byla vyhlášena anketa „Co byste chtěli říci soudruhu Chruščovovi?“, kde redakce vyzvala čtenáře k otázkám a podnětům pro sovětského státníka. Osobnost Chruščova byla od padesátých let přítomná v politickém životě nejen v Sovětském svazu, ale v celém východním bloku. Jmenovaná anketa je zcela poplatná politickému dění a tendencím v politické situaci. Dopisy, v nichž se čtenáři vyjadřují k současné situaci, dodávají potřebná politická stanoviska. Nejedná se však jen o dopisy skutečné, doručené dopisovému oddělení, ale i upravené nebo napsané redaktory podle aktuální potřeby. Ve shrnutí ankety v čísle 51 na stranách 8–9 je uvedeno, že bylo publikováno více než 50 dopisů, většinou prosovětsky orientovaných, děkovného charakteru. Lze tedy říci, že byly tendenčně, propagandisticky laděné.

V čísle 50/1959 je publikován text Arnošta Lustiga „Semafor není legrace?“ Divadlo Semafor získávalo na atraktivitě a vyplňovalo mezeru, která byla zajímavá pro mladé lidi. Doprovodné fotografie jsou bez autorství, jsou to ilustrační záběry ze zkoušek. K této reportáži patří ještě jedna Lustigova reportáž „7 malých forem,“ ze které citujeme text Ivana Vyskočila z jeho Textappealu „nejvíce ze všech sjezdů miluji ten z našeho kopce“. [33)] A to v době, kdy probíhal sjezd KSSS.

V prvním ročníku *Mladého světa* patří mezi nejzajímavější fotoreportáže s výraznými fotografiemi v čísle 46/1959 na straně 8–9 reportáž s textem Jaroslava Maršálka s názvem „Den jako každý jiný“. Fotografie Pavla Diase jsou zde dominantní, text spíše popisný – doplňuje fotografie, které mají svou vlastní atmosféru. Je zřejmé, že autor použil maloformátovou kameru a více citlivý fotomateriál. Není použito zábleskové zařízení. Tak je dosaženo představy o prostoru. Atmosféru doplňuje i technika tisku na rotačním tiskovém stroji. Je cítit jasný respekt grafika k výřezům fotografů.

[32] MS 50/1959, str. 11.

Každé číslo prvního ročníku doplňovala řada drobných informací, jako křížovky, písničky, povídky, půlstrany pro sběratele.

Poslední strana 16 v číslech 1–9 je věnována kreslenému seriálu „Jaroušek a Boženka“ od kreslíře Miloše Nesvadby a autora námětu Jana Kloboučníka. To odpovídalo původnímu návrhu koncepce *Mladého světa* Josefa Hollera. Šlo o humorné ztvárnění problémů mladé dvojice (např. s bydlením, rozdílné představy o životě). Po skončení seriálu byla od čísla 10/1959 tato strana trvale věnována karikatuře a humoru. Zde se pak objevili autoři, jako Molín, dvojice Jelínek a Born, Malák, Žemlička, Skála, Neprakta, Haďák, Weigel. V čísle 51 byla 16. strana věnována legendárnímu kreslíři Františku Bidlovi. A poslední číslo prvního ročníku bylo hříčkou. Titulní strana byla řádným portrétem herce Effy, na zadní straně byl portrét obrácen hlavou dolů.

Fotografie v celém ročníku jsou převážně z pracovního, divadelního a společenského života. Výběr fotografií a celkový fotografický výraz měl ještě charakter hledání a byl více dokumentární. Většina fotografií byla realizována fotoaparáty středního formátu, v interiérech se mnohdy dosvětlovalo přímým bleskem. Ve výběru fotografií bylo zřejmé předchozí působení Leoše Nebora v agentuře ČTK. Prozatím nebyl dán dostatečný prostor novému vidění „všedního dne“.

Kromě Leoše Nebora, fotografa *Mladého světa*, se v prvním ročníku objevují jména fotografů jako Pavel Dias (titul 13/1959, v čísle 32/1959 na straně 7 tiskne půlstranovou fotografii s názvem „Stěhovák“ atd.), Oldřich Škácha (13/1959), Vlastimil Ipser (tituly 15/1959 a 49/1959), Evžen Beran, Emil Pardubský (titul 5/1959), Ivan Soeldner, Ota Richter (1/1959 str.8–9) a Miroslav Peterka, kteří s časopisem spolupracovali externě. Fotografie do časopisu vybíral a zařazoval výhradně Leoš Nebor.

Při celkovém hodnocení prvního ročníku je zřejmé úsilí najít vkus čtenáře a vyzkoušet jeho zájem o určité informace. Hned v prvním ročníku se objevuje anketa, pak vznikají i další, které byly následně obšírně diskutovány na poradách. Každá realizovaná anketa umožňovala vzájemné poznávání a budování kontaktů a chápání potřeb mladých čtenářů. I z proměn grafické úpravy je zřejmé hledání typografie vhodné pro mladého čtenáře a jeho vnímání.

Obr. č. 21: Dvoustrana MS z čísla 1 / 1959.

Obr. č. 23: Dvoustrana MS z čísla 7 / 1959.

Obr. č. 22: Strana 16 č. 1 / 1959 a titulní str. č. 2 / 1959, foto: Leoš Nebor.

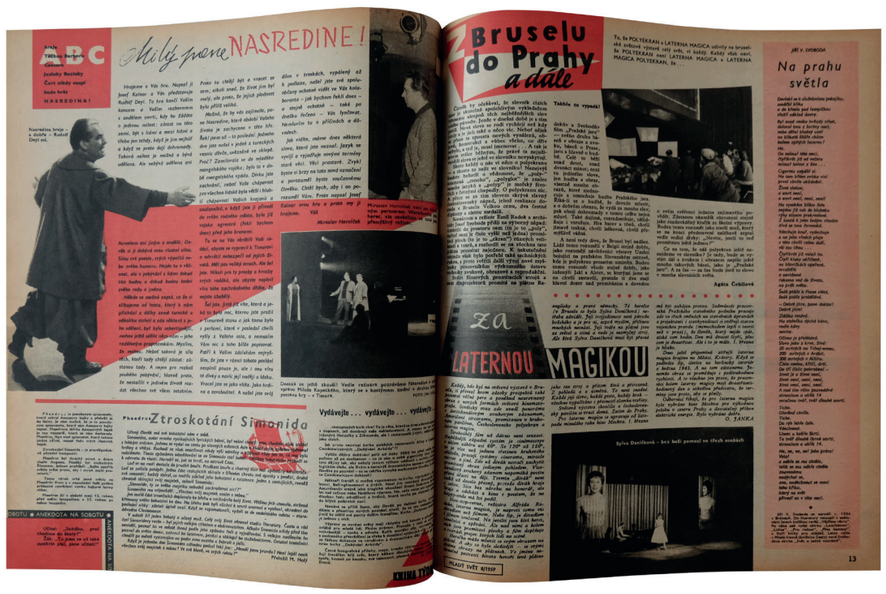

Obr. č. 24: Dvoustrana MS z čísla 8 / 1959.

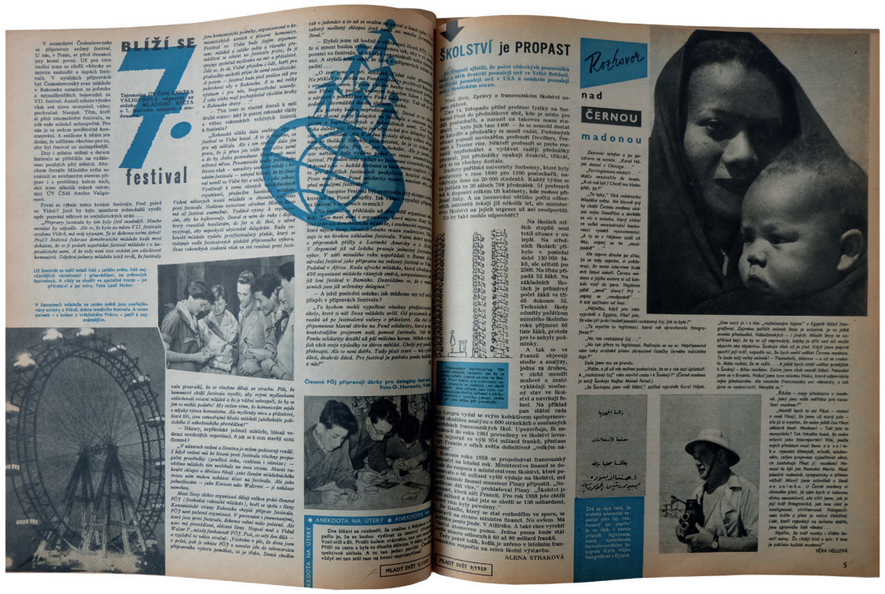

Obr. č. 25: Dvoustrana MS z čísla 9 / 1959.

Obr. č. 27: Strana 16 č. 19 / 1959 a titulní str. č. 20 / 1959, foto: Leoš Nebor.

Obr. č. 26: Dvoustrana z ročníku 1959 s článkem „Ejhle trpaslík“.

Obr. č. 28: Strana 16 č. 51 / 1959 a titulní str. č. 52 / 1959, foto: Pavel Dias.

Obr. č. 29: Titulní strana 1. čísla / 1960, foto: Leoš Nebor, anonce komiksu „Tři mušketýři“.

2.3 Druhý ročník MS – 1960

Redakční tým se po dobu druhého ročníku nezměnil – šéfredaktorem zůstal Josef Holler, zástupcem Jan Kloboučník, kulturu měl na starost Arnošt Lustig, zahraničí Ljuba Horáková, vnitropolitickou oblast Jaroslav Maršálek spolu s Jiřím Tunklem, grafickému zpracování vévodil Jaroslav Weigel, Miroslav Liďák dohlížel na kresbu a karikaturu a Leoš Nebor byl interním fotografem. Číslo vycházelo vždy v pondělí.

Fotografické titulní strany i nadále odpovídaly personálnímu obsazení. Leoš Nebor měl 25 titulních stran, Emil Fafek tři, titulku čísla 33 nafotil Pavel Dias a stejně jako on po jedné fotografii na titulní straně publikovali Jiří Pellmenn, Evžen Beran, Alena Šourková, Vilém Kropp, Miroslav Horníček, Oto Novák, Ota Richtr, Ludvík Krebl, Josef Holler, Irma Cibulová (fotolaborantka fotooddělení) a Jaroslav Humpál. Dalších šest fotografií vyšlo bez uvedení autora (například portrét herce Zdeňka Štěpánka – pravděpodobně z archivu). Celkem čtyři titulní strany byly řešeny kresbami. V čísle 44 byla původně černobílá fotografie na titulu vytisknuta barevně. Červená a žlutá barva jí ale dodaly skvělý akcent, takže byla užita černobílá verze. Zachycovala start rakety.

Velký prostor ještě stále zaujímala literatura – jedna stránka čtení na pokračování s názvem „Stříbrné koleje“ od ruského autora Vladimíra Čivilichina, pak sci-fi román „Návrat z ráje“ od Čestmíra Vejdělka. Někdy následovala i další dvoustrana s povídkou, jako například v čísle 4 „Smrt vojáka“ od Arnošta Lustiga.

Do čísla 3/1960 byla opět zařazena anketa – „Pomozte nám udělat lepší Mladý svět“. Anketní otázky zněly:

1) Co říkáš celkovému vzhledu časopisu, jeho uspořádání, rozsahu a obsahu?
2) Jak se ti líbí fotografie, kresby a titulní strana?
3) S čím jsi v MS spokojen, co ti v MS chybí a co bychom měli v MS ne/vynechat?
4) Jaké soutěže a ankety bychom měli v příštím roce uspořádat?
5) O čem by mohl MS napsat z tvého okolí nebo prostředí? [34)]

Reakce na anketu byla dosti obsáhlá. Čtenáři žádali více fotografií dokumentujících pracovní výsledky, barevnější život mládeže, hádanky, adresy brigád socialistické práce, úspěchy mladých, závazky k osvobození sovětskou armádou. Odpovědi vyznívají stále velmi tendenčně. V textu je zmíněno, že v loňském roce bylo uspořádáno 58 besed, kterých se zúčastnilo na 3000 čtenářů. Zdá se, že redakce respektovala přání a požadavky svých čtenářů, protože materiály uveřejněné ve druhém ročníku byly často zaměřeny na život v továrnách, účast mladých lidí na budování republiky a přislíbila zařazovat mladé talentované autory, začínající fotografy, spisovatele, novináře, popularizátory, kreslíře, a to také plnila.

[34] MS 3/1960, str. 10.

Byla vyhlášena fotosoutěž *Mladého světa* s odměnou fotoaparátem Flexareta pro vítěze. Zaslané fotografie byly zařazeny buď formou autorova malého představení např. v čísle 41 Matěje Klauča Štěpity – snímky z pražských ulic – zde bylo zmíněno tak, že „otištěné fotografie jsou přesvědčivým důkazem o výhodách malých kinofilmových přístrojů pro tento druh žánrové fotografie“, (Pořízeny přístrojem Exakta Varex s objektivem Tessar 1:2,8 – F 50 mm na film Agfa Superpan.“) nebo v čísle 43 Miroslava Hucka – na téma Dvojice (na fotostraně s jinými autory je v čísle 33 ještě uváděn jako M. Hocek); či Josef Koudelka je představen třemi fotografiemi, které byly oceněny pro jeho „vytříbený smysl pro horizontální fotografii“. Také na fotostranách například v čísle 30 jsou uveřejněny zaslané fotografie od pěti autorů: Bohuslava Čapka, Emila Fafka, Miloše Budíka, Jiřího Pokorného a Karla Beníška; nebo představení jednoho autora jako V roce 1960 začala velká akce časopisu s názvem „5000 km republikou“ – série reportáží s výrazným zaměřením na mládež. Redaktoři *Mladého světa* navštěvovali mládežnické kolektivy v továrnách i v mládežnických klubech. Tyto reportáže z různých koutů Československa popisovaly rozmanitá místa (Tatry, Prahu, Ostravu, Jižní Čechy, stavby mládeže, továrny a jejich výrobu a podobně), s podtitulem „Změnilo se něco za posledních 15 let?“ [35)] Texty o těchto cestách psali Josef Holler, Jan Kloboučník nebo redaktor vnitropolitické redakce Jaroslav Maršálek, fotograficky je doprovázeli především externí fotografové. Zajímavé byly fotografie Leoše Nebora k článku „Praga Caput Regni“, které na čtyřech snímcích představily Prahu s velmi dobře zachycenou atmosférou – navíc i přes nedokonalost rotačního tisku a savosti papíru je velmi dobře zvládnutá technika snímání. Fotograf evidentně použil fotoaparát středního formátu. Byla to poslední reportáž v rámci tohoto cyklu „5000 km republikou“.

Pro zajímavost je třeba zmínit text z čísla 20/1960 „Na návštěvě u Ernesta Hemingwaye“ se slavnou fotografií – portrétem spisovatele od Josufa Karshe, které byl dán významný prostor. Kuba byla také často citována v souvislosti s politickými událostmi

V čísle 1 druhého ročníku začal desetidílný seriál „Co víte o jazzu“, připravovaný hudebním kritikem Lubomírem Dorůžkou, případně Stanislavem Titzlem. Text zdůrazňoval, že jazz je hudbou původně černošskou, a následně systematicky mapoval americkou jazzovou scénu. Zároveň představil i některé zástupce československé hudební scény, kteří z této hudby čerpali. Po ukončení historického přehledu osobností jazzu Dorůžka v krátkých sloupcích prezentoval vybrané taneční orchestry. Grafická úprava umožňovala sloupce vystřihovat a kompletovat, závěrem *Mladý svět* nabídl obal na svázání těchto výstřižků do malé knihy. Hudba byla prezentována jako silné téma i v jiných textech, často byl zmiňován Louis Armstrong. Díky spolupráci s hudebním nakladatelstvím Supraphon si čtenáři mohli objednat i gramodesky jazzových hudebníků.

[35] MS 19/1960, str. 8-9.

Stále živé zůstalo téma druhé světové války a válečných zločinců, a sice v rubrice „Dokumenty“, například Obžaloba Hanse Globkeho. [36)] Jako obrazový doprovod byly vždy využívány archivní materiály, případně archiv ČTK.

Z časopisu zmizela vnitropolitická rubrika z 1. ročníku s názvem „Ze dne na den“. Místo ní se na straně 2 začaly objevovat fotografie z politického života země, například prezidenta Novotného a dalších politiků mezi občany, pionýry nebo při stranických zasedáních.

Dalším častokrát zmiňovaným politickým tématem byla osobnost Nikity Chruščova. Stejně jako v prvním roce existence vznikala takzvaná kniha dopisů pro N. S. Chruščova. Čtenáři týdeníku byli vyzváni, aby napsali odpověď na otázku „Co byste chtěli říci soudruhu Chruščovovi?“ Po této výzvě následoval širší materiál o úspěších SSSR.

Politické téma se objevilo například v čísle 8/1960 v článku „O puči, který nevypučel“. Materiál byl připomenutím 12. výročí únorových událostí roku 1948. Na straně 10 téma připomíná kresba Mirka Liďáka-Haďáka „Ta dvanáctka je tentokrát zvlášť hořká.“ Další politicky laděný text byl k svátku 1. Máje – „Z historie Prvních májů“. A 15. výročí existence demokratického Československa (!) je oslavováno především jako osvobození sovětskými vojsky. V čísle 38/1960 byla v rubrice „Dokumenty“ [37)] reportáž o čtyřicetileté historii Rudého práva, která obsahovala i dobově uspořádané informace o Rudém právu do roku 1948. V roce 1960 byl náklad Rudého práva 900 000 výtisků, *Mladého světa* ve stejné době vycházelo 130 000 kusů.

V čísle 31 se objevilo i téma ústavy, a to v článku od Jaroslava Maršálka „11 zvědavých otázek tvůrcům nové ústavy“, opět doprovázeném archivními záběry. Čtenáři se mohli seznámit i s náměty okrajovými – například v čísle 33 vyšla reportáž „Obchodníci se smrtí“ o omamných drogách v Egyptě nebo v čísle 35 reportáž ze zahraničí o volební kampani prezidenta Kennedyho a jeho konkurenta Richarda Nixona.

Pohled do hereckého světa zprostředkovaly „Vzpomínky Zdeňka Štěpánka“, které se staly „četbou na pokračování“. Byly to zajímavé postřehy národního umělce z různých prostředí z předválečného období i z období války. Doprovázely je fotografie z hercova archivu. Tento seriál byl čtenáři velmi dobře přijat a pokračoval i v dalším ročníku.

Častou součástí obsahu čísel byl sport. Rok 1960 byl rokem spartakiády, a tak jí byla věnována série článků, jako „Plán spartakiádní Prahy“. [38)] Číslo 27 bylo nazváno spartakiádním – „Vteřiny ze Strahova“; „Spartakiáda pod stany“; „Taková byla spartakiáda před 39 lety“. Bez názvu vyšel spíše fotofejeton se snímky Emila Pardubského a Leoše Nebora v čísle 28 a podobně. Analogickým způ-

[36] MS 49/1960, str. 7-10.

[37] MS 38/1960, str. 7-10.

[38] MS 26/1960, str. 8-9.

sobem byly předkládány informace o blížící se a následně probíhající olympiádě v Římě s titulem „S olympijským ohněm. Z Atén do Říma“. Tyto celostrany, většinou umístěné na straně 13, informovaly nejprve o historii a následně o výsledcích, a to od čísla 2.

Končila výstava Polylegranu. [39)] Polylegran bylo sdružení kreslířů a zároveň autorů kreseb, publikovaných na 16. straně Mladého světa. Členy skupiny Polylegran byli: Jiří Kalousek, Jaroslav Malák, Jaroslav Pop, Neprakta (Jiří Winter kresba a Bedřich Kopecný text), Vilém Reichman, Bohumil Štěpán, Jaroslav Weigl, František Skála st., Adolf Born, Oldřich Jelínek, Miroslav Liďák-Haďák (Hanuš text, Liďák kresba), Vladimír Hlavín, Josef Žemlička. Na výstavě Polylegranu bylo instalováno 40 fotografií od fotografů, kteří publikovali v *Mladém světě*.

Od čísla 1 do čísla 7 byl v prvním ročníku publikovaný komiks zvaný „Tři mušketýři“ – podle Alexandra Dumase nakreslil autor Smíchovský, později Vysočanský a nakonec Petřínský. Kreslíři, grafici a ilustrátoři spolupracovali s týdeníkem a zároveň s výtvarným oddělením MF.

Autory fotografií druhého ročníku Mladého světa byli jak redaktoři tohoto časopisu, tak i externí fotografové. Patřili k nim například fotografové z ČTK, Emil Fafek či Emil Pardubský z deníku MF, laborantka *Mladého světa* Irma Cibulová (titul čísla 22), Alena Šourková. Avšak hlavní část fotografií patřila Leoši Neborovi. Ojediněle fotografoval i Miroslav Hucek, který již pracoval v *Mladém světě* jako technický redaktor. Své fotografie publikoval například v čísle 37 k textu „Zítra si to dopovíme“ z prostředí dolu Gottwald II, v čísle 41 k tematice vinobraní nebo v čísle 44 „Klub na dobrém místě“. V této době se již začínal více profilovat jako fotograf všedního dne a všedních okamžiků.

Grafická úprava časopisu se nijak neproměnila. Barevné stránky byly titulní, poslední a vnitřní, na kterých byly barevné prvky jako ilustrační doplněk. Bylo používáno mimo černé barvy tisku také jeden, maximálně dva barevné. Ilustrace vytvářeli stejní autoři jako v předchozím ročníku. Grafická úprava neměla ještě ustálenou tvář. Grafik stále hledal vhodný výraz, kombinoval písma.

Podobně se hledaly nejvhodnější formy a náplň jednotlivých rubrik, které v následujících letech budou ustálené, prověřené. Z druhého ročníku je zřejmé, že redakce hledala vhodné formy komunikace se čtenáři. Zatím není patrná příliš velká odvaha prezentovat neobvyklá témata. Je však zcela zřejmé, že čtenáři jsou velmi důležití – musí se tak cítit, protože jsou často oslovováni, aby se vyjadřovali k práci redakce, především k obsahu. Podíl čtenářů na obsahu týdeníku byl větší, a to i díky vyhlašování soutěží a nejrůznějších anket.

[39] MS 8/1960, str. 16.

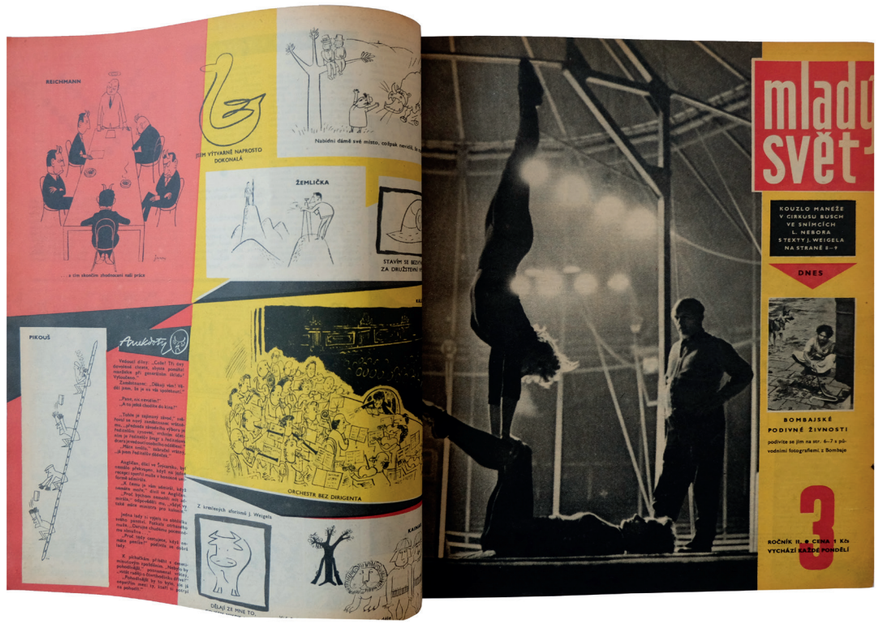

Obr. č. 30: Strana 16 č. 2 / 1960 a titulní str. č. 3 / 1960, foto: Leoš Nebor.

Obr. č. 31: Strana 16 č. 8 / 1960 a titulní str. č. 9 / 1960, foto: Leoš Nebor.

Obr. č. 32: Dvoustrana z č. 9 / 1960 s článkem „5000 km republikou“.

Obr. č. 34: Dvoustrana z č. 30 / 1960 s článkem „Momenty filmového festivalu“, foto: Leoš Nebor.

Obr. č. 33: Dvoustrana z č. 9 / 1960 s článkem „Mladý svět v Uničově“.

Obr. č. 35: Dvoustrana z č. 37 / 1960 s článkem „Zítra si to dopovíme“, text: Josef Holler, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 36: Titulní strana 1. čísla / 1961, foto: Leoš Nebor.

2.4 Třetí ročník MS – 1961

V redakci došlo k několika změnám. V tomto roce odešel z redakce Arnošt Lustig (naposledy je uveden v tiráži č. 6) a byl nahrazen Jiřím Černým, neboť odešel na „vojnu“ (č. 7–41). Jiřího Černého pak vystřídal Ladislav Smoljak (č. 42–52). Jen velmi krátce (od č. 1 do 31) byla v redakci J. Štefanová, kterou od č. 32 nahradila Jiřina Otrubová. Od č. 46 nastoupil Miroslav Hájek jako tajemník, zástupce šéfredaktora, jenž nahradil Jana Kloboučníka. Miroslav Liďák nebyl už v tiráži uváděn a stal se z něj externí spolupracovník.

Leoš Nebor realizoval 16 titulů, Miroslav Hucek 4, Stanislav Tereba 3, Josef Holler 2, řada autorů realizovala po jednom titulu (např. Pavel Dias, Václav Chochola, Eduard Pardubský, Vilém Kropp, Miroslav Horníček, Alena Šourková, Irma Cibulová a další), 11 titulů bylo bez určení autora.

Hned první číslo nového ročníku se zabývalo ekonomickou problematikou, srovnávalo spotřebu potravin v minulých letech a uvádělo úspěchy třetí pětiletky. Realita běžného života vypadala tak, že nebylo k dostání ovoce ani maso. Hned na začátku prvního čísla rovněž najdeme reportáž Jiřího Binka s názvem „Jako všude jinde“ o úplatkářství. Větší prostor byl ale věnován vzpomínkám národního umělce Zdeňka Štěpánka – druhá část Štěpánkových vzpomínek otevřela pohled nejen do zákulisí filmu, ale i pohled do jeho uměleckého a běžného života.

V prvních čtyřech číslech tohoto ročníku vycházela na pokračování velká reportáž z mladoboleslavské továrny Škoda o autě Škoda Oktavie.

Ze zahraničí se často objevovalo téma ostrova Kuba, např. články „Kdo je Dr. Fidel Castro Ruz“, dvoustrana o Guantánamu, jak tančit sambu „Karneval na Kubě“, nebo reportáž na pokračování, která ozřejmovala kubánskou otázku. Tu zpracovával Josef Holler. Dvoustrana fotografií z kubánského prostředí v čísle 24 také pochází od šéfredaktora Josefa Hollera.

V čísle 12 (str. 6 a 7) najdeme reportáž k tématu odchodu Francouzů z Alžíru a účasti mladých Francouzů v alžírské válce, k níž měli negativní přístup. Jednalo se o reportáž převzatou z *l'Avant le garde*, francouzského komunistického časopisu pro mládež, který byl obsahově podobný *Mladému světu*.

Doznívání 2. světové války, nejrůznějším způsobem spojeným s problematikou některých významných osobností, které mohly být spojovány s negativním vyzněním západoněmecké společnosti, byly uveřejněny v čísle 4/1961 (str. 4–5) – „O poválečné cause s průmyslníkem Kruppem“ nebo „Lex Krup“ či v čísle 41/1961 – „Jak vznikla Německá otázka“– tyto reportáže byly uvedeny v cyklu „Dokumenty Mladého světa“.

V čísle 8/1961 také vychází pokračování materiálů z dokumentů *Mladého světa* ke 40. výročí KSČ. K tomuto výročí je rovněž pořádána soutěž a v čísle 9 jsou zmíněny i odměny – výherci získávali velmi hodnotné ceny jako dovolená v SSSR, moped, kufříkový psací stroj, sportovní kolo, celkem bylo rozděleno mezi výherce sto cen.

Číslo 17/1961 se na plných pěti tiskových stranách věnovalo prvnímu letu člověka do vesmíru. Jednalo se o oslavu dobývání kosmu. K tomuto tématu bylo otištěno několik převzatých textů z holandského nebo německého tisku. Zdroje fotografií nejsou uvedeny, ale dle obsahu budou agenturní. Ještě jednou Gagarin, který přijíždí do Prahy na 1. máje. *Mladý svět* tuto návštěvu zachycuje v čísle 19 na stranách 1–5.

Další téma bylo ryze domácí – „Trampové nejsou kovbojíčkové“ – reportáž Ladislava Smoljaka a Miroslava Hucka. Tramping byl v *Mladém světě* sledován jakožto obnovený styl trávení volného času. Miroslav Hucek k tomuto tématu představil výstavu v kině Aero. Ale nebyl to on, kdo navázal kontakt s osadou Zlatý klíč, nýbrž sportovní redaktor Jiří Tunkl. Různých reportáží a „potlachů“ se zúčastňovali Jaroslav Weigl, Ladislav Smoljak, Jiří Tunkl, Miroslav Hucek, ale i redaktoři z jiných časopisů MF. Osada Zlatý klíč existuje dodnes.

Jak již bylo uvedeno, v roce 1961 působil v *Mladém světě* Jiří Černý. Přišel sem jako znalec vážné hudby, ale v časopisu pro mládež se stal odborníkem na hudbu populární a k popularizaci pomohl řadě zpěváků a zpěvaček jako např. Martě Kubišové, Laďce Kozderkové a dalším. „Vyhazov“ z redakce si vykoledoval tím, že se zastal Kohoutovy divadelní hry „Říkali mi soudruhu“, jejíž hlavní hrdina nebyl úplný andílek. Od čísla 42 patřil do redakce kulturní rubriky místo něj Ladislav Smoljak. „Kultura byla jediná oblast, se kterou si svazáci nevěděli rady. Představovali si to tak, jak se říká v jedné mé hře: ‚Mladým lidem by se mělo líbit to, co se líbí starším soudruhům.‘ Ale věděli, že to tak úplně nelze. *MS* byl v tom rigidním, agresívním režimu jednou z oáz. Ten duch tam byl cítit, byli tam lidé, kteří se snažili jít, co nejdál to šlo,“ řekl Smoljak. [40)]

Kulturnímu životu se např. věnoval text v č.4/1961 „Pantomima Ladislava Fialky“, který vystupoval v Divadle Na zábradlí. Tento typ divadelního představení nebyl rozšířený. Jednalo se o doporučení a zprostředkování další možnosti kulturního vyžití.

Vítězem fotosoutěže z roku 1960, vyhlášené v čísle 48/1960, se stal Josef Koudelka. První cenou byl fotoaparát Flexaret V. O měsíc později vystavuje Koudelka své fotografie v divadle Semafor, přičemž výstavu zahájil významný teoretik fotografie Jiří Jeníček. Ten se kromě filmů a fotografie věnoval i psaní knih – vydal ceněné dílo *Fotografie jako zření života a světa* a knihu o fotografické technice s názvem *Úvahy o fotografii*.

Vzniká nová rubrika „Fotostrany“. Ze začátku nebyly fotografie takto konkrétně označovány, neboť nebylo jisté, zda zájem o fotografickou prezentaci bude úspěšný a zda bude respektován fotografický styl, ke kterému Mladý svět směřoval. Rubrika, která objevovala zajímavé fotografy pro *Mladý svět*, nesla název nejprve „Fotografuje“. Takto byli představeni např. Pavel Dias, Jan Bartůšek, Hilda Misurová-Diasová, Matěj Štěpita. Fotostrany v následujících letech postupně

[40] KONRÁDOVÁ Petra [online] 28. 7. 2005 [cit. 5. 9. 2015], http://www.reflex.cz/clanek/causy/73836/mlady-svet.html.

vytlačily fotosoutěže. Fotografie byla využita také jako ilustrace k poezii – např. v čísle 15/1961 (str. 8 a 9) – dvoustrana fotografií autorů Věry Holubové, Bohumila Čapka, Leoše Nebora a Miroslava Hucka doprovází Hrubínovu báseň „Zas přišlo jaro“. V čísle 46 se poprvé objevuje fotofejeton Daniely Sýkorové „Tanec kolem tance“. V čísle 23 zase krásná obrazová reportáž Leoše Nebora „Praha hudbou rozkvetlá“ z prostředí hudební soutěže Pražské jaro. Ale ne vždy byly fotografie jednoho autora na celostraně uvedeny titulem „Fotografuje“ – např. v čísle 41 na straně 10 s názvem „Velká Pardubická“ byl zachycen tento dostihový závod na fotografiích Emila Pardubského. V časopise se objevilo také jméno Ivana Soeldnera, který zachycoval zajímavé momenty především ze světa filmu a divadla, a to jak v textech, tak ve fotografiích.

V čísle 25 je opět dvoustrana zajímavých fotografií, tentokrát ze Sovětského svazu od autorů jako Karačun, Dubinskij, Gurajin. V čísle 33 byla poprvé užita dvoustrana o jedné fotografii, na níž je zachycen Nikita Chruščov s kosmonauty Titovem a Gagarinem a názvem „Komunisté“.

Ankety se přesunuly i do oblasti sportu. Například v čísle 10 „Pětkrát o ledním hokeji“. Ke sportu se vyjadřovali: spisovatel František Kožík, malíř Jiří Kalousek, zpěvák Milan Chladil, satirik Miroslav Švandrlík, redaktor Josef Laufer, krasobruslařka Jitka Hlaváčková, gymnastka Věra Čáslavská. V časopise také probíhala anketa o nejlepšího československého sportovce.

Prostor strany 16 v tomto ročníku byl věnován osobnostem grafiky, ale i redaktorům, kteří měli talent na humorné vyprávění. V čísle16 na straně 9 vypráví anekdoty Arnošt Lustig. V čísle 10 je 16. stránka věnována kresbám Jaroslava Weigela, grafika Mladého světa. V textovém medailonu je charakterizován takto: „Hraje na kytaru, hýří nápady, oproti jiným redaktorům si při práci zpívá, což je neklamný znak, že je to bytostný optimista.“ V čísle 14 je tatáž 16. stránka zasvěcena kresbám Milana Kopřivy (věnoval se knižní grafice v nakladatelství MF, poté působil jako grafik časopisu 100+1 zahraničních zajímavostí, který vydávalo Rudé právo). Na straně 16 však byly i inzerce na humoristické knihy, např. na knihu Karla Konráda.

V porovnání s předchozími ročníky je vidět jistý posun, a to po stránkách obsahu i formy. Leoš Nebor zařazuje více fotografií s novým pohledem na svět, který se nese především na vlně zájmu o současnou mladou generaci, tak, jak to bylo v programu týdeníku. Časopis obsahoval fotografie z ulic, prázdnin, běžného života mladých, jejich volnočasových aktivit, ale i fotografie z pracovního života či z chmelových brigád.

Ne všechny reportáže mají fotografický doprovod. Tímto ročníkem probíhá na pokračování text MUDr. Vladimíra Bartáka z jeho knihy *O lásce v našem životě*, která je jakousi poradnou pro mladého člověka před vstupem do manželství.

Začíná rubrika „Dopisy v koši nekončí“, která je sice nepravidelná a v různém rozsahu, ale díky široké dopisové agendě zůstala jako rubrika ve všech dvanácti ročnících, které sledujeme. Stejně tak v následujících letech po roce 1970 byly dopisy důležitou složkou jednotlivých čísel.

Zamyslíme-li se nad přínosem 3. ročníku v jeho celkovém obsahu, vidíme určitý posun jak po stránce textové, tak především v oblasti fotografie. Leoš Nebor zařazuje stále více fotografií s novým pohledem na civilismus, nesený na vlně zájmu o mladou generaci. Jedná se o fotografie z ulic, prázdninové fotografie, z běžného života mladých, trávení volného času, ale i fotografie z pracovního života a chmelových brigád.

Takové fotografie přinášejí určitý obraz světa mladých. Čtenáři to uvítali a ve svých dopisech jej hodnotili kladně. Fotografie na foto stranách byly tvořeny jejich vrstevníky a čtenáři jim rozuměli. Z pohledu redakce byly zdrojem aktuální ilustrace a mezi přispěvateli bylo možné vybrat i stálé spolupracovníky. Mnozí z nich v nich našli možnost prezentace svých děl a někteří z nich se i profesionalizovali. V mnohém pohled na téma „fotostrany“ nahrazovaly dvou stranové fotografie a přinášely i jakési zamyšlení nad tématem. Fotostrany nedoprovázel žádný text, výjimečně poezie. Jen v jedné části stránky byl krátký osobní medailonek. Časopis postupně odhaluje, co chybí v práci novináře a jaký význam hraje dobře cílená a správně vytvořená fotografie.

Obr. č. 37: Strana 16 č. 10 / 1961 a titulní str. č. 11 / 1961, foto: Jiří Heller.

Obr. č. 38: Strana 16 č. 18 / 1961 a titulní str. č. 19 / 1961, foto: Leoš Nebor.

Obr. č. 39: Strana 16 č. 16 / 1961 a titulní str. č. 17 / 1961, agenturní fotografie.

Obr. č. 41: Dvoustrana „Jaro“ z ročníku 1961.

Obr. č. 40: Fotostrana z čísla č. 35/1961, foto Pavel Dias.

Obr. č. 42: Fotostrana z čísla č. 45/1961, foto Hilda Misurová-Diasová.

Obr. č. 43: Titulní strana 1. čísla / 1962, foto: Jan Pařík.

2.5 Čtvrtý ročník MS – 1962

Redakce v tomto roce prošla drobnými personálními změnami od č. 11 nastoupil Antonín Jelínek jako tajemník, od č. 12 je v tiráži Miroslav Hucek nikoli jako fotograf, ale jako grafik spolu s Jaroslavem Weigelem; Miroslav Hájek je uveden naposledy v tiráži č. 36.

Pro titulní strany vytvořil fotografie především Leoš Nebor 15, Miroslav Hucek 9, Jaroslav Skála 3, Josef Holler 2, Vlastimil Ipser 2 a Jan Pařík, Jan Bartůšek a Miroslav Jodas po jedné.

Již od prvních stránek tohoto ročníku lze pozorovat jistou vizuální změnu, fotografie dostávaly větší prostor, to bylo od čtenářů jistě uvítáno. Obrazová část se stávala více svébytnou.

Byly zařazovány reportáže, které byly zaměřeny na téma hledání ukrytých nacistických zločinců po II. světové válce. Reportáž v čísle 5 na str.4–5 byla publikována reportáž „Závratná kariéra Adolfa Ernsta Heusingera, nacistického generála“.

Od prvního čísla 1962 pokračují reportáže ze středních škol „Neobyčejná třída“, opakované sledování studentek různých škol až do maturity a další pokračování doprovodily studentky až k maturitě. Toto téma se objevilo ve všech číslech 4. ročníku. Mezi nimi byly zajímavé reportáže jako např. „Dopisy zemědělské mládeže“ v čísle 7/62 (absolventky středních zemědělských škol neměly v družstvech uplatnění a po škole měly plat 300 korun). V krátké informaci pod názvem „Odejít jinam – jediné řešení?“ Takový dotaz si dávali studenti. Týden v Ostravě zpracoval Jaroslav Maršálek o velmi mladých lidech pracujících v dolech s názvem „Na sedmém patře“. V čísle 10/62 bylo publikováno téma „Domova mládeže v Obořišti“, textově i obrazově zajímavá reportáž Miroslava Hucka o životě mladých lidí za dráty a vychovatelé jako dozorci.

Reportáž „Rušné dny Paříže“ o studentských stávkách v Paříži v čísle 8/62 a v čísle 9/62 a původní reportáž Petra Hanela o tajných službách OAS v Alžíru popisovaly napjaté nálady a demonstrace v Paříži.

U čísla 16/62 zasáhla cenzura při výměně fotografie na titulní straně. Na návrh kulturního redaktora L. Smoljaka mělo být číslo věnováno humoru a připomenutí 35. výročí uvedení Vest Pocket revue. Byl zde původně umístěn dobový dvouportrét Voskovce a Wericha s citací textu ze hry *Kat a blázen*. Werich: „No, něco na tom muselo být, když lidi dodnes říkají: tohle za Rakouska nebývalo, za Rakouska říkali, tohle za Marie Terezie nebývalo a za Marie Terezie říkali, tohle za Josefa II. nebývalo… Za Josefa II.? Já nevím, co bylo předtím…“.

Voskovec: „A teď mě napadá moudrá věc, jak ty jsi říkal – tohle za našich časů nebylo – tak mě napadá, jak to bude muset být špatný, abychom mohli říkat, až budem’ starý – pozor, teď přijde pointa, to se nasměješ, abysme mohli říkat, tohle za našich mladých let nebývalo.“ [41)]

[41] MS 16/1962.

V podstatě nevinné přemýšlení o tom, co se děje. Na straně 3 bylo po této změně upozornění na výročí 35 let po uvedení Vest pocket revue. Na dvoustraně Jan Werich hovoří o malých divadlech jako Semafor, Paravan, Rokoko, Zábradlí, i divadlech poezie.

Ze zápisu Miroslava Hájka, tajemníka redakce a zástupce šéfredaktora Josefa Hollera, je zřejmé, jak práce s cenzurou probíhala: „Ve středu v 10 hod. ráno 18. dubna volal do redakce tiskový dohled s. Kletečka. Nelíbila se mu první stránka č. 16 /V&W a hlavně text/. Po rozmluvě se mnou řekl, že to tak nechá – ale nenechal. Konsultoval se správou HSTD, a tak v 10.45 nařídila poprvé zarazit rotačku. Okamžitě jsem volal s. Kardu z HSTD, měl poradu, takže jsem věc projednal s jeho zástupcem p. Knýřem. Ten si nechal poslat z tiskárny číslo a po poradě pracovníků HSTD byl dán znovu pokyn ke spuštění rotačky v 11.25 hod. Tím to neskončilo – s. Knýř postoupil číslo tiskovému odboru ÚV KSČ s. Jakubcové, ta se konsultovala s příslušnými pracovníky a ti se vyjádřili, že jim to připadá jako politická provokace a rotačka byla znovu zastavena ve 12.45 hod. Ve 14.00 hod jsem dostal od s. Jakubcové vyrozumění, že je třeba v každém případě změnit první stránku. Nedávat V&W, neboť strana nemá zájem na Voskovcovi, který je pro nás emigrantem a text z *Kata a blázna* může být brán v souvislosti s jistými nedostatky v zásobování jako provokační.“ [42)]

Následně je v textu zmíněno doporučení tzv. aktuálnosti – důležitější témata jako sjezd, Gagarin. Dále zápis pokračuje: „Vzali jsme s sebou fotku Gagarina, která bude nyní na jedničce. V tiskárně jsem zjistil, že bylo sjeto 33 100 výtisků a ztráty budou činit 23 000 Kčs. Byly i další návrhy na škrty ve Smoljakově článku o Werichovi / Werich jako státník a závěrečné dva odstavce / Z technických důvodů by bylo těžké však podniknout nějaké kroky k akceptování těchto přání, a proto text vyjde nezměněn. Hovořil jsem dále se s. Kletečkou, který byl s okamžitou platností odvolán ze Svobody – i když původně stranu č. 1 četl jiný soudruh, byl z toho zničený. Toť tedy zatím vše – pěkné to rozhodně není.“ [43)]

Na základě doporučení skutečně byla vytištěná čísla ve stoupě, ale přece jen některá zůstala, např. v jednom rozhovoru sám Smoljak řekl, že 10 čísel donesl sám k Werichům a těšili se, že jedno z nich poputuje k Voskovcovi do Ameriky. [44)] Nakonec se na čtenáře z titulu smál Jurij Gagarin, ale uvnitř čísla 16, na straně 8 a 9 je dvoustrana k 35.výročí premiéry Vest pocket revue. Původní titul zdobil až teprve 500. číslo MS, a to i s dodatečným vysvětlením.

Zároveň následující titul čísla 17 byl cenzorem také kritizován: „Proč dvojice na fotografii není v prvomájovém průvodu,“ říká Hucek.

V čísle 23 bylo 6 stran věnováno výročí vypálení Lidic s názvy „Lidice žijí“, „Lidice včera a dnes“, „Dívky Lidice“ a „Heydrich–Lidice–smrt“.

[42] Příloha 2.

[43] Příloha 2.

[44] MS 37/1968.

V čísle 7/62, reportáž Ljuby Horákové „O kříži, zdi a pokrytectví“ pojednává o útěcích Němců z východního Berlína do západního, zmiňuje velký počet sebevražd i skok studenta, který vyskočil z okna domu v NDR a jeho doskok na západ byl smrtelný.

Reportáž s názvem „Louis Aragon a Elsa Trioletová mezi námi“. Trioletová a Aragon byli francouzští levicoví spisovatelé, kteří přijeli do Prahy při příležitosti uvedení jejich knihy. Vzkaz od Elsy Triolet „Mladí lidé, nestárněte! Věk není otázkou stáří, ale srdce a ducha“. Doplněna byla portréty obou protagonistů od Miroslava Hucka.

V č. 24/62 reportáže z historických míst jako Alpino Italiano, vstup českých a italských jeskyňářů do podzemí Kararských lomů u Apuánských Alp a také návštěva Vesuvu a Pompejí nebo reportáž z Egypta od profesora, egyptologa Žáby. V čísle 39 str. 12, 13 byla zmínka „o objevu století“, obrazech, které jsou dnes součástí Obrazárny Pražského hradu. Zajímavá reportáž 27/62 na str. s názvem „Až bude mladému světu 1000 čísel“, jak byly v minulosti zelení osázena ulice Na Příkopech a jak bychom měli dbát o zeleň v centru města.

Jinak je 4. ročník převážně pokryt tématem kosmonautiky a zájmem o komunistické strany. A Josef Holler se zase vrací k tématu Kuby.

Fotografická reportáž Václava Chocholy s názvem „Na sever od mostu z Vietnamu“ a titulní strana čísla 38, kam odjel na zájezd s výtvarnými umělci.

Rubrika „Fotografují čtenáři“ byl výběr fotografií, které zaslali čtenáři Mladého světa zcela mimo soutěže. Na fotostranách byli představeni čtenářům např. v čísle 4/62 Ladislav Postupa, 13/62 Fotostrana Jiří Červený, z pražských ulic, který v rozhovoru stále cituje Jana Lukase, 20/62 Evžen Beran: Šárka – motocyklové závody v Šáreckém údolí. 32/62 Zdeněk Podlesný fotografická dvoustrana, dvoustrana fotografií Hucka a Nebora k 1.máji, 7/62 Matěj Štěpita fotofejeton na celostraně s názvem Studentská svatba, 9 fotografií poskytuje pohled na svatbu, která je jakoby kostýmována a pánové na obrázcích mají cylindry. V č. 35 zajímavé Neborovo zpracování tiskové konference na Lomonosově univerzitě na čtyřstraně .V čísle 25/62 dostal příležitost Jan Bartůšek v reportáži V zrcadle horní Vltavy. Titul čísla 22 je složen z 8 fotografií dvou autorů J. Trávníčka a M. Jodase Nebylo obvyklé, aby titulní strana byla složená z více než jedné fotografie. V čísle 21 str. 8–9 píše Jaroslav Weigl o katedrále sv. Víta. Vysvětluje význam svorníků, co je křížová chodba i opěrný systém katedrály a doplňuje vysvětlujícími kresbami. Č 27 má barevný titul s technikou na stavbě.

38/61 Ke Dni tisku reportáž o tiskárně a technice tisku, text František Gell. Opět anketa ke II. Sjezdu ČSTV. A další anketa „1970 a my“, bylo třeba vyřešit příklad z oblasti zemědělství: „Co to je mechanizovaná četa.“

V č. 51 byla umístěna poslední anketa roku 1962 s názvem „Nejlepší písnička a nejlepší zpěvák“ roku 1962. Tři otázky pro čtenáře připravil Lubomír Dorůžka. Autoři vítězné písně (Jiří Suchý a Jiří Šlitr) a vítězný zpěvák (Waldemar Matuška) obdrželi cenu *MS* „Zlatý slavík“ (pozlacené dětské pískátko zvané slavík). Z došlých

odpovědí v anketě bylo odměněno 10 pisatelů mikrodeskou s taneční hudbou. [45] Ročník končí přáním do roku 1963 s odlehčenými radami v kalendáriu např. „Když se začínáš podobat své fotografii v občanském průkazu je načase, aby sis šel někam na několik dní odpočinout.“

V roce 1962 proběhla anketa, jaký zájem mají čtenáři *Mladého světa* o časopis, která měla následující výsledky: „Dotazník vyplnilo 2042 respondentů, z toho 1075 bylo mužů a 967 žen. Největší skupinu tvořili studenti – 914 respondentů, dělníci a pracující měli menší podíl – 702, a nejmenší zastoupení měli důchodci, kterých bylo 82. 216 čtenářů bylo ve věku do 15 let, 757 ve věku 15–18 let, 738 ve věku 18–25 let. 331 respondentů bylo starších 25 let, nebo svůj věk neuvedlo. Čtenáři byli s celkovou úrovní časopisu spokojeni, 452 z nich by uvítalo rozšíření kulturní rubriky, 251 více anekdot a humoru, 219 větší podíl domácího i zahraničního sportu a 205 více prostoru pro řešení problémů mladých lidí. Více než 300 čtenářů považovalo za nejlepší první ročník časopisu a 1942 z nich četlo Mladý svět pravidelně.“ [46]

[45] MS č. 51/1962.

[46] POHORECKÝ, Vladimír: Obraz mladých lidí na stránkách časopisu Mladý svět v letech 1985 a 1995, Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky 2007, Vedoucí bakalářská práce PhDr Alena Lábová.

Obr. č. 44: Strana 16 č. 1 / 1962 a titulní str. č. 2 / 1962, foto:Miroslav Hucek.

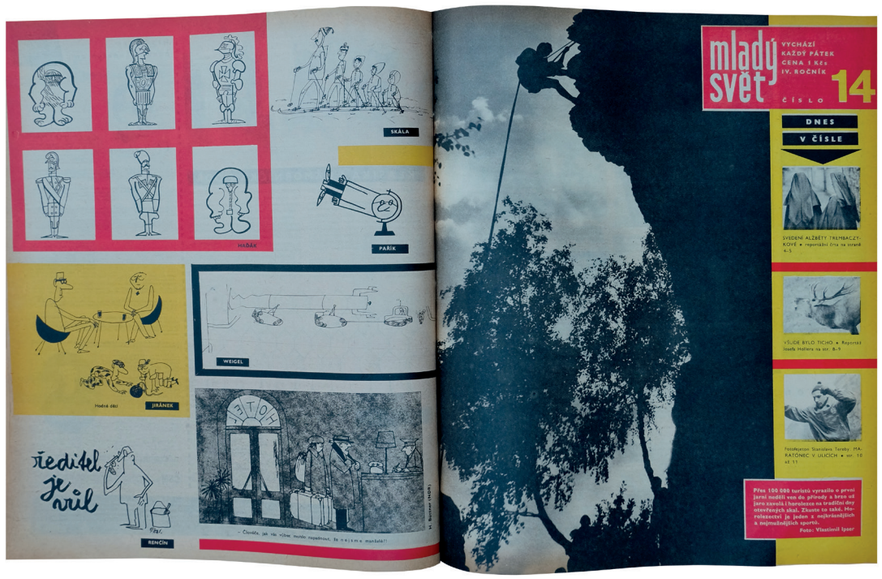

Obr. č. 45: Strana 16 č. 13 / 1962 a titulní str. č. 14 / 1962, foto: Leoš Nebor.

Obr. č. 46: publikovaná a původní (zakázaná) titulní strana v čísle 16 / 1962.

Obr. č. 47: Strana 16 č. 33 / 1962 a titulní str. č. 34 / 1962, foto: Leoš Nebor.

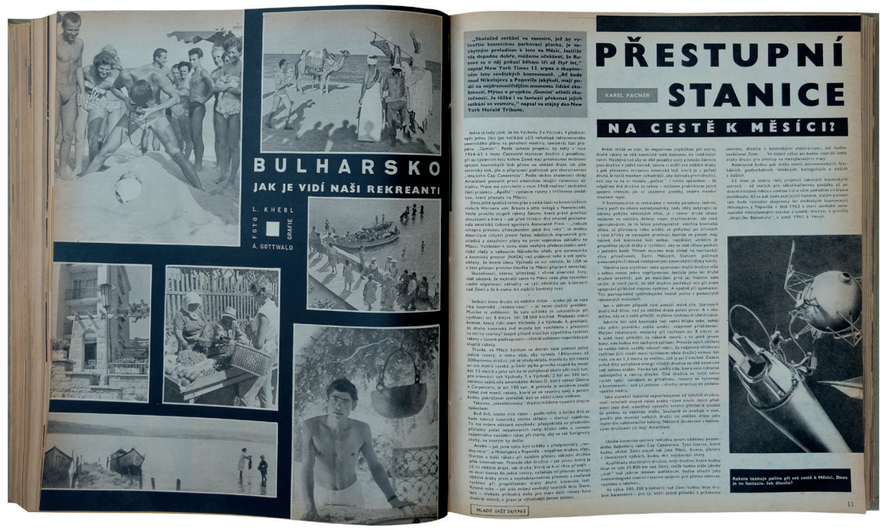

Obr. č. 48: Fotostrana z čísla č. 36 / 1962, foto L. Khebl a A. Gottwald.

Obr. č. 49: Dvoustrana č. 39 / 1962, fotografie Louise Aragona s Elsou Trioletovou, foto Miroslav Hucek.

Obr. č. 50: Strana 16 č. 45 / 1962 a titulní str. č. 46 / 1962, foto: MIroslav Hucek.

Obr. č. 51: Dvoustrana z č. 46 / 1962 s článkem „Je třetí neobyčejná?“, text: Jaroslav Maršálek, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 52: Humorná dvoustrana převzatých fotografií a textů s názvem „Vteřiny roku 1962“ v čísle 52 / 1962.

Obr. č. 53: Titulní strana 1. čísla / 1963, foto: Jan Pařík.

2.6 Pátý ročník MS – 1963

Základní redakční složení se v zásadě nemění. Nicméně od čísla 16 přestává být Miroslav Hucek uváděn jako výtvarný redaktor a stává se součástí fotooddělení spolu s Leošem Neborem. Do kulturní redakce se vrací Jiří Černý, od čísla 27 je opět uváděn v tiráži časopisu. Do redakce přichází také Eda Kriseová, která od čísla 38 nahrazuje Jitku Otrubovou. Přišel i František Coňk a naopak Ladislav Smoljak opouští redakci po čísle 43.

Dvacet titulních stran je koncipováno Leošem Neborem, šest je od Miroslava Hucka, tři od Pavla Diase a další od nejrůznějších autorů např. Jana Saudka (č. 31 s popiskem „Sedmadvacetiletý tiskařský dělník z Prahy poprvé vystavoval své práce v pražském Divadle Na zábradlí"). Osvěžujícím dojmem působí v č. 31/63 barevná titulní strana s portrétem „BB" Brigitte Bardot. I toto byly zkoušky pro cenzory a nabídka pro čtenáře. Rovněž na titulce č. 25 byla barevná fotografie z cesty brněnských jachtařů a v čísle 44 tryskové letadlo typu Tupolev. V tomto ročníku se mnohokrát objevily barevné tituly i jednotlivé barevné fotografie, které byly snad jakýmsi pokusem, jak barevná fotografie bude korespondovat s kvalitou papíru a tiskem na rotačce. Fotografové, zvláště Miroslav Hucek, který měl zkušenosti i jako technický redaktor, měli snahu uplatnit v časopise i nedostatky tiskařské techniky tak, aby snímek byl smysluplnou ilustrací. Změna nastala i v tom, že časopis nyní vycházel každý pátek.

Pátý ročník začíná v 1. čísle reportáží od bývalého redaktora Arnošta Lustiga s názvem „Příšerné vzpomínky nosorožce", který se vyznává ze svého vztahu k redakci. „Nemá smysl někomu vyznávat lásku, ale fakt je, že v době, kdy mě tam trpěli, byla redakce *Mladého světa* nejlepší kolektiv, jaký jsem poznal." [47)]

„Fotografie roku" byl nový projekt, uvedený také v čísle 1. Leoš Nebor vybral z československé a světové fotografie 6 výběrových fotografií. Pro milovníky fotografie v *Mladém světě* to byla možnost srovnání jaké soutěže a jaká témata sledují tvůrci novinářské fotografie v obou částech Evropy východní i západní. Vybrány byly záběry fotografů – Dmitrije Baltermance; portrét kosmonauta Johna Glenna od neznámého autora z časopisu Life; Madona od Pavla Diase; snímek Josefa Pilmanna oceněný 1. cenou sportovní fotografie na světové výstavě World Press Photo 1962; snímek Dennise Stocka z hudebního prostředí a foto od neznámého autora z inzerce firmy Ilford opičí rodinka.

V čísle 2 na str. 4 a 5 je první fotoreportáž z velkoměst, které pokračovaly i v dalších číslech. Antonio Sansone (původem z Itálie), byl autorem záběrů z New Yorku. V čísle 3 představil Leoš Nebor svoji fotoreportáž z Moskvy, doplněnou básněmi Jevgenije Jevtušenka, který také navštívil Prahu, v překladu Karla Šiktance. V čísle 7 publikoval opět Antonio Sansone záběry z Londýna. Záběry ze zimní Moskvy Miloně Novotného s textem šéfredaktora Josefa Hollera zdobily

[47] MS č. 1/1963 str. 3.

číslo 9. Petr Mareš představil Budapešť v čísle 14 a v čísle 29 Miroslav Hucek Varšavu.

Snímky, pořízené polským vězněm v osvětimském koncentračním táboře za 2. světové války Davidem Szmulewským (oceněným za odvahu řádem „Za statečnost“) a záběry od anonymní skupiny fotografů SS, které dokumentují tzv. „Přesídlení Židů do Maďarska“, byly v č. 4 s textem Ericha Kulky zveřejněny jako další součást usvědčujících materiálů o zvěrstvech, páchaných v době 2. světové války.

Velmi živá reportáž v čísle 9 od Miroslava Hucka s textem Jaroslava Maršálka z hořícího dolu Eliška. Jde o záznam hašení několikadenního požáru hlubinného dolu. Je taktéž uvedeno, že fotograf jen náhodou uskočil z místa, kde se utrhla skála uhlí nad první chodbou.

V čísle 11 je vložena ve vnitřní dvoustraně nová příloha *Mladého světa* „Moderní malířství“, která byla zamýšlena k vytržení a vytvoření si malé knížečky. Podobně naváděli publikované texty písní s notami a akordy. Z nich si dělali čtenáři své zpěvníčky.

V tomto ročníku se objevila i malá upozornění na vývoj ve fotografické technice. Pod samostatnou fotografií s názvem „Diváci“ je uvedeno: fotografováno Leicou, s teleobjektivem Telyt 200 mm, clona 4,51/15 VT, název fotografie „V šeru koncertního sálu“, následuje návod, jak vyvolávat filmy a vytvářet zvětšeniny.

Možná bychom tady objevili i určitou snahu vzdělávat fotografy, kteří sledovali fotografie v *Mladém světě*, ačkoli jistě nelze opomenout práci tehdejších časopisů zaměřených na fotografii. Dle sdělení Miroslava Hucka: „Do redakce chodila řada dopisů z fotoklubů – amatérských sdružení fotografů, kteří si často žádali besedy s fotografy redakce. Zajímali se o to, jak jsme co nafotili, jak jsme jezdili na reportáže, jak se vybírali témata. Na setkáních si myslím, že docházelo ke skvělým diskusím, alespoň tak na to vzpomínám. A rád.“ [48)]

Fotostrana, která vždy na černém podkladě představovala tvorbu fotografa, a to 3–7 fotografiemi, byla většinou na str. 10. V čísle 12 byla představena amatérská tvorba lékaře Přemysla Hněvkovského, který se stal v následujících letech také spolupracovníkem časopisu. V čísle 17 byla publikována fotografie od Antonia Sansoneho ze Španělska z největší býčí arény světa a v čísle 20 jsou fotografie zahraničního autora Dareye Triga z Mexika.

O fotografii se psalo také v čísle 35, kde je představena výstava fotografií k 5. výročí *Mladého světa* v galerii Fotochema na Jungmannově náměstí v Praze. Uvnitř čísla byla ukázka z výstavy fotografií Antonína Bahenského, Pavla Diase, Hildy Misurové-Diasové, Josefa Hollera, Miroslava Hucka, Leoše Nebora a Daniely Sýkorové. Pozvání na výstavu bylo upraveno jako dvoustrana fotografií na černé ploše s krátkou citací textu Jiřího Jírů.

[48] Rozhovor Hucek Miroslav, Praha, 12. 8. 2010.

Protiváhou mládežnických reportáží byly ty, které se zabývaly kulturou. Pro členy redakce byla velkým tématem literatura. Pro čtenáře redaktoři připravovali články zaměřené na tvorbu mladých básníků/básnířek a spisovatelů. Např. v čísle 4 doporučuje čtenářské veřejnosti František Hrubín začínající básnířku Vladimíru Čerepkovou a ve vedlejším sloupci je vypisovaná literární soutěž o povídku pro Mladý svět. V čísle 9 byla publikována jedna z povídek přihlášených do literární soutěže s názvem „Kubálek jede“, autora Jaroslava Pacovského (který se pak v roce 1967 stal redaktorem kulturní rubriky *Mladého světa*). V čísle 10/63 je uvedená reportáž „Kampa a Vladimír Holan“, krátké připomenutí domu na Kampě, kde socha připomíná Dobrovského, který tam kdysi žil, a zároveň připomíná, že v domě žije Vladimír Holan a Jan Werich. V čísle 15 je publikován rozhovor s Ludvíkem Vaculíkem k vydání knihy *Rušný dům* z prostředí internátů. Rozhovor vedl Zdeněk Svěrák a Ladislav Smoljak, pozdější autoři Divadla Járy Cimrmana. V čísle 22 se vrací do *Mladého světa* Arnošt Lustig s povídkou „Porážka“. Na předposlední stránce byl uveden román na pokračovaní – v tomto ročníku nejprve „Nedůvěra“ od Vlastimila Šubrta, doprovázený ilustracemi Oldřicha Jelínka; od čísla 16 „Reportáž s vraždou“ od V. Hotena, doprovázená ilustračními fotografiemi Miroslava Hucka. Od čísla 28 „Deník Niny Kostěrinové“ s ilustracemi a dobovými fotografiemi z let 1836–1939. Od čísla 41 „Tři dny z gratulační pohlednice“ od Jaroslavy Blažkové s ilustracemi od J. Žemličky.

Také hudba byla stále živým tématem, které bylo zpracováváno pro čtenáře z nejrůznějších oblastí a žánrů (klasické hudby, nebo jazzu a také o tanci – jak se tančí twist, o plesech mladých atd.) a o zpěvácích a zpěvačkách. K hudebním tématům se vyjadřovali hlavně Jiří i Mirka Černí V čísle 5 na str. 12–13 vyšlo první hodnocení čtenářů zpěváků a zpěvaček a písní roku 1962 s titulkem „Anketa: písničky, zpěváci, čtenáři“. Zároveň na toto téma diskutovali Josef Brukner, Miroslav Holub a Vladimír Dvořák. *Mladý svět* byl v diskusi zastoupen Ladislavem Smoljakem a Antonínem Jelínkem. Vyhodnocení ankety, která byla později, a vlastně až dodnes označována jako „Zlatý slavík“, mělo následující charakter: do ankety tehdy došlo 794 dopisů. Písničce a zpěvákovi na prvním místě byly připsány 2 body, ostatním bod jeden. Na celé dvoustraně souvisejícího textu, ani jedna zmínka o názvu Zlatý slavík. Vyhrál Waldemar Matuška a píseň Suchého a Šlitra „Ach, ta láska nebeská“. Tehdy byly uveřejněny jen fotografie Ivana Englicha z Divadla Semafor a portrét Waldemara Matušky od Viléma Sochůrka. V čísle 43 je půlstrana věnována úmrtí Edith Piaf, která zemřela 11. října 1963.

O filmu v tomto ročníku informoval hlavně Ivan Soeldner – např. v čísle 25 je reportáž o filmu „Až přijde kocour“, ve kterém měl hlavní roli Jan Werich a v čísle 33 článek s názvem „Jiří Trnka je Walt Disney komunistického bloku!“. Na titulu čísla 38 s portrétní fotografií Věry Chytilové od Miroslava Hucka je krátká zpráva o dokončení jejího filmu „O něčem jiném“.

V čísle 38 se opět objevilo téma trampingu, které postupně přešlo do stálé rubriky „Táborový oheň“. Plná tisková strana „Dopisy kolem trampingu“ upozor-

ňuje na zájem všech generací o tento způsob trávení volného času. Je však třeba podotknout, že tramping nebyl pozitivně přijímán svazáckou organizací.

Tématicky zajímavé byly publikované reportáže nové redaktorky Edy Kriseové – např. v čísle 22 její článek „Suché paragrafy“, na téma adopce dětí; v čísle 40 reportáž „Cestující klobouk“, o cestě po SSSR s fotografiemi Daniely Sýkorové; v čísle 42 reportáž „Dospělým vstup zakázán“, o rekonstrukcích, které se připravovaly na Pražském hradě, včetně gotického purkrabství Pražského hradu, kde vznikl Dům československých dětí, s fotografiemi Leoše Nebora.

O současném slovenském umění píše v čísle 41 Mirka Filípková v článku s názvem „Jako živé“. Obě reportérky Kriseová i Filípková se postupem času zařadily v *Mladém světě* k významným publicistkám a témata jejich reportáží byla aktuální jak z Československa, tak i ze světa.

Reportáž v č. 27 (str. 10-11) „Poselství Franze Kafky“ z konference o Franzi Kafkovi v Libicích o Kafkovi, píše významný kafkolog Eduard Goldstücker. Konference o Kafkovi byla tehdy velkým snad i celosvětovým objevem autora. Byla široce publikována a připomněla a analyzovala jeho dílo.

Redakce neustále pracovala s anketami. V č. 8 anketa s názvem 2 400 000, o formální práci ve svazáckých organizacích. „Svazácká organizace by měla být výběrová, dobrovolná, ochráncem práv mladých lidí, členství by mělo být předpokladem pro vyšší vzdělání. Co od svazácké organizace očekáváš, co jí můžeš dát?“ ČSM se cítili ohroženi vznikem různých part a také trampským hnutím. Hned u zveřejnění ankety zmínili, že svazácká organizace zřejmě neuspokojuje všechny zájmy mladých lidí. Odpovědi byly zveřejněny v čísle 12/63 v reportáži s názvem Probuzení ze spánku. „Nejsme sektáři, vybíráme podle stanov a děláme přísný výběr sami, vybíráme na principu aktivního vztahu ke společnosti.“ [49)] Zájemci o vysokoškolské studium museli mít kladný vztah k mládežnické organizaci ČSM – Československý svaz mládeže.

Dalším tématem tohoto ročníku byla Letní soutěž Mladého světa Hledáme přítele, kdy se seznamovali čtenáři a dávali dohromady z č. 27 raketky a popisovali, jak se seznámili, jaké mají shodné názory na život. Tato aktivita byla další náplní čísel. Soutěž začala 10. 7. 1963 a skončila 10. 9. 1963. Bylo možné vyhrát pro dvojice 2 mopedy Jawa, 2 spací pytle, 2 fotoaparáty Flexaret atd.

Jistě není bez zajímavosti zmínit získaný historický záznam rozhovoru šéfredaktora se s. Batrlou, tajemníkem ÚV ČSM z 12. 5. 1963, který byl publikován v plném znění v příloze 3. Mimo jiné z něj vyplývalo, že přijímání nových redaktorů podléhalo schválení, stejně jako případné doporučení ke vzdělávání redaktorů. Šéfredaktor na setkání žádal o zdůvodnění, proč byl časopis ve sjezdové zprávě kritizován. Odpovědí bylo poukázání na konkrétní reportáže – ‚Traviči‘ a některé karikatury. Ty byly evidentně ‚trnem v oku‘. Dále bylo k diskusi, že „redaktoři jsou nafoukaní a přezíraví vůči pracovníkům ÚV ČSM“. Batrla prohlásil, že nemá k redakci důvěru a že by rád zajistil, aby *Mladý svět* odpovídal jeho více představám.“

[49] MS č. 8/1963 str. 10.

V odstavci ohledně dopadu materiálu na čtenáře je ze zápisu zřejmé, že šéfredaktor byl zdatný v argumentaci a dovedl hovořit jazykem „mládežníků“. Byl učiněn závěr, že obě strany „nejsou ve shodě názorů, že redakce *Mladého světa* bude žádat o vyšetření a že bude nutné posouzení někým třetím, kdo bude nezaujatý. Sám fakt, že byl učiněn zápis, aby bylo možné pravděpodobně navázat, ukazuje na to, že mezi redakcí a ÚV ČSM probíhaly třenice. Ze současného pohledu mohou vypadat některé reportáže, kresby, zprávy jako obyčejné, ale je jisté, že výklad v době vzniku a publikování byl diametrálně odlišný.

Na titulní straně 42. čísla s Haďákovou kresbou je zmíněno „Jubilejní 250. číslo *MS*. Od 1. ledna 1959 dostali čtenáři do rukou 34 418 747 výtisků Mladého světa.“ [50)] Tedy v roce 1963 byl náklad na jedno číslo 137 675 výtisků.

Při sledování obsahu prvních pěti ročníků byl zdůrazněn směr úzkého kontaktu se čtenáři. Ti byli systematicky vyzýváni k reakci na obsah Mladého světa formou anket, dopisů, kvízů nebo soutěží. A oni tak činili. Byli přímo vyzýváni „napište nám“, „pište“, „opět pište“, „napište nám i Vy“. Za atraktivními názvy reportáží se skrývaly věcné informace. Např: za reportáží „Neobyčejná třída“ č/str je materiál o jaké v čem???rovnováze očekávání budoucnosti???? studentů a pracující mládeže. Co chci být, čím mohu být a čím vskutku budu – o rozhodování pracovníků v zemědělství. O kříži, zdi a pokrytectví – o Berlínské zdi. Od 3. ročníku již fotografie dostává větší prostor, objevují se autorské fotostrany, některé výjimečné fotografie jsou zdůrazněné, a to především zásluhou velkorysého věnování prostoru fotografiím Jaroslava Weigela. Na začátku každého nového ročníku byly čtenářům předkládány fotografie z předchozího roku, a to buď oceněné, nebo zachycující výstižným způsobem významné dění. Ve skladbě každého čísla je velká pestrost nabídky pevně stanovených rubrik: poezie, vzpomínky, povídka, výtvarné umění, sport, fejetony, odpověď na každou otázku, dopisy, kresby, humor. Ve stálé rubrice „z redakce“ byli čtenáři informováni o životě v redakci, včas upozorňovali na budoucí aktivity redaktorů, kteří někdy i osobně kolportovali časopis třeba na plese, na sportovním utkání nebo na kulturní akci, návštěvy v redakci ze zahraničí, dovolené, odjezdy na zahraniční výměny s jinými časopisy. V rovnováze bylo vyjadřováno, že text i fotografické sdělení mají svébytné a nezaměnitelné místo.

Ilustrace, kresba, karikatura a grafické zpracování celého časopisu bylo úsilím jednotné prezentace po celých pět ročníků. V 5. ročníku se již snažil více pracovat výtvarný redaktor i s možností barevného tisku, který se však příliš neosvědčil.

Jednota redakce byla ve společném sdílení informací a postojů, což snad nejlépe vystihuje postoj k Haďákovi, který sice nebyl členem redakce, ale jeho práce byly publikovány.

[50] MS č. 42/1963.

Obr. č. 54: titulní strana č. 9 / 1963, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 55: Dvoustrana z č. 9 / 1963 s článkem „Alarmní stav: Eliška hoří!“, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 56: Fotostrana z čísla č. 12 / 1963, foto Přemysl Hněvkovský. a fotoreportáže „Strahov neviděl gól“, text: Jiří Tunkl, foto Jaroslav Skála.

Obr. č. 57: Dvoustrana z č. 12 / 1963 s článkem „Strop a pytel blech“, text Ladislav Smoljak, foto Jaromír Šofr a Miroslav Hucek.

Obr. č. 58: Dvoustrana z č. 18 / 1963 s článkem „Co slyšel svět“, text Ivo Štuka, foto: Antonio Sansone.

Obr. č. 59: Strana 16 č. 37 / 1963 a titulní str. č. 38 / 1963, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 60: Dvoustrana z čísla 46 / 1963 (ukázka fotostrany).

Obr. č. 61: Dvoustrana z čísla 52 / 1963 – výzva čtenářů k účasti na anketě Nejoblíbenější písnička, nejoblíbenější zpěvák roku 1963, na následující straně fotoreportáž „Twist 1963“, foto: Oldřich Karásek.

Obr. č. 62: Titulní strana 1. čísla / 1964, foto: Leoš Nebor.

2.7 6. ročník – 1964

Mladý svět se rozrostl od počátku roku o reportérku vnitropolitické rubriky Edu Kriseovou, Františka Coňka, Rudolfa Křesťana (od č. 6), do sportu nastupuje v polovině roku Jan Dobiáš (od č. 20) a redakce získává místo pro druhého fotografa Miroslava Hucka (od začátku roku). Tato jména nebyla čtenářům Mladého světa neznámá, neboť již v minulých ročnících byli spolupracovníky redakce. Byly to osobnosti, které se staly významným přínosem obsahu časopisu.

Nástup Miroslava Hucka se projevil ve zvýšeném počtu realizovaných titulních stran – 18, Leoš Nebor jich realizoval 11; dalšími fotografy , kteří uveřejnili fotografie na titulech tohoto ročníku, byli Zdeněk Jermář (3); a pak po jedné autoři jako Daniela Sýkorová, Karel Novák, Rudolf Havlík, Josef Pilman, Antonín Bahenský a další, které patřily mezi agenturní zdroje fotografií. Na titulu č. 7 se objevila i fotografie světového fotografa Roberta Capy ze španělské války.

Začátek ročníku byl již téměř tradičně otevřen Fotografiemi roku. Tato rubrika pak již natrvalo zakotvila v každém ročníku Mladého světa.

První stránky šestého ročníku jsou opět zaměřeny na vedení mládeže ke vzdělávání. Tentokrát je tématem praxe studentů středních škol. Autorka Eda Kriseová v reportáži č. 1 pod názvem „1782 hodin přendávali bedničky, počítali kuličky, čistili kravičky", hodnotí činnost studentů v podnicích, kde vykonávají praxi. Je to kritika vyslovená studenty, kteří v podnicích vykonávají pouze pomocné práce a o opravdovému poznání své budoucí profese se vůbec nic nedozvědí.

Ve 2. čísle bylo upozorněno na vznik nového časopisu pro mládež MY 64. Konkurenční časopis dal o sobě vědět čtvercovým formátem a čtyřbarevnou obálkou. V MY 64 se lze dozvědět podrobnosti o Ernstovi Fischerovi, rakouském levicovém filozofovi. Mladý svět souběžně uveřejnil rozsáhlý rozhovor s tímtéž filozofem na téma úvahy k mládeži a o mládeži. Zamýšlíme-li se nad takovou propagací i opakování reportážního tématu, nenalézáme smysl takového záměru.

Literární soutěž, která měla objevit nové autory v čísle 3 – vyhodnotila vítěze, autory jako Zdeněk Svěrák nebo Tomáš Pačes. Nezmiňujeme další vítěze, neboť se již dále nevěnovali literární tvorbě. Ve stejném čísle se s poezií objevuje autorka Mirka Filípková s básní Kdybych měla lva, kterou jako stejnojmennou sbírku později vydává Ivan Diviš, básník a vedoucí edice poezie v nakladatelství Mladé fronty. Zařazená báseň měla v sobě prvky typu gender. Autorka se sledováním tématu zrovnoprávnění žen věnovala i v některých reportážích, zvláště, když se v roce 1968 se stala reportérkou Mladého světa. V této souvislosti stojí za zmínku, že Mladý svět se na svých stránkách často věnoval poezii, a to nejen začínajících autorů, ale i kmenových členů redakce. 8/64 str. 11 jsou básně dnes věhlasného básníka Pavla Šruta, komentované Rudolfem Křesťanem. Poezii se Křeťan věnuje i v čísle 22/64, jsou to básně čtenářů Mladého světa, kteří nechtějí být pod svým dílem podepsaní. Křesťan to označuje „jako logický reflex končícího dětství".

Mladý svět upozorňoval svým vlastním výběrem na divadelní představení, nové knihy i zajímavé dokumenty v televizi. Třeba na film o Karlu Hájkovi, významném českém fotoreportérovi, a zároveň upozorňuje na divadelní představení Josefa Topola, básníka a dramatika apod. V reportáži 4/64 Edy Kriseové „Galerie ve skříni“ jsou prezentována jména dnes významných fotografů jako Josef Sudek, František Drtikol, Dagmar Hochová, Miloš Budík, Karel Hájek, Tibor Honty. Reportáž hodnotí fotografii, a vlastně ji posunuje do oblasti umění.

Od č. 5 vycházejí na pokračování Malé dějiny fotografie autora Jaroslava Bočka. Byla to, jako již dříve, příloha, která vycházela v Mladém světě a byla opět určena k vystřihování. Čtenářům byla dána možnost objednat si obal na pevnou vazbu. Seriál končil v čísle 49. Více se tomuto tématu věnuje samostatná následující kapitola.

Na novou významnou vlnu v poválečné populární hudbě Rock’n’roll upozornil Pavel Bobek v č. 6. A které hvězdy rock’n’rollu nám Bobek představuje? Billa Haleyho, Brendu Lee, Billa Furryho, Cliffa Richardse a Elvise Presleyho. Některá ze jmen již zapadla do historie, ale v roce 1964 to byla „zjevení“. O tom, že se tančí twist a blues, se dozvídáme v reportáži z klubu mládeže. Mladý svět velmi často navštěvoval kluby mládeže po celé republice, spojovali to s besedami, které byly tematizované redaktorem, jenž se besedy zúčastnil. Někdy to byla popmusic, fotografie, ale třeba Jaroslav Maršálek, který byl z vnitropolitické redakce, uměl vyprávět na téma, jak organizovat klub, a dodával nápady, co se dá dělat.

V čísle 7 vycházejí dvě celostrany s trampskými písněmi. Některé byly staré trampské nebo zlatokopecké písně, ale na hudbu amerických lidových písní psal Jiří Ryvola nové písně k táboráku. Mladý svět zachytil i vznik prvního českého muzikálu *Starci na chmelu* v reportáži Chmel Side Story. Už sám název reportáže asociuje americký muzikál, ale byl to první český muzikál z prostředí mladých lidí. Bylo zcela obvyklé, že po prázdninách odjížděli studenti na sklizeň chmele, a tak zamilovaný příběh z tohoto prostředí měl velký ohlas mezi mladými. Reportáž v 11/6413 Ivana Soeldnera z natáčení filmu *Kdyby tisíc klarinetů* připomněla herce a hudebníky z divadla Semafor, který si získával stále více příznivců.

Pohled se mění i při výběru fotografií k rubrice Móda. Fotografie nejsou snímány v ateliéru, ale v reálném prostředí, v ulicích Prahy, a Leoš Nebor fotografuje módu ve výstavních prostorách Technického muzea .

A ještě trochu o hudbě. Anketa Zlatý slavík má druhý ročník. Ankety 1964 se zúčastnilo 5000 čtenářů. Ale objevily se i nové možnosti práce s rozhlasem a hudebním nápadem. V čísle 50 Mladého světa se objevila informace, že Mladý svět ve spolupráci s Československým rozhlasem bude vysílat hitparádu Dvanáct na houpačce. Jiří Černý uvedl: „V roce 1964 se děla spousta věcí a Houpačka patřila k těm lepším. V redakční radě Mladého světa byla Dagmar Maxová, šéfka rozhlasové stanice Československo II., trošku to byla reklama a VKV, na kterých začal rozhlas vysílat. Já jsem byl moc malý ‚tahák‘, a tak měli Houpačku moderovat Jana Malknechtová a Jiří Jelínek ze Semaforu. Princip soutěže, vlastně ankety,

bylo tipovat pořadí tří nejlepších ze 12 písniček. Houpačky byly dvě, tuzemská a zahraniční. Sledovanost počítal můj otec. Do Mladého světa přišlo na 20 000 dopisů.“ [51)]

Stále přibývala nová témata a nápady např. „Reportáž z divadla Semafor“, rubrika „Táborový oheň“, tramping, autostop, tribuna Mladého světa, „Ptejte se na cokoli“ – opět forma ankety. Anketa v č. 36, ve které měli čtenáři pomoci s náplní dalšího ročníku. Je publikován stále oblíbený „Román na pokračování“, představování sportovních škol, např. v čísle 6/64 Kniha knih sportovních, písničky na vystřihování, zkrátka nápady, připomínky a přání pro sedmý ročník byly výzvou pro čtenáře k participaci a výzvou ke splnění jejich očekávání.

Šestý ročník časopisu získává mnohem širší rozměr jak po stránce obsahové, tak fotografické. Rozsah informací ze zahraničí rozšiřuje všeobecné informace o dění ze zemí, kam nebylo možné vycestovat. Přesto reportáže vnitrostátní velmi vtipně informují o domácích i světových trendech, osobnostech i společenském dění v naší republice.

Přestože v této práci není věnovaná pozornost karikatuře, neboť ta si zasluhuje zvláštní analýzu, je třeba upozornit na skutečnost, že v tomto roce byl obžalován a odsouzen Miroslav Liďák – Haďák, pracovník Mladého světa, vysoce hodnocený jako kreslíř, který se věnoval politické karikatuře. V roce 1963 v Praze nakreslil a pak v roce 1964 v Praze, Plzni a Hradci Králové veřejně vystavil kresbu znázorňující postavu Švejka v charakteristickém postoji lva ve státním znaku ČSSR, umístěného v husitské pavéze, zespoda lemované zlatými lipovými ratolestmi, a tak zhanobil státní znak ČSSR. V dubnu 1964 v Praze dal souhlas k otištění této kresby v časopise Plamen, tedy veřejně zhanobil republiku. 17. června 1964 v 17.40 zazněl rozsudek – jeden rok nepodmíněně po odvolání byl trest zmírněn na jeden rok podmíněně. [52)]

Za pozitivní lze považovat, že se všichni spolupracovníci Miroslava Liďáka postavili na jeho podporu. Jaroslav Weigel nebo kreslíři Adolf Born či Vlastimil Malák byli požádáni o posudek Liďákovy práce. Všichni podpořili jeho práci a vysvětlovali, že se nejedná o hanobení. Liďák byl opravdu skvělý kreslíř, který maloval karikatury na velké papíry tuší. Někdy byl přirovnáván k Františku Bidlovi, kterého považoval za svůj vzor spolu s Josefem Ladou nebo Josefem Čapkem. Také Jiří Černý se k tomu vyjádřil: „Na besedě v Městské knihovně jsem dostal dotaz, co si myslím o urážce znaku s dvouocasým Švejkem. Řekl jsem, že za urážku státního znaku považuju, když se pod ním popravovali nevinní lidé v padesátých letech. A byli tam dva soudruzi z politbyra ÚV ČSM, takže si mě zavolali na koberec. Byla to scéna jak z filmu, seděl tam tajemník Zavadil a kolem

[51] RIEDEL, Jaroslav: Kritik bez konzervatoře, rozhovor s Jiřím Černým, Praha, nakladatelství Galen, 2005, ISBN 807262-7262-454-7.

[52] HORÁKOVÁ, Ljuba: Haďák aneb osud karikaturisty v Čechách, str. 118, 1. vydání, Praha, Mladá fronta 1993, ISBN O9/1623-001-93.

všichni ti tajemníci a podtajemníci a jeden za druhým mi říkali, jak jsem se špatně zachoval. Stál jsem si na svém, oni taky. Odešel jsem jak spráskanej pes.“ [53]

Zajímavé události (jako kauza Liďák), které se dotkly života v redakci, přinesly jejím členům i nový pohled na politické postoje, mnohdy i neobhajitelnost pravdy. Pracovníci redakce i jejich šéfredaktor zůstali jednotni a vzájemně se podporovali.

V 6. ročníku dostává fotografie v Mladém světě větší prostor. Možná někdy na úkor textu. Rozšíření fotooddělení o dalšího fotografa Miroslava Hucka bylo na 6. ročníku znát. Huckovy fotografie se objevily ve všech rubrikách, politických událostech, včetně titulů. Leoš Nebor se zaměřoval spíše na fotografování politických událostí a důležité společenské akce. Opět se opakovala fotografie roku a byla sledována celostátní výstava amatérské fotografie. Zajímavě jsou postaveny dvě Diasovy dvoustrany s názvem Brno, celkem 10 fotografií ze všedního dne ve městě bylo doplněno pouze básní Oldřicha Mikuláška. V č. 29 reportáž Vytetovaná růže Mirky Filípkové je doprovázena čtyřmi fotografiemi herečky Slávky Budínové autora Josefa Koudelky. Pohled se mění i při výběru fotografií k rubrice Móda. Fotografie nejsou snímány v ateliéru, ale v reálném prostředí, v ulicích Prahy, a Leoš Nebor fotografuje módu ve výstavních prostorách Technického muzea, nebo v ateliéru či na neutrálním pozadí. Leoš Nebor výborně rediguje celkový fotografický pohled na celé číslo Mladého světa. Fotostrana v č.10 s pěti fotografiemi Matěje Štěpity, Daniely Sýkorové, J. Smurkowicze, Gilla Boineta a M. Gromova doprovází text E. Kriseové, který začíná: „Dejte mi pevný bod a pohnu světem – Archimedes. Jsem pevný bod a hýbám světem – Archimedesová“. Ještě bychom si v čísle 23 měli všimnout fotografií Václava Chocholy k reportáži skladatele Ilji Hurníka s názvem Vidět hudbu. Hurník vnímá interpreta, jakým dojmem posluchač vnímá zvuk. Nechce vnímat hudbu se zavřenýma očima. Hudební i pohybový projev je součástí celého díla.

Listujeme-li Mladými světy, musíme se zamyslet nad tím, jak redaktoři zpracovávali akce, které se každoročně opakovaly. Zaměříme-li se např. na sport, již samotné názvy reportáží se snaží přitáhnout čtenáře – jen namátkou „Jak se hraje v SSSR“, „Okraj turistiky“, „Nebojte se hlaviček“, „Šestidenní a šestinoční“, „Fotbalová tribuna Mladého světa“ a podobně. Reportáže obsahovaly nejen vlastní přístup redaktora, který byl stejně jako u jiných: jak se čtenář na sportovní akci dostane, kolik co stojí, jak se připravit a vybavit na událost apod. Dnes se nám zdá, že se rychle zorientujeme na internetu, ale před padesáti lety, v době komunismu a třeba na malém městě, byl přístup k tak jednoduché informaci značně omezený. Mnohé přehledné informace, které byly často „zabaleny“ do atraktivní reportáže, byly jistě základními informacemi k některým oblastem.

„Psali jsme o tom, co nás zajímalo, vždyť my jsme také byli mladí.“ [54]

[53] KONRÁDOVÁ Petra [online] 28. 7. 2005 [cit. 5. 9. 2015] http://www.reflex.cz/clanek/causy/73836/mlady-svet.html.

[54] Rozhovor Horáková, Ljuba, Praha, 11. 4: 2012.

Obr. č. 63: Dvoustrana z čísla 1 / 1964.

Obr. č. 64: Strana 16 č. 2 / 1964 a titulní str. č. 3 / 1964, foto: Daniela Sýkorová.

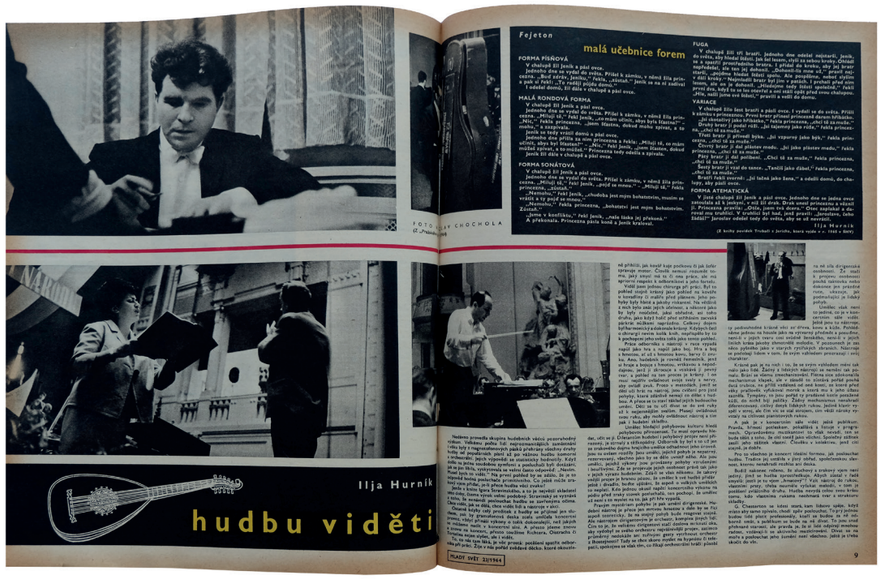

Obr. č. 65: Dvoustrana z čísla 23 / 1964 s článkem „Hudbu vidět“, text: Ilja Hurník, foto: Václav Chochola.

Obr. č. 67: Dvoustrana z čísla 27 / 1964 s fotoreportáží „Brno“, foto: Pavel Dias.

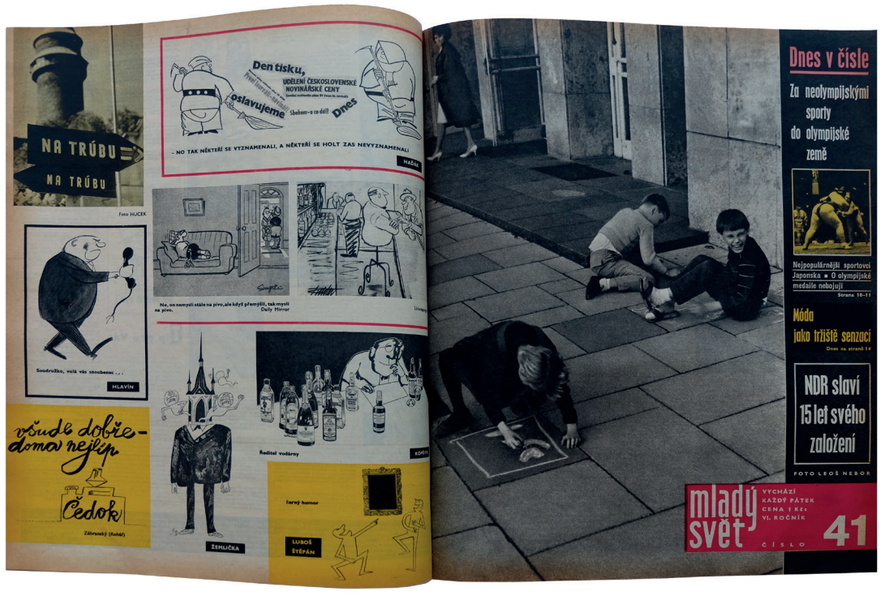

Obr. č. 66: Strana 16 č. 40 / 1964 a titulní str. č. 41 / 1964, foto: Leoš Nebor.

Obr. č. 68: Dvoustrana z čísla 29 / 1964 s článkem „Tetovaná růže“, text: Mirka Filípková, foto: Josef Koudelka.

Obr. č. 69: Strana 16 č. 45 / 1964 a titulní str. č. 46 / 1964, foto: Miroslav Hucek.

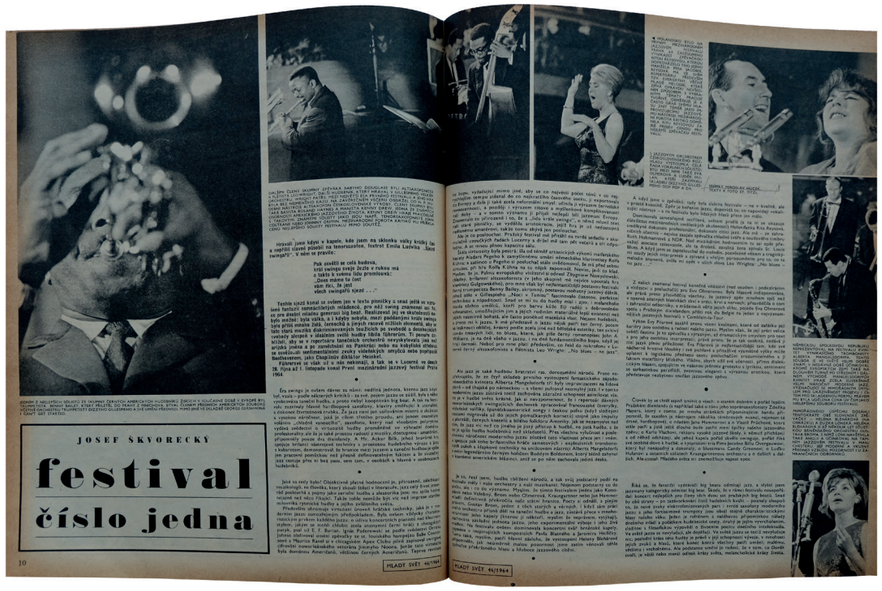

Obr. č. 70: Dvoustrana z čísla 46 / 1964 s článkem „Festival číslo jedna“, text: Josef Škvorecký, foto: Josef Koudelka.

Obr. č. 71: Dvoustrana z čísla 10 / 1964 s vyhlášením II. ročníku soutěže Zlatý slavík.

Obr. č. 72: Dvoustrana s anketou „Fotografie roku 1963“.

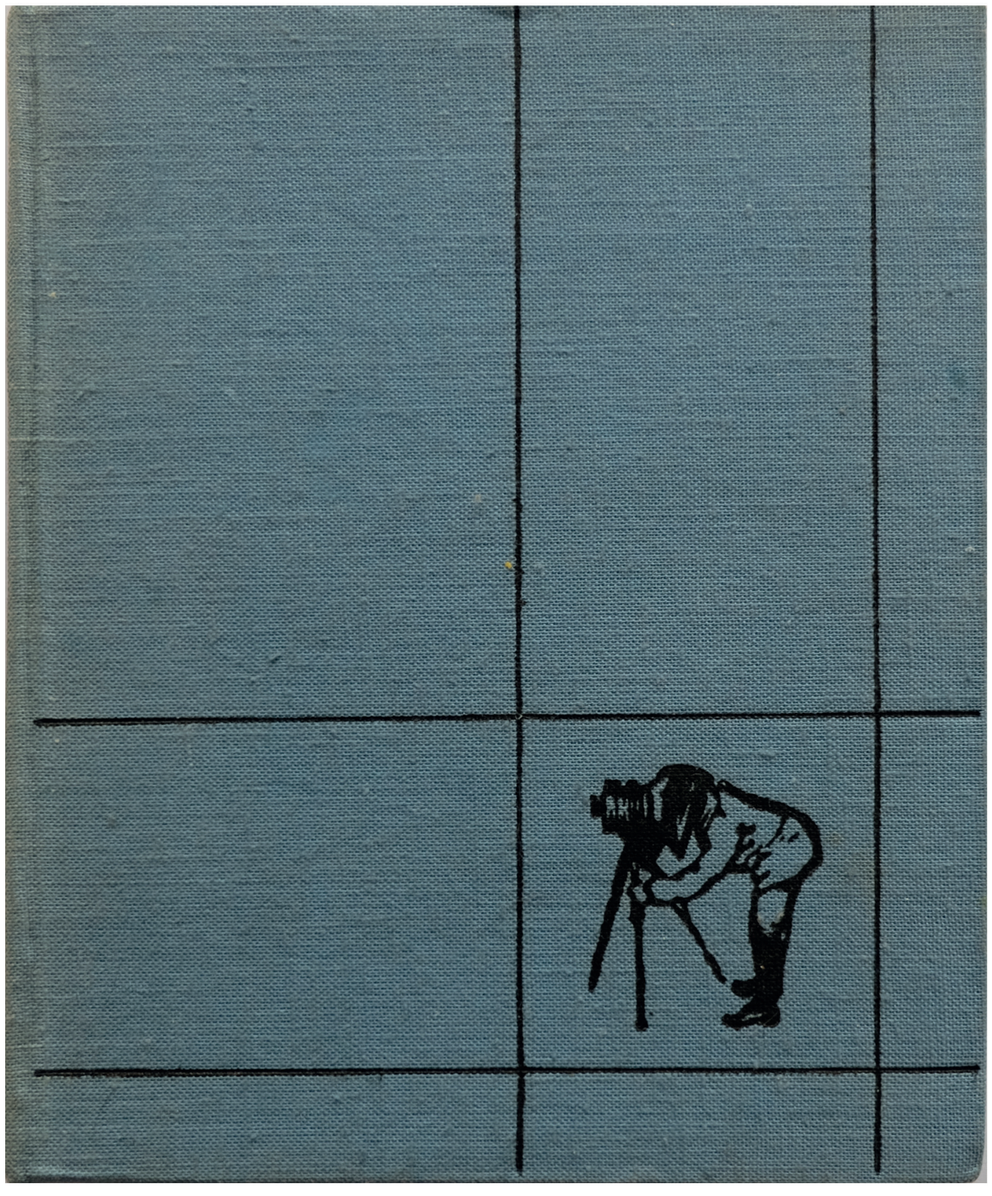

Obr. č. 73: Vazba přílohy MS – Malé dějiny fotografie / 1964.

2.8 Příloha MS – Malé dějiny fotografie

V roce 1964 vznikla jako příloha *Mladého světa* publikace formátu 14 × 17 cm s názvem *Malé dějiny fotografie*. Autorem textu byl Jaroslav Boček, který na celkem 136 stránkách dovedl velmi výstižně popsat jednotlivá období a vybrané fotografické směry, takže vznikly opravdu stručné dějiny fotografie. Je až s podivem, s jakou přesností dovedl na tak malém prostoru vybrat důležité a zajímavé autory, stejně jako fotografie, které text doplňují. Vybral v něm důležité momenty ve vývoji fotografie a našel klíč, jak přiblížit mladému čtenáři dostatečně zajímavou a průřezovou formou obor, který byl v rámci rubrik a obsahu *Mladého světa* vždy podporován.

Příloha vyšla jako 3. svazek knižních příloh *Mladého světa*, ročníku 6, nákladem 170 000 výtisků. Redaktorem přílohy byl Leoš Nebor, výtvarnou úpravu provedl Miroslav Hucek, odpovědným redaktorem byl Josef Holler. K této příloze si mohli čtenáři MS objednat knižní desky, které navrhl Jaroslav Weigel, a výstřižky svázat do pevné vazby do podoby malé knížky. Stejně tak mohli získat obaly na vazbu jednotlivých ročníků Mladého světa.

První kapitola se věnuje vzniku fotografie. Ve 2. kapitole se autor dotýká zrodu fotografie v Anglii. Na str. 16 jsou použity následující snímky: portrét Nicéphorea Niépce (portrét, 1785), daguerrotypie, portrét Louise-Jacquese-Mandého Daguerra z roku 1844, od Jeana-Baptisty Sabatiera-Blota. Dále dílo autora Louise-Jacquese Daguerra, jeho nejstarší daguerrotyp zátiší se soškami andílků z roku 1837 a od stejného autora Pařížský bulvár z r. 1839. Následují portréty od Carla F. Stelznera (1843), dva portréty od Davida Octaviuse Hilla z let 1843–1848, jeden ze Southworth and Hawes Studia.

3. kapitola je z velké části věnována portrétní tvorbě Nadara.

4. kapitola rakousko-uherské tvorbě, kterou Boček trefně popisuje takto: „Sloh rakousko-uherské portrétní fotografie prozrazuje, že vznikl z mesaliance klasicismu a biedermeyeru s realistickou zobrazovací schopností fotoaparátu.“ [55] Prostor stran 24–32 v této kapitole je věnován celostránkovým portrétním fotografiím a váže se ke 3. a 4. kapitole textu. Obsahuje portréty od Emila Rabendinga, tři portréty Nadarovy, tři fotografie od Julie Cameronové a jeden od Maloviče. Zde se autoři dopustili drobné chyby, neboť fotografie nejsou datovány.

5. kapitola je věnována prvním válečným reportérům Rogeru Fentonovi, Robertsonovi, Langoisovi, kteří dokumentovali Krymskou válku (kol. roku 1855), a Alexanderu Gardnerovi, T. H. O’Sullivanovi a Mathewovi Bradymu, kteří zachycovali okamžiky války Severu proti Jihu ve Spojených státech. Tato kapitola je doprovázena snímky Adolpha Brauna, čtyři snímky jsou Rogera Fentona a dvě fotografie od Alexandera Gardnera. Snímky opět nejsou datovány.

[55] Malé dějiny fotografie, Boček Jaroslav, 1964 str. 22.

6. kapitola popisuje 70., 80. a 90. léta 19. století – toto období obvykle bývá popisováno termínem „dekadence“. V této kapitole je vyjmenována řada fotografů a jsou zde uvedeny ilustrující fotografie od Reného de Begne (*Akt*), portrét od Commandanta Puyo a dvě fotografie spíše z každodenního života od Leonarda Missona a od neznámého francouzského fotografa (*Koňský řezník*). Ani jeden ze snímků nebyl datován.

7. kapitola je věnována otci moderní fotografie Eugènu Atgetovi, který byl Berenice Abottovou nazýván také „Balzacem za kamerou“. Jak píše Bouček, „Atget byl hnán neutuchající zvědavostí a měl téměř neomylný smysl pro fotografii skutečnosti… měl dar porozumění věcí… ano, započal a naznačil ve fotografii většinu z toho, co najdeme dopovězeno u fotografů následujících generací, i mnoho z toho, co fotografie nedopověděla.“ [56)] Str. 52–57 obsahují mistrný výběr fotografií (včetně nezapomenutelného Adgetova *Kolovrátkáře*), které Atgeta představují jako skutečného básníka, surrealistu i reportéra. Snímky bohužel nejsou datovány.

8. kapitola je věnována období amerického piktorialismu. Dotýká se Stieglitzovy dvoupólovosti jeho orientace a jeho impresionistické malířské inspirace. A zajímá ho i Steichenovo secesně symbolické tvarosloví. Jak Boček uvádí: „Ostatně dualismus piktorialismu je i hnacím momentem jeho vývoje. Takzvaný ‚piktoriální efekt‘ či, jak bychom dnes řekli, hra světla a stínu, má u jednotlivých představitelů specifickou hodnotu.“ [57)] Z textu je zřejmé, že se jedná o období přelomu 19. a 20. století. Toto období zastupují dvě portrétní fotografie od Gertrudy Kasebierové, dvě fotografie Alfreda Stieglitze Paula *Na vystěhovalecké lodi* nazývané také *Třetí třída*. Clarence H. White, Edvard J. Steichen jsou zastoupeni *Rodinovou sochou Honoré Balzaca* a fotografií *Vyjížďka kočárem*. Snímky nejsou datovány.

9. kapitola se dotýká tvorby evropské, především ruské, před 1. světovou válkou. Jako zásadní autor je uveden A. O. Karelin. Na stranách 68–69 jsou jeho nedatované portrétní snímky, následují portréty Maxima Gorkého od M. P. Dmitreva i dokumentární fotografie s názvem *Dvůr lidové noclehárny* a na závěr Mazurinovo *Moře* z roku 1895.

10. kapitola se zabývá stejným obdobím jako předchozí, ale v Čechách a v Polsku. Za zásadního tvůrce tehdejší doby a místa autor považuje Františka Drtikola jako velkého experimentátora české fotografie a píše: „Česká fotografie mu vděčí za víc, než je ochotna připustit, dal jí příklad hledačství a otevřel jí cestu do světa.“ [58)] Na str. 77–80 jsou z jeho tvorby vybrány jak portrétní fotografie, tak akty, kterými byl proslaven ve světě; ani jedny nejsou datovány.

[56] Malé dějiny fotografie, Boček Jaroslav, 1964 str. 22.

[57] Malé dějiny fotografie, Boček Jaroslav, 1964 str. 60.

[58] Malé dějiny fotografie, Boček Jaroslav, 1964 str. 76.

V 11. kapitole Boček zmiňuje dokumentární fotografie z 1. světové války. Čtenáři odhaluje generaci fotografů, která nastoupila do života ke konci války. Zaujaly ho osobnosti jako Paul Strand, Man Ray a László Moholy-Nagy, kteří jsou experimentátory, často v protikladu k oficiální cestě. Jejich fotografie jsou uvedeny, ale nedatovány.

12. kapitola se geograficky přesouvá na území Ruska, a to jak k reportážní fotografii (ve výběru reprezentováno A. M. Prochorovem, Šiškinem a jedním anonymním autorem), tak k významnému ruskému experimentátorovi Alexanderu Rodčenkovi. Srovnání Rodčenkových experimentů s experimenty Man Raye a Moholy-Nagyho zaznamenává různá prostředí z nichž jejich díla pocházejí: „Krása Rodčenkových fotografií je vybudována na dynamickém a dramatickém podání.“ [59)] Jeho dílo, které vznikalo po Velké říjnové socialistické revoluci v Rusku, nese již prvky konstruktivismu. Pro ilustraci byly vybrány snímky Alexandra Rodčenka a Dzigy Věrtova, taktéž nedatované.

13. kapitola se vrací do Československa po 1. světové válce a je průřezem klasiky českých fotografů tohoto období. Vybranými autory jsou Jaromír Funke, Josef Sudek a Jiří Jeníček, Alexander Paul a Eugen Wiškovský. Fotografie nejsou datovány.

14. kapitola popisuje významnou tvorbu amerických fotografů, organizovaných Royem Strykerem u FSA. Tato skupina zaznamenávala důsledky hospodářské krize v americké společnosti. Publikovány jsou snímky Walkera Evanse, Johna Colliera, Dorothei Langeové, Artura Rodsteina; bez datace. Z textu nevyplývá, proč Boček vyzdvihuje francouzského autora, nezaměnitelného Henriho Cartier-Bressona, jehož fotografie jsou na konci také otištěny.

V 15. kapitole představuje autor paralelní vývoj ve fotografii, a to surrealismus. Výraznými představiteli surrealistické poetiky jsou pro něj Brassaï, Jindřich Štyrský a Miroslav Hák. Tito autoři jsou představeni svými fotografiemi za 16. kapitolou věnovanou zaznamenávání 2. světové války. Zde jsou prezentovány osobnosti Alfred Eisenstaedt, David Seymour a Robert Capa. Ruské válečné fotografy zastupuje Strunikov, neznámý autor (*Stalingradské bitevní pole*) a V. Alpert. Ani zde nejsou uvedeny datace vzniku fotografií. Právě tento fakt je snad jediným nedostatkem Malých dějin fotografie. Čtenář se musí vracet do textu, aby si snímky mohl zařadit.

Je zřejmé, že Jaroslav Boček dějiny fotografie naprosto vědomě ukončuje válečným obdobím. Sám v závěru uvádí, že „fotografie od svého vzniku prošla mnoha proměnami. Byla vykazovaná za hranice umění. Ale dějiny fotografie nejsou ničím jiným, než „omezením obrazu člověkem, na jeho cestě od primitivismu ke kultuře. Ne nadarmo fotografie spojuje kulturu a aktivitu lidské tvořivosti. Tím se fotografie stávají součástí historie“. [60)]

[59] Malé dějiny fotografie, Boček Jaroslav, 1964 str. 90.

[60] Malé dějiny fotografie, Boček Jaroslav, 1964 str. 122.

Jaroslav Boček vystudoval v 50. letech obor filmové vědy a dramaturgie na FAMU v Praze a následně pracoval jako dramaturg ve studiích na Barrandově. Začal publikovat a působil jako redaktor v kulturních periodikách, nejprve v *Kultuře*, pak v *Kulturní tvorbě*. V době normalizace se živil psaním, po roce 1989 působil jako ředitel Filmového ústavu a jako novinář. Častokrát byl fotografy žádán o texty k výstavám – i z důvodu jeho schopnosti velmi krystalicky popsat jádro tvorby, a to jak filmové, tak fotografické. *Malé dějiny fotografie* jsou toho důkazem. Je jisté, že právě tato poměrně specifická příloha má dodnes při studiu fotografie své nezastupitelné místo. A to i v době, kdy jsou dějiny fotografie zpracovány podrobně v mnoha publikacích. *Malé dějiny fotografie* byly po mnoho let cennou pomůckou a zdrojem pro (nejen amatérské) fotografy.

Jak tento počin *MS* hodnotit? Jako skvělý pokus přiblížit mladému čtenáři obor, kterému redakce tolik přála. Již v době americké krize v roce 1929, kdy reportážní fotografie sehrála významnou roli a obrazově posunula vnímání tištěného média se sdělením prostřednictvím fotografií, do estetického prostoru. Autor Jaroslav Boček byl vnímavým pozorovatelem, který uměl k fotografii zaujmout vlastní stanovisko. Nedovolává se jiných autorů dějin fotografie. V té době byly u nás známy především *Dějiny fotografie* autora Rudolfa Skopce. V *Malých dějinách fotografie* Boček předkládá vlastním výběrem autorů a fotografií svůj osobní názor na sdělnost fotografie. Tato rubrika byla velmi přínosná pro vizuální vzdělávání čtenářů. Ti tak se učili vnímání a porozumění fotografickému obsahu jako samostatnému médiu či v souvislosti s textem. Boček byl pro takovouto publikaci správnou volbou. Uměl najít způsob, jak sdělit čtenářům, jakou roli fotografie v časopise hraje a posoudit, shrnout obsah, kompozici, osvětlení i užitou techniku záběru. V *Malých dějinách fotografie* se vyhnul hodnocení barevných fotografií a do publikace je nezařadil. Ve své knize *Film, tvorba a řemeslo* (Československý spisovatel, Praha, 1959) se však složitosti barevného snímání věnuje. Tematika barevných fotografií by nemohla být dostatečně popsána v prostoru, který byl dán této příloze.

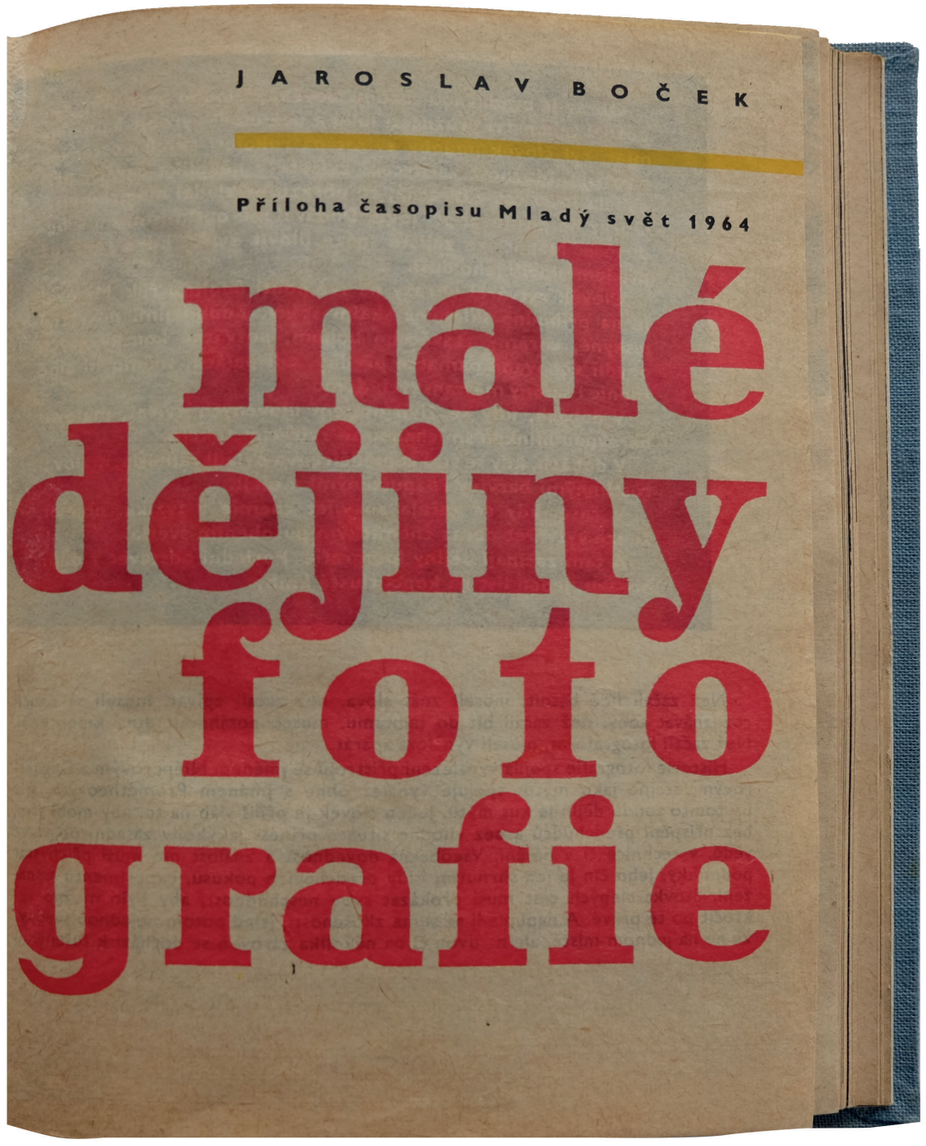

Obr. č. 74: Vnitřní titul přílohy MS – Malé dějiny fotografie / 1964.

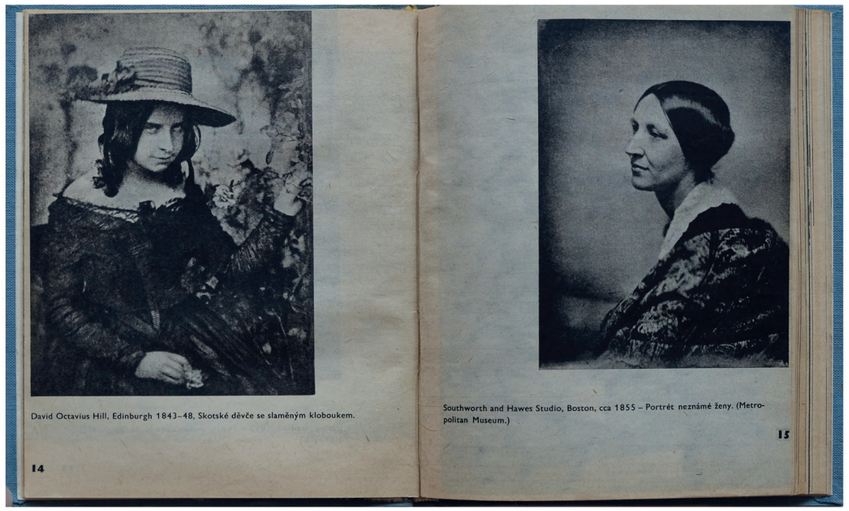

David Octavius Hill, Edinburgh 1843–48, Skotské děvče se slaměným kloboukem.

Southworth and Hawes Studio, Boston, cca 1855 – Portrét neznámé ženy. (Metropolitan Museum.)

14

15

Obr. č. 75: Dvoustrana přílohy MS – Malé dějiny fotografie / 1964.

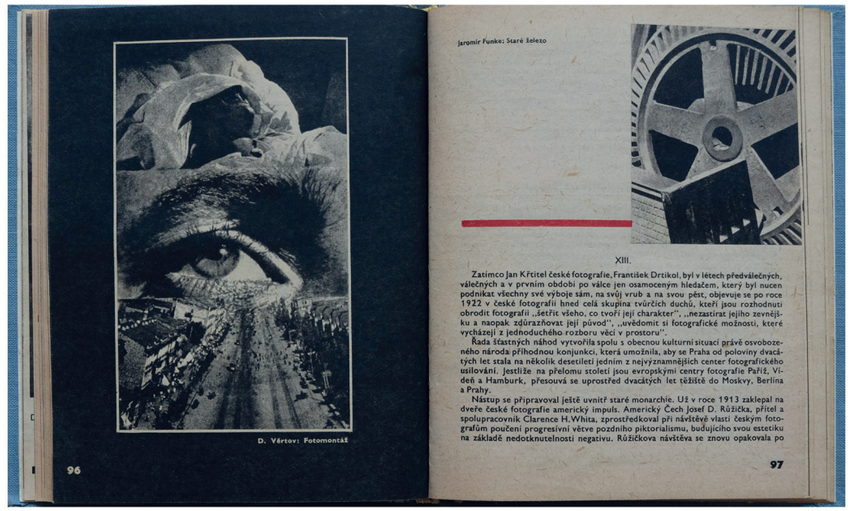

D. Vértov: Fotomontáž

Jaromír Funke: Staré železo

XIII.

Zatímco Jan Křtitel české fotografie, František Drtikol, byl v létech předválečných, válečných a v prvním období po válce jen osamoceným hledačem, který byl nucen podnikat všechny své výboje sám, na svůj vrub a na svou pěst, objevuje se po roce 1922 v české fotografii hned celá skupina tvůrčích duchů, kteří jsou rozhodnuti obrodit fotografii „šetřit všeho, co tvoří její charakter", „nezastírat jejího zevnějšku a naopak zdůrazňovat její původ", „uvědomit si fotografické možnosti, které vycházejí z jednoduchého rozboru věci v prostoru".

Řada šťastných náhod vytvořila spolu s obecnou kulturní situací právě osvobozeného národa příhodnou konjunkci, která umožnila, aby se Praha od poloviny dvacátých let stala na několik desetiletí jedním z nejvýznamnějších center fotografického usilování. Jestliže na přelomu století jsou evropskými centry fotografie Paříž, Vídeň a Hamburk, přesouvá se uprostřed dvacátých let těžiště do Moskvy, Berlína a Prahy.

Nástup se připravoval ještě uvnitř staré monarchie. Už v roce 1913 zaklepal na dveře české fotografie americký impuls. Americký Čech Josef D. Růžička, přítel a spolupracovník Clarence H.White, zprostředkoval při návštěvě vlasti českým fotografům poučení progresivní větve pozdního piktorialismu, budujícího svou estetiku na základě nedotknutelnosti negativu. Růžičkova návštěva se znovu opakovala po

96

97

Obr. č. 77: Dvoustrana přílohy MS – Malé dějiny fotografie / 1964.

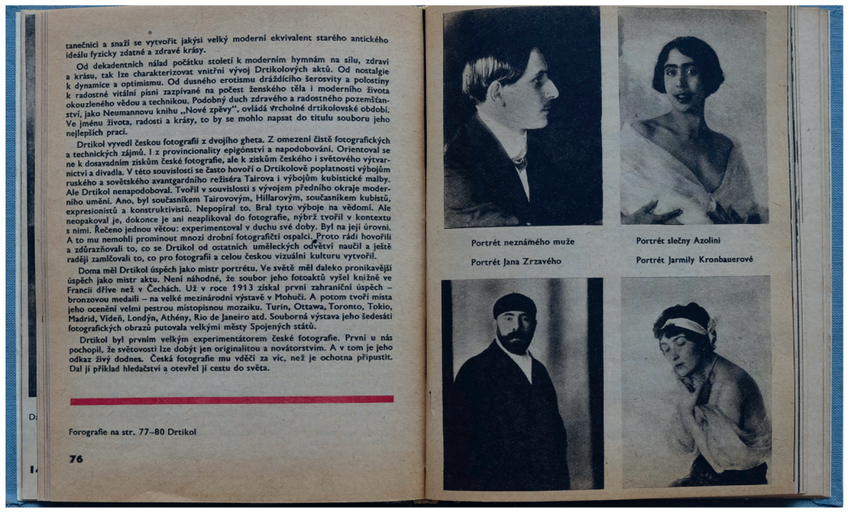

tanečnici a snaží se vytvořit jakýsi velký moderní ekvivalent starého antického ideálu fyticky zdatné a zdravé krásy.

Od dekadentních nálad počátku století k moderním hymnám na sílu, zdraví a krásu, tak lze charakterizovat vnitřní vývoj Drtikolových aktů. Od nostalgie k dynamice a optimismu. Od dusného erotismu dráždícího žerosvity a polostíny k radostné vitální písni zazpívané na počest ženského těla i moderního života okouzleného vědou a technikou. Podobný duch zdravého a radostného pozemšťanství, jako Neumannovu knihu „Nové zpěvy", ovládá vrcholné drtikolovské období. Ve jménu života, radosti a krásy, to by se mohlo napsat do titulu souboru jeho nejlepších prací.

Drtikol vyvedl českou fotografii z dvojího ghetta. Z omezení čistě fotografických a technických zájmů. I z provincionality epigonství a napodobování. Orientoval se ne k dosavadním ziskům české fotografie, ale k ziskům českého i světového výtvarnictví a divadla. V této souvislosti se často hovoří o Drtikolově poplatnosti výbojům ruského a sovětského avantgardního režiséra Tairova i výbojům kubistické malby. Ale Drtikol nenapodoboval. Tvořil v souvislosti s vývojem předního okraje moderního umění. Ano, byl současníkem Tairovovým, Hillarovým, současníkem kubistů, expresionistů a konstruktivistů. Nepopíral to. Bral tyto výboje na vědomí. Ale neopakoval je, dokonce je ani neaplikoval do fotografie, nýbrž tvořil v kontextu s nimi. Řečeno jednou větou: experimentoval v duchu své doby. Byl na její úrovni. A to mu nemohli prominout mnozí drobní fotografičtí ospalci. Proto rádi hovořili a zdůrazňovali to, co se Drtikol od ostatních uměleckých odvětví naučil a ještě raději zamlčovali to, co pro fotografii a celou českou vizuální kulturu vytvořil.

Doma měl Drtikol úspěch jako mistr portrétu. Ve světě měl daleko pronikavější úspěch jako mistr aktu. Není náhodné, že soubor jeho fotoaktů vyšel knižně ve Francii dříve než v Čechách. Už v roce 1913 získal první zahraniční úspěch – bronzovou medaili – na velké mezinárodní výstavě v Mohuči. A potom tvoří místa jeho ocenění velmi pestrou místopisnou mozaiku. Turín, Ottawa, Toronto, Tokio, Madrid, Vídeň, Londýn, Athény, Rio de Janeiro atd. Souborná výstava jeho šedesáti fotografických obrazů putovala velkými městy Spojených států.

Drtikol byl prvním velkým experimentátorem české fotografie. První u nás pochopil, že světovosti lze dobýt jen originalitou a novátorstvím. A v tom je jeho odkaz živý dodnes. Česká fotografie mu vděčí za víc, než je ochotna připustit. Dal jí příklad hledačství a otevřel jí cestu do světa.

Fotografie na str. 77–80 Drtikol

Portrét neznámého muže

Portrét Jana Zrzavého

Portrét slečny Azolini

Portrét Jarmily Kronbauerové

76

Obr. č. 76: Dvoustrana přílohy MS – Malé dějiny fotografie / 1964.

Henri Cartier-Bresson: Děti v Seville

Henri Cartier-Bresson: Nezaměstnaný

Henri Cartier-Bresson: Půlnoční mše (Itálie)

BRASSAI: KLENOTY NA PIGALLU

XV.

Téměř současně s mohutným proudem sociální a sociálně kritické reportáže, kterou vyvolala k životu velká ekonomická krize, se formuje na druhém pólu fotografické tvořivosti aktivita zcela jiného typu, nicméně zrozená a poplatná stejné atmosféře sociální i duchovní – fotografie surrealistická. Jestliže sociální fotografové, ať už američtí nebo evropští, usilují o to, aby podali vnější model křečmi zmítaného světa, v němž vše pozvolna, ale tím jistěji pracovalo k nové světové válce, fotografové surrealisté usilují o věrné zpodobení vnitřního modelu téhož světa. Uměleckáa východiska i tvůrčí principy surrealismu jsou v mnohém protikladná východiskům a principům sociální reportáže; proto bývá surrealismus – a nejen ve fotografii, i v jiných odvětvích – stavěn do krajního protikladu se soudobým realismem. Ale už časový odstup tří desetiletí protikladnost relativizuje:

113

Obr. č. 78: Dvoustrana přílohy MS – Malé dějiny fotografie / 1964.

Obr. č. 79: Titulní strana 1. čísla / 1965, foto: Leoš Nebor.

2.9 7. ročník – 1965

Osazenstvo redakce je stejné jako v roce 1964: Josef Holler, Ljuba Horáková, Jan Kloboučník, Jaroslav Maršálek, Eda Kriseová, Antonín Jelínek, Jan Dobiáš, Jiří Černý, Rudolf Křesťan, Jaroslav Weigel, Leoš Nebor a Miroslav Hucek, poprvé je zmíněn v tiráži od č. 29 Jaroslav Pacovský, a naposledy je naopak zmiňován v č. 41 František Coňk.

Titulní strany jsou nejsilněji obsazeny Leošem Neborem (16×) a Miroslavem Huckem (14×); po jedné fotografii na titulní straně měli Jan Reich, Ivan Frič, Karel Ludwig, Václav Chochola, Emil Pardubský, Zdeněk Jermář a další.

Nový ročník otevřely „Fotografie roku 1964“. Tentokrát se Leoš Nebor při jejich výběru soustředil na to, jakou autor fotografie využil fotografickou techniku. Fotografie z družice, fotografie zhotovena ultra širokým objektivem s ohniskem pouhých 8 milimetrů zvaným „rybí oko“, let ptáka ve velké výšce, ale i anonymní fotografie zřejmě z letadla přehlídkové jednotky před Rudým náměstím.

Městem IX. festivalu mládeže a studentů byl El Djezair, a tak časopis seznamoval s Alžírem – v reportáži napsané Ctiborem Čítkem, předsedou Mezinárodního svazu studentstva, který do Mladého světa nastoupil po odchodu šéfredaktora Hollera.

Číslo 2 obsahuje vyhodnocení ankety na téma „Co byste chtěli v Mladém světě číst?“ Všechny odpovědi až na jednu vlastně s podobou obsahu souznějí. „Co vás v Mladém světě pobouřilo?“ Odpovědí byly nedostupnost týdeníku, malý rozsah, malý náklad.

Jan Kloboučník od čísla 5 připomíná 20 let od roku 1945, konce 2. světové války. Jeho návštěva v základní škole, kde děti nevěděly, kdo je K. H. Frank ani Reinhard Heydrich, ho přivedla k upozorňování na publikace o 2. světové válce. V průběhu celého 7. ročníku se vždy jednou měsíčně objevilo téma z 2. světové války. Byly to zajímavé reportáže jako „Poslední Hitlerovo jednání“ , dokumenty, „Co se zpívalo v roce 1945“, „Tenkrát před 20 lety“, „Atomová smrt“, „Srpen 1945“, „Světem přešla smrt – září 1945“, „Válečné hroby“, „Jak byl dopaden Eichmann“, „Proces v Norimberku“, „O Mnichovské dohodě“, „Praha hoří“ atd. Dokumenty byly doplněny do té doby neznámými fotografiemi z archivů fotografa Karla Ludwiga na téma „Konec války“ na čtyřech tiskových stranách fotografiemi Ivana Friče, zachycenými v Terezíně. V čísle 18 jsou na poslední straně – věnované obvykle vtipům – zveřejněny kresby Františka Bidla, vynikajícího kreslíře, který zemřel v koncentračním táboře.

Rok 1965 byl velmi zajímavý a bohatý nejen na závažné obsahově a obrazově bohaté reportáže. Např. Povodeň na Žitném ostrově na jižním Slovensku , kdy hladina Dunaje dosáhla výšky osmi metrů, zaznamenali Zdeněk Jermář a Pavel Dias. V č. 28 na str. 2 *Mladý svět* zorganizoval charitativní akci s názvem *Milionová bankovka* na pomoc zaplaveným lidem na Slovensku. Na celé straně je apelováno na lidskou solidárnost. Cena vytištěné bankovky, kterou mohli čtenáři sami

přispět potřebným, byla 10 korun. Celkem bylo vytištěno a prodáno 100 000 ks bankovek. Jména všech dárců z řad milionářů (včetně Karla Gotta, který si bankovku také koupil), byla zveřejněna v čísle 3 na str. 6. Plný výtěžek této akce byl prostřednictvím obcí předán těm, kteří byli postiženi povodní. V čísle 29 se na str. 8–9 vyskytla reportáž s názvem „Návrat k životu“ o obnově života po povodni.

Redaktor Rudolf Křesťan psal reportáže na základě osobního prožitku. Byly to například v č. 20 „Byl jsem 100 hodin vzhůru“ , „Požil jsem LSD“, „Pohozená peněženka“, „Pokuty v pátek třináctého“ apod. Tento typ reportáží pokračoval i v dalších ročnících a byl čtenáři velmi oblíbený. Tón textu byl psán vždy velmi lehce, s trochou nadsázky – podobně, jak je známá z Křesťanových fejetonů.

Za pozornost stojí alespoň nastínění témat, která byla obsažena v reportážích. Alespoň touto cestou je možné si částečně udělat představu, jakým stylem se ubíral zájem čtenářů a redaktorů. Přirozeně na celém světě byly náměty, které se objevovaly v časopisech pro mladé jako např. britský Seventeen nebo francouzský Garcons et filles. Některá témata v současnosti by si zasloužila i vysvětlení (platební poukázky – prodej tuzexových bonů; pohled na genderovou problematiku; nedostatek bytů; beatnická generace apod.)

Téma „beatnické generace“ bylo zmiňované poměrně často, např. č. 11 do Prahy přijel Allen Ginsberg, představitel tzv. „beat generace“, Mladý svět ho nazval Obludným sněhulákem moderní poesie, dokonce se stal králem majálesu. Fotografie Hucka a Nebora z tohoto majálesu jsou v čísle 21 str. 7. a č. 24 „Beatnici všech národností zaplavují Paříž“– text o beatnicích ve francouzské metropoli.,

Z československého prostředí: např. č. 17 Autostop s názvem „Jak se pozná slušný stopař“, č. 21 téma studentského majálesu, č. 22 Eda Kriseová: „Máme dlouhé vlasy, a přesto můžeme být slušní“, v č. 19 „Kresby vázané v kůži“ – dvoustránková reportáž Rudolfa Křesťana o módním tetování.“, reportáž Antonína Jelínka na téma pašování poštovních známek a prodeje tuzexových bonů.

Ze zahraničí byly reportáže, které již svými názvy napoví o tématech: č. 20 „Alláhu akbar – chci žít život, bože“ o životě žen v Alžíru. V č. 21 Karel Kyncl: „Ku-klux-klan“, Eda Kriseová v č. 30 „Anglie na pozvání“, č. 41 reportáž z Turecka: „Živý muž na Bosporu“.

I v Československu se našla mimořádná témata, např. v č. 30 Harry Jelínek: „Muž, který prodal Karlštejn“, č. 28 str. 3 Dr. F. M. Dobiáš: „Hus a Kostnice“, v č. 5 str. 12 Jan Werich: „Ir a vděčnost“, povídka. Také reportáž v č. 44 „Drozen je Drozen“ o mistru houslaři s textem Ivana Diviše, napsaná krásným básnickým jazykem poety, s fotografiemi Miroslava Hucka.

Ke sportu např. v č. 23 na str. 8 „Teď už přijde Strahov“. Rok 1965 byl rokem III. Spartakiády a Mladý svět jí věnoval velký prostor. Např. č. 27 „Když cvičenci cvičili, sportovci sportovali“ – 10 stran fotografií ze spartakiády. Sportovní redaktor Jan Dobiáš seznamoval ve svých reportážích čtenáře i se sporty, které nebyly rozšířené, např. kulturistice, línému fotbalu, jiu-jitsu, věnoval se i fotbalistům a jejich soustředění, fotbalu, tenisu, tanečnících na ledě Evě a Pavlu Romanovým,

kteří se stali bruslícími hvězdami. Sportovní redaktor se však netradičně věnoval i hudbě, psal např. o Santanovi.

Mladý svět neopomenul ani oblast kultury, a tak se v 7. ročníku dozvídáme, co se dělo ve filmu – reportáž Gabriela Lauba v č. 34 *Lásky jedné plavovlásky*, film Miloše Formana, v č. 41 Filmografie tvůrčí dvojice Kadára–Klose, 38 Pavel Juráček *Konec srpna v hotelu Ozón*, Jan Pařík zachytil v č. 21 Antonioniho v Praze, v č. 3 Pasolini v Praze (Paolo Pasolini byl významnou levicovou osobností, v Československu známou snímkem *Žebrák*. Film získal v roce 1962 hlavní cenu na Filmovém festivalu v Karlových Varech), Ivan Soeldner: Hudební téma bylo obsaženo v číslech např. č. xxx králové jazzu, „Armstrong v Praze“, „V zákulisí s Armstrongem“, č. 42/1965 Jiří Černý a Pavel Šrut „Osm odstavců o jazzovém festivalu“, Jiří Černý: „O Gustavu Bromovi“. Č. 48 Rozhovor s Wiliamem Bukovým, mladým a úspěšným autorem filmové hudby, který později tragicky zemřel. Divadlo *Semafor po výprasku*, *Kdyby tisíc klarinetů* a *Babeta* jsou reportáže, které informovaly o dění v divadle malé formy, kde vystupovali oblíbení herci a hudebníci. V č. 3 Václav Chochola s fotografiemi a také textem, který upozorňoval na výstavu malíře Františka Hudečka v galerii Vincenta Kramáře. Titul č. 8 na str. 3, 4, 5 – dvoustrana o umělci Františku Tichém s názvem „Vernisáž v šapitó“ s ilustracemi, které nebyly ještě nikdy tištěné. Karel Teissig, od č. 20 malíř, začíná pravidelně psát „dopis Sylvii,“ ve kterém komentuje současné výtvarné umění. V dopise Sylvii vysvětluje, jak sledovat obraz, vypravuje o výstavách. Byla otevřena Galerie Pražského hradu, umístěná na levé straně Pacassiho brány, úpravu provedl arch. Zubr. V galerii byly umístěny obrazy od autorů jako Tizian, Cranach, Rubens a další, nalezené v prostorách Hradu.

Mladý svět začal spolupráci s Československým rozhlasem na programu „Dvanáct na houpačce“. Čtenáři Mladého světa vybírali tři nejlepší písničky, které zpracovávali externí redaktoři Mirka a Jiří Černých. Způsob, jak soutěž probíhala, ani v nejmenším nepřipomínal Zlatého slavíka. Naopak tím, že čtenáři vybírali i nejlepší zahraniční písničky, se soutěž o populární hudbě rozšířila. Kdy a jak to vyhlásili????? Houpačka byla původně nápadem šéfredaktora Josefa Hollera při organizaci 2. ročníku Zlatého slavíka. Tato hitparáda byla uváděna Jiřím a Mirkou Černými a v roce 1966 byla přejmenována na Třináct na houpačce. Týdeník Mladý svět vždy výsledky otiskl. Podklady připravoval Jiří Černý. Byl vymyšlen systém dvanácti písniček nasazovaných přímo tvůrci pořadu – podle divácké hlasování prvních osm postupovalo do dalšího kola a k nim přibyly čtyři nové. Každý lichý díl se zabýval zahraniční hudební scénou, každý sudý scénou domácí. Hitparáda se vysílala každou neděli nejprve na stanici Československo, v druhé polovině roku pak jako součást pořadu Mikrofórum. To vedlo ke zvýšení diváckého ohlasu. Po roce 1967 výsledky přinášel časopis Melodie.

Týdeník také uveřejňoval mezinárodně oceňované fotografie. Na titulní straně č. 33 Leoš Nebor publikoval fotografii, která vyhrála soutěž v italské Pescaře. Na tomto snímku zachytil svého kolegu Miroslava Hucka s manželkou. Doprová-

zeno bylo zároveň reportáží o soutěži v Pescaře V č. 35 byly představeny oceněné fotografie Emila Pardubského, který za fotografii *Kocoura* získal ocenění v mezinárodní soutěži World Press Photo v Haagu, Jiřího Havla – vítěze fotosoutěže Neznámé krásy Československa 1965 .

Na fotostranách byli představeni např. Jan Reich (z cirkusového prostředí – pro získání autentického pohledu se autor nechal zaměstnat) nebo Tomáš Drahoš (s tematikou parků).

Na závěr roku je silvestrovský Mladý svět č. 52 věnován autorům kreseb (na str. 16). Byli to členové sdružení Polylegran: Vladimír Jiránek, Jaroslav Skála, Jaroslav Malák, Vladimír Renčín, Adolf Born, Haďák, Antonín Jelínek, Josef Žemlička, Josef Molín, Jaroslav Weigel, Vladimír Hlavín, Jiří Suchý, Jan Kalousek, Bohumil Štěpán.

Reklama byla v tomto roce např. č. 30 vyšla reklama na nový časopis vydavatele Mladé fronty ve znění: „Neobjednávejte si Studenta, ten špatný nový časopis, týdeník, osm stran středoevropského formátu“. Další reklama cílila na Liberecké výstavní trhy, výstavu produktů československých podniků, které se však neobjevily na pultech našich obchodů. Další propagace se týkala bulletinu mladé brněnské literatury.

Členové redakce Mladého světa mezi sebe v č. 32/1965 přijali Juraje Puciho, chodce, který nabídl, že se stane chodící reklamou s nápisem „chodím za Mladý svět – 10 000 km republikou“, což byla jakási forma propagačního pochodu republikou.

Z pohledu na ročník 1965 se je zřejmé, že Mladý svět nepolevoval ve své pestrosti. Časopis měl v té době průměrně 12 pracovníků a sledoval široké spektrum událostí. Fotografie, které doprovázejí reportáže, jsou převážně na půl strany. Hned si všimneme, že počty fotografií na dvoustraně se zvýšily. To však neznamená, že není znát jejich atraktivita a kvalita. Tomu jsou podřízeny i zveřejňované fotografie z agentur. Zajímavé jsou nejen fotografie v reportáži z velké povodně na Žitném ostrově na Slovensku, ale i reakce Mladého světa na tuto smutnou událost. Nápad vytvořit charitativní akci s názvem Milionová bankovka (která ve finále přinesla celý 1 milion korun), byl čtenáři správně uchopen. Šlo o akci jistě velmi organizačně náročnou. Je však jasné, že členové redakce nevymýšleli jen legrace, nýbrž dokázali svou energii věnovat i lidem potřebným.

ms

fotografie roku 1964

• žádné fotografie více, či méně vkusně uspořádaných „sensací“ okolo půvabných dámských plavek „bez“ (monokiny),

• žádná fotografie z královských svateb (jichž byla slušná úroda),

• žádná vražda, ba ani poprava (jichž bylo také dost),

a také žádná zvěrstva z menších i větších válek (kterých už máme opravdu dost).

Obr. č. 80: Dvoustrana s anketou „Fotografie roku 1964“.

PESCARA 1965
ARRIVEDERCI
PESCARA 1966
Napsal i fotografoval LEOŠ NEBOR

metropol

Obr. č. 81: Dvoustrana z čísla 33 / 1965 s článkem „Pescara“, text a foto: Leoš Nebor.

Obr. č. 82: Strana 16 č. 32 / 1965 a titulní str. č. 33 / 1965, foto: Leoš Nebor.

Obr. č. 83: Dvoustrana z čísla 41 / 1965.

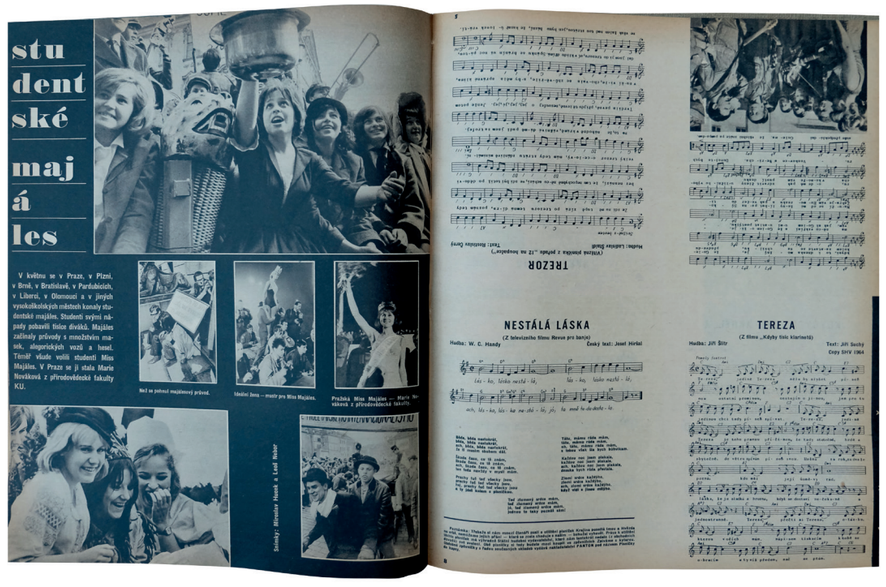

Obr. č. 84: Dvoustrana MS z ročníku 1965.

Obr. č. 85: Dvoustrana MS z ročníku 1965.

Obr. č. 86: Titulní strana 1. čísla / 1965, foto: Lenhart Nilsson.

2.10 8. ročník – 1966

V tomto ročníku dochází k zásadní změně – odchází Josef Holler (naposledy v tiráži v č. 16), od čísla 18 se stal novým šéfredaktorem Ctibor Čítek.

V Mladém světě začala publikovat Jitka Hauptvoglová (od č. 29); také Jiří Janoušek (od č. 36), stejně jako Karel Hvížďala. Sestava redakce zůstala ve větší míře stejná jako v předchozím roce.

Titulní strany byly především dílem Miroslava Hucka (13×) a Leoše Nebora (12×); dalšími autory byli Pavel Dias (2×); Jan Reich, Jiří Stach, Evžen Beran a další, jako např. Miroslav Horníček nebo Rudolf Křesťan.

Opět byl nový ročník týdeníku otevřen fotografiemi roku. Na titulu prvního čísla byla fotografie Lennarta Nielssona, švédského fotografa, který fotograficky sledoval vývoj dítěte v embryonálním období. Tato fotografie roku upozornila na další, které byly přebrány ze světových ilustrovaných týdeníků Stern, Life, Paris Match. Vybrány byly fotografie, dokumentující úspěchy ve vesmíru, a to jak sovětských, tak amerických kosmonautů. Mimo jiné byla zařazena i vítězná fotografie z World Press Photo 1965 v Haagu s tematikou utečenců z Vietnamu od japonského autora Kjóičiho Sawady. V roce 1965 ve Vietnamu došlo k velkému exodu ze země na malých lodičkách.

Byla vyhodnocena anketa „Co byste chtěli v Mladém světě?“, a tak změny zaznamenáváme ve všech rubrikách. Objevilo se více převzatých materiálů. Čtenáři mohli pocítit, že začalo docházet ke společenskému uvolnění, a jak řekla Ljuba Horáková: „Začali jsme odebírat několik cizích časopisů Paris Match, Life, Du nebo Twen a mohli jsme převzít nějaké informace z nich. Čerpali jsme inspiraci, hledali základy k tržišti senzací i k fotkám roku.“ [61)]

Módní tematika byla prezentována např. „O značce Dior“ a pak jen na straně 15 představování např. Soutěž pro EXPO 67; pánská móda – vybral učitel tance v klubu odívání mladých, převzatý materiál ze zahraničních zdrojů; móda – na návštěvě v Pragoděvu; Pletené módy. K módní tematice byl vydán magazín pod názvem aktualita Mladého světa – více v samostatné kapitole.

Sportovní téma bylo např. reportáž o Pelém; velice často vzpomínaní Eva a Pavel Romanovi (krasobruslaři) a jejich dopis Mladému světu. Závod míru, stejně jako Pouť k Velké ceně, která byla v reportáži nazývána Národní pouť motorkářů, která si dodnes udržuje svou popularitu. Doprovod snímků nesouvisel se sportovními aktivitami, ale spíše s jeho diváky. S Karlem Gutem o Spartě a hokeji vůbec, co pro něj znamenalo být hráč a co znamenalo být trenér – takové byly reportáže Jana Dobiáše. Soutěž dívčích jedenáctek O srdce z perníku Mladého světa, byla to každoročně opakovaná soutěž. Přesto byly dívčí fotbalové týmy v centru zájmu a neopakoval se obsah reportáží. Soutěže se účastnilo 26 dívčích fotbalových týmů. Finále bylo vyhlášeno v č. 43/1966 str 4–5.

[61] Rozhovor Horáková, Ljuba, Praha, 11. 4: 2012.

Kultura byla rozhodně tematem, které bylo často v obsahu časopisu např. připomenutí francouzských zpěvaček šansoniérek Juliette Gréco či Édith Piaf, či setkání s malířem Josefem Šímou (1891–1971), který žil v emigraci ve Francii). Zajímavou reportáží z oblasti kultury od Karla Hvížďaly s portrétními fotografiemi Pavla Váchy byl rozhovor s malířem Janem Zrzavým, který otevíral pohled do jeho soukromí. Popisoval krajiny, vztah k práci v divadle, vztah k loutkám, jeho vyprávění bylo velmi intimní. Také vzpomínka na hnutí dada z oslavy k 50. výročí na pražském vrchu Hazelberku v Podolí. V textu je osvětleno dada jako „Velkorysý, nekompromisní a spontánní odpor proti měšťáctví, konvencím, polopravdám, pohodlnosti myšlení, imbecilitě, svatouškovství, pokrytectví, násilí a uniformitě…“ [62)] K divadlu Reduta a Semafor text Rudolfa Miholy a Jiřího Černého v č. 16/1966 str. 8–9 s fotografiemi portrétů Miroslava Horníčka a Hany Hegerové od Leoše Nebora. Hudba byla prezentována např. jazz Rex Stewart přijíždí na 3. jazzový festival či Ivan Soeldner přinesl reportáž a fotografie z Bratislavské lyry, soutěže populárních písní. Tam zazněla ta krásná ukolébavka *O baby, baby,* nebo píseň *Pošli to dál*.

Dvojice Skoumal–Vodňanský byla představena jako autorská dvojice. Petr Skoumal psal hudbu a Jan Vodňanský byl autorem textů. Jejich tvorba byla satirická, místy trochu absurdní. Oba autoři byli rovněž interprety. V době normalizace jim bylo vystupování zakázáno.

Vnitropolitické reportáže nezaostávaly za zajímavými tématy. Ve dvojici cas-

to spolupracovali reportérka Eda Kriseová a fotograf Miroslav Hucek, např. v č. 5 v článku Svědci Jehovovi se zabývali náboženskou sektou. Fotografie vystihuje záběr, kde se Svědkové Jehovovi nechtějí fotografovat. V textu je uvedeno, že „žena vytahuje odpovědi na otázky s rutinou pouťového papouška. Urychluje proces našeho osvícení tím, že přinutila Hucka číst zatrhané odstavce v bibli.“ [63)] Reportáž Polská populační exploze byla uvedena citací polského sociologa Zygmunta Baumana: „Dětmi jsme tehdy, kdy za nás odpovídají jiní, mládeží, když odpovídáme sami za sebe a dospělými, když odpovídáme za druhé.“ [64)] Je zde osvětleno sociologické šetření v Polsku, které se týká projevů mladé generace. Bechyňské priváty, o studentech bechyňské střední keramické školy, kde se rodily osobnosti jako Viktor Sodoma, Karel Kryl, Míra Navara a další. Škola neměla internát pro své studenty a ti, kteří neměli ubytování, vedli zajímavý studentský život v tzv. privátu. Reportáž „89 mm – výstavba širokorozchodné trati“ je o stavbě, kam přijížděli mladí brigádníci, kteří byli dobře placeni. Na stavbě mnohdy docházelo k neštěstím a pravda o „širokorozchodné“ trati, která měla navázat na sovětské vlakové spojení, nebyla žádaná. Kvůli této tematice byla Eda Kriseová pozvána na ÚV KSČ, aby vysvětlila, proč popisovala jen hlavní nedostatky stavby.

62 MS č. 19/1966 str. 6.
63 MS č. 5/1966 str. 3.
64 MS č. 15/1966 str. 6-7.

Jaroslav Maršálek v reportáži „Jak si kdo ustele“ srovnával finanční situaci absolventů vysokých škol a dělnických profesí. Josef Holler v reportáži „Nežijeme v ráji“ popisoval problematiku prostituce, dolarů a příživnictví.

V nápravně výchovném zařízení ministerstva vnitra pro mladistvé odsouzené proběhla III. ústavní olympiáda, kterou zaznamenali Jan Dobiáš a Miroslav Hucek. Soutěžící mladiství ani nevěděli, co to znamená, když mladý člověk přestoupil zákon. „Kdyby ptáci neblbnuli, co by z nich bylo. Jenže přitom blbnutí nebyli sami. Takže je moc vážná otázka, co z nich bude, až projdou zdí ústavu ven. Mezi nás.“ [65)]

Článek Fluchtling Parik byl převzatý materiál z časopisu Stern o skandální emigraci fotografa Jana Paříka. Tento autor také publikoval v Mladém světě, kde byl Parik označen za dvojitého agenta. [66)] Text podle zahraničních materiálů připravila Ljuba Horáková. Jednalo se o velmi tendenční článek.

Témata mladých byl např. Majáles, Pít či nepít, Život na splátky, Nudné hodiny – o školství, útěky mladých československých vojáků na Západ přes hranice atd. Rudolf Křesťan se ve svých textech zabýval tématy, která ztěžovala život mladých lidí a nikde nedostávali odpověď na otázky, které si kladli. Příkladem jeho práce mohl být jeho fejeton Pan Novák český turista o chytračení a podvádění českých turistů, kteří si nemohli nakoupit další valuty, (nákup valut byl omezen na 20, 50 nebo 100 dolarů), aby se za hranicemi mohli chovat jako slušný člověk ve své vlasti. Stejný autor prožíval inscenované reportáže např. Vypil jsem

LSD nebo také zvýrazněná glosa s názvem Na přehradě nežádoucích. V reportáži uvedl, že „příslušníci VB vykázali z rekreační oblasti Vranovská přehrada 76 nežádoucích osob ve věku 15–19 let pro výtržnictví a podezření z krádeží. Většina byla bez pracovního poměru a bez finančních prostředků.“ [67)] Reportáž končí „A proč to teda děláme? Abychom byli krytí, abychom, kdyby se v noci někdo utopil, mohli říct: Neměl tam chodit, je to přece zakázané.“ [68)] Vyjádření v glose bylo zcela na straně mladých lidí. I těmito výroky se zvyšovala důvěryhodnost časopisu mezi čtenářskou obcí.

Ze zahraničí přispěla autorskou reportáží „V zemi plné rudých gard“ Ljuba Horáková. Jednalo se o původní reportáž o kulturní revoluci v Číně, kterou Horáková zpracovala v rozsahu čtyř tiskových stran. Psala o drilu mladých lidí v ulicích Pekingu, stříhání vlasů mládeži Rudými gardami. „Mládež je papír, na který lze napsat cokoli“, tak se jmenuje první kapitola reportáže, dril politických hesel, hesla z tlampačů, realistický popis situace na náměstí Tien-men. V závěru reportáže napsala: „Neberu si právo posuzovat všechno, co jsem viděla, protože kdyby mělo dojít k nejhoršímu, zažívali bychom tuto situaci i my v Evropě.“ Nebo

65 MS č. 29/1966 str. 5.
66 MS č. 31/1966 str. 5-6.
67 MS č. 34/1967 str. 3.
68 MS č. 34/1967 str. 3.

redaktor Jaroslav Pacovský s fotografem Oldřichem Karáskem odjeli na zájezd CKM do Švédska. V textu jsou popisovány cestovní „útrapy“ i radosti při kolektivních výpravách do ciziny. Fotografie nejsou popisné – turistické. Spíše se jedná o výjevy ze života. Nebo „Jak jsem budoval kapitalismus“ o prázdninové brigádě na vinobraní v Burgundsku, na kterou odjel Karel Hvížďala, který vycestoval prostřednictvím Cestovní kanceláře mládeže do vinohradu Daniela Martina, kde pracoval za výdělek 16–20 franků denně. Na závěr textu autor píše: „Někdy v tuto dobu se mi poprvé začalo stýskat po Praze. Teprve mnohem později, když jsem poprvé jel do redakce na Václavák, jsem poznal, že stejně vzrušující jako cestovat je vracet se.“

Zahraniční reportáže (stejně jako některé přehledy v týdeníku o možnostech odjezdu na dovolenou) naznačují, jak byla touha po svobodném cestování silná. Reportáže ze zahraničí dělali redaktoři většinou v rámci kolektivního zájezdu. Mnohdy jim po vycestování z republiky byl odebrán i cestovní pas.

Ankety byly stejně jako každý rok velkým tématem i v tomto ročníku. Anketa Zlatý slavík byla vyhlašována od začátku roku, uzavřena byla 24. ledna 1966. Čtenáři posílali návrh na pořadí tří nejlepších písní, tří zpěváků a tří zpěvaček.

Redakce vyvolala diskusi okolo ankety Zlatého slavíka, které se zúčastnili Jiří Černý, Lubomír Dorůžka, Ivo Fischer, Pavel Kopta, Jaroslav Navrátil, Josef Souček, Ivan Vyskočil, významné osobnosti v oblasti kultury. Mladý svět zastupoval Antonín Jelínek, Jaroslav Pacovský a Ladislav Smoljak. Diskuse se týkala kvality hudby a textů, které jsou na hudebním trhu.

V č. 4 byla vyhlášena anketa jako soutěžní seriál Hledáme dívku 66. Dále byla používána zkratka „d“ 1966. Dívka roku byla soutěž ve světě známá jako Miss 66 – anglický název Miss však v roce 1966 nebyl odsouhlasen. Přihlásit se mohly dívky ve věku 18–25 na adresu Krajského parku kultury a oddechu. Partnery byli zástupci filmu, československé televize, ÚBOK, ČSA. Byla hledána dívka krásná, inteligentní, s duševními kvalitami a všestrannými zájmy. Hlavním citátem při vyhlášení bylo Stendhalovo „Každý génius je pro lidstvo ztracen, pokud se nenarodil jako žena“. První „Dívka roku 66“ byla vybrána. Zvítězila Dagmar Sylvínová. Tato soutěž v následujících letech byla čtenáři velmi sledována.

Další anketou byla opět anketa ke dni tisku „Za Mladý svět nejkrásnější“. Bylo třeba odpovědět na 66 otázek. 101 anketních lístků bylo vylosováno a odměněno. Náměty, názory na zlepšení obsahu Mladého světa, se opakovaly téměř každý rok a byly velmi podnětné jak pro obchodní oddělení Mladé fronty, tak pro samotnou redakci.

Eda Kriseová a Rudolf Křesťan zpracovali anketu na téma „Máme nebo nemáme národní hrdost“. Taková anketa by byla zajímavá i dnes.

Byla vyhlášena Soutěž Malé Carlo. Redakce hledala původní nebo malé známé hry, které pak byly zprostředkovány čtenářům. Jednalo se o jakousi výměnu her, které čtenáři mohli hrát za pomoci minimálních pomůcek – především za pomoci papíru a tužky (např. Piškvorky, Square, Had apod.).

V čísle 51/52 zveřejňuje Mladý svět předválečnou hru Business.

Číslo 10 má na titulu fotografa Josefa Sudka a připojen byl text gratulace k jeho sedmdesátinám.

Dvoustrana fotografií Jana Reicha z prostředí cirkusů upoutala tématem i zpracováním. Na rozdíl od fotostrany, které Mladý svět publikoval v minulém ročníku, je téma pojato jako setkání s tzv. „světskými,“ lidmi, kteří žijí v maringotkách, jako pohled do soukromí. Graficky je však tato dvoustrana obdobná jako fotostrany, na černém podkladě. Tento prvek vždy nechává lépe vyniknout samostatným fotografiím.

Fotografie italského spolupracovníka Mladého světa z amerického Harlemu v čísle 24/66 Nicoly Sansona. Nicola Sansone je uváděn mezi třemi významnými italskými fotožurnalisty z přelomu 50. a 60. let minulého století, spolupracujícím s komunisticky laděným Il Lavoro. Antonio a Nicola Sansone spolupracovali na dvoustraně s názvem Čtenáři novin. Poslední číslo Mladého světa 51–52/66 má 32 stran, avšak je jen spojením dvou čísel Mladého světa.

Jako čtení byly umisťovány povídky zahraničních autorů např. Marcela Aymého, Raye Bradburyho, Arama Saroyana a dalších.

Rubriky byly v každém čísle jako např. Houpačka, Odpověď na každou otázku, Glosy, Tip pro Vás, Tržiště senzací, někdy i celá dvoustrana, Táborový oheň, Dopisovat si chtějí. Tyto tzv. malé rubriky vyvolávaly vždy reakce čtenářů, žádaly doplnění a znovu otevíraly další otázky. V rubrice Kdo vaří jsou uváděny citáty významných spisovatelů o jídle a zároveň soutěže o neznámý recept. To znamenalo opět velkou korespondenci s kuchařkami a recepty.

Položíme-li si otázku, co se dělo v roce 1966, tak si možná nevzpomeneme na nic, co by se zdálo být přelomové. Přesto čtenář časopisu Mladý svět očekával každý týden atraktivní téma.

Jaká byla nejzajímavější témata? Snad první „dívka roku 1966“ byla významnější událostí – další anketou, akcí Mladého světa. Redaktoři očekávali změny od nového šéfredaktora Ctibora Čítka. Nebyl to novinář a nějakou dobu pracoval v Mezinárodním svazu studentstva. Ten je nezklamal, došlo na reorganizaci náplní práce redaktorů a vzniklo významné oddělení reportérů. Také to byl on, kdo zřídil funkci manažera, který měl na starosti organizaci „mladosvěťáckých“ akcí jako Zlatý slavík, Miss, Houpačku, Srdce Mladého světa, besedy atd., které vyžadovaly maximálně efektivní organizovanost. Změna byla i v tom, že nový šéfredaktor měl přirozeně jiný způsob vedení, rozdělování témat reportáží. Došlo k intenzivnější profilaci jednotlivých redaktorů. To však bylo ku prospěchu obsahu týdeníku. Reportéři jako Eda Kriseová, Jiří Janoušek, Karel Hvížďala, Rudolf Křesťan, později i Mirka Filípková se více zaměřovali na současný život v Československu, kvalita obsahu se zvýšila. Přirozeně i tematika ze zahraničí byla přitažlivá jistou nedosažitelností. I současný čtenář by byl zaujatý přístupem a obsahem reportáží. Témata pro mladé jsou vlastně stejná, jen jejich popis je jiný.

Obr. č. 87: Strana 16 č. 8 / 1966 a titulní str. č. 9 / 1966, foto: Pavel Dias.

Obr. č. 89: Dvoustrana z čísla 18 / 1966 s článkem „89 mm“, text: Eda Kriseová, foto: Miroslav Hucek.

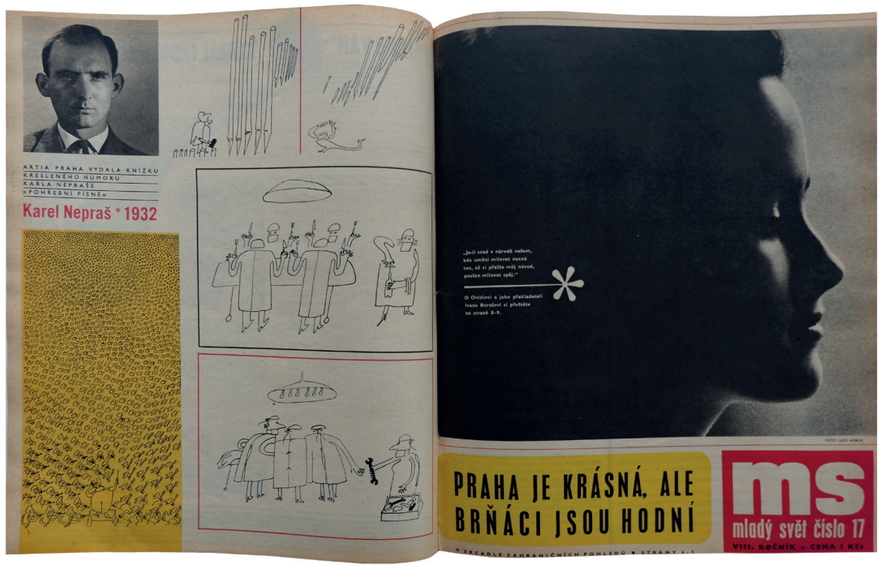

Obr. č. 88: Strana 16 č. 16 / 1966 a titulní str. č. 17 / 1966, foto: Leoš Nebor.

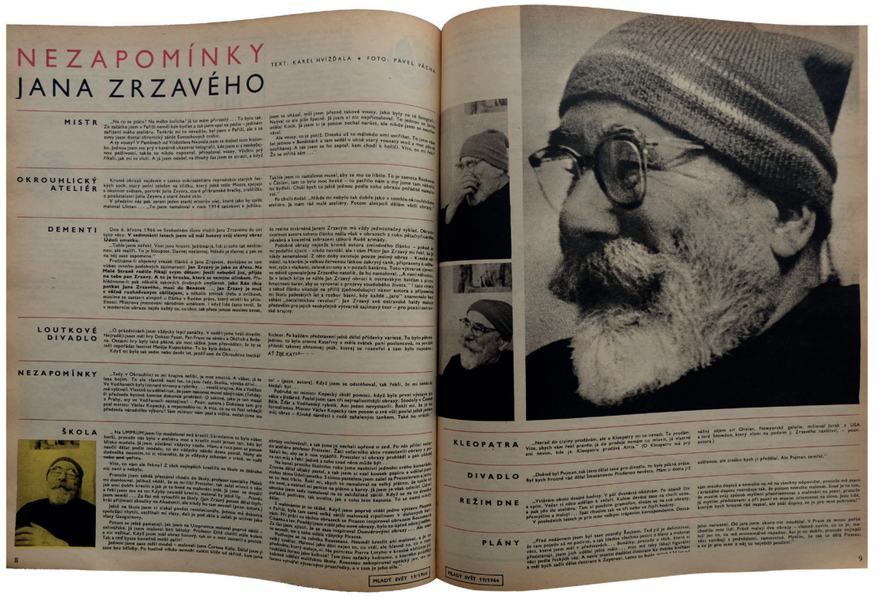

Obr. č. 90: Dvoustrana z čísla 19 / 1966 s rozhovorem Karla Hvížďaly s Janem Zrzavým, foto: Pavel Vácha.

Obr. č. 91: Strana 16 č. 25 / 1966 a titulní str. č. 26 / 1966, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 92: Strana 16 č. 34 / 1966 a titulní str. č. 35 / 1966, foto: Pavel Dias.

Obr. č. 93: Strana 16 č. 41 / 1966 a titulní str. č. 42 / 1966, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 94: Dvoustrana z čísla 41 / 1966 s s reportáží Pavla Šruta a Jiřího Černého z III. jazzového festivalu, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 95: Titulní strana 1. čísla / 1967, foto: Karel Ludwig.

2.11 9. ročník – 1967

Šéfredaktor Ctibor Čítek reorganizoval jednotlivé hlavní redakce. Vnitropolitickou redakci zastupovali Jaroslav Maršálek, Karel Hvížďala (je uveden v tiráži pouze do č. 35, odchází studovat do Moskvy) a Jitka Hauptvogelová, pro zahraniční Ljuba Horáková, na kulturu Jaroslav Pacovský a v průběhu roku přichází z časopisu Student do kultury Přemysl Veverka (je uváděn od č. 40), pro sport Jan Dobiáš a vzniká nová redakce reportérů s Rudolfem Křesťanem, Edou Kriseovou a Jiřím Janouškem (od č. 36). 26/67 odchází z MS Jan Kloboučník do redakce Květů na pozici zástupce šéfredaktora. Na jeho pozici v MS nastupuje Antonín Jelínek. Pro grafiku zůstává Jaroslav Weigel a fotografickou část naplňují Leoš Nebor a Miroslav Hucek.

Titulní strany byly od interních autorů Leoše Nebora 16 a Miroslava Hucka 12, od externích spolupracovníků jako např. Pavla Váchy 2×, Antonína Bahenského 2×, Miroslava Zajíce 2× / (č. 39 a 42), Karla Ludwiga 1×, Pavla Diase 1×, Ivana Soeldnera 1×a také tituly bez vedení autora.

Fotografie roku 1966 se objevily až ve druhém čísle MS, avšak na titulní straně je předveden nový pohled na svět objektivem „rybí oko“ od japonské firmy Nikon. Dále byly uveřejněny fotografie z časopisu Life od Johna Dominise, Gianfranca Morolda, válečného Vietnamu (od Ralpha Morseho i neznámých autorů), v úvodním textu bylo uveřejněno, že „Při zběžném hodnocení celé světové fotografické produkce, tak jak byla v tisku publikována, nás napadlo, že v ní není nic nového. Svět prostě pokračoval ve svých válkách, vášních i starostech…“ [69)]

Redaktoři Karel Hvížďala a Rudolf Křesťan přinášeli reportáže z různých experimentů a také inscenované reportáže. Jednalo se o reportáže, které chtěly provokovat, témata byla vybírána, aby působila „chytlavě“ např. Inscenace – kdy redaktoři postavili ve spodní části Václavského náměstí věšák a čekali na reakce kolemjdoucích, a to včetně policie, která „ Mě na to upozornil jeden nadřízený, že máme věšák na chodníku, tak jsem ho šel zlikvidovat.“ Nebo Chyťte zloděje, Vyhrál jsem 50 000, Bác a další byly hravé inscenované reportáže, kde autoři hledali řešení a reakce obyčejných lidí na ulici. V čísle 31 je v redakci uspořádána disputace na téma Inscenace. Psycholog zde vyjádřil „… lidská dobrota se rovná dobrý příklad násobený časem. Opakovaný dobrý příklad rovná se všeobecně dobrý výsledek. Mám takový pocit, že bychom se dostali k odpovědi na otázku ‚odkud a jak nám vyrostla lhostejnost‘. Asi jsme dlouhá léta v rámci této rovnice špatně hospodařili.“ [70)] I takto se redakční tým díval na proměny společnosti.

Ze zahraničí redaktorka Eda Kriseová přinesla ze svého pracovního pobytu reportáž na pokračování Tisíc jam pro Japonsko. Úkolem na tomto pracovním „táboře“ bylo zbavit jeden z hokkaidských kopců neprostupné bambusové houštiny.

[69] MS č. 2/1967 str. 3.

[70] MS č. 31/1967 str. 10.

Popisuje pocity v naprosto odlišném prostředí. Mimo jiné píše: „Ale my se nemůžeme vyhnout vlivům Západu, ohromně jsme se v minulosti opozdili… Ve snaze modernizovat se co nejrychleji přejímají nekriticky některé symptomy západní nebo spíš americké kultury.“ [71)] Skvěle byly vybrány i fotografie Wiliama Kleina z jeho knihy *Tokyo*. I tak byli světoví fotografičtí tvůrci představováni čtenářům. Fotografiemi z cesty na Kubu (od Miroslava Hucka) byl doplněn textem Josefa Škvoreckého o Hemingwayovi a jeho život ve vesničce Cojímar. Tam napsal světoznámý spisovatel svého *Starce a moře.*

V ročníku fungovala velmi dobře autorská dvojice píšící redaktor Jan Dobiáš a fotograf Miroslav Hucek. Např. se v č. 7 účastnili běhu na běžkách (s vysokoškoláky Matematicko-fyzikální fakulty) napříč Československou republikou z Harrachova až na Duklu. To znamenalo uběhnout na lyžích 1200 km. I proto byla reportáž nazvaná Pětadvacet dní na celý život. Pro redaktory se jednalo o překonání sama sebe (sám píšící redaktor prozradil, že stál poprvé na běžkách).

V č. 29 na titulní straně probíhala informace, že Jan Dobiáš a Miroslav Hucek za Mladý svět), J. Klíma (za Československý rozhlas); J. Kopecký (student elektrotechniky), J. Ryvola (zvaný Wabi) a J. Studecký (dělník automobilky Mladé Boleslavi) se vydávají na expedici Rudá tajga. Odjeli na cestu po Sovětském svazu. Tento název byl převzat z prvorepublikové trampské osady Rudá tajga, jejíž členové navštívili Sovětský svaz ve dvacátých letech a z této cesty byl zachován deník. Vypravili se po starých stopách trampů. Následně byla zveřejněna setkání, řady reportáží, které Jan Dobiáš doplnil zajímavými texty ze svého soukromého cestovního deníku. Od č. 43 – na počátku byli trampové, č.44 potkali jsme lidi, č. 45 Tak to je Artěk, č. 47 do přírody, č. 48 na co nezapomeneme, č. 49 nápisy. Tyto reportáže popisovaly Sovětský svaz formou osobního prožitku, jednalo se o připomenutí trampingu. Vždy dvě celostrany doplněné sloupkem „Z deníku“ Jana Dobiáše. Fotografie nebyly jen dokumentací cesty, ale setkáváním s místy a lidmi. Fotograf později z této cesty vytvořil soubor.

Jan Dobiáš se na otázku Jak by popsal expedici Rudá Tajga, jaké byly přípravy? Zasahovala cenzura? Jak jste vybírali fotky? Odpověděl: „V roce 1967 bylo výročí 50 let od VŘSR. Vzhledem k panujícímu režimu se od všech hromadných sdělovacích prostředků čekalo, že nějakým způsobem toto výročí oslaví. Už dva roky existovala v MS rubrika Táborový oheň – kromě tehdejší Obrany lidu to byla jediná rubrika pro trampy – a do redakce chodila spousta dopisů, protože TO patřil svým ohlasem mezi dopisově nejpočetnější tehdejší rubriky. A přišel dopis, obsahující zprávu, že za první republiky člen písecké osady Rudá tajga ztratil v ČSR práci, tak odjel do Sovětského svazu a po nějaké době napsal svým kamarádům, ať se přijedou podívat za ním. Zrodila se akce, která zasáhla daleko větší část trampského národa než byla jediná osada. Sbíraly se peníze, na cestu se chystala vlastně delegace českých trampů a mezi účastníky byl i tehdejší novinář

[71] MS č. 5/1967 str. 3-5.

Julius Fučík, kterého však úřady později vysadily v Německu z vlaku. Co se však zachovalo, byl „cancák“ zachycující cestu. Přišel jsem na poradu MS s návrhem, abychom zorganizovali cestu, která by vedla stejnými místy a zachytila změny, které přineslo zhruba čtyřicet let od řádek v „cancáku“. Vedení redakce v čele s šéfredaktorem s tím souhlasilo, a tak jsme získali přímluvu u AZNP v Mladé Boleslavi, abychom si mohli koupit dvě embéčka a vzniklo složení expedice nazvané Rudá tajga. Byli v něm kromě mě a fotografa Miroslava Hucka, kteří kromě reportážního zachycení cesty pro časopis byli i šoféry obou vozů Škoda MBX, student Jirka, potomek osadníků Rudé tajgy, redaktor budějovického rozhlasu Jarda Klíma, reprezentant trampského národa Wabi Ryvola (s kytarou) a mechanik Pepík Studecký z Boleslavi, kdybychom se dostali do nějakých problémů s auty.

Přípravy nebyly nijak grandiózní, kromě „zajetí“ nových vozů, ušití expedičních kraťasů pro každého, informací, jak to bude v SSSR s tankováním benzinu a určité sumy peněz, kterou jsme na cestu potřebovali, byly nejdůležitější informace v „cancáku“, tvůrci plánu naší cesty.

Žádná cenzura nám do našeho plánu nemluvila, v šedesátých letech ještě ani neexistovala pozdější animozita mládežnické organizace k trampskému hnutí. Když jsme přijeli na sovětské území, přidal se k nám kolega z tehdy družebního časopisu Rovesnik, což byl časopis podobný našemu 100+1, protože jej tvořily články přeložené z nejrůznějších světových jazyků. Nejdřív jsme si mysleli, že Artur bude s námi jako nějaký komisař, ale pak se ukázalo, že ne, naopak díky tomu, že měl „bumážku“ z ÚV Komsomolu, jsme se dostali na řadu míst, kam by nás jako normální turisty nepustili. Když jsme se po asi 15 000 km vrátili, dohodli jsme se, že reportáže budou jednak ve formě tématických dvoustran, jednak v otištění mého deníčku, který jsem si na cestě vedl. S fotografiemi také nebyl problém, protože se jednak týkaly témat dvoustran, jednak z nich vzniklo několik monotematických fotostran.“ [72)] Oba redaktoři z Mladého světa na tuto výpravu vzpomínali jako na obrovský prožitek.

V č. 8 je oznámeno, že anketa Zlatý slavík se poprvé objeví na televizní obrazovce. V roce 1966 odeslalo svůj anketní lístek 11 213 čtenářů. Antonín Jelínek konstatuje po pěti letech existence, že „… dneska zase dělá podle mého názoru zpěvák písničku.“ [73)] Výsledky a rozhovory zpracoval Ladislav Smoljak.

Od čísla 1 se v časopise objevují každých 14 dní testy. Jsou to testy hodnotící a přibližující život čtenáře. Objevil se i test o finančních rozpočtech mladých rodin či kolik stojí dítě.

Kulturní téma bylo vždy součástí jednotlivých čísel např. v č. 13 ukázka z připravované knihy Haďáka s názvem *Playmen*. Haďák začal používat pro své vtipy fotografie, na kterých do „bublin“ vkládal texty. Tyto „dialogy“ dávaly humornou rovinu obrázkům.

[72] Rozhovor Dobiáš Jan, Praha , 10. 8. 2015.

[73] MS 8/1967 str. 3-6..

Ani na Járu Cimrmana se nezapomnělo. Rudolf Křesťan v rozhovoru osvětluje, proč má Jára Cimrman mezi svým jménem a příjmením „da“ – jeho dílo jde přirovnat k dílu Leonarda da Vinci

Redakce vždy sledovala, jaké filmy vznikají a se vznikem zajímavého se objevila nějaká reportáž např. *Hoří má panenko* Miloše Formana, Jiřího Menzela *Rozmarné léto*, Evald Schorm či *Pět holek na krku*. Atraktivní prostředí bylo zajímavě popsáno v reportáži „Mluvili jsme s Chaplinem“, ale byl to rozhovor s dětmi Charlieho Chaplina.

Byly zajímavé reportáže, které se dotýkaly témat, která nebyla často v československém tisku prezentována. Např. v č. 33 Nový svět v novém světě je reportáž Arnošta Pražáka o novém hnutí ze Spojených států nazvané „Hippies“, v textu je uvedeno: „… chtějí rozvrátit měšťácký a konzumní typ západní společnosti pomocí květin a atraktivních příkladů.“ [74)]

V č. 35 Senzace bez senzace je článek o emigraci Světlany Allilujevové, dcery J. V. Stalina, do Spojených států. Oznámila, že napíše knihu o svém životě v Sovětském svazu a vysvětlí, jak to bylo s jejím vycestováním.

Módní rubriku vedla Ljuba Horáková. Převzaté materiály ze zahraničích časopisů jsou krácené, bez uvedení autorství. Leoš Nebor začínal fotografovat módu v reálném prostředí, na verandě redakce, v recepci apod. Móda je ale zachycována poměrně staticky, tak, aby byly snímané modely čitelné – realistické. Dalšími autory fotografií módy jsou Taras Kuščynskyj, Miroslav Hucek, Věra Holubová a další.

Fotostrany představovaly v tomto ročníku Alexandera Dýcku a ing. Jaroslava Luzuma z plzeňského fotoklubu, v č. 9 byla zařazena speciální sportovní fotografická dvoustrana na téma Laťka hodně vysoko se snímky s tematikou skoku do výšky od sportovních fotografů Antonína Bahenského, Emila Fafka a dalších; s tematikou z vojenského výcviku je představen Miroslav Zajíc. V č. 13 byla fotostrana zaměřena na výstavu Josefa Koudelky *Cikáni* ve foyer divadla Za branou, v textu se uvádí: „Exotika a atraktivnost jsou zde uchopeny s maximální krásou a elegancí. Výstava je ukázkou kabinetního umění kompozice a malou školou originální estetiky. I fotografie vynucené okamžikem zanikající situace nebo mizející události mají perfektní tvar s konečnou platností obrazu.“ [75)] Rudolf Kohn jako fotograf ze 30. let byl představen jako jeden z dalších autorů, prezentovaných na výstavě Československá fotografie mezi dvěma světovými válkami. Pro Mladý svět fotografoval Antonio Sansone na téma „svět tančí“. Výstava Ivana Korečka v pražské Viole byla představena ukázkami z obou cyklů fotografií akty a krajina. *Spáči* Miroslava Hucka byl soubor, pořízený v průběhu expedice Rudá tajga, doprovázený verši Václava Hraběte.

[74] MS č. 33/1967 str. 8-9.

[75] MS 13/ 1967 str. 11.

V č. 14 je zařazena dvoustrana fotografií Miroslava Hucka z Blešího trhu v Paříži a následuje další Huckova dvoustrana s názvem *Láska nad Seinou* – verše Jacques Préverta doprovodily fotografie mileneckých dvojic, jak v krátkém textu napsal Jaroslav Pacovský „… v městě nad Seinou se za lásku nikdo nestydí a dvojice milenců rozsvěcují ve spěchajícím davu ostrůvky štěstí, kam má plynoucí čas vstup zakázán.“ [76)] Zařazen byl i fotofejeton z cyklu „Galerie“ z Krymu a Aurora po 50 letech.

15/67 Dvoustrana Leoše Nebora z Interkamery, výstavy fotografické techniky z celého světa, kde se zabývá novinkami fotografické techniky. Autor neopomíjí zmínit ani instalaci fotografií Františka Drtikola.

Poslední dvě čísla ročníku jsou spojená a poslední číslo 9. ročníku má 32 stran. Na straně 16 jsou reprodukovány veřejné tabule, které do Mladého světa zaslali čtenáři. Rubrika Tento týden zveřejňuje vnitropolitické i zahraniční informace. V tomto ročníku od č. 9 začala vycházet Jazzová encyklopedie, a to na str. 13 v rámci dvoustránkového Tržiště senzací.

Na rozdíl od minulého ročníku, kde fotografie dostávala více prostoru než text. Pro fotografii se místo poněkud omezilo. Avšak textová část je maximálně naplněna. Celá skladba napovídá, že MS by měl mít více stránek. Reportéři přinášeli více zajímavých reportáží.

Devátý ročník po všech reorganizacích dostává jiný rozměr. Klade se důraz na fotografii, která dostává větší prostor, častěji se objevují fotografické dvoustrany. Nebylo to z důvodu odchodu některých redaktorů nebo že Ctibor Čítek vedl více direktivní komunikaci. To bylo pro pevný kolektiv snadno překonatelné a časopis zůstal stejně pestrý. Čítek stál na prezentaci časopisu a ani se nezměnil přístup a diskuse na poradách. Textová stránka reportáží byla uvolněnější a redaktoři si troufli na taková témata, jako kde pracovali šlechtici v době tvrdého komunismu.

[76] MS č. 36/1967 str. 8-9.

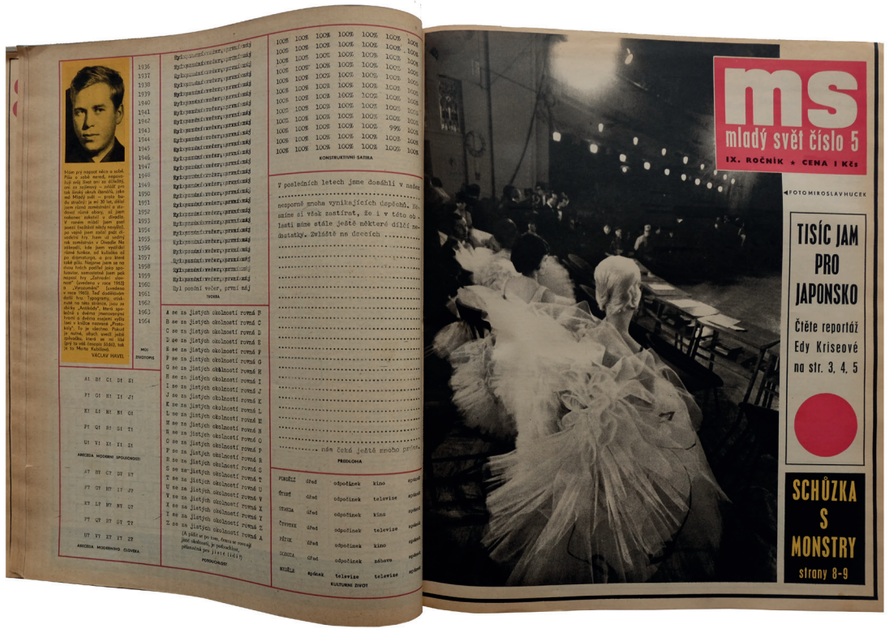

Obr. č. 96: Strana 16 č. 4 / 1967 a titulní str. č. 5 / 1967, foto: Miroslav Hucek.

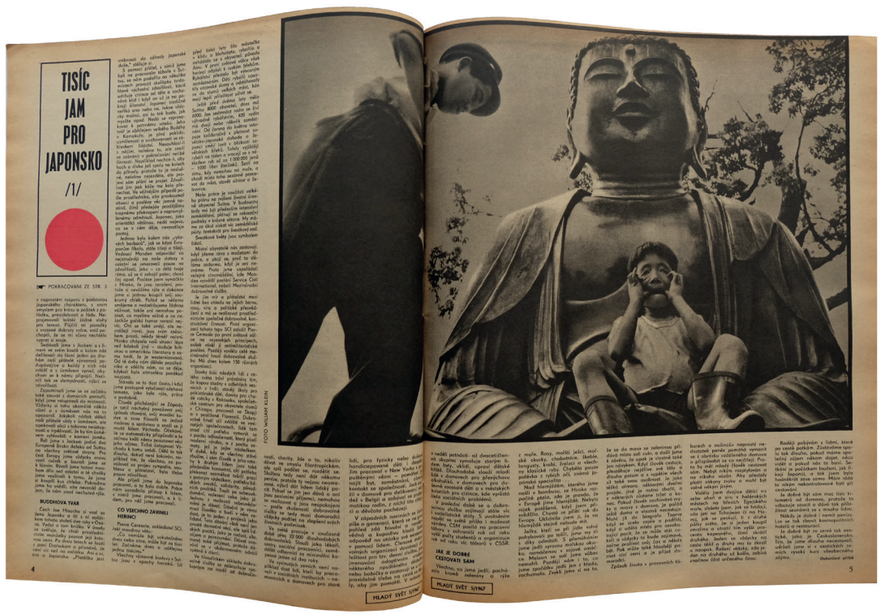

Obr. č. 97: Dvoustrana z čísla 5 / 1967 s článkem „Tisíc jam pro Japonsko“, text: Eda Kriseová, foto: Wiliam Klein.

Obr. č. 98: titulní strana čísla 26 / 1967, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 99: Dvoustrana z čísla 26 / 1967.

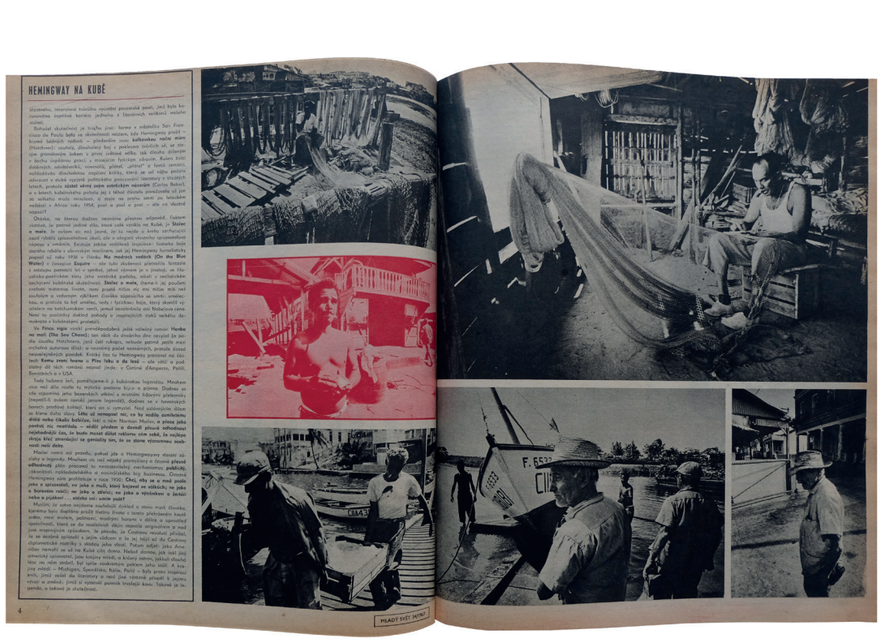

Obr. č. 100-101: titulní strana a dvoustrana z čísla 34 / 1967 s článkem „Hemingway na Kubě“, text: Josef Škvorecký, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 102: Dvoustrana z čísla 36 / 1967 s článkem „Láska nad Seinou“, foto:Miroslav Hucek.

Obr. č. 103: Dvoustrana z čísla 13 / 1967 s názvem „Playman“, kresby: Miroslav Liďák.

Obr. č. 104: Titulní strana 1. čísla / 1968, foto: Leoš Nebor.

2.12 10. ročník – 1968

Personální obsazení tohoto ročníku uvádím zejména proto, že zvýšení rozsahu časopisu o osm stran si vyžádalo rozšíření redakce. Změny v jednotlivých rubrikách byly odrazem společenských a politických událostí v průběhu přelomového roku 1968. Mladý svět připravovalo 17 kmenových zaměstnanců.

Šéfredaktorem byl Ctibor Čítek, jeho zástupcem Antonín Jelínek, zahraniční oddělení se rozšířilo o Jitku Hauptvogelovou. Kultura měla dva stálé redaktory, Jaroslava Pacovského a Přemysla Veverku, reportéry byli Rudolf Křesťan, Jiří Janoušek, Eda Kriseová, od května Mirka Filípková, Jiřina Hanušová (nejprve ve vnitropolitickém oddělením, později v sekci dopisy, po letech teta Sally), sport měl na starosti Jan Dobiáš. Výtvarným redaktorem byl stále Jaroslav Weigel a v čísle 14 byl uveden Jiří Bubeníček jako technický redaktor. V tiráži čísla 18 byl jako fotoreportér již Miroslav Zajíc a Leoš Nebor jako redaktor vnitropolického oddělení. Od čísla 23 přibyl i tajemník redakce, nazývaný též manažer, Mikuláš Prusák. Tato funkce bylo opravdu potřebná, Mladý svět organizoval celou řadu akcí jako Zlatý slavík, nejprve Dívka roku, pak Miss (Československa?), Srdce Mladého světa. V tiráži se objevují i externí redaktoři, jako Miroslav Liďák-Haďák a Ladislav Smoljak. Do redakce se podle tiráže vrátil Karel Hvížďala v čísle 35 – tedy po srpnových událostech. Od čísla 29 je uváděn i kůň: Libreto, žokej: V. Smolík, od říjnového čísla 43 koně Libreto a Libuše. Od čísla 50 se k reportérům připojil Zdeněk Šálek. Na začátku září odešel z redakce Leoš Nebor z podnětu J. Hollera, bývalého šéfredaktora Mladého světa, do týdeníku Svět v obrazech. Nastoupil tam na pozici zástupce šéfredaktora a obrazového redaktora.

Titulní strany ročníku 1968 prošly výrazným vývojem nejen v rámci proměn společnosti. Právě titulní strany měly být již od počátku hlavním poutačem pro čtenáře. Přirozeně není možné srovnávat současné novinové stánky s těmi v 60. letech 20. století, výběr tiskovin byl daleko užší. Jednotlivá periodika byla jasně zacílena na „své“ čtenáře. Pokud si mladí lidé chtěli vybrat, pak nebylo mnoho konkurentů, alespoň do roku 1963, kdy začala periodika přibývat. Titulní strany tohoto ročníku měly většinou politický charakter, a to hlavně po srpnových událostech. Celkem 6× byl autorem Miroslav Hucek, 6× Miroslav Zajíc, 4× Leoš Nebor, 2× Antonín Bahenský, 2× Josef Janoušek, 2× titul obsahoval kresby a koláž Miroslava Liďáka, 10× byly bez udání autorství (šlo o historické či převzaté fotografie). Na obálce čísla 10 lze zmínit barevný titul s fotografií francouzského herce Jeana-Paula Belmonda, čísla 17 snímek od Josefa Janouška z filmu *Rozmarné léto*. Právě z tohoto ročníku se často zmiňuje: „Ročník MS 1968 v pražské Městské knihovně nenajdete, takové vzácnosti se později kradly. První tajemník ÚV KSČ Dubček v plavkách (!), reportáž Mirky Filípkové-Humplíkové o Fučíkovi…“ [77] Na titulních stranách se často objevovala tvář Alexandra Dubčeka, který

[77] KONRÁDOVÁ Petra [online] 28. 7. 2005 [cit. 5. 9. 2015] http://www.reflex.cz/clanek/causy/73836/mlady-svet.html.

působil jako určitá „jistota“, že se Československo ubírá správným směrem, tak jak si hluboce přáli občané.

Určitou novinkou na titulní straně byly slovní hříčky, které přibližovaly pohled redakce na situaci, byla to další informace, jak redakce Mladého světa uvažuje, jaký je její názor, jak chce být čtenáři vnímána.

Čísla 1–5: Bez Mladého světa ani ránu (Cassius Clay)
Čísla 6–8: Mladý svět jsem s chutí odložil (Josef Odložil)
Čísla 9, 10, 11, 13: Co to máš, milá, za pasem?
Mladý svět s sebou vzala jsem! (Karel Jaromír Erben)
Čísla 14–17: Nad Mladým světem srdce bolí (Schubertová Oli)
Číslo 18: Mladý svět jde stále nahoru (Alexanderův soubor
Rudého praporu)
Číslo 19: Mladý svět jde stále nahoru (Předsednictvo ústředního výboru)
Číslo 20: Čím to, že já, Manon, ač mi je šestnáct let, čím to, že já,
Manon, čtu jenom Mladý svět (Vítězslav Nezval)
Číslo 22: Mladý svět, toť svěží čaj. Jen ať kvete! (Čou En-laj)
Číslo 23: Mladý svět čtem všichni čtyři! (S pozdravem Tři mušketýři)
V tomto čísle se proměňuje rozsah na 32 stran, je uvedeno nové logo
od Karla Franty, fotografiím je dávám větší prostor. Grafické řešení je
velkorysé, srozumitelnější.
Číslo 24: Mladý svět si vždycky beru do lůžka (Waldemar Matuška)
Číslo 25: Mladý svět si přečte každá tetka (Štrkulová Betka)
Číslo 26: MS je můj koníček (Miroslav Horníček)
Logo na titulu 25, jen oddělení loga / zkratka MS/ a obdélník,
kde na černé ploše bílým písmem mladý svět, jako oddělení čísla
použita kytička, číslo, X. ročník puntík a 2Kčs
Číslo 27: logo v barevné variaci ve žluté
V MS není žádný kec V úctě Jiří Voskovec
Číslo 28: barevná variace loga Mladý svět nám mluví do duše
(Kazi Teta Libuše)
Číslo 29: barevná varianta loga „Mladý svět je hrdosť naša“
podpísaný: Dubček Saša (3 velmi neformální fotografie
Alenxandra Dubčeka na koupališti)
Číslo 30: titul Mladý svět – list hodných dítek Ctibor Čítek /
Logo M černě, S červeně, bílý podklad
Číslo 31: Mladý svět, ten má děj (Cyril a Metoděj) logo základní
Číslo 32: Za Mladý svět dáme třeba sto ovec (Jan Werich a Jiří Voskovec)
Číslo 33: Mladý svět čtu s oblibou (Čestmír Císař s rodinou)
logo na žlutém podkladu
Číslo 34: Mladý svět mi poskytuje poučení Giordano Bruno
(doznal při mučení) Toto číslo bylo připraveno 19 hodin před 21. srpnem
Číslo 35: žádné heslo stejně jako na mimořádných číslech
(i to byl jasný signál čtenářům, že situace je tísnivá…)
Číslo 36–52: Věříme vám – věříte nám (jen černo-bílé logo) černé M a S
na bílém podkladě/

Poslední titulek je nejsilnější a zcela odráží dobu, stejně jako pouze černobílé provedení loga. Toto slovní spojení je stejné od začátku obsazení Československa vojsky Varšavské smlouvy do konce ročníku. Je jasným vyjádřením, že Mladý svět chce pro své čtenáře být pravdivý a vypovídající, být na „straně čtenáře“.

Tyto krátké slogany neboli komická či úsměvná zvolání odrážela i společenskou atmosféru nebo apelovala na souvislosti s politickými představiteli (Čestmír Císař) či výraznými osobnostmi (Voskovec a Werich, Miroslav Horníček a další). Často byla vtipná, vyjadřovala nadsázku. Některá jistě nemohla být konzultována, například s Casiem Clayem… Tyto hříčky pak dosáhly vrcholu snad stále známým rčením „Už jsi čet’ Mladý svět?“, které bylo blízké celým generacím. I to potvrzovalo, že „Mladťák“ byl skutečně médiem, které přinášelo relevantní informace, které byly pro jeho čtenáře i v následujících letech jistě zajímavé, přitažlivé a hodnotné jak po textové, tak i obrazové stránce.

Dalším důležitým faktorem pro obsah i formu časopisu bylo zrušení cenzury. Když byla zrušena cenzura, novinářům vypukl pokusný ráj na zemi – dramatický, svobodný a dočasný. Antonín Jelínek (v MS ‚61–‘69,) redaktor, sekretář, zástupce šéfredaktora, za okupace v roce 68 vedl redakci) jde s nostalgií nejdál: „Kdybych byl bohatý, tak bych tam pracoval, a ještě si to platil, jen abych tam mohl být. Chtěli jsme být nejlepší a nikdy jsme si to neříkali – na rozdíl od těch, co pak přišli po nás.“ [78)]

První lednové číslo 10. ročníku vyšlo 5. ledna 1968, ještě v původním rozsahu 16 stran.

Z obsahu prvního čísla připomeňme reportáž „ The zpráva z baet festivalu“ od Jaroslava Pacovského z konce prosince předchozího roku v Lucerně a diskuse JiřihoTůmy a Jiřího Černého na téma beatu, s doprovodem fotografií Miroslava Hucka. Fotografie jsou na obou stranách uspořádány jako malé fotofejetony, složené ze tří snímků, malých fotosekvencí, které navozují pocit kratičkého příběhu. Takto koncipovaný obrazový doprovod působí velmi oživujícím dojmem, téměř jako malá filmová sekvence.

Následující dvoustrana, rozhovor Jiřího Janouška, je uvedena titulkem „Jestliže už nemůžeme v této zemi říkat pravdu, pak ji vraťme indiánům“. Tento titulek se však nevztahuje k situaci v Československu, ale k výsledkům Warrenovy komise týkajícím se vraždy amerického prezidenta Johna Fitzgeralda Kennedyho. Rozhovor doprovází převzaté zrnité fotografie z archivu ČTK, které vyvoláva-

[78] KONRÁDOVÁ Petra [online] 28. 7. 2005 [cit. 5. 9. 2015]
http://www.reflex.cz/clanek/causy/73836/mlady-svet.html.

jí pocit, že byly „ukradené“ – ve smyslu tajného fotografování, lehce převolané – prostě historické. Třetí dvoustrana je zaměřena na „Vítání světla“ – oslavy světla, svátku Lucie, s doprovodem osmi fotografií Leoše Nebora ze švédského Stockholmu. Tato reportáž je možná malou předzvěstí, že si všichni (nejen v redakci) přáli, aby „prosvětlení“ vstoupilo do života všech občanů. Tyto tři po sobě následující dvoustrany působí konzistentně, ač jsou velmi rozdílné. Svátky světla jsou zachyceny tak, že umocňují právě rozdíl světla a tmy; naději, která svítila na daleké cestě před námi.

V čísle 2 najdeme stať Fotografie roku 1967 (z celého světa), Zastoupena je Čína (Max Scheller), Japonsko, Moskva (Paris Match, V. Lebeděva), Vietnam (Catherine Leroyová), Francie. Snímky vybrala dvojice fotoreportérů Mladého světa Leoš Nebor a Miroslav Hucek. Fotografie roku vždy zachycovaly hlavně politický vývoj.

V čísle 3 je vizuálně navázáno na dvoustranu Fotografie roku, stejně jako u ní je na černý podklad vybíráno přibližně do 6 fotografií, které jsou tematicky svázány s jednosloupcovým textem. Tyto fotostrany v následujících číslech představují nějaké obrazové téma nebo nové fotografy. Byla zařazována jak tvorba redakčních fotografů, tak začínajících autorů. V tomto čísle jsou umístěny snímky Leoše Nebora na téma Niagara.

V čísle 4 fotostrana obsahuje text „Taste, prosím“ o sběrateli historických zbraní, s obrazovým doprovodem Miroslava Hucka.

Od čísla 5 jsou v jednotlivých číslech představováni různí fotografové, například Alexandr Janovský v čísle 5, v čísle 6 Ája Bufka (fotoseriál o koních), v čísle 9 Oldřich Kábrt (detaily), v čísle 10 je dvoustrana Miroslava Hucka Verona (černobílé snímky z Verony s textem ze Shakespearova *Romea a Julie*), v čísle 11 Jan Novotný, v čísle 14 Jaroslav Valenta (seriál z pivních slavností v Mnichově), v čísle 16 Ivan Vojnár, v čísle 18 Jan Byrtus (z cyklu hutní proměny), v čísle 20 Miroslav Zajíc – Májové dny 1968, v čísle 31 Joram Šohem, v čísle 49 Přemysl Hněvkovský.

V čísle 5 byla titulní strana věnovaná „hokejovým zlatým hochům, když vyhrajou“ a „gauneři, když prohrajou“. Hokejisté jsou fotograficky zachyceni na tablu, složeném z malých, jakoby „vězeňských“ fotografií. Jako obvykle to je milá a úsměvná hříčka. Na stranách 4–5 je rozhovor s kapitánem družstva Jozefem Golonkou, (text od Jana Dobiáše, snímky od sportovního fotografa Antonína Bahenského). Byla zde také vyhlášena Miss Československo, která navazuje na předchozí dvouletou tradici „ d 66“ a „d 67“ (tato zkratka byla používána pro soutěž dívka roku, na kterou navázala Miss Československa). Soutěž o titul „d 68“ pořádaly redakce Mladého světa, deníku Smena, CKM, Park kultury a oddechu, kulturní a společenská střediska. V textu byla dívka označována jako československá královna krásy.

V čísle 6 na straně 6 jsou publikovány fotografie Miroslava Zajíce z karnevalu na lyžích, autorem doprovodného textu je Jaroslav Weigel. Na straně 10 v rubrice „tt“ (tento týden) představuje Ivan Soeldner fotografie a text z festivalu

MIDEM (hudebních skupin) z Cannes. Vnitropolitická stránka má nový sloupek Parlamentní zpravodaj a také samostatný sloupec k nějakému vnitropolitickému tématu, například Jaký je Váš poslanec. Byly zařazeny i reakce nad dopisy čtenářů pod značkou „Ad“. Vnitropolitická stránka byla velmi pestrá a čtenářské dopisy poskytovaly řadu podnětů, jejichž zpracování přinášelo mladým lidem informace o dění v politice.

Zajímavě je sestaveno číslo 14/68, které vyšlo 6. dubna 1968. Byla zde uveřejněna Všeobecná deklarace lidských práv. Hned na druhé straně popisuje šéfredaktor Ctibor Čítek přístup Mladého světa k této věci: „… považuji za nezávislý týdeník mládeže … Potřebám doby chceme nadále podřizovat rozsah a pojetí témat politických, kulturních, zábavných a legrace na stránkách Mladého světa.“ V tomto čísle jsou také informace o volbě nového prezidenta ČSSR, jímž se stal generál Ludvík Svoboda. Četní literáti se v těchto bouřlivých dnech stali postavami politickými, neboť se vyjadřovali – ať už publicisticky, nebo slovně při různých příležitostech – k současné situaci. Bylo to významné historické období, kdy na různých besedách vyjadřovali komunisté i bezpartijní své demokratické názory. V časopise je publikován například rozhovor s osobním lékařem Klementa Gottwalda, interview s Antonínem Novotným mladším, ředitelem nakladatelství Artia, kde je upozorněno, že nemá odborné vzdělání, a funkci dostal jen díky svému otci, prezidentu republiky.

Od čísla 23 (vydáno 7. června 1968) vycházel Mladý svět v rozsahu 32 stran a s novým logem, složeným z verzálek písmen M a S v obdélníku. Písmeno S bylo většinou v červené barvě. Toto logo si Mladý svět zachoval až do konce své existence.

Rubriky si většinou zachovaly názvy, ale členění a úprava byly daleko přehlednější (třeba Vteřiny týdne). Nová byla rubrika „Vtip pro moji ženu Lenu“ od Vladimíra Jiránka, „MS avizo“, „MS z domova“, „MS ze světa“, „MS servis“, „Dopisy v koši nekončí“. „Tržiště senzací“ a „Jazzová encyklopedie“ zůstaly beze změn.

O rozšíření časopisu se zasloužil především šéfredaktor, který získal papír a potřebná svolení; zároveň to mohlo být chápáno jako ocenění dosavadní práce celé redakce.

Eda Kriseová uveřejnila reportáž „Děti Jana Husi“ o mladých lidech či jejich partách, kteří hledají smysl života. Fotografiemi ji doprovodil Miroslav Hucek. Eda Kriseová k tomu uvedla: „To bylo téma, které mě zajímalo. Chodila jsem kolem pomníku Jana Husa a viděla jsem mladé lidi, kteří se tam tak trochu poflakovali. Říkala jsem si, proč jsou u Husova pomníku? Proč hledají party? Byla jsem zvědavá. Pak z toho vznikaly různé reportáže. S Huckem jsem ráda pracovala, každý jsme se věnovali své části práce a pak z toho vytvořili co nejzajímavější celek…“ [79)]

[79] Rozhovor Kriseová, Eda, Praha, 12. 8. 2014.

V čísle 26 byla vložena příloha (vložená osmistrana), věnovaná akci Mohla bys vypadat líp (často uváděná pod zkratkou ZBK). „ZBK byla naše interní zkratka pro rubriku Mohla bys vypadat líp, ale pro nás v redakci to byla akce Z buchty kost čili něco, jako se v současnosti dělá snad ve všech typech médií – proměna.“ Na výzvu redakce, kdo by se chtěl zúčastnit, odpovědělo 3302 mladých žen, z nichž bylo vybráno osm. Dívky byly nejprve vyfotografovány autory, kteří se věnovali i před touto akcí módní fotografii, a rovněž je vyzpovídali reportéři. První dívka byla „zdokumentována“ Miroslavem Zajícem a Michaelou Doležalovou.

Číslo 27 bylo věnováno filmovému festivalu v Karlových Varech. O festivalu psali Eda Kriseová a Jaroslav Pacovský, fotografie herců a režisérů pořídil Ivan Soeldner. Malým doplňkem byla krátká fotoreportáž Miroslava Hucka z recepce pro 400 osob. Fotografie působily velmi živě, ukazovaly na velmi otevřenou atmosféru. Následovala osmistrana, kde byly rubriky jako Táborový oheň, Malý zpěvníček, texty o trampech a trampingu. V rubrice „tt“ (tento týden) byl zařazen text od Edy Kriseové „Kdyby přišly staré časy, nevytáhnem’ paty z basy“. Rubrika „tt“ vždy poukazovala na živou, aktuální tematiku.

V čísle 28 byla na titulu uveřejněna fotografie z dostihů; zároveň se dozvídáme, že za Mladý svět jezdí kůň Libreto. Toto číslo je mimořádně nabité zajímavými tématy. Miroslava Filípková otevírá námět hrdiny Julia Fučíka. Lze říci, že šlo o investigativní reportáž. Sama autorka k tomu řekla: „Je to už padesát let, kdo si to pamatuje? Možná, že nikdo ani neví, kdo to byl, a přitom to měl být hrdina naší doby, vzor mládí, soutěž o jeho odznak povinně skládaly miliony mladých, jeho osoba měla tvořit základ nové literární kritiky, literatury, dějepisu i občanské výchovy a já se ho dotkla. O Fučíkovi jsem sbírala materiál téměř rok… O rok později jsem se stala „Hérostratem české žurnalistiky“. Napsat pravdu o Fučíkovi? Vzoru mládí, hrdinovi, jehož odznak skládaly povinně miliony mladých lidí? Kolik dohadů, bádání, svědectví proti svědectví! Protokoly z roku 1945 a pak výpovědi týchž lidí z pozdějších let. Poté, co zapracoval mýtus, strach. Kolik rekonstrukcí, historikozpytců, expertů. Kolik upřímných, čestných lidí. Fučík mluvil, to není žádná novinka. Důležité je, jak vznikal mýtus, politická mystifikace. Jak prostě se dá pracovat s tím, co vím, co se dohaduju, co vynechám, změním, co a proč chci. Dobrý důvod je vždy lepší než pravda. Fučík hrál svou hru třináct měsíců. Šlo mu o život. Ale i o životy jiných. … Ten článek mě stál čtvrt století života. [80)] … Byl to vlastně první z materiálů takzvané investigativní žurnalistiky. Jen málo lidí u nás znalo články Ferdinanda Peroutky o Fučíkovi, z mladých nikdo, ani já ne. Knížku Václava Černého s kapitolou dohadů o Fučíkovi vydalo poprvé nakladatelství Publishers 68 v Torontu v roce 1977. Můj článek vyšel a vzbudil obrovský ohlas.“ Další reportáž v čísle byla o připravované nové volbě Miss – d’ 68.

80 Střední Evropa nazvala Moje causa, (Střední Evropa 53/ 1995 ročník XI, vydavatel: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku ISSN 0862-091X.

V čísle 29 byly na titulní straně fotografie Alexandra Dubčeka na koupališti, kde je zachycen jako řadový občan, který si svobodně užívá volného víkendu, z ČTK. Na straně 24 (na fotostraně) byly zařazeny fotografie Hildy Misurové-Diasové, 28. absolventky FAMU, z Octoberfestu z Mnichova. Její fotografie působí velmi živým, a přitom dokumentárním dojmem, kde byl zdůrazněn zejména pocit prožitku.

Z této doby se zachoval zápis z porady (z doby, kdy vyšlo číslo 29/8. 7. 1968). Zajímavé je rozdělení úkolů či poznámky, zápis je dokumentem průběhu porady:

„– fotografie do čísla konzultovat s hc, pokud mají páni redaktoři zájem.
Hc se zdrží nevhodných připomínek.
– eda je za gramatické chyby v posledním čísle MS finančně postižena snížením honoráře o 100 Kčs
– jj obstará do pětistého čísla na tt Wericha, jak jsem se stal Gagarinem
– 8. 8. bude oslava pětistého čísla MS – zajistí ák ; ák a Haďák předloží návrh na pohlednice, zjistí cenové záležitosti + náklad atd.“ [81)]

V čísle 31 je osmistrana z Wimbledonu od Jana Dobiáše. Tato reportáž není klasickou reportáží z vrcholové sportovní události, ale záznamem sportovních výkonů, pocitů a prožitků. Jak se na ní autorovi textu i některých fotografií pracovalo, odpověděl: „Jako sporťák jsem vycházel z toho, že MS je týdeník a že tedy by mě v psaní o sportu měly zajímat věci, které nejsou druhý den v novinách nebo ještě dřív v rozhlase a v televizi. Mnoha velkých, především zahraničních akcí jsem se účastnit nemohl, protože to bylo obtížné i pro mnohem větší a aktuálnější média. Ale obliba MS přinášela časopisu i autoritu, a tak jsem takhle několikrát vycestoval, většinou s cestovní kanceláří Sport-turist, s níž se kromě fandů svezli i novináři. Rok 1968 navíc znamenal pro naše noviny hluboké vydechnutí a myslím, že i díky tomu jsem se mohl zúčastnit prvního Open Wimbledonu, což znamenalo, že poprvé mohli hrát i profesionálové. Mohl jsem tedy jednak popsat nejslavnější tenisový turnaj světa, jednak jsem mohl přivézt – a otisknout – velký rozhovor s do té doby jediným českým vítězem Wimbledonu, který už žil jinde a pro nás jako kdyby kvůli své emigraci ani neexistoval. Seděli jsme s Jaroslavem Drobným na verandě wimbledonského tenisového klubu, kam mohou jen členové nebo wimbledonští vítězové, a já byl v sedmém nebi z jeho nádherné češtiny, ale ještě víc z úcty, kterou mu projevoval celý Wimbledon. A když hrál seniorskou čtyřhru, dívali se na něho všichni z tehdejší světové špičky, pokud zrovna sami nehráli.“ [82)] I sportovně laděná reportáž byla projevem nadechnutí a uvolnění atmosféry v Československu. Kromě fotografií Jana Dobiáše byly použity i agenturní či archivní snímky.

Na titulní straně čísla 32, 500. čísla Mladého světa, je zařazena fotografie a text Voskovce a Wericha; tato obálka nemohla být vytištěna (neprošla cenzurou)

81 Zápis z porady 8. 7. 1968.

82 Rozhovor Dobiáš Jan, Praha , 10. 6. 2015.

19. 4. 1962. Tehdy byla fotografie nahrazena fotografií Jurije Gagarina (více ze zápisu v ročníku 1962). V 10. ročníku 1968 (v čísle 32 byl vysvětlující text od Ladislava Smoljaka: „Představil jsem si cenzora, jak se tak na ty tisíce Voskovců a Werichů – lezoucích ze stroje – dívá a dívá a už snad potisíckráte čte: „Jak to bude muset bejt špatný, abychom mohli říkat, až budeme starý…“ jak se mu najednou prsk! rozsvítí v hlavě, že vlastně dneska, v epoše dovršujícího se socialismu, je to tak špatné, že bychom to mohli říkat. Přišli jsme pak ještě na tři způsoby, jak by se dal text na obálce vysvětlit. I dnes musíme upřímně přiznat, že jsme tehdy žádnou škodolibost nezamýšleli… Povolanější než my, novináři, nám pak důrazně vysvětlili, že nejen titul, ale i zadní strana a prostřední strana, a vůbec celé číslo je závadné.“ [83)] Celý text je ukončen větou: „Ale to už je všechno za námi. Dnes se objevuje moudrá a vousatá tvář Jana Wericha týden co týden na obrazovce. A pohled na barometr je utěšenější než před šesti lety.“ [84)] Velký prostor dostala na vnitřní osmistraně obrazová reportáž Leoše Nebora na téma nudistických pláží v NDR s textem Rudolfa Křesťana.

Redaktoři se rozjeli na dovolené.

Nikdo netušil, že se blížila invaze vojsk Varšavské smlouvy, která měla zabránit reformám, snažícím se podporovat a rozvíjet svobodné myšlení.

Číslo 34 bylo připraveno a odevzdáno do tisku 19. srpna v poledne, 36 hodin před tragickou půlnocí. „Netušili jsme, že právě tomuto výtisku MS bude souzeno, aby se stal dokumentem atmosféry v naší zemi v těchto dnech.“ [85)]

„Od 21. do 26. srpna vydala redakce Mladého světa pět mimořádných vydání týdeníku, vždy v rozsahu 8 stran, v nákladu 30 až 50 tisíc výtisků.“

Zvláštní pozornost si zaslouží právě těchto pět čísel časopisu, která vyšla v srpnových dnech. Naplňovaly je především fotografie z okupovaných ulic, které dokumentovaly dny mezi 21. až 25. srpnem. Jména autorů fotografií ani textů nebyla uvedena (mnohé snímky pořídil například Miroslav Zajíc). Cílem bylo informovat veřejnost, ale také výběrem snímků zachytit emoce, vyjádřit cítění většiny společnosti – nesouhlas s probíhajícími událostmi i strach, ale zároveň energii a touhu národa vzepřít se jako malý David obru Goliášovi.

Na titulech zvláštních výtisků byly i v tak těžké době hříčky – na prvním „Za MS nedám ani vindry (vzkaz od kolaboranta Indry)“, na druhém „Mladý svět stále svobodný“, na třetím „Mladý svět vždycky svobodný“, na čtvrtém „Čím větší hovado, tím hruběji našlapuje (Karel Čapek) a „Svobodný mladý svět“, na pátém „Svobodný mladý svět zvláštní vydání!!! Československo, to zní hrdě“. Pod nápisem Snímky mají dobrou paměť byly publikovány snímky z různých míst republiky, byla zde zachycena hesla, která občané psali na zdi domů a podobně, celá strana byla věnovaná mimořádnému sjezdu KSČ. Logo Mladého světa bylo vytištěno pouze v černé barvě.

[83] MS č. 10/1968 str. 4.

[84] MS č. 10/1968 str. 4.

[85] MS č. 34/1968.

V těchto pohnutých dnech se redaktoři scházeli nejprve ve sklepě domu v Plaské ulici, kde bydlela laborantka Irma Cibulová, poté v tiskárně Svoboda na Smíchově, kde připravovali zvláštní vydání. Bylo vlastně štěstím, že ruské jednotky neobjevily tiskárnu, která se na ten týden stala redakcí i laboratoří. Jan Dobiáš na otázku, jak probíhalo období po 21. srpnu a jak vznikala mimořádná čísla, odpověděl: „Když sovětské tanky obsadily Prahu, jeden z tanků se usadil ve vjezdu do Mladé fronty a v naší redakci začali řádit vojáci (jak jsme se o tom přesvědčili, když už jsme se tam pak mohli vrátit), udělali jsme si redakci v tiskárně na Smíchově, kde se tiskl Mladý svět a o existenci tiskárny neměli okupanti ani tušení, ani nás nikdo nebonznul.“ [86)] Jaroslav Weigel k situaci v redakci doplnil: „Asi jsme měli v něčem i štěstí. Rusové v redakci v Panské našli časopis Playboy, ten jsme si objednali s Liďákem, protože se to najednou smělo. Jeden našli na stole a hrabali všude, aby našli další. Vyházeli, kdeco, na hromadu navršili kupu papíru, nechali tam karikatury Brežněva a všech možných politiků bez povšimnutí. Jen ve fotooddělení si zuřivě kopírovali toho Playboye.“ [87)]

Jak pracovali redaktoři v tomto pohnutém období, popisuje dále Jan Dobiáš: „Bydlel jsem na strahovském kopci Na Hřebenkách, měl dvě malé děti, a tak jsem chodil spát do Liboce k cyklistickému kamarádovi Honzovi Smolíkovi. Celé noci jsem poslouchal zahraniční rádia a ráno jsem z toho dělal rubriku „Vteřiny noci“, protože jsme se rozhodli dělat časopis dál, okupace neokupace. A místo pravidelné týdeníkové rubriky „Vteřiny týdne“ byly tyto Vteřiny noci. Chodil jsem po Praze nejdřív sám, pak s fotografem Mirkem Zajícem, abych mu případně dělal stěnu a on mohl fotografovat. Dostali jsme se například do bytu vedle Staroměstské radnice, odkud byl skvělý výhled na náměstí, takže tu mohla vzniknout fotografie ruských protiletadlových kulometů kolem Husovy sochy a za nimi velký transparent na Kinského paláci, zvoucí na výstavu „Sovětské umění 20. století“, nebo třeba reportáž z Dětské nemocnice na Karlově náměstí, v jejímž sklepě, obloženém slamníky, leželi dětští pacienti, kteří nebyli schopni převozu do bezpečí. Do jejího operačního sálu se trefili rudoarmějci, hlídající Palackého most přes Vltavu. Zřejmě je lákala velká okna sálu a nemocnice měla kliku, protože střela proletěla těsně vedle kyslíkové bomby, jejíž zásah by asi objekt vyhodil do vzduchu. Tenhle revoluční Mladý svět vycházel v tragickém srpnovém týdnu. Každý den jako hlubotiskové noviny, u rotačky se střídali faktoři, to byli lidé, kteří v tiskárně rozdělovali práci u stroje. O atmosféře ve společnosti svědčí i skutečnost, že když už zase mohl vycházet Mladý svět normálně a uklidili jsme si redakci v Panské ulici, stal se výběr z revolučních novin součástí jednoho čísla.“ [88)]

Redakce tedy pracovala dál v tiskárně. Jak se říká, „neobvyklá doba přináší neobvyklé činy“. V tiskárně se našel papír, redaktoři připravovali texty a fotogra-

[86] Rozhovor Dobiáš Jan, Praha , 10. 6. 2015

[87] Rozhovor Weigel, Jaroslav, Praha, 18. 8. 2014

[88] Rozhovor Dobiáš Jan, Praha , 10. 6. 2015

fie. Nebyla laboratoř, kde by se mohly vyvolávat filmy a následně fotografie. Fotograf Miroslav Zajíc k tomu doplňuje: „Než začaly všechny události v srpnu 68, tak jsem měl nehodu na kole, byl jsem v nemocnici, ukradli mi kolo, byl jsem celý zkrvavený. Nechal jsem se propustit na reverz. Naštěstí mi pomohla Irma, půjčila mi starou leicu, abych mohl fotit. Chodil jsem po městě, většinou s Honzou Dobiášem, a fotil. On mi dělal takovou zeď. Jednou jsem šel fotit sám, Rusové mě zastavili a chtěli film. Samozřejmě jsem jim ho dal, asi by jim ho dali všichni, měli jsme strach. Vyvolávali jsme filmy v tiskárně, bylo to strašný, netechnický, ale fotky byly třeba.“ [89)]

Distribuce časopisu v těch nelehkých dnech také nebyla jednoduchá. Jan Dobiáš situaci popisuje: „K zadnímu vchodu do tiskárny putovaly balíky novin do ochotných rukou spoluobčanů, policajtů, posádek záchranek, zkrátka všech, kteří mohli Mladý svět rozvážet po městě i okolí, házet ho třeba do oken našim vojákům zavřeným v kasárnách na náměstí Republiky v Praze. Neptejte se mě, jak to bylo možné? Lidi chtěli mít zprávy, co se děje.“ [90)] Mladý svět přinášel aktuální zpravodajství, na jeho stránkách byla věcně, realisticky zachycena krutá skutečnost okupace z různých úhlů pohledu.

A co se dělo v samotné redakci MS? V čísle 35 ve sloupku Z redakce se uvádí: V uplynulém týdnu jsme se několikrát pokoušeli telefonovat do své vlastní redakce. Ozývalo se nám pouze „Alo“, anebo „Prijom“, eventuálně „Slušaju“.“ Jaroslav Weigel řekl v rozhovoru: „Když přijeli ruské tanky, tak byly obsazeny redakce, rozhlas. Tedy i redakce Mladáku v Panské ulici. Nesměli jsme tam, museli jsme si poradit, navíc to byla doba dovolených, takže jsme ani nebyli všichni v Praze.“ [91)] V čísle 35 bylo uveřejněno ve „Vteřinách týdne“ rekapitulace dnů od 19. do 29. srpna. V čísle byla anketa k politické situaci, v níž odpovídá deset občanů. Fotografická osmistrana připomněla prožité události, dále tu byl projev Josefa Smrkovského, tehdejšího politika a vysokého funkcionáře KSČ, v období pražského jara zastával funkci předsedy Národního shromáždění ČSSR. V závěru čísla si lze přečíst rozhovor s první československou striptérkou a obvyklé rubriky – MS ze světa, Tržiště senzací, MS servis. V rubrice tt (tento týden) je připomínka událostí v dětské nemocnici z 25. srpna.

Číslo 36 v krátké rubrice „Týden v redakci“ komentuje aktuální stav v redakci: „Pokud bychom měli použít standardních formulací, pak: život redakce se nenormalizuje: zatím nemáme přístup do redakčních místností. Nepřítomnost v redakci: Křesťan, Pacovský (Chorvatsko), Janoušek (vojna), Kriseová (Izrael), Veverka (Bulharsko) Hucek (Švédsko).“ Právě tady je zmínka, že Leoš Nebor odchází k 1. 9. do týdeníku Svět v obrazech.

Reportáže zaměřené především na rozhovory s čelnými představiteli státu doprovázely velmi dobré portrétní fotografie, které pocházely z dílny Miroslava Hucka a Miroslava Zajíce.

89 Rozhovor Zajíc Miroslav, Praha, 5. 1. 2018.

90 Rozhovor Dobiáš Jan, Praha , 10. 6. 2015.

V čísle 37 je obrazová osmistrana věnovaná prezidentovi Ludvíku Svobodovi. Byly zde použity jak historické záběry, tak současné snímky od Josefa Janouška a fotografie z ČTK. Není bez zajímavosti, že v textech se objevily především odkazy směrem čtenářům ve smyslu „Věříme vám, věřte nám“. Prezident republiky v textu Jitky Hauptvogelové vzkázal občanům: „Buďte silní!“ Všeobecně fotografie působily stejně jako texty především charakterem civilním, občanským, zároveň dokumentujícím skutečnost. Pro občany bylo hlavní poselství především v sounáležitosti a víře v lepší vývoj reality.

Po srpnových událostech 1968 dostaly všechny redakce Pokyny pro tisk, rozhlas a televizi. Práce v redakcích byla pevně sešněrována – „nepublikovat nic, co by mohlo vyznít jako kritika Sovětského svazu, PLR, NDR, BLR, MLR a komunistických stran v těchto zemích… nepoužívat slovo okupant a okupace … Důsledně ověřovat zprávy týkající se jednotlivých osob, zásobování atd…“ V textu je dopsaná poznámka Ljuby Horákové: „Naše řešení: Napsali o nás.“ [92)] To znamená, že se hledala cesta, jak komunikovat, tedy že text napsal někdo jiný. Následující pokyny číslo 2, vydané ředitelem Úřadu pro tisk a informace Josefem Vohnoutem, obsahovaly pokyny: „Vláda ČSSR se obrací s okamžitou platností na všechny časopisy, rozhlas i televizi s pokynem, aby s okamžitou platností přestaly zveřejňovat: 1. Informace týkající se dílčího i celkového zhodnocování škod způsobených vojenským obsazením, případně pobytem cizích vojsk v naší zemi. Toto hodnocení je interní záležitostí, kterou se zabývají příslušné orgány státní bezpečnosti. 2. Zprávy a údaje o zabitých a zraněných během obsazení i později a o incidentech s vojáky pěti států. Je to možné jen na základě výslovného souhlasu generálního prokurátora ČSSR.“ [93)]

V čísle 38 je na titulní straně portrét Alexandra Dubčeka od Miroslava Zajíce. Jedná se o detailní pohled na usměvavou tvář, která vyvolává v divákovi pozitivní emoce. V čísle je na osmi stranách zařazen materiál pouze na téma Dubček. Autory textu jsou Přemysl Veverka a Karel Hvížďala, fotografie dodali Miroslav Zajíc, Petr Hodan, Anton Šmotlák a ČTK. Tento materiál přibližoval Dubčeka jako obyčejného člověka. Byl doplněn rozhovorem s Dubčekovou manželkou a kromě úvodní půlstránkové fotografie bylo portrétům a reportážním záběrům s Alexandrem Dubčekem věnováno tedy větší prostor než textu. Na třech stranách jsou v tomto čísle otištěny ohlasy čtenářů na článek Miroslavy Filípkové o Juliu Fučíkovi. Tento materiál naprosto přesně rezonoval s děním ve společnosti.

V čísle 41 je osm stran věnováno státnímu svátku – 28. říjnu, pod názvem Dějiny náměstí. Bylo zde zachyceno Václavské náměstí od května 1918 do srpnových dnů 1968. Právě Václavské náměstí se stalo jakýmsi symbolem, kam chodí obyvatelé Československa vyjadřovat názor na svůj stát, na svou republiku, a to

91 Rozhovor Weigel, Jaroslav, Praha, 18. 8. 2014.

92 Pokyny pro tisk, rozhlas a televizi č. 2, 1968.

93 Pokyny pro tisk, rozhlas a televizi č. 3 z 18. 10. 1968.

v tom nejhlubším slova smyslu pochopení latinského sousloví res publica (tedy věci veřejné).

Pokyny pro tisk, rozhlas a televizi číslo 3 přišly do redakce 18. 10. 1968: „Zveřejňování výroků vedoucích představitelů státu, filmové a fotografické záběry a zvukové záznamy z jejich improvizovaných vystoupení, jakož i publicistické zpracování jejich občanského a soukromého života je možné jen se svolením těchto představitelů… Toto opatření není namířeno proti živým formám práce ve sdělovacích prostředcích, ale má zabránit svéráznému interpretování informací…“ [94]

Ve 42. čísle z 25. října 1968 je pozoruhodná reportáž na čtyřech tiskových stranách K událostem v Československu – fakta, dokumenty, svědectví tisku a očitých svědků, vyjádření zahraničních novinářů. Jsou to jen textové informace.

V čísle 43 je zdokumentováno, jak redakce sází stromy před budovou Československého rozhlasu. Tank v srpnu strom srazil. I takové malé redakční počiny byly stálou připomínkou srpnových událostí.

V čísle 47 referovala Eda Kriseová o studentské stávce v Liberci, fotografoval Přemysl Hněvkovský. Přemysl Hněvkovský v tomto roce dokumentoval studentské stávky a na tuto fotografickou práci navázal i v roce 1989.

V 50. čísle je publikován rozhovor Ljuby Horákové s profesorem Jiřím Hájkem pod názvem Doplňovací lekce z mezinárodní politiky (o závislosti na sovětské politice). Poslední anketa roku 1968, kterou zpracovala Eda Kriseová a Přemysl Veverka, měla název Máme nebo nemáme národní hrdost? Bylo zde srovnání s podobnou anketou z roku 1966. Nelze nežli konstatovat, že jistě i v dnešní době by bylo nesmírně zajímavé takto zjišťovat, jak mladí lidé vnímají národní hrdost a jak to bylo tehdy – ale nejen tehdy – důležité téma.

Jak bylo výše zmíněno, v tiráži se objevil kůň. Přirozeně to není obvyklé. Jak se kůň mohl stát součástí redakce, vysvětlil Jan Dobiáš: „Věděli jsme, že v zemi, kde je Chuchle nebo Velká pardubická, jsou dostihy dobrým tématem, které je v dostihové sezoně každou neděli na televizní obrazovce, navíc sekretář redakce Tonda Jelínek byl velkým příznivcem turfu, jezdil do Napajedel na dražbu koní, a když zjistil, že jedno hříbě se jmenuje Cenzura, přišel s tím, že mít takového koně ve stáji časopisu by bylo fajn. Z Cenzury se ovšem stal kůň na dráze velmi úspěšný, i když musel posléze změnit jméno z Cenzury na Century. Psali jsme o ní i o dalších koních, diváci ji měli rádi, a když po derby odešla do Napajedel plnit mateřské povinnosti, posílali jí čtenáři balíčky s velkými kostkami cukru. Také například dávno po dostihové sezoně – před Vánocemi – jsme třeba mohli napsat o Centuřinu žokeji Šachovi, jak na Štědrý den opouští rodinu a jede do Chuchle udělat Vánoce i koním, které jezdil.“ [95] Jednalo se o propojení zájmu některých redaktorů. Nové téma bylo spojováno s koňmi závody a nakonec i jméno koně bylo (možná shodou náhod) přesně dalším „ hraničním“ prostředkem snahy

[94] Pokyny pro tisk, rozhlas a televizi č. 3 z 18. 10. 1968.

[95] Rozhovor Dobiáš Jan, Praha , 10. 6. 2015.

o „neposlušnost“ vůči politickým změnám. Právě takového projevy byly blízké čtenářům.

Toto připomenutí některých témat obsahu ročníku přibližuje, jaké informace čtenáři vyžadovali či očekávali, jak se odrážely různé zájmy v náplni časopisu a co čtenářům také nabízela sama redakce. Mladý svět se stal součástí života širokých skupin obyvatel a v jistém slova smyslu fenoménem, na který časopis navazoval i v následujících letech.

Zvláště od druhé poloviny 10. ročníku byla celá řada reportáží zaměřena především na politický vývoj. Tím, že byla zrušena cenzura, pracovali novináři mnohem volněji. Samozřejmě tomu tak bylo i v Mladém světě. Byl to sice jen krátký čas, ale díky úzkému kontaktu se čtenáři si časopis vytvořil širokou čtenářskou obec. Pro zpracování politických a společenských témat tak, aby byla pochopena mládeží, bylo třeba najít styl nejen při výběru, ale zároveň, aby přiblížila stav, situaci mládeži v přelomovém roce 1968.

Právě 10. ročník MS prošel výraznými změnami stejně jako samotná československá společnost. Jak textové, tak obrazové části odrážely jako zrcadlo dění v různých oblastech. V této době se Mladý svět podobal přirozeně více politicky zaměřené tiskovině.

Na fotografiích je zřejmá jiná kvalita, což bylo dané používáním citlivějších materiálů a maloformátových přístrojů. Jak Leoš Nebor, Miroslav Hucek i Miroslav Zajíc měli stejně jako mnoho dalších jejich současníků ve velké oblibě fotoaparáty Leica (nejčastěji řady M3 či novějších typů). „Namotaný filmový materiál NP 7 poskytoval nové možnosti a taky bylo možné trochu navolat, napomoci nedostatečnému osvětlení,“ [96] popisoval Miroslav Hucek. Miroslav Zajíc doplnil: „Pamatuji si, že Irma mnohdy vyvolávala tak trochu od oka, takže negativy byly dost husté. Ale svoji práci dělala standardně a dalo se na ni vždycky dost spolehnout.“ [97] Prostřednictvím fotografií dostal týdeník vizuální podobu, kterou si čtenáři pamatují dodnes. Snímky byly odrazem každodenního dění a to jak v politické, tak všední sféře života významných či populárních osobností, ale i docela obyčejných lidí (i v rámci anket, či čtenářských soutěží). Byla snad i možná jistá paralela mezi slovním spojením s „lidskou tváří“ směrem v obrazovému, fotografickému pojetí reportáží. Jistě není bez zajímavosti, že např. při portrétování politických osobností od „klasického“ „en face“ zaznamenání podoby se více přechází k reportážnímu, živému pojetí; zachycení detailu očí, v některých případech zaznamenání hry rukou apod. Grafik některé detaily opakuje na stránce a případně dobarvuje jednou barvou.

Nejsilnějším tématem kromě politiky je hudba – především populární (její interpreti Karel Gott, Marta Kubišová). V určitém slova smyslu se tváře – lidé stávají představiteli myšlenek.

[96] Rozhovor Hucek Miroslav, Praha, 12. 8. 2010.

[97] Rozhovor Zajíc Miroslav, Praha, 5. 1. 2018.

Obr. č. 105: Dvoustrana z čísla 1 / 1968 s článkem „The zpáva z beat festivalu“, text: Jaroslav Pacovský, foto: Miroslav Hucek.

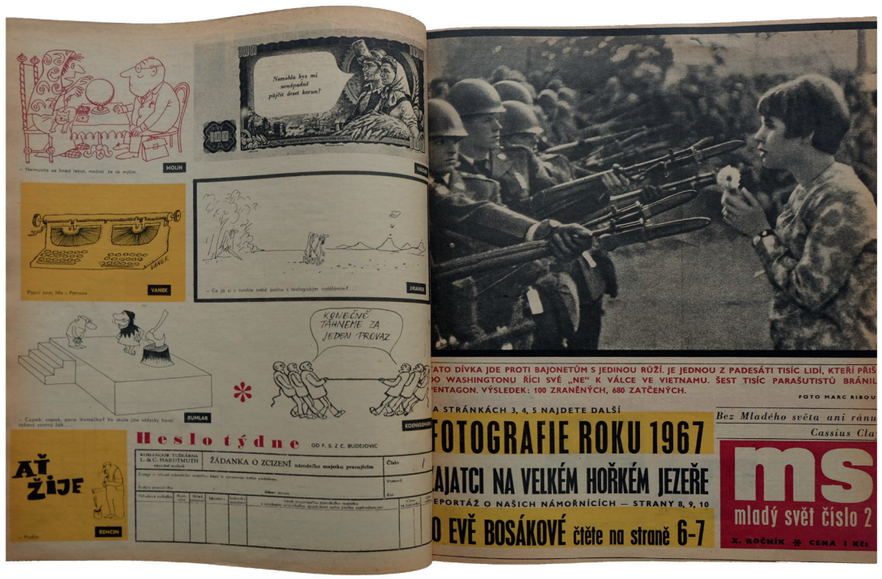

Obr. č. 106: Strana 16 č. 1 / 1968 a titulní str. č. 2 / 1968, foto: Marc Riboud.

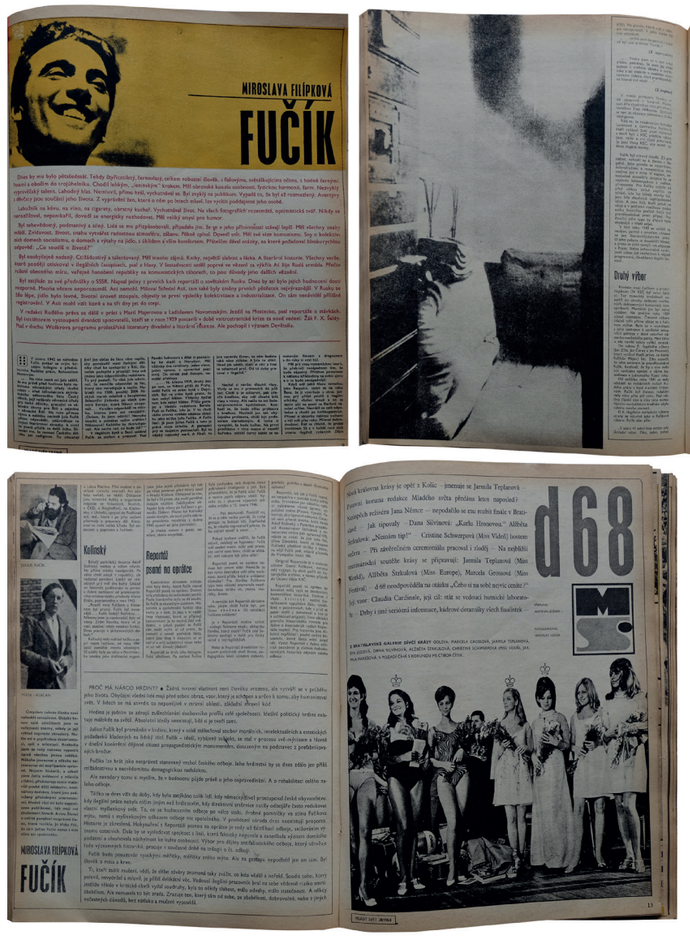

Obr. č. 107: Dvoustrany z čísla 35 / 1968 s článkem „Fučík“, text: Miroslava Filípková, foto: Milan Šára.

Obr. č. 108: Strana 16 č. 28 / 1968 a titulní str. č. 29 / 1968, foto: ČTK.

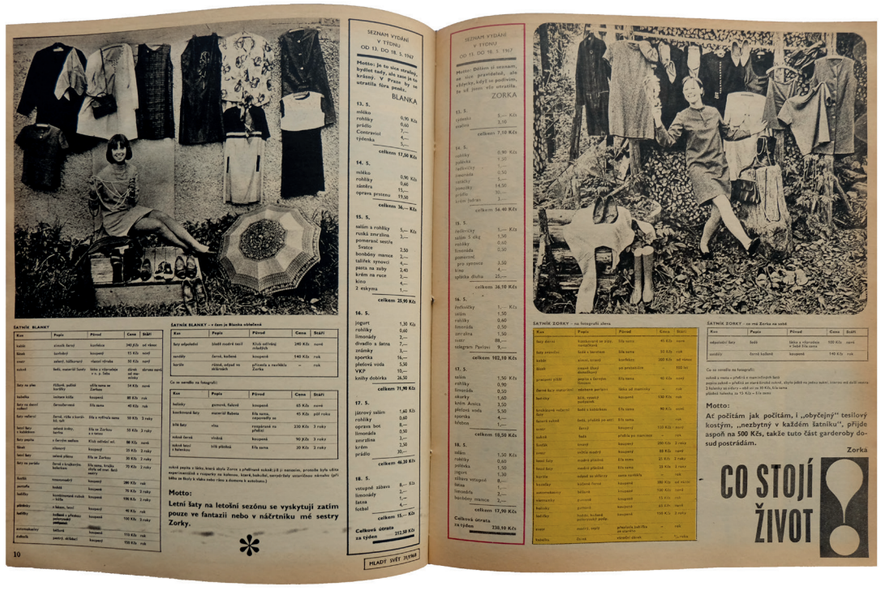

Obr. č. 109: Dvoustrana z čísla č. 31 / 1968 – téma móda.

Obr. č. 110: Dvoustrana z čísla č. 31 / 1968 – téma móda a první strana reportáže z Wimbledonu.

Obr. č. 111 – dvoustrana MS z ročníku 1968.

Obr. č. 112: Dvoustrana z čísla č. 51 / 1968 s článkem „Zpráva o stavu mládeže“, text: Jaroslav Pacovský a Rudolf Křesťan, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 113: mimořádné číslo v období okupace / 1968, bez udání autorství.

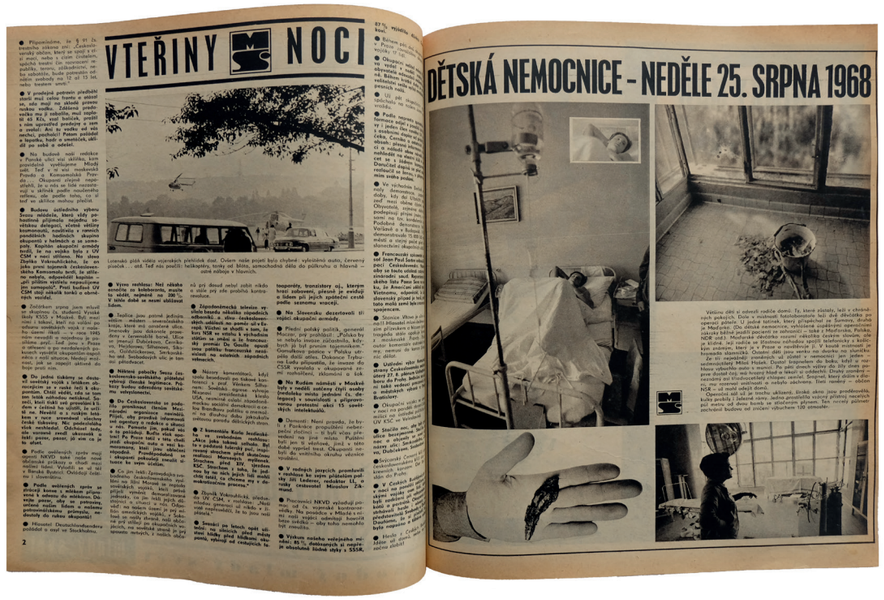

Obr. č. 114: mimořádné číslo v období okupace / 1968, bez udání autorství.

Obr. č. 115: mimořádné číslo v období okupace / 1968, bez udání autorství.

Obr. č. 116: mimořádné číslo v období okupace / 1968, bez udání autorství.

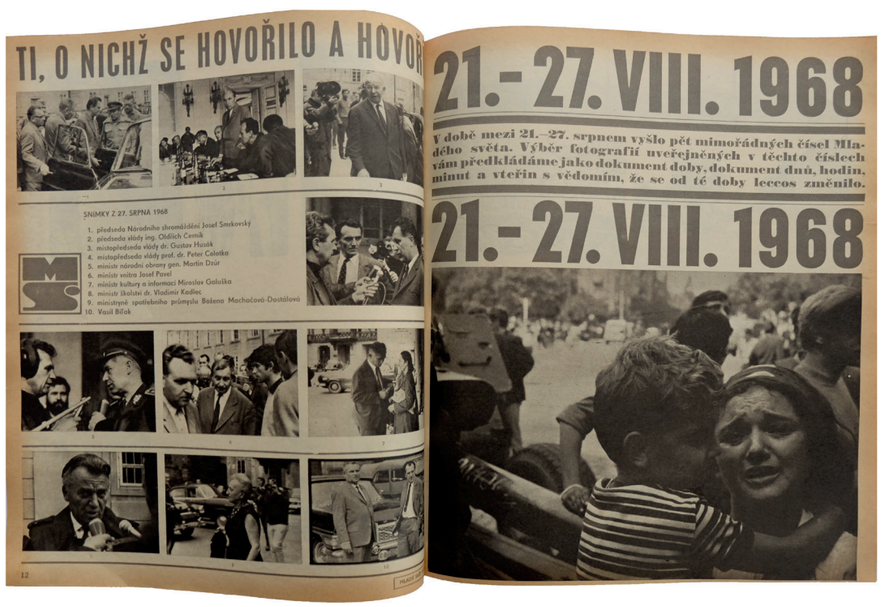

Obr. č. 117: mimořádné číslo v období okupace / 1968, bez udání autorství.

Obr. č. 118: Dvoustrana z čísla 23 / 1968 s článkem „Děti Jana Husi“, text: Eda Kriseová, foto: Miroslav Hucek.

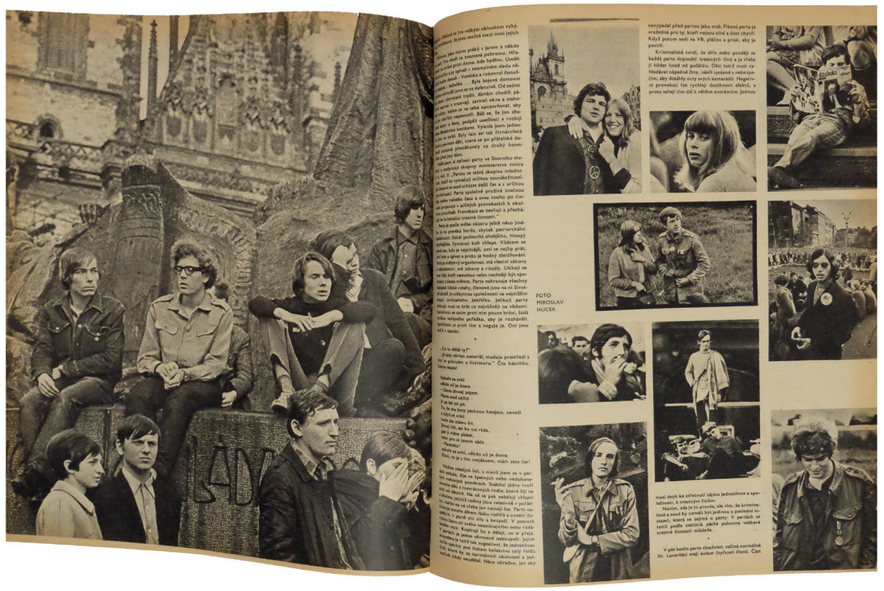

Obr. č. 119: Dvoustrana z čísla 23 / 1968 s článkem „Děti Jana Husi“, text: Eda Kriseová, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 120: Titulní strana 1. čísla / 1968, foto: Miroslav Hucek.

10. ročník Mladého světa v roce 1968 tedy prošel obrovskou proměnou, jejíž příčinou byly jednak události a změny ve společnosti, jednak také dlouhodobě uvažovaná proměna časopisu. Všechny tyto novinky se musely logicky promítnout jak do formy, tak do obsahu. Novinářsky nelze na rok 1968 nahlížet jako na nějaký ojedinělý fenomén. Byl výsledkem několikaletého vývoje, kdy se uvolňování cenzury projevovalo především vznikem nových děl, a to filmových, dramatických, divadelních, a tato situace se odrážela v celé kultuře, v literatuře, ale i v ekonomii a vědě. Mladý svět reflektoval změny a možnosti, které odpovídaly době. Objevila se nová témata, která dříve nebylo možné zpracovat.Fotografie dostaly větší prostor a dodávaly tématům další rozměr. Technické provedení napomáhalo autentičnosti. Právě 10. ročník jistým způsobem dovršil změny formy, která v zásadě dávala stále větší prostor obrazovému, především fotografickému vyjádření. Ačkoli následující roky jsou označovány za dobu normalizace, společenský týdeník Mladý svět si vytvořil právě v roce 1968 platformu, která byla dostatečně široká, čtenáři si uměli říct, co chtějí číst a vidět, co očekávají. Právě 10. ročník Mladého světa vybudoval komunikační základnu, na které stavěl týdeník dalších více než pětadvacet let.

2.13 11. ročník – 1969

Úvodem je třeba říci, že 11. ročník je v prvé řadě poznamenám personálními změnami. Z Mladého světa do Literárních listů v 10. čísle odchází Eda Kriseová, ale i nadále v některých jiných číslech publikuje (např. v č. 41). Šéfredaktor Ctibor Čítek (naposledy zmíněn v tiráži č. 38) je odvolán a odchází pracovat do propagace cestovní kanceláře Čedok. Z tiráže mizí Ljuba Horáková a Jitka Hauptvogelová, Jaroslav Weigel redakci také opouští. Horáková a Weigel byli prvními, kteří stáli u vzniku časopisu. Leoš Nebor, jenž již v roce 1968 odešel do Světa v obrazech, nadále s Mladým světem spolupracoval.

Tiráž v číslech 42–44 zmiňuje pouze zástupce šéfredaktora Antonína Jelínka a od 43. čísla je novým šéfredaktorem ing. Dušan Macháček. Tiráž však nezveřejňuje další zařazení ostatních redaktorů. Až od č. 46 je doplněn sekretář redakce dr. Ivan Krofta. Od tohoto čísla jsou uváděni redaktoři v abecedním pořadí: Pavel Bártik, Jiří Bubeníček, Jiřina Hanušová, Miroslav Hucek, Karel Hvížďala, Jiří Janoušek, Antonín Jelínek, Rudolf Křesťan, Jaroslav Pacovský, Mikuláš Prusák, Zdeněk Šálek, Karel Šmíd, Přemysl Veverka, Jaroslav Weigel, Miroslav Zajíc. V č. 50 přibyla Markéta Zemanová, která měla na starosti listárnu. A koně ze stáje Mladý svět se svými žokeji – v tiráži zůstali Libreta, Libuše (od č. 48 přibyla Censura), trenér M. Šmídek, jezdec J. Šach.

Titulní strany ve většině případů pocházely z dílny Miroslava Hucka, Miroslava Zajíce, někdy i od externistů např. Pavla Diase (č. 5).

Hned v č. 1 jsou opět zařazeny fotografie roku. Těmi je naplněno osm celostran. Mezi nimi jsou jen dvě fotografie Alexandra Dubčeka, autor neuveden,

a jedna fotografie z ulic ze srpnových dnů jako připomenutí vstupu vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968. Výběr připravil Leoš Nebor s Miroslavem Huckem. Vstupní reportáž s názvem „Blaník“ je z dílny Edy Kriseové a Miroslava Hucka. Reportáž přibližuje horu Blaník, kde dle pověsti spí svatováclavské vojsko, které, když bude v zemi nejhůře, přijde na pomoc. Tři celostrany rozhovoru s panem Vránou, zřejmě legionářem, který řekl: „Objel jsem celou kuličku, z Ruska do Ameriky a potom zase hajdy do Louňovic. Všude na světě chtěli, abych jim vyprávěl o blanických rytířích. To my jsme ti rytíři, říkal jsem vždycky, to my se máme probudit.“ Reportáž byla tematicky spjatá s událostmi roku 1968.

Základem druhého čísla bylo desetileté výročí divadla Semafor. Od strany 14 do strany 20 je shrnuto mnoho z toho, co se v divadle událo v letech 1959–1969. Na straně 21 se z ankety označované jako Dívka roku stává Miss Československo. Pak zase následují dvoustrany stálých rubrik, včetně jazzové encyklopedie. Po celou dobu existence časopisu mohl čtenář na straně 32 s jistotou najít karikatury – a to se zatím nezměnilo.

Číslo 3 má opět devítistránkovou reportáž od Mirky Filípkové s názvem „Ten muž byl kdysi prach“, kde se objevují všechny politické osobnosti české historie, avšak T. G. Masaryk je vynechán. Reportáž je ilustrována historickými fotografiemi.

Sledujeme, jak se redaktoři Mladého světa vyrovnávali s rozsahem 32 stran. Jednotliví píšící autoři dokázali psát velké reportáže – zřejmě to vycházelo z jejich potřeby rozsáhleji zpracovávat velká témata.

Lednové číslo 4 mělo na titulu portrét Jana Palacha a logo bylo v černé barvě. Jan Palach zemřel 19. ledna 1969. Až číslo 5/1969 naplnilo 7 stran fotografií (str. 13–19) z Palachova pohřbu od autorů Přemysla Hněvkovského, Miroslava Hucka a Miroslava Zajíce. Text této smutné reportáže pokrývalo osm redaktorů (Mirka Filípková, Jiřina Hanušová, Jitka Hauptvogelová, Jan Dobiáš, Karel Hvížďala, Rudolf Křesťan, Pacovský, Šálek) a byl složen z krátkých odpovědí z reportáže a monologu studentky. V tomto čísle je také rozhovor Ljuby Horákové s Arnoštem Lustigem, který se nakrátko vrátil z emigrace v Izraeli. Rozhovor je věnován tématu O emigraci, strachu a stesku, jež bylo ve společnosti velmi aktuální.

Číslo 8 uvádí reportáž s názvem „Jeden den vlády ČSR“. Na 12 stranách redaktoři mapovali pracovní den jednotlivých členů České vlády a zároveň na fotografiích představili jednotlivé nové ministry. Jako moment překvapení fotografové vtiskli ministrovi do ruky švihadlo. Následně bylo na obrázku zaznamenáno, jak se s dlouhým švihadlem vypořádá ministr. Na rozsáhlé reportáži se podílelo 12 redaktorů a oba fotoreportéři Miroslav Hucek a Miroslav Zajíc. Druhou velkou reportáží v čísle je sedm stran o I. Beatovém festivalu od Jiřího Černého a Jaroslava Pacovského se snímky Miroslava Hucka. Reportáž mapuje celou beatovou scénu v roce 1969.

Číslo 9 opět obsahovalo velké zásadní reportáže. První se věnuje tématu vzniku ČSFR, vysvětlení, že jsme federativní republikou Českou a Slovenskou.

Další s názvem „Jeden den vlády ČSFR“ na 12 stranách představuje jednotlivé nové ministry. Na straně 8 v tomto čísle byl článek s názvem „Olomoucká realita“, složený z dopisů čtenářů, kteří se svěřují s obavami, které je trápí. Tajemník OV KSČ tlumočil požadavek sovětských vojsk na výstavbu 300 bytových jednotek pro vojáky. Občané si stěžovali na vykupování potravin, kožených bot a průmyslového zboží okupačními vojáky. Byla to dvoustrana stížností na soužití s umístěnými sovětskými vojáky v Olomouci, na jejich chování a napadení vojáků českých. Číslo 9 rovněž na sedmi stranách hodnotí výsledky soutěže Zlatý slavík za rok 1968. Větší celky nebyly zpracovány na úkor stálých rubrik, na které byl čtenář zvyklý (jako móda, táborový oheň, hobby, kluby, křížovky a další).

V č. 10 Rudolf Křesťan ve svém fejetonu hodnotí vývoj v události Zlatý slavík. V roce 1969 byl na závěr vyhodnocení uspořádán slavnostní ples, kterého se zúčastnili i vrcholní politici. Mladý svět tento ples dokumentuje na 27 fotografiích. Časopis kromě velkých reportáží bohatě vybavených fotografiemi nabízí i čistě textové 2 až 3stranové reportáže třeba o soukromém detektivovi nebo o návštěvě ateliéru. Je zde také zajímavá reportáž Mirky Filípkové o návštěvě ateliéru Evy Švankmajerové, kde reportérka upozorňuje na obrazy, které mají souvislost s genderovým procesem. Názvy autorčiných obrazů jsou parafrázemi klasických, obecně známých děl (např. Zrození Venouše s odkazem na Botticelliho obraz *Zrození Venuše* nebo Spící Venouš).

V čísle 13/1969 je osmistrana věnována showbyznysu, jeho kladným, záporným i obchodním aspektům.

V čísle 14/1969 se nachází reportáž na téma „Co si myslí studenti“. Jako odpověď na otázku „Jaký je dnešní vztah studentů vůči KSČ?“ bylo uvedeno, že „studenti nevidí důvod vstupu cizích vojsk na naše území…“ (str. 89). Na následné dvoustraně se Oldřich Černý a Karel Hvížďala věnovali Karlu Krylovi pod titulem Trpký zpěvák. Zde je třeba upozornit, že popularita Karla Kryla po vstupu cizích vojsk vzrostla především s písní *Bratříčku, zavírej vrátka*. Na str. 13–18 byly exkluzivními především fotostrany od Oldřicha Karáska věnované skupině Beatles, které byly pořízeny v Londýně. Hudební tematika byla pro mladé přitažlivá, a to jak zprávy z domova, tak ze zahraničí. Fotografovi se podařilo zaznamenat všechny členy skupiny Beatles. V čísle 13/1969 je fotostrana věnována snímkům Pavla Diase z Mongolska (str. 21).

Na stránkách 13–20 čísla 15 je velká reportáž Milana Syrůčka z měsíčního pobytu ve Vietnamu s fotografiemi Jovana Dezorta. Fotografiím je věnována velká plocha, ve většině případů celé půlstrany. Na fotostraně v tomto čísle představuje autor Otto Dlabola Londýn.

V tomto roce také Evald Schorm natáčí film podle scénáře Josefa Škvoreckého s názvem *Farářův konec*. Krátká reportáž z natáčení se objevuje v č. 15 na str. 10–11 – autorkou textu je Jana Zvoníčková, fotografie Jitka Bylinská.

Od čísla 15 je používáno logo v barevné variaci M v černé barvě a červené písmeno S na žlutém podkladu.

V čísle 16 byl velký prostor věnován (str. 13–18) fotografiím Miroslava Hucka doplněným poezií Přemysla Veverky. Každý z autorů přinesl na stránkách svůj pohled. Tato šestistrana by mohla být příkladem, jak byl chápán prostor pro fotografie. Ty nebyly jen ilustrací, ale staly se samostatným projevem myšlenky jejich autorů. Uplatnila se zde velkorysost grafika, který nechal jedné fotografii prostor dokonce na celou dvoustranu.

Velmi hodnotná reportáž je v čísle 17/1969 – obsahuje Huckovy snímky z Paříže a čtyřstranu z Montmartru, textem doplnil Jaroslav Weigel. Tyto fotografie byly živými dokumenty z cesty. Na titulní straně se objevila Huckova fotografie dětí před chrámem Notre-Dame.

V čísle 22/1969 Zlatý věk fotografie, které z historických sbírek Miroslava Hucka vybral ve spolupráci s Jaroslavem Weigelem. Jednalo se o práci s historickými fotografiemi.

V čísle 18 (str. 10–11) nezůstává bez povšimnutí ani pantomima. Kromě Fialkovy pantomimy se objevuje pantomima Borise Hybnera, Ctibora Turby a Richarda Rýdy, kteří ji stavějí na výrazném gagu, absurdním vtipu a nesmyslnosti akce. Text i fotografie pocházejí od Josefa Platze.

Číslo 27 bylo věnováno kultuře, s titulní stranou od Pavla Diase ze zpěvácké soutěže Bratislavská lyra (zajímavý záběr s rozostřeným dirigentem v popředí, a teprve až za ním zpívající Karel Černoch se sborem). Uvnitř čísla (str. 5–8) je nesmírně moderním pohledem zpracováno čtenářsky zajímavé téma festivalu v Cannes od Ivana Soeldnera (text i fotografie). Na černobílých fotografiích představuje světové umělecké osobnosti, hvězdy s partnery či partnerkami. Pro fotografy z východních zemí bylo velmi obtížné získat akreditaci na každoroční filmové festivaly nebo na předávání filmových cen. Autor si dovedl najít i v nelehkých podmínkách to správné místo a čas. Pro čtenáře to byl zajímavý pohled do atraktivní společnosti. Do Prahy přijela Ella Fitzgeraldová. Redakce jí přisoudila titulní stranu č. 29 (fotografoval Miroslav Zajíc) a na stranách 5–7 malou reportáž s textem P. Bártíka.

V čísle 31 je na vnitřní osmistraně odprezentován komiks Káji Saudka *Muriel a andělé*. Na následné str. 21, která byla často zasvěcena fotografickému umění, je věnován prostor Janu Saudkovi a jeho dnes nejznámějším fotografiím.

Původní reportáž „Z českých mlýnů“ v čísle 32 (str. 13–20) pojednává o fenoménu nakupování venkovských chalup, ve kterých občané trávili svůj volný čas. Lidé si kupovali mnohdy zříceniny starých mlýnů, restaurovali je a zabydlovali stylovými předměty. Zdeněk Šálek a Mirek Hucek navštívili celkem 10 mlýnů (grafika Corvina, paní Kovářové, malíře Jíry, restaurátora Čtveráka, stavitele Dvořáčka, Vokurkových, Kovářových, malíře Oty Janečka, Buriánkových a Hlinkových). Vzniklo osm původních celostran.

Reportáž „Barrandov – město divů“ z prostředí filmového napsal i fotografoval Ivan Soeldner. Popsal hlubší informace o činnosti ateliérů včetně rozhovoru s ing. Václavem Havlem st., součástí byl i přehled o českých režisérech a filmové

výrobě v roce 1969. Tato reportáž byla využita v samostatných Aktualitách (viz samostatná kapitola Aktuality).

V čísle 34 na str. 13–20 pod titulem „Pořiďte si dívku“ bylo vybráno 21 fotografií žen dívek od zahraničních autorů, doplněných poezií Rudolfa Křesťana. Jednalo se o vybrané snímky z 2. světové výstavy s názvem Ženy, pořádané časopisem Stern, společně s 261 muzei umění z 36 zemí východní a západní Evropy, Ameriky, Afriky i Asie. Autory byli např. Irving Penn, Jean Suquet, Charlotte March, Werner Bokelberg, Ray Rathborne a další. Kurátorem této výstavy byl Karl Pawek. Komplet vybraných snímků na černém podkladu působí uceleně a zapadá do konceptu pravidelných fotostran, kde byli představováni noví i již známí autoři.

Titul číslo 35 s herečkou Semaforu Věrou Křesadlovou-Formanovou s názvem reportáže „Otevřete nám svou skříň“ navazuje na text a snímky na str. 22–23, kde se známá herečka stává modelkou Tarase Kuščinského. Miroslav Hucek k tomu řekl: „Taras Kuščinský si různě stěžoval, že ho Mladý svět netiskne. Leoš Nebor říkal, že fotografie typu „glamour“, které Kuščynskyj dělal, se do Mladého světa nehodí. Tak moc nepublikoval. Vliv Leoše a některé jeho názory jsem ctil. Jsem si vědom, že naše spolupráce mě hodně naučila.“ [98)]

V tomto čísle byla na straně 5 přetištěná v rubrice „tt“ tento týden reportáž z Rudého práva „Co se dělo na Václavském náměstí 19.–22. srpna“. Toto číslo Mladého světa vyšlo 2. září. Text je plný pomluv a nepravd – zavádějící jsou již jednotlivé mezititulky jako „první známky útoku, přímý útok proti socialismu, inspirátoři i svedení“. Text je přetištěn v plném znění bez komentářů. Redakce počítala s tím, že si čtenáři udělají svůj vlastní závěr.

Číslo 36 s titulem i vnitřními osmi stranami od Jaroslava Pacovského a Miroslava Hucka s názvem „Bylo léto, horké léto“ (název reportáže podle písně) pojednávalo o tom, co dělají mladí lidé v době svého letního volna. Fotografie je zachycují v situacích, kdy jedou k vodě, na brigádu, autostopem… zkrátka „unikají“ při prožívání prázdnin a dovolených z kolotoče všedních dnů.

V č. 50 (str. 10–13) byly uvedeny fotografie od Oldřicha Karáska s textem „Zloděj v ložnici Jackie Onassisové a český fotograf jako svědek“. Právě tyto záběry přivedly autora textu i snímku na dráhu nyní nazývanou „paparazzi“. Na dalších stránkách 14–20 byly (s doprovodem textu Jaroslava Pacovského) uveřejněny fotografie Miroslava Hucka na téma návštěvníků ruských galerií. Tento autorův celek je obecně známý a je považován za velmi kvalitní, zachycující atmosféru Treťjakovské galerie a Ermitáže.

Na fotostraně ročníku (obvykle str. 21) jsou představováni nejrůznější autoři – většinou amatéři, např. Antonín Mařík (č. 28), Rudolf Duda (č. 30), Jan Saudek (č. 31), Margaret Ann Wildová (č. 36), Ája Bufka (č. 38), Josef Bolcek (č. 44), Jiří Hlinomaz (č. 46), Milan Michl (č. 49). U některých je uvedena jejich aktivita nebo členství ve fotokroužcích. Fotografové byli představováni v přibližné frekvenci jednou za 14 dní, jejich díla byla střídána povídkami.

98 Rozhovor Hucek Miroslav, Praha, 12. 8. 2010.

I v samotných názvech příspěvků (např. v „MS z domova“: Proč se dr. Šlitr ještě neoženil, Vzpomínka ze Zvolenu, Ledy se lámou, Vražda v Nuslích, ale i inzerce na knihu Právě vyšla Kámasútra) vidíme pestrost a v některých případech i dostupnost jistých témat. A ještě jedna událost – do týmu stáje Mladého světa přibyl nový kůň se jménem Censura. Zakládající klisna Libreto odchází zpět do Napajedel, aby splnila své další poslání. Jejím ženichem je německý hřebec Wiesenklee. Členy stáje Mladého světa jsou nově Lověna, Libuše a Censura. V roce 1971 se posledně jmenovaným koněm začali zabývat nejvyšší představitelé KSČ a dospěli k závěru, že se klisna musí přejmenovat. Ta dál vyhrávala a v roce 1971 se stala koněm roku – už pod jménem Century.

Dále se vyskytuje sedmistrana „Pojďme tam a pijme“ ze Smíchovského pivovaru a závěr ročníku je doplněn horoskopem. „Dopisy pro Sally“ získaly své stálé místo v časopise, staly se součástí rubriky „Dopisy v koši nekončí“ a dostávaly stále větší prostor. Témata reportáží, kterými redaktoři naplňovali časopis, nebyla omezena. Harley club, Láska na prodej, Velká cena Monaka aj. Nebylo zřejmé, že by časopis cenzuroval někdo zvenčí, ale témata byla zjevně podřízena autocenzuře.

I v tomto roce byla karikatura velmi důležitou součástí komunikace názorů na události a změny ve společnosti. Přirozeně, že přímočarost Miroslava Liďáka byla na hraně. Jiří Černý o tom napsal: „Liďákovy věštecké karikatury z roku 1968 si vybavím kdykoli. U málokoho se vzájemně tak umocňovaly kresba, text a někdy i nevyřčená, předpokládaná další faktografická znalost.

Liďák byl ozdobou Mladého světa, Literárních listů i Reportéra. Dostal tvůrčí prémii Českého literárního fondu. Pak ho v říjnu 1969 z Mladého světa vyhodili podruhé a naposled. Ze Svazu novinářů taky.“ [99)] Fotografie v tomto ročníku i témata reportáží se více věnují společenským tématům – hvězdám, hercům; bylo zařazeno i více snímků ze zahraničních cest. Jako by se právě na osudy motivů (na které s čtenáři lehce „ přivykli“ v roce 1968) najednou méně hledělo. Politická tematika byla jasněji zasahována autocenzurou a proměnou

Řada externích spolupracovníků odešla do emigrace. Redakci opustilo mnoho redaktorů, i těch, kteří stáli u zrodu týdeníku. Rok 1969 byl poznamenán nejistotou, co nastane. Alexandr Dubček byl stále v čele Komunistické strany, ale už se formovala garnitura, která čekala na rozhodnutí, kdo uchopí moc a jak se to promítne do tisku. V dubnu 1969 byl Alexandr Dubček nahrazen Gustávem Husákem. Tisk byl střežen FÚTI, Federálním úřadem pro tisk a informace, který vybraným šéfredaktorům předával požadavky na to, jaký obsah mají jejich média mít. Začaly prověrky a byly vydávány pokyny k informacím v tisku. Ti, kteří nerespektovali zákazy, přišli o zaměstnání a skončili v dělnických profesích. Normalizace pak zavedla silnou autocenzuru.

[99] ČERNÝ, Jiří.. Proč měli strach z politického karikaturisty Liďáka.In: Hospodářské noviny[online] 02. 12. 2008 [cit. 10. 8. 2016]
Dostupné z: http://nacerno.cz/view.php?cisloclanku=2008120201.

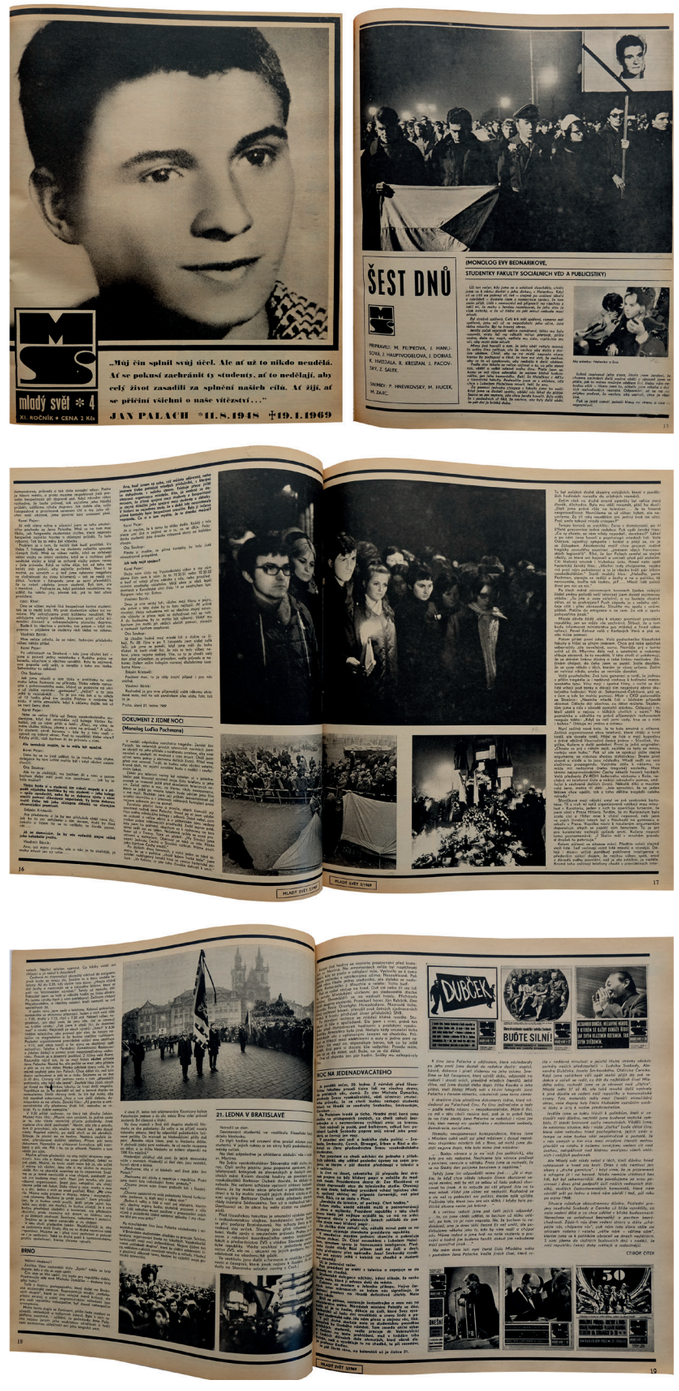

Obr. č. 121: Titulní strana a reportáž z pohřbu Jana Palacha v čísle 4 / 1969.

Obr. č. 122: Dvoustrana z čísla 1 / 1969 s rubrikou „tt“ (tento týden) a „Fotografie roku 1968“.

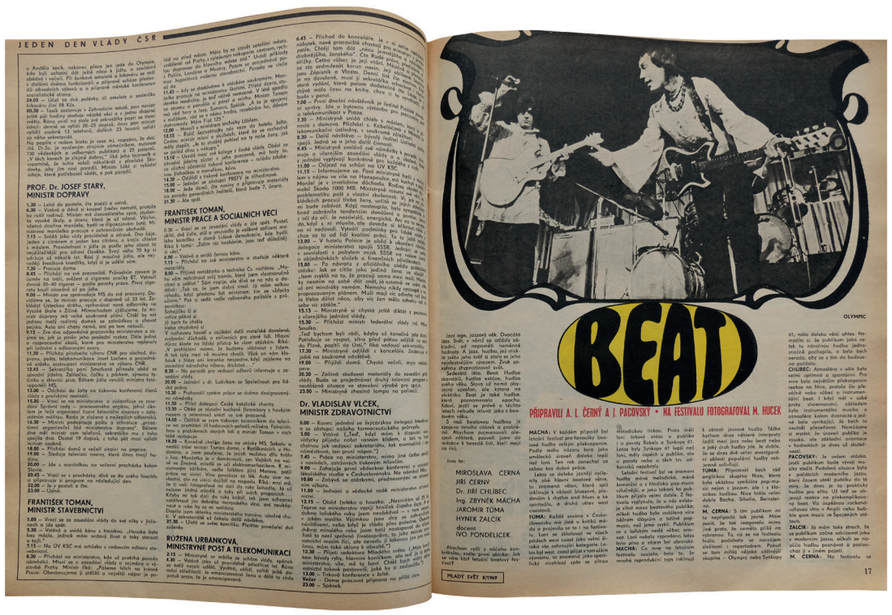

Obr. č. 123: Dvoustrana z čísla 8 / 1969 s článkem „Beat“, text: Jiří Černý, Jaroslav Pacovský, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 124: Dvoustrana z čísla 8 / 1969 s článkem „Beat“, text: Jiří Černý, Jaroslav Pacovský, foto: Miroslav Hucek.

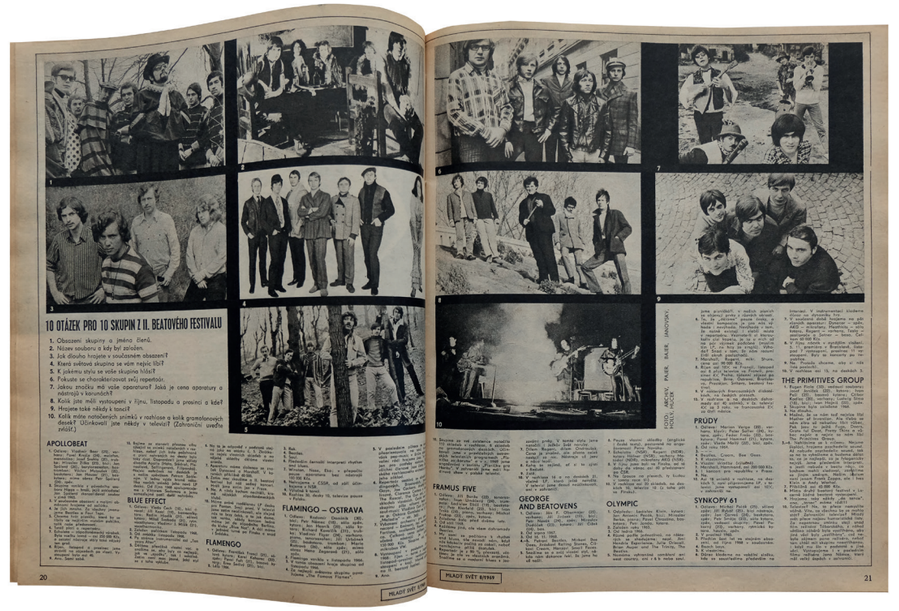

Obr. č. 125: Dvoustrana z čísla 8 / 1969 s článkem „Beat“, text: Jiří Černý, Jaroslav Pacovský, foto: Miroslav Hucek.

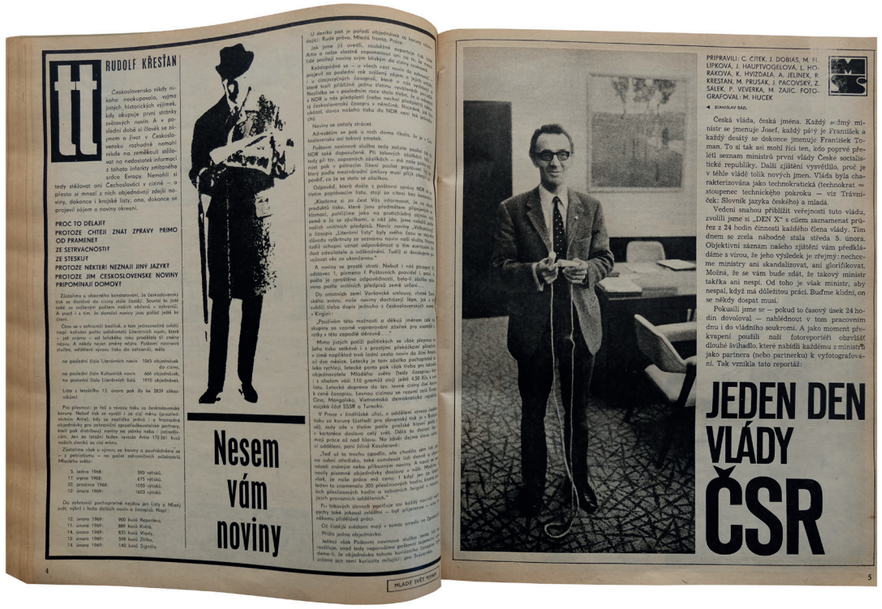

RUDOLF KŘESŤAN

Nesem vám noviny

JEDEN DEN VLÁDY ČSR

PŘIPRAVILI: Č. ČÍTEK, J. DOBIAS, M. FILÍPKOVÁ, J. HAUPTVOGELOVÁ, L. HORÁKOVÁ, K. HYZDALKA, A. JELÍNEK, F. KŘESŤAN, M. PRUŠÁK, J. PACOVSKÝ, Z. SALEK, P. VÍTEVRKA, M. ZAJÍC. FOTOGRAFOVAL: M. HUCEK

STANISLAV RAZL

JEDEN DEN VLÁDY ČSR

Česká vláda, česká jména. Každý z dnešních ministrů se jmenuje Josef, každý pátý je František a každý desátý se dokonce jmenuje Františ ek Toman. To si tak asi mohl říci ten, kdo pogrive přečetl seznam ministrů první vlády České socialistické republiky. Další zjištění vyvrátilo, proč je v téhle vládě tolik nových jmen. Vláda byla charakterizována jako technokratická (technokrat = stoupenec technického pokroku — viz Trávníček: Slovník jazyka českého) a mladá.

Vědomi snahou přiblížit veřejnosti tuto vládu, zvolili jsme si „DEN X" s cílem zaznamenat průřez v 24 hodin činnosti každého člena vlády. Tím dnem se zcela náhodně stala středa 5. února. Objektivní záznam našeho zjištění vám předkládáme a víme, že jeho výsledek je zvláštní: nechceme ministry ani skandalizovat, ani glorifikovat. Možná, že se vám bude zdát, že takový ministr taktika ani nespí. Od toho je však ministr, aby nespal, když má důležitou práci. Budme klidní, on se někdy dospat musí.

Pokusili jsme se — pokud to časový úsek 24 hodin dovolovval — nahlédnout v tom pracovním dnu i do vládního soukromí. A jako moment převažující použili jsme fotoreportáž, obsahující dlouhé úvahadlo, které nabídli každému z ministrů jako partnera (nebo partnerku) k vyfotografování. Tak vznikla této reportáž.

JEDEN DEN VLÁDY ČSR

FRANTIŠEK CHVÁL

PROF. ING. Dr. VILIBALD BEZDÍČEK, MINISTR ŠKOLSTVÍ

JOSEF ČERNÝ

DOC. Dr. EMANUEL BOSÁK, MINISTR PRO MLÁDEŽ A TĚLOVÝCHOV

JEDEN DEN VLÁDY ČSR

IVAN GRZEGLA

OLDŘICH ČERNÍK

JOSEF ČERNÝ, MINISTR ZEMĚDĚLSTVÍ A VÝŽIVY

MIROSLAV GALUŠKA

JEDEN DEN VLÁDY ČSR

INŽ. STANISLAV RAZL, PŘEDSEDA VLÁDY

RSDr. LADISLAV ADAMEC, CSc., MÍSTOPŘEDSEDA VLÁDY

LADISLAV ADAMEC

ANTONÍN ČERVINKA

JEDEN DEN VLÁDY ČSR

PROF. INŽ. ANTONÍN ČERVINKA, CSc., MÍSTOPŘEDSEDA VLÁDY

VILIBALD BEZDÍČEK

EMANUEL BOSÁK

JEDEN DEN VLÁDY ČSR

FRANTIŠEK CHVÁL

PROF. ING. Dr. VILIBALD BEZDÍČEK, MINISTR ŠKOLSTVÍ

JOSEF ČERNÝ

DOC. Dr. EMANUEL BOSÁK, MINISTR PRO MLÁDEŽ A TĚLOVÝCHOV

JEDEN DEN VLÁDY ČSR

IVAN GRZEGLA

OLDŘICH ČERNÍK

JOSEF ČERNÝ, MINISTR ZEMĚDĚLSTVÍ A VÝŽIVY

MIROSLAV GALUŠKA

JEDEN DEN VLÁDY ČSR

INŽ. FRANTIŠEK CHVÁL, MINISTR PRŮMYSLU

DRAHOMÍR DVORAK, MINISTR PLÁNOVÁNÍ

JEDEN DEN VLÁDY ČSR

MIROSLAV GALUŠKA, MINISTR KULTURY

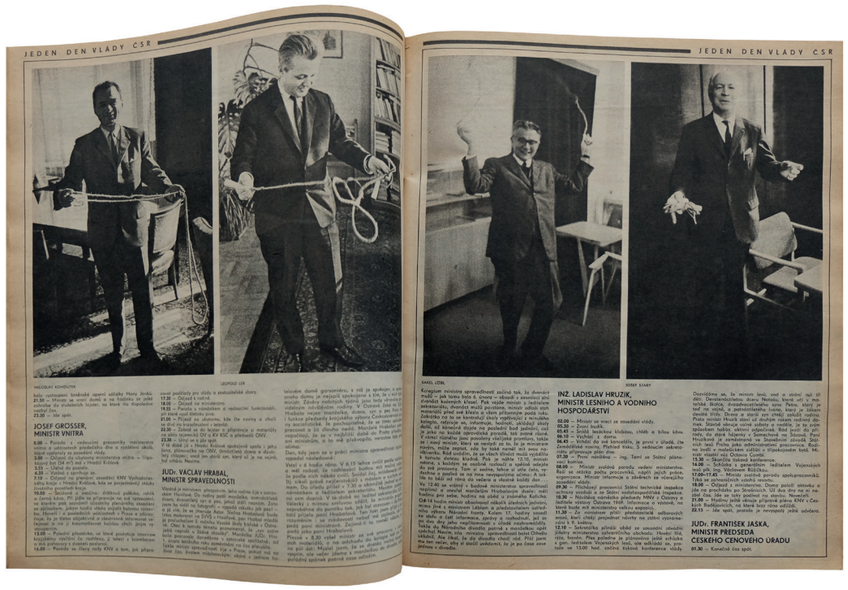

Obr. č. 130: Dvoustrana z čísla 8 / 1969 – „Jeden den vlády“, text od všech členů redakce, foto: Miroslav Hucek.

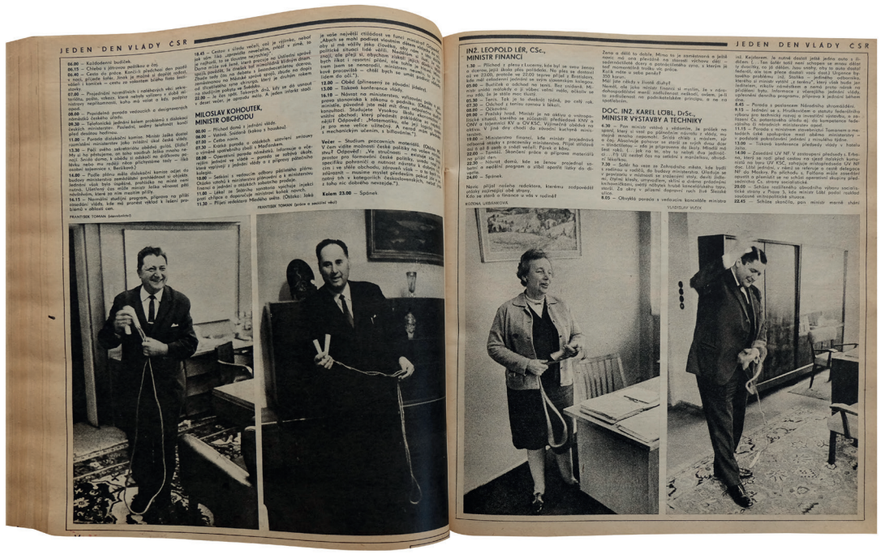

Obr. č. 131: Dvoustrana z čísla 8 / 1969 – „Jeden den vlády“, text od všech členů redakce, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 132 – titulní strana MS číslo 6/1969.

Obr. č. 133: Titulní strana 1. čísla / 1970, foto: převzato

2.14 12. ročník – 1970

Od prvního čísla byla tiráž uváděna na poslední straně spolu s rubrikou „Dopisy – seznámení“. Odráží se v ní celá řada změn. Z tiráže zmizel Jaroslav Weigel. Šéfredaktorem byl ing. Dušan Macháček a sekretářem redakce dr. Ivan Krofta. Od tohoto čísla jsou pro vnitropolitickou rubriku uváděni Karel Hvížďala, Olga Čermáková (od č. 23 – v 70.letech se stala šéfredaktorkou), Taťána Hedvábná, Karel Krtička; pro zahraničí dr. Karel Šmíd (ze zrušeného *Studenta*), Petr Koudelka; v kulturní rubrice zůstal Jaroslav Pacovský a Přemysl Veverka, ve sportovní Jan Dobiáš a Zdeněk Šálek. Jako reportéři byli vedeni Rudolf Křesťan a Pavel Bártik, dopisy obstarávala Markéta Zemanová, fotografie Miroslav Hucek a Miroslav Zajíc, grafickou úpravu Jiří Bubeníček a Karel Divina. Manažerem je uváděn Mikuláš Prusák. Do konce roku dochází jen k přesunům v rámci rubrik. I koně se svými žokeji (zmiňováni v minulém ročníku) zůstali. Vydavatelem se stalo Sdružení organizací dětí a mládeže ČSR.

Změny a tlak ohledně vnitřní cenzury a také přirozeně vnější tlaky byly stále silnější. *Do redakcí přicházely telegrafem pokyny ČÚTI. Například 1. července 1970 vydal úřad „zákaz publikování článků a materiálů s erotickou tematikou a propagace stylu života extremistických skupin mládeže (život hippies, sex, požívání drog, extrémní móda apod.). Ať už připadalo komunistům na sexu extremistického cokoli, vedle životního stylu si dávali pozor i na konkrétní lidi, kteří byli nějak spojováni s rokem 1968 a pražským jarem. 16. ledna 1970 cenzoři nakázali „nepublikovat žádné informace o průběhu a závěru pěvecké soutěže Zlatý slavík 1969“. Takový zájem komunistů o populární hudbu by mohl působit zvláštně, kdyby nešlo o to, že v kategorii zpěvaček v roce 1969 vyhrála Zlatého slavíka Marta Kubišová, jejíž píseň Modlitba pro Martu se stala symbolem okupace. O něco později ČÚTI vydal „doplnění upozornění, že je možno zveřejnit, že vítězem soutěže Zlatý slavík 1969 se stal Karel Gott“. Kubišová do novin na rozdíl od něj nesměla. A výsledky dalších ročníků si pro jistotu komunisté zfalšovali k obrazu svému.* [100)]

Ročník jako obvykle zahájily „Fotografie roku 1969“. [101)] Na výběru se podíleli Miroslav Hucek a Leoš Nebor. Úvodní dvě fotografie akcentují první kroky lidí na Měsíci. Výběr fotografií byl ze zahraničních časopisů *Du*, *Twen*, *Stern*, *Life*, *Bunte*. Šlo však o fotografie zcela neprovokativní, s tématy zvířat, akty, mládež nebo popř. fotografie politiků (prezidenta de Gaulla od anonymního autora, Ho Či Mina, nebo západoněmeckého kancléře Willyho Brandta od Marca Ribouda).

Od prvního čísla byla na pokračování publikovaná kniha Nataši Tánské s názvem „Vyznáte se v tlačenici aneb Úvod do štikologie“. Postupně jsme seznamo-

100 JAPPEL, Ctibor. Den, kdy redakce ovládla buzerace. In: Pravý blog.blog.cz [online] 25. 9. 2010 [cit. 6. 9. 2017] Dostupné z: http://pravyblog.blog.cz/1009/den-kdy-redakce-ovladla-buzerace.

101 MS č. 1/1970 str. 13-20.

váni „jak se v tom vyznat, jak v tom umět chodit, jak si to umět zařídit“. I toto byla forma, jak čtenářům sdělovat nepřímo, jak se vyvíjí československá společnost.

Ani další číslo 2 nepřišlo s velkými reportážemi. Jiří Janoušek nás na třech stranách seznamuje s casinem „Belle epoque“ v Monte Carlu a s hazardní hrou ruleta. A dále sestavil dvoustranu z kreseb Jiřího Šlitra, který v období Vánoc nešťastně zemřel. Do textu umístil i báseň, která byla na parte Jiřího Šlitra s názvem „Zvolna se to všechno mění“:

Zvolna i ta slza kane
Víme, co je a co není
Nevíme však co se stane

Třeba v tomto okamžiku
Pluje pro nás Noe v arše
Na tahací harmoniku
Anděl smrti hraje marše [102)]

Číslo 3 upozorňuje na dvě další úmrtí – že zemřel Robert Kennedy a James Dean, ideál věčně mladých chlapců, s doplněním archivními fotografiemi. A další dvoustrana je věnována kresbám sněhových vloček, s doprovodem básní Rudolfa Křesťana, následuje čtyřstrana o fotbale „Letenští a edenští profesionálové“ od Zdeňka Šálka s fotografiemi Miroslava Hucka, Miroslava Zajíce a Jaroslava Skály. Sport byl jedním z nejsilnějších témat spolu s kulturou a společenskými událostmi té doby. V čísle 16 byla publikovaná reportáž „Podivný muž fotbalových trávníků“ o kapitánovi pražské Dukly Stanislavu Štruncovi od Josefa Velka. Jsou zde kombinovány fotografie Antonína Bahenského z fotbalového zápasu s reportážními portréty Miroslava Hucka, pořízené při rozhovoru s fotbalistou. V průběhu celého ročníku je také často věnován prostor soutěži v dívčí kopané „O srdce Mladého světa“, kterou časopis podporoval od roku 1966. [103)] Autorů textů a fotografií ze sportovního prostředí bylo více, neboť nebyla striktně vymezená působnost redaktorů dle rubrik.

Také móda dostává větší prostor, např. celostrana v čísle 1 „Metamorfóza jednoho návrháře“ od Zdeňka Křečka s fotografiemi Zdeňka Stromingera), nebo v jiném čísle článek „Twiggy znamená proutek“, doplněný i krátkým rozhovorem s fotografem Oldřichem Karáskem – *dal jsem jí pár otázek ... cosi odpověděla – mluví totiž cockney ... Připadá mi spíš jako Líza z My Fair Lady*. [104)] V čísle 5 je devět stran o módě autorky Ljuby Horákové, zpracované ze zahraničního tisku. V čísle 17 je článek Taťány Hedvábné s fotografiemi Ivana Motka s názvem „Oblečte nás v konfekci“ a samozřejmě v celém ročníku byly umisťovány na 30. straně inzeráty na oblečení Klubu odívání mladých.

[102] MS č. 2/1970 str. 11.

[103] MS č. 40/1970.

[104] MS č. 5/ 1970 str. 13-20.

Kulturní tematika byla prezentována snad v každém čísle. V čísle 4 byl věnován větší prostor fotografiím z Pražského country festivalu na 6 tiskových stranách z konce předchozího roku, který byl neobvykle bohatě prezentován především fotografiemi (většinou delším objektivem) s portréty zpěváků a skupin z Československa i zahraničí. Ivan Soeldner věnuje vzpomínku dvěma osobnostem českého filmu – Jiřímu Trnkovi a Martinu Fričovi – a zároveň zdůrazňuje filmové hvězdy posledních pětadvaceti let. Reportáž z rumunského Brašova o Josephině Bakerové s titulem „Josephina se odvázala“ od Jaroslava Pacovského se čtyřmi fotoseriály Miroslava Hucka téměř připomínaly krátký film, sekvenci, která statický fotografický záznam přesahovala do jakéhosi krátkého filmu. Fotofejetony často používal v předchozích ročnících i grafik Jaroslava Weigel pro zvýraznění obrazové řeči fotografií. Čtenáři mohli velmi dobře právě u tohoto příkladu vidět sílu a energii známé francouzské zpěvačky. Autor textu napsal: *Ale nejvíc za obdiv stálo třiašedesátileté mládí. Kdyby Josephine Bakerová mohla vyučovat ‚mládí‘ naše osmnáctileté dívky, bylo by na světě veseleji.* [105)]

V čísle 18 byl Jan Werich představen v reportáži Ivana Soeldnera v roli pana Grundiga, Philipse, Siemense nebo Tesly. Čtenáři byli obeznámeni s přípravou natáčení seriálu *Pana Tau*, který se točil v česko-německé koprodukci a měl být vysílán na konci roku 1970 v československé televizi jako desetidílný seriál.

Více prostoru dostávaly reportáže ze světa z oblasti showbyznysu, které většinou realizoval Oldřich Karásek, jemuž se dostala možnost přístupu do světa hvězd a větší prostor dostala jeho reportáž „Kdo je kdo“. Fotograf v té době pracoval pro agenturu Vita Press. Představil v reportážních portrétech jak Yoko Ono a Johna Lennona, tak Elisabeth Taylorovou s Richardem Burtonem, Mireille Mathieu či Ginu Lollobridgidu, Charlieho Chaplina, Woodyho Allena a další.

Divadlo Járy Cimrmana uvedlo představení *Vražda v salonním coupé* v roce 1970. Zde lze již sledovat grafické zpracování Jaroslava Weigela a touto cestou se bezesporu legendární postava Cimrmana dostávala hlouběji do povědomí československých diváků.

Fotostrany jsou věnovány amatérským fotografům např. Danielu Zacharovi, studentu prvního ročníku FAMU, Josefu Kratochvílovi s inscenovanou fotografií, Vlastimilu Mackovi, učni reprodukční fotografie Miroslavu Duškovi, Vladimíru Birgusovi (na fotostraně s Miroslavem Golem, Miroslavem Vokáčem a Blankou Nečasovou), Ivanu Skopcovi a dalším, kteří se již později ve fotografickém světě neobjevovali.

V čísle 15 byli na místo fotostrany ze zahraničních materiálů představeni módní fotografové: Sarah Moon, Barry Lategan, Oliviero Toscani, Goerges Tourdjman – zpracováno a tedy i převzato z měsíčníku Camera. Šest stran fotografií Lennarta Nielssona z elektronického mikroskopu.

[105] MS č. 13/1970 str. 16-17.

I v tomto roce byla vyhlášena anketa „Soutěž Miss Československo“. 12 finalistek bylo vybráno v „penzionu pro svobodné dámy“ – reportáž popisuje dívky i výběr v čísle 24, následně bylo vyhlášení Miss 1970 publikováno v čísle 26.

Od čísla 25 byli představováni nominovaní muži do další ankety s názvem „Mistr Československa“. Jednalo se o variantu soutěže krásy, ale pro pány. Finalisté byli představeni v čísle 35. Zvítězil Pavel Petýrek. [106)]

V tomto ročníku jsou stejně jako v předchozích ročnících publikovány i další zahraniční reportáže, například článek z Indie „Bombaj 109 stupňů Fahrenheita“ ze zájezdu Cestovní kanceláře mládeže s redaktorem Pavlem Bártíkem a fotografem Miroslavem Huckem. Jeho fotografie jsou cyklem, kde je opět použito krátkého fotofejetonu s průvodcem, vysvětlujícím boha Šivu. K indickému tématu se vrátila redakce i na čtyřstraně v čísle 49 s tematikou blešího trhu v Dillí od stejných autorů. Miroslav Hucek v tomto ročníku představil hned několik reportáží ze zahraničí, které byly uskutečněny, stejně jako v předchozích letech, díky možnosti vycestování s CKM. Při listování ve dvanáctém ročníku je od prvních čísel zřejmá změna ve skladbě a používání fotografií i v grafickém řešení. V menší míře je využíváno rozsahu časopisu pro větší reportáže, také velikost a umístění fotografií je rozdílné. Karel Divina dával menší prostor fotografii. Neznamenalo to, že by tam nebylo fotografií dostatek, spíše byly malé, nebyly prezentovány jako samostatné sdělení k tématu a vlastně obrazově to byl jakýsi návrat k počátkům *Mladého světa*. Bylo to hledání nové tváře časopisu. Kresba se vrací do textu, strana 32 není pestrou směsicí humoru, ale byla to celostranová prezentace jednoho autora – ilustrátora, kreslíře, humoristy (např. Oldřichu Jelínkovi, Jiřímu Kalouskovi ad.).

Jednotlivá čísla byla naplněna stálými rubrikami jako např. na první vnitřní dvoustraně „Vteřiny týdne“ a „Týden v redakci (v 1. čísle se „redakce dosud nevzpamatovala z šoku, který způsobil pan Miroslav Zajíc tím, že se z ničeho nic, aniž co řekl, oženil“, [107)] byl tam oblíbený „vtip pro ženu Lenu“ od Vladimíra Jiránka a fejetony od Rudolfa Křesťana, Ivana Soeldnera, Karla Hvížďaly, Přemysla Veverky a dalších). Str. 25 byla pravidelně věnována rubrice „Dopisy v koši nekončí“ s „Dopisy pro Sally“ a listárnou. Proměnlivost rozsahu, pestrost stálých a vzniku nových rubrik i uplatňování nápadů nových redaktorů udržovalo zájem čtenářů. Šéfredaktor Dušan Macháček stabilizoval nový tým a časopis tím neutrpěl. V srpnu 1970 tragicky zemřel při autonehodě Ivan Soeldner a jeho práci v oblasti filmu a divadel pak rozšířil reportér Jiří Janoušek. Samozřejmě několik redaktorů postrádalo Jaroslava Weigela, ale Karel Divina a Jiří Bubeníček již připravovali s grafikem Milanem Kopřivou pro rok 1971 novou maketu.

Mladý svět byl obrazem jedné generace píšících redaktorů a fotografů. První desetiletí časopisu dokázalo zakořenit zájem čtenářů, kteří stárli společně s generací „zlatých šedesátých“. Změny, které nastaly po roce 1970, však přinesly novou etapou vývoje časopisu, která na úvodní dekádu navázala a často z ní i čerpala.

[106] MS č. 40/1970

[107] MS č. 1/1970 str. 2.

Obr. č. 134 a 135: Titulní strana a dvoustrana z čísla 4 / 1970 k článku „Country western“, text: Pavel Bártík, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 136: Strana 32 č. 12 / 1970 a titulní str. č. 13 / 1970, foto: Miroslav Hucek.

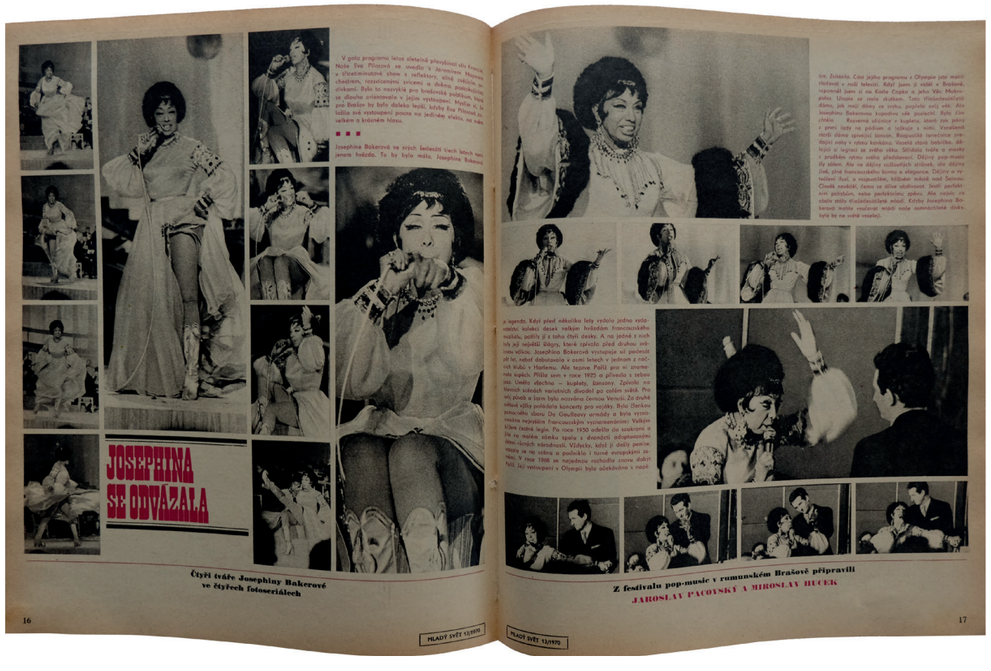

Obr. č. 137: Dvoustrana z čísla 13 / 1970 k článku „Josephina se odvázala“, text: Jaroslav Pacovský, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 138: Dvoustrana z čísla 19 / 1970 s článkem „Přišel Marko do redakce“ (sportovní reportáž), foto: Miroslav Zajíc a „Kdo je kdo“, text a foto: Oldřich Karásek.

Obr. č. 139: Dvoustrana z čísla 19 / 1970 s článkem „Kdo je kdo“, text a foto: Oldřich Karásek.

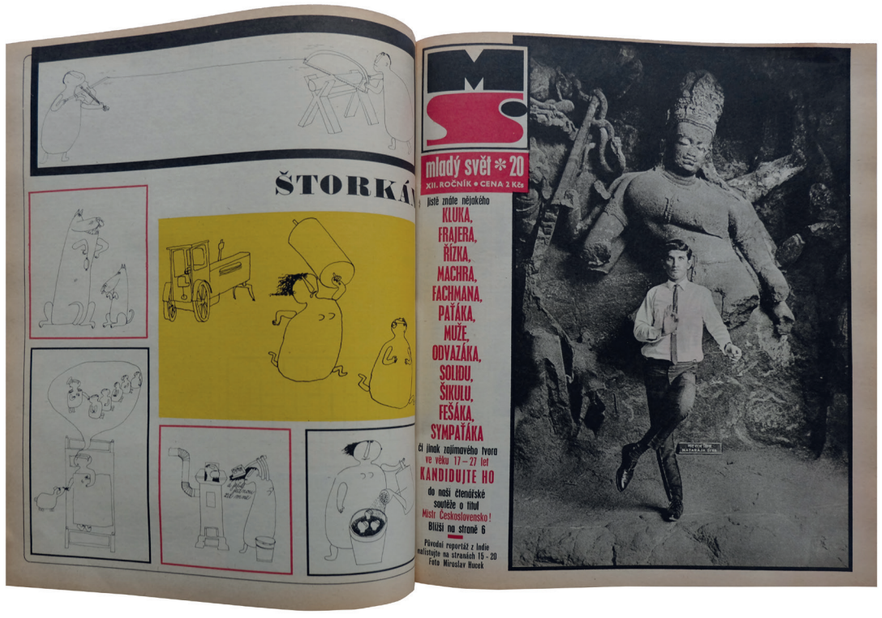

Obr. č. 140: Strana 32 č. 19 / 1970 a titulní str. č. 20 / 1970, foto: Miroslav Hucek.

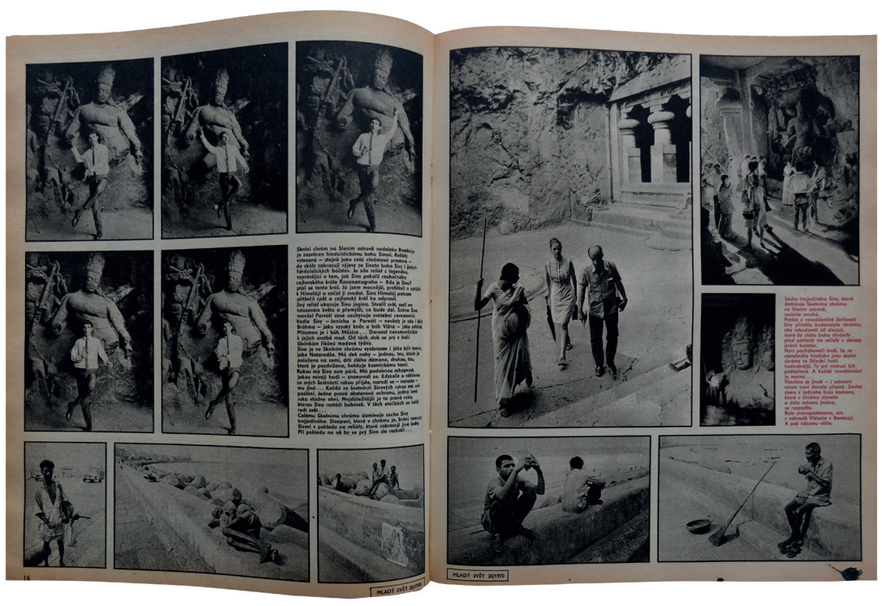

Obr. č. 141: Dvoustrana z čísla 20 / 1970 s reportáží „Bombaj“, text: Pavel Bártík, foto:Miroslav Hucek.

Obr. č. 142: Dvoustrana z čísla 23 / 1970 s článkem „Cimrman“, text: Zdeněk Svěrák, foto: Miroslav Hucek.

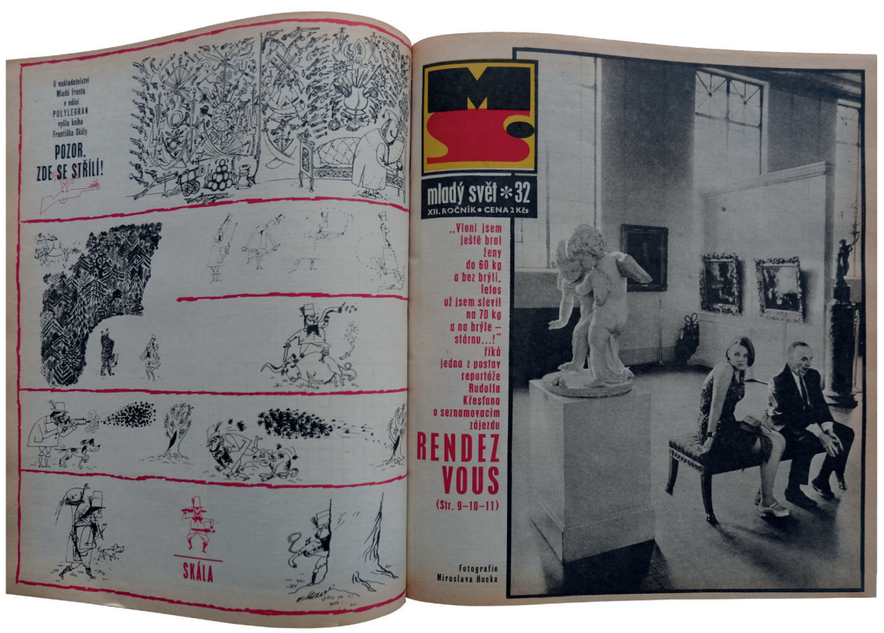

Obr. č. 143: Strana 32 č. 31 / 1970 a titulní str. č. 32 / 1970, foto: Miroslav Hucek.

Obr. č. 144: Dvoustrana „Tržiště senzací“ v MS 3 / 1970.

2.15 Magazíny a Aktuality Mladého světa

V průběhu šedesátých let minulého století vydávala redakce Mladého světa příležitostně Magazíny Mladého světa či Aktuality Mladého světa.

První dohledaný Magazín Mladého světa vyšel v létě roku 1961; jeho podtitul zněl K vodě i pod vodu. Šlo o doprovodný magazín, jehož obsah – a to jak textový, tak obrazový – byl zaměřen na dovolené a trávení volna. V tomto čísle je také upozornění, že další vydání magazínu by se měla týkat hor, vesmíru a tak dále.

Magazín K vodě a pod vodou vydala Mladá fronta, nakladatelství ČSFR, jako svou 1708. publikaci. Byl vydán mimo edice, v nákladu 40 000 výtisků. Cena brožovaného výtisku byla 10 Kčs. Graficky ho upravil Jaroslav Weigel, odpovědným redaktorem byl Josef Holler, sestavil kolektiv redakce Mladého světa, obálku navrhl Adolf Born. Rozsah časopisu bez reklamy byl 154 stran. V jistém slova smyslu lze říci, že právě v tomto magazínu fungovaly fotografie jako určitý dokument radostí všedního dne. Nešlo jen o zachycení života u vody, fotografie doprovázely i některé texty.

Autory fotografií byli: J. Guth, O. Šaffek, J. Burdych, L. Nebor, M. Hucek (příroda), Ing. A. Dýcky, L. Terzl, A. Sourková, M. Horníček, L. Černý, J. Salmon, V. Sochůrek, S. Sova, G. Černý, E. Polák, V. Valenta, J. Červený, B. Čapka, P. Dias, Z. Polesný. Autory ilustrací byli: A. Born, O. Jelínek, J. Kalousek, V. Hlavín, B. Štěpán. [108)]

Magazín vycházel ve formátu 15 × 21 cm a jeho obsah byl určen pro chvíle odpočinku, takže tam byly krátké povídky, anekdoty, křížovky. Předěly tvořily čtyřstrany celostránkových fotografií, které sloužily jako ilustrace k jednotlivým textům – například ke sci-fi povídce od J. Koenigsmarka *Vůně venkova* byly vybrány fotografie zvířat. Lze rozpoznat, že užité fotografie byly pořízeny jak fotografickým přístrojem středního formátu, tak i kinofilmovým. Kromě toho, že nepůsobí jednotně, je zde patrná i jistá nevyváženost motivů. Použití fotografií nemělo účel primárně popisný, šlo o ilustraci.

V létě roku 1962 vyšel magazín Mladého světa s názvem Ze třetí planety. Také tento magazín vydala Mladá fronta, nakladatelství ČSFR, jako svou 1831. publikaci. Byl vydán mimo edice, v nákladu 50 000 výtisků. Grafickou úprava byla dílem Jaroslava Weigela, odpovědným redaktorem byl Josef Holler, sestavil kolektiv redakce Mladého světa. Na obálce byla barevná fotografie Miroslava Hucka, na zadní straně Bohuslava Štěpána. Rozsah činil 122 stran + 4 strany reklamy, realizováno na knižním rotačním tisku, formát A5 (14 × 21 cm). Použitý papír byl zčásti přírodní a zčásti modrý – někdy nazýván jako takzvaná makulatura. Tento typ papíru byl využit například při tisku edice Smaragd, vydávanou nakladatelstvím Mladá fronta. Již samotné použití dvou druhů papíru působilo

108 Křestní jména jsou uváděna dle originálu.

na čtenáře atraktivnějším dojmem. Namodralý papír byl použit pro pasáže, kde se nacházely texty a ilustrace, kresby, vtipy. Pro části s fotografiemi byl použit přírodní papír. Grafická úprava, při které se text s fotografiemi střídal pravidelně po 16 stranách, napomohla tomu, že si fotografie zachovaly určitou svébytnost a čitelnost, pokud to tak můžeme při využití rotačního tisku nazvat.

Na titulní straně časopisu byla barevná fotografie. Autory fotografií byli převážně Leoš Nebor a Miroslav Hucek, u některých fotografií není tvůrce uveden. Například na dvoustraně ke kosmonautovi Glennovi je v titulku u fotografie uveden jako zdroj pouze „Life“ (je tedy pravděpodobně převzata z časopisu s tímto názvem). Není bez zajímavosti, že třeba politické téma návštěvy Jurije Gagarina v Praze bylo doplněno dvěma fotografiemi Leoše Nebora bez jakéhokoli komentáře, stejně jako návštěva Tita v Moskvě.

Tématem vydání byla „třetí planeta“ – tedy planeta Země. V tomto magazínu se zcela jasně profiluje větší váha a výpověď fotografií, stejně jako tomu bylo v samotném týdeníku Mladý svět.

V roce 1963 poprvé vyšly Aktuality mladého světa. Redakce uvedla, že není jisté, kolikrát a kdy Aktuality vyjdou, neboť to bude záležet na konkrétních aktuálních událostech.

Vydání s podtitulem Zpěváci před soudem sestavil Jiří Černý, graficky upravil Jaroslav Weigel, výběr fotografií zajistil Leoš Nebor, odpovědným redaktorem byl Josef Holler. Vyšlo v nákladu 50 000 ks, cena 6 Kčs, vydal Mladý svět v nakladatelství Mladá fronta jako svou 2066. publikaci, formát A4, rozsah 64 stran.

Publikace je jakousi rekapitulací ankety Zlatý slavík 1963, kterou v tomto roce poprvé vyhrál Karel Gott. V tehdejší době se soutěžilo jen v jedné smíšené kategorii. Zpěváci a zpěvačky odpovídali na 21 otázek, jejich odpovědi doprovází portrétní fotografie od Leoše Nebora, Miroslava Hucka, Zdeňka Podlesného, Sochůrka, Havelkové, Ladislava Štolla, Ivana Englicha, Zdeňka Jermáře, Aleny Šourkové, Ungra, kresbami Stanislava Titzla. Anketu doplňují texty Jiřího Dorůžky, zpověď Jana Štaidla a povídka Josefa Škvoreckého. Jsou také uváděny názory čtenářů, kteří jsou ve všech anketách a soutěžích klíčem k úspěchu.

Na stranách 39–41 a 51–52 jsou uvedeny noty, akordy a slova některých písní; rovněž u vybraných odpovědí interpretů jsou otištěny texty jejich písní. Na poslední straně najdeme břitké karikatury zpěváků od Haďáka.

V roce 1964 vyšel Magazín Mladého světa O dvou (pro všechny). Tento magazín vydala Mladá fronta, nakladatelství ČSM, jako svou 2033. publikaci. Byl vydán mimo edice, v nákladu 130 000 výtisků, graficky upravil Jaroslav Weigel, odpovědným redaktorem byl Josef Holler, sestavil kolektiv redakce Mladého světa, tištěno hlubotiskem, 144 stran, cena 5 Kčs. Dovnitř byl vložen malý zpěvníček o 22 stranách, formátu 13 × 13 cm.

Prvních 96 stran bylo koncipováno jako krátké povídky a reportáže, které vycházely z materiálů publikovaných v Mladém světě a měly vazbu k tématu dvojic – například sourozenci Romanovovi, umělecká dvojice Kopecký a Horníček, Voskovec a Werich, cestovatelé Hanzelka a Zikmund, zpěváci Simonová a Chladil, Bohdalová a Dvořák, sportovci Dana a Emil Zátopkovi. Texty byly většinou krátké, na 2–3 strany, s malou fotografií od A. Bahenského, P. Diase, M. Dusila, J. Havla, M. Hucka, J. Kohouta, L. Nebora, K. Slacha.

Svůj vlastní prostor dostaly fotografie cyklu Dvojice, což bylo téma tohoto magazínu Mladého světa. Na snímcích byly zachyceny dvojice jakýchkoli předmětů (dvoje housle, dvě květiny), přirozeně však dominovaly dvojice lidí – mladých lidí, kteří jsou spolu. Již úvod magazínu avizoval, že budou představovány dvojice jako pár – prostě dva, kteří jsou spojeni poutem lásky a partnerství, případně pracovně a podobně. Je zajímavé, že je dán prostor fotografiím jako samostatnému celku, který se vine svou vlastní cestou a je nositelem dalšího sdělení.

Jako doprovodný materiál Mladého světa v roce 1964 byly dohledány aktuality Šest strun v údolí, které vydal Mladý svět v nakladatelství Mladá fronta, sestavil František Coňk, graficky upravil Jaroslav Weigel, výběr fotografií zajistil Miroslav Hucek. Hlavním redaktorem byl Josef Holler, odpovědnou redaktorkou Helena Benešová, vyšlo v nákladu 50 000 výtisků, cena 6 Kčs, formát A4.

Tato publikace o rozsahu 64 stran se věnovala tématu trampingu, a to jak v textech a povídkách, tak v naučném příspěvku o uzlování. Na stránkách 25–47 jsou slova a akordy k trampským písním, včetně vykreslení kytarových akordů.

Fotografie jsou především od M. Hucka, V. Heckela, L. Nebora, V. Holubové. Jako ilustrace jsou použity kresby V. Jiránka a J. Weigela.

Šest strun je malá rukověť pro trampy nebo ty, kteří moc nevědí, co to tramping je. Fotografie jsou pravdivou výpovědí, nikoli popisem; především zachycují atmosféru, klima, mezilidské vztahy.

Ve formátu Aktualit vyšla publikace Stříbrné plátno horkého léta 1964. Sestavil ji Vladimír Bystrov ve spolupráci s Ivem Hepnerem, graficky upravil Václav Kabát, fotografickou redakci zajistil Miroslav Hucek, autory fotografií byli M. Hucek, L. Nebor, J. Skála, J. Janoušek, M. Dusil, G. Laub, M. Ešan, B. Procházka, A. Bahenský a archiv, odpovědná redaktorka Helena Benešová. Vydala Mladá fronta, nakladatelství ÚV ČSM jako svou 2234. publikaci, v Praze 1965, v nákladu 50 000 výtisků, o rozsahu 64 stran.

V tomto almanachu byl zachycen rok 1964 v oblasti filmu, včetně festivalu v Karlových Varech; byla zde přehlídka hvězd filmového plátna z roku 1964; na stránkách 30–38 byly zpracovány dějiny kinematografie v období 1895–1964 (pro každý rok bylo zapsáno, kolik filmů bylo vyrobeno, co se událo na území Československa v oblasti kinematografie, důležité filmy domácí i zahraniční, vítězné československé filmy, kaleidoskop 48 herců a hereček z československé kinematografie 1898–1964), doprovázené malými portrétními fotografiemi; následovali českoslovenští filmoví režiséři dnes, „odhalení rozhněvaných“ neboli krátké citáty českých filmových kritiků (není bez zajímavosti, že je zde uveden i Ivan Soeldner, přispěvatel Mladého světa právě z filmových festivalů a událostí spjatých s filmovými studii a natáčeními) a na závěr mapa světových festivalů.

Publikaci Stříbrné plátno 1964 lze jistě zařadit do Aktualit Mladého světa, ačkoli tento podtitul zde není uveden. Vytvořil ji podobný kolektiv autorů, jsou v něm používány fotografie, které byly uveřejněny v Mladém světě. Přestože není uveden autor grafického zpracování, dalo by se říci, že prvky práce Jaroslava Weigela jsou zjevné. I tento počin, stejně jako Malé dějiny fotografie, byl jistě ve své době velmi přínosným pro oblast osvěty a vzdělávání mladých lidí.

V roce 1966 vyšly Aktuality Mladého světa s titulkem Móda; text sestavila Ljuba Horáková, která působila v Mladém světě jako redaktorka módy a ve vnitrostranické redakci. Odpovědnou redaktorkou byla Helena Benešová, graficky upravil Jaroslav Weigel, vydal Mladý svět v nakladatelství Mladá fronta v nákladu 34 000 výtisků, v rozsahu 64 stran. Fotografie od Leoše Nebora, Miroslava Hucka, Evy Uzlové-Kovaříkové, Ivana Soeldnera byly zařazeny na asi 20 stránkách, ostatní byly převzaty ze zahraničního tisku. Módní záběry byly kombinované z historických archivů a z fotografování modelů pro Mladý svět.

Velmi důležitá byla grafická úprava, která dokázala sjednotit několik různých autorů. Siluety modelek a modelů byly většinou „obstřihnuty“ a zasazeny na neutrální bílé pozadí; některé modely byly zachyceny na módních molech – na přehlídkách. Velký prostor byl dáván fotografiím a v celkovém vyznění módních aktualit převládal nesmírně jednoduchý a čistý styl. Fotografie byly černobílé, barvy červenou a fialovou grafik uplatnil jen v textech nebo ornamentech či linkách jakožto doplňující grafický prvek. Vznikl tak materiál, který je poplatný vyjádření módní cesty ve své době.

Další Aktuality Mladého světa nesly název Sparta je, když je Slavie. Text a fotografie sestavil tehdejší sportovní redaktor Jan Dobiáš, odpovědným redaktorem byl Milan Daneš, graficky upravil Jaroslav Weigel. Fotografie byly od autorů: Antonína Bahenského, Eduarda Berana, Miroslava Hucka, Emila Fafka, Emila Pardubského, Jaroslava Skály, Stanislava Tereby, Leoše Nebora a z archivu Ladislava Štoppera z Chrudimi a Antonina Totha. Rozsah byl 64 stran, náklad 60 000 výtisků, vydal Mladý svět v Mladé frontě. Stejně jako u aktuality Zlatých slavíků, i zde je uplatněna metoda dotazování: redakce Mladého světa položila hráčům Sparty a Slavie 21 otázek. Pak následuje hodnocení kapitánů Sparty a Slavie, pohled sociologa V. Soleckého, skupinové fotografie týmů, rozhovor s několika manželkami fotbalistů od autorky Věry Eliáškové, na stranách 50–51 tipy od čtenářů, na stranách 52–53 archivní záběry z klání Sparta vs. Slavie, a skóre jednotlivých zápasů k 31. 12. 1965.

Podstatu těchto Aktualit vystihl Josef Holler: „Domníváme se však – a jistě právem –, že historie pražských „S“ je v podstatě historií českého fotbalu a fandovství, že současný stav mužstev, problémy a názory lidí v nich a kolem nich jsou zároveň stavem, problémy a názory celého československého fotbalu … člověčenství je totéž co fandovství, společné vědomí radosti i smutku, podmíněné radostí či smutkem těch druhých.“ [109)]

[109] Sparta je, když je Slavie, Praha, str. 12.

V roce 1966 vyšla ještě Aktualita Mladého světa s podtitulem Zákon přišel pěšky. Sestavil Vilda Dubský a Walter Stamberger, obálku graficky upravil Milan Kopřiva, odpovědný redaktor Milan Daneš, vyšlo v nákladu 76 000 výtisků, cena brožovaného výtisku 14 Kčs.

Tato Aktualita obrazově navazovala na film *Limonádový Joe*, který se v kinech setkal s obrovským ohlasem československých diváků. Zařazeny byly především historické fotografie, 5 ilustračních fotografií Miroslava Hucka, povídky, písně, společenské desatero kovbojů. Tato aktualita byla spíše nadsázkou, humorem – stejně jako výše zmíněný film. Rukopis a výběr textů i fotografií působil velmi uceleně a samostatně.

Další dohledaný Magazín Mladého světa je z listopadu 1970. Vydal český Ústřední výbor Socialistického svazu mládeže v Mladé frontě, v edici Mladého světa, svazek 1., šéfredaktorem byl Dušan Macháček, sestavil dr. Karel Šmíd, obálku graficky upravila Miluše Chovancová, v rozsahu 80 + 4 strany, vyšlo v nákladu 50 000 kusů, cena výtisku 7 Kčs.

Na titulní straně byla poprvé barevná fotografie a logo Mladého světa, časopis byl vytištěn na papíru vyšší gramáže. Obsah tohoto prvního magazínu je obdobný jako u Mladého světa. Je však jasné, že v textech se plně odráží politická situace v Československu. Na jedné z prvních dvoustran je text Utajený sjezd k 50 letům KSČ, dále texty v rámci poradny tety Sally o věcech intimních s ilustrační barevnou fotografií, asi třetina obsahu je věnována hvězdám české pop-music a hvězdám světového filmu (například Rachel Welchové, Liz Taylorové). Celkem na 12 stranách jsou zkrácené reportáže – jiné verze, než byly publikovány v číslech Mladého světa. Najdeme zde krátké texty o Indii, Japonsku, plachtění na moři v Polsku. Napsal je Pavel Katrib a jsou doplněny černobílými fotografiemi Miroslava Hucka.

Uvedené Magazíny a Aktuality jsou materiály, které byly zpracovány jako další marketingový nástroj pro komunikaci se čtenáři. Vybraná témata v některých případech rozšiřovala ta, která byla již v menším rozsahu otištěna v Mladém světě. Aktuality bohužel nebylo možné dohledat ani v Národní knihovně, nebyly anoncovány ani v jednotlivých číslech Mladého světa. Podle dostupných informací je zřejmé, že měly podporovat prodej časopisu. Podle anket mezi čtenáři nebyly příliš známé. Celkově lze říci, že byly doplňkem společensko-politicko-kulturního periodika.

aktuality mladého světa

ZPĚVÁCI před SOUDEM

ydal Mladý svět v nakladatelství Mladá fronta • cena 6·– Kčs

TELEGRAPHIC DISPATCHES

RING OF

BUILDING COMMISSION

AMERICA!

POCKET NSIDIOU PICKERS

Kdo z nás by neměl rád romantiku! Příběhy z doby, kdy Divoký západ byl ještě mladý a bujný. Kdy rozhodujícím argumentem v diskusi byl rychlý a přesný výstřel od boku. Kdy ženy byly krásné a muži odvážní. Kdy se stačilo shýbnout, nabrat do hrsti — a byl z tebe boháč. Kdy muži pěstovali stáda dobytka — nebo je kradli. Kdy dobývali zlato z nitra země — nebo o ně jiné olupovali. ■ Je tomu už dobrých sto let, co Západ zářil v plné slávě, a asi padesát let od jeho konce. Dozněly ozvěny výstřelů, rozptýlily se mraky dýmu ze střelného prachu, ztichla kopyta letících koní. ■ Ale Divoký západ žije. V koutku srdce máme všichni tajnou skrýš, kde je ukryt bujný mustang naší fantazie, a má na sobě sedlo se stříbrnými knoflíky. A na něho si občas, když se nikdo nedívá, potají vyskočíme a letíme širošírou stepí vstříc neobyčejným, velikým a krásným dobrodružstvím.

M·H E

CHEER • FULFACE & MORNINGWALK

PERQUISITES

MORNINGWALK & CHEER • FULFACE

SOLIDBLOC ★ TRADE SECRETS

ZÁKON PŘIŠEL PĚŠKY

3. Redakce Mladého světa

Jak bylo výše popsáno, redakce týdeníku se zpočátku neproměňovala, základní kmenové osazenstvo zůstávalo stejné. Jestliže někomu styl práce nevyhovoval, sám odešel. To můžeme říct o Arnoštu Lustigovi, který chtěl psát vlastní větší práce a odešel pracovat do čsl. filmu. Podobné to bylo s Jiřím Tunklem nebo Ladislavem Smoljakem, který již měl se Zdeňkem Svěrákem projekt Járy da Cimermanna. Leoš Nebor odešel v roce 1968, neboť mu bylo nabídnuto místo obrazového redaktora. Ale všichni zůstali externími spolupracovníky Mladého světa. „Politická nepohodlnost“ se odrazila na proměně redakčního týmu zřetelně na osobnosti Miroslava Liďáka-Haďáka, ale Josef Holler ho také chránil pod křídlem externího spolupracovníka. Po roce 1968 se hodně změnilo. Reportáž o Fučíkovi Mirky Filípkové, postavení Ljuby Horákové, jejíž manžel byl v roce 1968 ve vysokém politickém postavení a Jaroslava Weigela a Jitky Hauptvogelové, kteří sami v roce 1969 odešli. Dalším faktorem bylo také to, že někteří redaktoři, v průběhu doby, odcházeli na vojnu – Jiří Černý, Jan Dobiáš, Jiří Janoušek a pak Karel Hvížďala i Jirka Janoušek rozšiřovali svá studia. Při studiu dokumentů pro tuto dizertační práci jsem narazila na kritiku Mladého světa soudruha Batrly v roce 1966, a zamyslela se nad souvislostí přeložení Josefa Hollera do Světa v obrazech, ale nikdo z pamětníků nevěděl podrobnosti o jeho odchodu. Na proměnách osazenstva se zřetelně promítly změny ve společnosti, zvláště pak po roce 1968.

Z pohledu současnosti je však velmi obtížné hodnotit, jak se která proměna udála. Některé jsou zaznamenány v rubrice Týden v redakci, některé – jako spolupráce s Miroslavem Liďákem – můžeme zaznamenat jen z příspěvků, které byly zařazovány a se souhlasem šéfredaktora realizovány. I v tomto je cítit síla týmu – či tehdejší politickou hantýrkou řečeno „kolektivu“ – pracovníků redakce.

3.1 Popis pracovních pozic

V období prvního ročníku nepřesáhl počet redaktorů vč. šéfredaktora a zástupce šéfredaktora číslo deset, a v dobách největšího rozkvětu, v době deseti let trvání časopisu, bylo redaktorů nanejvýš dvacet.

Zodpovědnost jednotlivých pracovníků lze odvodit od organigramu, který zůstal v archivu Ljuby Horákové. Strukturu redakce lze odvodit dle samotných jednotlivých čísel a tiráže Mladého světa.

Jako další zdroj slouží organigram redakce a originál popisu práce jednotlivých funkcí v redakci – datace přibližně z konce roku 1967/8.

Hlavní rozhodující slovo a zodpovědnost za obsah časopisu měl šéfredaktor, který byl do funkce jmenován a odvoláván ředitelem podniku po vyjádření nadřízeného orgánu. Jeho náplní práce bylo řízení a organizace práce redakčního týmu v plném rozsahu – včetně odpovědnosti za úroveň časopisu, a to jak po odborné, tak po ideové stránce, také za jeho úpravu a samozřejmě i obsah. Řídí: práci re-

dakčních oddělení a redakčních pracovníků; činnost redakční rady a usměrňuje práci kolektivu spolupracovníků a aktivistů redakce; řídí vypracování perspektivních plánů redakce; následně odpovídá za: hospodaření redakce podle předem stanoveného plánu všeobecné vydavatelské režie, za ideovou a odbornou úroveň aktuálních neperiodických publikací, které příležitostně v redakci vycházejí, za kádrový výběr pracovníků redakce, za jejich výchovu a mzdovou politiku; schvaluje a odpovídá za honorářovou politiku redakce; úzce spolupracuje v hospodářských záležitostech, výrobě, propagaci a odbytu s náměstky ředitele podniku, v odborných a jiných záležitostech s vedoucími redakcí ostatních časopisů, se šéfredaktorem deníku MF a šéfredaktorem nakladatelství.

Zástupce šéfredaktora – je podřízen šéfredaktorovi, zastupuje ho v době jeho nepřítomnosti v plném rozsahu jeho práv a povinností; šéfredaktor jinak na něho přenáší část svých úkolů, práv a povinností – je jmenován do funkce na návrh šéfredaktora ředitelem podniku.

Tajemník redakce – je podřízen šéfredaktorovi, dle pokynů šéfredaktora či jeho zástupce organizuje styk redakce s ostatními útvary podniku, dalšími organizacemi, institucemi a podniky, zajišťuje hlavní styk šéfredaktora s ostatními pracovníky redakce a naopak, zpracovává autorské a režijní honoráře časopisu a předává je k vyúčtování oddělení národohospodářské evidence, stará se o další ekonomické, hospodářské záležitosti redakce, spoluorganizuje čtenářské soutěže, ankety, akce a besedy, organizuje a zajišťuje další redakční a organizační práce podle pokynů šéfredaktora nebo jeho zástupce. Tajemníka redakce do funkce jmenuje a odvolává na návrh šéfredaktora ředitel podniku.

Všechny následující pracovní pozice jsou do funkce jmenovány a odvolávány šéfredaktorem, jsou podřízeny šéfredaktorovi.

Sekretářka šéfredaktora – je podřízena šéfredaktorovi, zajišťuje korespondenci a administrativu šéfredaktora; zúčastňuje se porad, pořizuje zápisy z těchto porad; dle pokynů nadřízeného vypracovává časové plány porad, případných následných jednání, návštěvy eviduje a kontroluje úkoly, které byly uloženy šéfredaktorem, přijímá došlou poštu a následně odesílá korespondenci nadřízeného, vede adresář spolupracovníků a autorů, vykonává práce dle pokynů nadřízeného.

Samostatný redaktor – samostatně zpracovává tvůrčím způsobem reportáže, články, informace a materiály z oboru své působnosti; spoluodpovídá za ideovou a odbornou úroveň prací, článků a materiálů, které jsou předpokládány k otištění; posuzuje rukopisy; navrhuje do plánu časopisu vhodné náměty, které pak v rámci své působnosti realizuje; organizuje aktiv spolupracovníků ve svém oboru; zajišťuje další redakční a organizační práce na svěřeném úseku činnosti.

Redaktor pro dopisy – zajišťuje, eviduje, organizuje styk redakce se čtenáři, třídí došlé dopisy redakčním pracovníkům, samostatně nebo interně vyřizuje část korespondence, pro interní potřeby redakce sestavuje přehled nejzajímavějších došlých dopisů, kontroluje vyřízení jednotlivých dopisů redaktory, spoluorganizuje čtenářské besedy.

Reportér – zajišťuje vhodný materiál pro redakční zpracování, obstarává reportáže a záznamy událostí a zajímavostí, především ze života mladých lidí a těch, které by mladé lidi zajímaly, stará se o aktuální včasnost a pohotovost předkládaných materiálů, dle pokynů nadřízeného zajišťuje reportážní úkoly z plánu, obstarává reportážní záležitosti.

Fotoreportér – zajišťuje všechen fotografický materiál, pořizuje fotosnímky k článkům, provádí fotoreportáže, organizuje styk redakce s externími spolupracovníky – fotografy, dbá a zodpovídá za uměleckou úroveň předkládaných snímků k otištění; předkládá vhodné náměty ze svého oboru do plánu časopisu a po schválení je realizuje; provádí náhledy fotoreprodukcí a na zjištěné nedostatky upozorňuje nadřízeného.

Výtvarný redaktor – navrhuje celkovou úpravu časopisu, odpovídá za výtvarnou úroveň, určuje druh písma pro tisk časopisu, provádí lámání jednotlivých čísel, je v úzkém styku s tiskárnou a výrobním úsekem z hlediska výroby časopisu, zajišťuje další technické práce související s výrobou časopisu.

Samostatná administrativní síla – je do funkce jmenována a odvolána na návrh tajemníka redakce a je mu také podřízena. Vyřizuje běžné administrativní práce v redakci, zajišťuje přidělenou korespondenci a vede o ní evidenci, přepisuje pro tiskárnu, třídí a rozděluje došlou poštu a soustřeďuje redakční poštu k expedici.

Jednou z funkcí, která není popsána v archivním dokumentu, je laborant/ka ve fotooddělení. „Irma jako fotolaborantka byla takový trochu inventář, byla fotolaborantkou od začátku *Mladého světa* až do roku 1996. Její práce byla jasně daná, zpracovávat fotomateriál, který pořizovali reportéři, a to vyvolávání filmů, dělání kontaktů a následně zvětšenin. Byla podřízená vedoucímu fotooddělení, nejdřív Leošovi, pak mně, pak Zajdovi atd.“ [110)]

V průběhu let samozřejmě působilo v redakci několik sekretářek. Eliška Stodolová, Anička Mičulková, Eva Malá, Eva Dubská, Dana Hadvigová a Vojtěška Šíchová. V redakci s tak velkou dopisovou agendou byly nezbytné. Jejich práce se tehdy odehrávala na psacích strojích; mnohdy musely přepisovat i některé reportáže, překlady a podobně, protože text na stránce nesplňoval počet úhozů a počet řádků na stranu. Musely ho upravit tak, aby grafik mohl spočítat grafickou úpravu do sazby. K dispozici byl i řidič, ale dle informací byl zaměstnancem Mladé fronty a byl vždy připraven na odvoz redaktorů na některé reportáže nebo besedy.

Více v Příloha 5 – Redakční pošta *Mladého světa*.

3.2 Porady v Mladém světě

Všichni výše zmínění členové redakce se scházeli na pravidelných pondělních poradách. Od začátku existence *Mladého světa* byly tyto „pondělní porady“,

[110] Rozhovor Hucek Miroslav, Praha, 19. 6. 2011.

které se konaly pravidelně odpoledne, základem propojení, vyhodnocení minulého a přípravy nového čísla *Mladého světa*. Ze všech realizovaných rozhovorů vyplynulo, že porady byly důležitou součástí tvorby a setkávání. Po skončení porady následovala schůze členů komunistické strany. Viz příloha zápis z porady, plán příštího čísla.

Nápadům se na poradách nekladly meze, šlo jen o jejich realizaci, přiblížení témat čtenářům – jak uvedl Jan Dobiáš: „V základech časopisu byla celá řada užitečných věcí, které se jako červená nit táhly jednotlivými ročníky. Například na poradách platilo, že většina redaktorů se snažila přinést jakýsi příspěvek tváři časopisu a ty nápady – třeba Antonín Jelínek vybudoval v turfu stáj Mladého světa. Ve sportu si získalo pevné místo Srdce fotbalistek, Šiška mladých ragbistů… Možná bych řekl, že se redaktoři snažili čtenáře překvapovat svými srdečními záležitostmi, někdo miloval hudbu, někdo koně, a já sport.“ [111)]

První šéfredaktor a vlastně i zakladatel Mladého světa byl dle rozhovoru s Jiřím Černým na poradách: „Pepik Holler byl laskavý pedagog, uměl ‚vyhmátnout‘ dobré nápady a myšlenky, kterým byl ochotný pomáhat. A to jak s Houpačkou – hitparádou nebo se Zlatým slavíkem, tak i s Miss.“ [112)]

Také Ljuba Horáková, která od počátku v Mladém světě působila v zahraniční rubrice, uvedla: „Pepík vždy prosazoval, aby se všechno řeklo napřímo, od toho porady byly. Všichni jsme se navzájem informovali, porady nás posunovaly všechny. (…) Na poradě jsem navrhla módní rubriku, Mladý svět byl časopis pro mladé – a mladá děvčata se chtějí líbit vždycky. Pak jsme se na základě (nejen) dopisů začali starat i o módu pro kluky. To na tu dobu nebylo moc obvyklé.“ [113)]

Mezi redaktory, tak jak to bývá jistě při jednáních a „boji“ o témata a jejich představení, nebylo vždy dokonalé souznění. Někdy probíhaly mnohé nepříjemné rozmíšky či otevřené rozbroje, jak uvedl M. Hucek: „Pondělní porady byly velmi emotivní. Někdy bychom po sobě hodili i židlí. Teď po letech mi připadá, že jsme kvalitu obsahu a vzhledu Mlaďáku bránili jako svoje dítě…!“ [114)]

Eda Kriseová: „Na poradách jsme si říkali všechno naprosto otevřeně. Alespoň tak si to pamatuju, vznikaly nejrůznější lepší i horší nápady. O politických reportážích nebo o vnitropolitické stránce se při hodnocení říkalo ‚… no, dalo se to udělat líp‘.“ [115)]

Přemysl Veverka: „V pondělí odpoledne byly porady, myslím si, že nejdřív Mladý svět vycházel v pátek a později v pondělí, ale u porad zůstalo. Byly odpoledne, protože jsme si přečetli nové číslo. Vždycky ho měl někdo hodnotit…“ [116)]

[111] Rozhovor Dobiáš Jan, Praha , 10. 6. 2015.

[112] Rozhovor Černý, Jiří, Praha, 4. 12. 2015.

[113] Rozhovor Horáková, Ljuba, Praha, 11. 4. 2012.

[114] Rozhovor Hucek Miroslav, Praha, 12. 8. 2012.

[115] Rozhovor Kriseová, Eda, Praha, 12. 8. 2014.

[116] Rozhovor Veverka, Přemysl, Praha, 10. 11. 2015.

Zápisy z porad nejsou zachovány. Pouze v několika kusech ze soukromých archivů jednotlivých redaktorů. Nejprve je deklarováno, že Mladý svět je velmi oblíbeným časopisem pro mladé, určen pro věkovou kategorii 16–18 let. Vymezuje se i způsobem, že „Mladý svět by neměl plnit (z kontextu vyplývá, myšleno) politickou roli, ale o jeho serióznosti a objektivitě by nemělo být pochyb“.

Stejně tak je poznamenáno, jak by se mohlo postupovat ohledně vydavatele. Závěrem je pro tehdejší situaci jasné rozhodnutí redakce, že chce zůstat a považuje za správné být „nezávislým týdeníkem pro mládež, jehož vydavatelstvím je Mladá fronta“. Z dnešního pohledu je jasné, že toto řešení lze v rámci možností pokládat za politické. Znamenalo vymezení redakce a redakčního vedení vůči politickému vedení.

Takové odhodlání pracovat ve stejných intencích Mladého světa můžeme sledovat po celou dobu prvních deset let existence. Je zjevné, že pracuje s důvěrou a odezvou čtenářů – na to také poukazuje poznámka Rudolfa Křesťana, který v rozhovoru vždy odkazuje především na čtenáře: „Nezlobte se, nebudu se k Mlaďáku vyjadřovat. Na Mlaďák je nejlepší ptát se jeho čtenářů.“ [117)]

3.3 Profily vybraných redaktorů *Mladého světa*

Tyto krátké medailony redaktorů mají nastínit význam a přínos osobností, které v časopisu pracovaly.

Redaktoři 1. ročníku MS 1959 (v abecedním pořádku):

Josef Holler (1927-85) byl zakladatelem a prvním šéfredaktorem *Mladého světa* (1959-66). Přišel z Mladé fronty a stál u zrodu časopisu. Měl pozoruhodnou schopnost vést tým a dokázal, aby všichni společně plně pracovali pro časopis. Jestliže se redaktorovy zájmy začaly individualizovat, vytvořil podmínky pro jejich realizaci. Svých redaktorů se uměl i zastat.

Ljuba Horáková (1927) stála spolu s Janem Kloboučníkem a Josefem Hollerem u zrodu časopisu *Mladý svět* v roce 1959. Na místě vedoucí zahraniční rubriky zůstala v týdeníku do roku 1969. Pak nastoupila do Státního nakladatelství technické literatury, ale po velmi krátké době opět zůstala bez práce, než našla místo v Textilu oděvy Praha. Po roce 1989 nastoupila nejdříve do časopisu *My* a v roce 1993 do Správy Pražského hradu, kde redigovala celou edici knih.

Vlastimil Imrich. (1924-92?) fotograf. Po působení v *Mladém světě* dle ústních informací působil v různých denících.

Jan Kloboučník (1919-74) do *Mladého světa* přišel z *Mladé vesnice* a byl jednou ze tří hlavních osob, které zodpovídaly za koncepci časopisu. Publikoval od svého mládí témata převážně z venkovského prostředí. Jeho knihy zachycují i období združstevňování, rozorávání mezí a dění na vesnici. Je autorem libreta ke komiksu *Cour a Courek*, který ilustroval Adolf Born (1969-74), v závěru svého života pracoval jako šéfredaktor časopisu *Sluníčko*.

[117] Rozhovor Křesťan Rudolf, Praha, 11. 12. 2015.

Alexandr Jandera, pseudonym Čestmíra Vejdělka (1925-2011) byl redaktorem *Mladého světa* v roce 1959, působil jako ředitel nakladatelství Mladá fronta, od roku 1967 Státního nakladatelství dětské knihy. Kvůli svým politickým postojům toto místo opustil v roce 1972. V období normalizace 1972-77 pracoval jako topič. Emigroval v roce 1977 do Spolkové republiky Německo, kde pokračoval ve své publicistické tvorbě. Byl vydavatelem exilového časopisu *Listy*.

Miroslav Liďák (1934-81) pracoval v *Mladém světě* od samého začátku. Již dříve uveřejňoval své kresby v časopisech Mladé fronty. Pod jeho karikaturami bylo jméno „Haďák" (spojení jmen Hanuš – Liďák). V časopise se měl starat o to, „aby to bylo veselé". Karikatury za dva měsíce existence časopisu obsadily celou zadní stránku. Šlo o karikaturu humoristickou, ale z jeho pera i karikaturu politickou. V roce 1964 stál před soudem za kresbu státního znaku ČSSR, v níž lva nahradil dvouocasým Švejkem, a byl odsouzen na jeden rok vězení. Odvolací soud sice změnil rozsudek na podmíněný, avšak jeho kariéra nejvýznamnějšího kreslíře politické karikatury tím skončila.

Arnošt Lustig (1926-2011) studoval od roku 1946 studoval na Vysoké škole politických a sociálních věd, kde se seznámil s Ljubou Horákovou. Ta ho v roce 1959 přivedla do *Mladého světa*, kde nastoupil jako vedoucí kulturní rubriky. Na začátku roku 1961 ho vystřídal Jiří Černý a Lustig odešel jako scenárista do Čs. filmu Barrandov. Po invazi v roce 1968 emigroval, do Čech se vrátil až po roce 1989 a dál se věnoval spisovatelské činnosti.

Jaroslav Maršálek (nedohledáno) začínal v *Mladém světě* krátce po jeho vzniku ve vnitropolitické redakci. Původní profesí byl zemědělský inženýr. Zodpovídal za stranu 2 – vnitropolitická rubrika. Měl výborné komunikační schopnosti a po odchodu z *Mladého světa* v roce 1967 odešel pracovat do své původní profese – zemědělství.

Jiří Tunkl (1924-2003?) do svého kádrového posudku v rubrice původ vypisoval vždy „původ feudální" – pocházel totiž z rodu Tunklů z Brníčka, královských mincmistrů. Byl neobyčejný jedlík a šprýmař. V *Mladém světě* působil od čísla 14 v letech 1959-64. Z redakce odešel do cestovní kanceláře Čedok.

Jaroslav Weigel (1931) byl od počátku vzniku *Mladého světa* jeho grafikem. Je autorem původní podoby i grafické skladby tohoto týdeníku. Univerzálnost jeho výtvarného a literárního projevu je všemi jeho kolegy hodnocena jako zásadní hodnota časopisu. V roce 1969 odchází a od roku 1970 je členem divadelního souboru divadla Járy Cimrmana, kde působí jako scénograf, výtvarník a herec.

V tiráži *MS* nebyla uvedena nikdy fotolaborantka **Irma Cibulová (1929-2017)**, absolventka SUPŠ. Přesto tam byla zaměstnána od vzniku časopisu do roku 1992 jako laborantka. Začala v Praze v Ateliéru Rozegnal a pak pracovala s fotografem Zdenko Feyfarem. Jejíma rukama prošla většina fotografií časopisu.

Redaktoři, kteří přišli do Mladého světa po roce 1960 (uvedeni v abecedním pořádku):

Petr Adler (1943) je novinář a redaktor, který s *Mladým světem* začal spolupracovat v roce 1968 v rubrice „Ze společnosti". Pak pracoval jako reportér až do své emigrace. Dnes pracuje jako novinář v kanadském Edmontonu.

Jiří Bubeníček (1941) pracoval v *Mladém světě* od roku 1968 jako technický redaktor a grafik pod vedením Jaroslava Weigela spolu s Miroslavem Liďákem-Haďákem. Z redakce odešel v roce 1973 do časopisu *Kino* a po třinácti letech do časopisu *Květy*. Po roce 1989 zastává svobodné povolání a věnuje se grafice.

Olga Čermáková (1946?–1993?) nastoupila do Mladého světa v roce 1969 do vnitropolitické rubriky. V této funkci setrvala dvacet let díky osobním vazbám na nejvyšších místech KSČ. V roce 1972 se stala šéfredaktorkou. Do důchodu odešla v roce1989.

Jiří Černý (1936) začal pracovat v *Mladém světě* v roce 1961, ale po několika měsících odešel na vojnu. V letech 1963-65 byl vedoucím redaktorem kulturní rubriky časopisu. Poté působil jako hudební publicista a kritik ve svobodném povolání (jen v letech 1971-73 byl zaměstnán jako tiskárenský korektor a 1973-77 jako pedagog v Lidové škole umění v Praze). V letech 1990-92 byl šéfredaktorem časopisu *Rock & Pop*, od té doby je opět ve svobodném povolání.

Ctibor Čítek (1933-2004?) do *Mladého světa* přišel v roce 1966, kdy vystřídal Josefa Hollera, který přešel na místo šéfredaktora do *Světa v obrazech*. Zřídil funkci organizačního pracovníka, který se staral o Zlatého slavíka a další propagační akce časopisu. Z redakce odešel v roce 1969 do cestovní kanceláře Čedok.

Karel Divina (1936) byl původně sazeč a grafik, který nastoupil na místo Jaroslava Weigela a v *Mladém světě* pracoval v letech 1969-92. Graficky upravil i řadu knižních titulů např. první Toulky českou minulostí nebo Rozhovory s Janem Werichem ad. Spolupracoval na novinářské výstavě ke 150 letům fotografie v roce 1989.

Jan Dobiáš (1940) nastoupil do *Mladého světa* jako sportovní redaktor pracoval v letech 1964-87. Poté odešel do časopisu *Melodie* na místo šéfredaktora. Od roku 1990 byl šéfredaktorem hlavní redakce tělovýchovy a motorismu v ČT. Jeho práce v televizi pak pokračovala dál – „Rodinný magazín" (ČT), „Snídaně s Novou" (TV Nova), dramaturgie pořadu „Nikdo není dokonalý" (FTV Prima). Po roce 2010 zveřejňuje své texty na internetových portálech.

Miroslava Filípková-Humplíková (1943) přišla do *Mladého světa* v roce 1967, kdy zvítězila v konkurzu na místo nového redaktora. Reportáž s názvem „Fučík" ji přinutila v druhé polovině roku 1969 odejít. Pak nastoupila do Krátkého filmu Praha. Zprvu anonymně psala komentáře k dokumentům. Později vytvořila řadu autorských, především střihových filmů a dva televizní seriály. Z KF a.s., kde působila jako ředitelka komunikace, odešla v roce 2000.

Jiřina Hanušová (1939-99) byla více známá pod přezdívkou „Sally“. Česká publicistka a psychoterapeutka, spoluzakladatelka psychologického poradenství v Československu. V roce 1968 založila v časopise rubriku „Dopisy pro Sally“ a vedla ji až do roku 1991. Od roku 1993 pracovala v ČRo jako vedoucí vzdělávací publicistiky.

Jitka Hauptvogelová (1944), absolventka Fakulty žurnalistiky a osvěty UK. Již v letech 1961-62 chodila do *Mladého světa* na praxi a publikovala některé své práce. V časopise pracovala v letech 1965-69 v zahraniční rubrice. Po roce 1975 nastoupila do časopisu *Hlas bankovnictví*, který se po roce 1989 přeměnil na časopis *Bankovnictví*, a stala se jeho šéfredaktorkou.

Taťána Hedbávná (1944), v závěru roku 1969 nastoupila do vnitropolitické rubriky ke Karlu Hvížďalovi. V *Mladém světě* zůstala do roku 1973 a po mateřské dovolené se věnovala ediční činnosti v nakladatelství Mladé fronty.

Karel Hvížďala (1941) pracoval v letech 1966-70 v časopise jako redaktor. V období po normalizaci 1971-74 byl redaktorem v nakladatelství Albatros, kde založil a řídil edici „Objektiv“. V roce 1978 odešel do exilu ve Spolkové republice Německo. Po návratu do Čech v roce 1990 pracoval jako reportér MF Dnes, v roce 1993 jako šéfredaktor *MSW*. V letech 1994-99 byl šéfredaktorem a spoluvydavatelem *Týdne*. Dnes pracuje ve svobodném povolání.

Jiří Janoušek (1943) byl výrazným reportérem MS v letech1967-83. Odešel na místo vedoucího výroby Filmového studia Barrandov a pak působil jako ředitel Československého filmexportu. Po roce 1990 přešel do oblasti reklamy. Prošel zahraničními agenturami Euro RSCG, Mark BBDO, PR agenturou Impakt a Dream Studio. V roce 2005 se stal výkonným ředitelem Asociace komunikačních agentur.

Antonín Jelínek (1930) novinář, který svůj produktivní věk strávil v mládežnickém tisku. Pracoval v Mladé frontě a pak od roku 1963 v týdeníku *Mladý svět* jako tajemník redakce. Po roce 1969 odešel do dětských časopisů, zakotvil v *Pionýrské stezce*, kde zůstal až do jejího zániku v roce 1991.

Petr Koudelka (1942) je absolventem FF UK. V *Mladém světě* pracoval od roku 1969, nejdříve v zahraniční redakci a pak v kultuře. Je autorem řady publikací, knih, fejetonů i audiovizuálních projektů. Píše pravidelné sloupky do týdeníku Rozhlas. Je externím dramaturgem České televize.

Karel Krtička (1943-2016) působil v *Mladém světě* působil v letech 1969-86, pak přešel do *Rudého práva*. Tento novinář a publicista napsal několik publikací o vedení pionýrských oddílů a táborů. Byl to také organizátor aktivit pro děti, měl k této tematice velmi blízko.

Eda Kriseová (1940) je novinářka a spisovatelka. Do *Mladého světa* přišla v roce 1963. Byla aktivní reportérkou, která se zajímala o témata studentů, sociální témata i témata víry. Zúčastňovala se zahraničních studentských pracovních táborů, které organizoval Svaz mládeže. V roce 1969 na pozvání Ludvíka Vaculíka začala pracovat v *Listech*. Po zrušení *Listů* na konci roku 1969 nemohla dále pub-

likovat a pracovala v univerzitním archivu. Později toto místo opustila a věnovala se psaní literatury. V roce 1989 byla koordinátorkou v OF, následně doprovázela Václava Havla na Pražský hrad jako poradkyně prezidenta. Od roku 1991 byla ředitelkou Sekce pro styk s veřejností. Od roku 1993 se věnuje literární činnosti.

Rudolf Křesťan (1943) je redaktor a spisovatel. V *Mladém světě* pracoval v letech 1964-92, poté byl deset let zaměstnán v časopise *Týdeník Televize*. Podílel se na tvorbě televizního pořadu „Nedělní ráno“. V současné době je ve svobodném povolání a spolupracuje např. s *Literárními novinami* a Českým rozhlasem. Je nejvýznamnějším českým fejetonistou.

Jaroslav Pacovský (1932-94) do Mladého světa přišel z Československého rozhlasu. V polovině roku 1965 vystřídal Jiřího Černého v kulturní rubrice. V časopise zůstal do roku 1971, pak odešel do časopisu *Sluníčko*. Je autorem dětského seriálu *Bob a Bobek*, *Králíci v klobouku.* Část jeho tvorby byla věnována dětem.

Mikuláš Prusák (1941-2015) do Mladého světa přišel s novým šéfredaktorem Ctiborem Čítkem a stal se tajemníkem redakce. V redakci ho nazývali manažerem, neboť *Mladý svět* již organizoval celou řadu akcí, např. Zlatého slavíka, Miss Československa atd. Tyto činnosti vykonával do roku 1971, kdy odešel do České televize.

Dušan Macháček (1938). Absolvent VŠE, od roku 1963 pracoval na ÚV SČSM ve studentském a mezinárodním oddělení. V roce 1969 nahradil Ctibora Čítka na postu šéfredaktora Mladého světa. V roce 1973 odešel do zahraniční redakce MF a v roce 1976 se stal šéfredaktorem Televizních novin. Dnes je aktivním spolupracovníkem Folklorního sdružení ČR.

Ladislav Smoljak (1931-2010) nastoupil na konci roku 1961, kdy Jiří Černý odešel na vojnu, do kulturní rubriky *MS*, ale nezůstal tam dlouho – pouze do roku 1963. Během svého působení v časopise přišel s nápadem čtenářské ankety o nejlepšího zpěváka „Zlatý slavík“. Posléze byl redaktorem Mladé fronty. V 70. letech se stal scenáristou Filmového studia Barrandov. Společně se Zdeňkem Svěrákem a Jiřím Šebánkem založili Divadlo Járy Cimrmana.

Zdeněk Šálek (1931) je identické dvojče svého dnes již zemřelého bratra Jaroslava. Oba pracovali v Mladé frontě, Zdeněk v *Mladém světě* a Jaroslav v Mladé frontě. Znali se se všemi velikány československého sportu. Zdeněk byl v roce 2001 vyznamenán cenou fair play od olympijského výboru.

Přemysl Veverka (1940-2016) v roce 1965 založil časopis *Student*, kde měl i vlastní rubriku „Klekátko Přemysla Veverky“. Do *Mladého světa* nastoupil v roce 1967 jako redaktor kulturní rubriky. V 90. letech jako šéfredaktor koncipoval časopis *Umění a byznys*. Je držitelem řady ocenění hlavně za literaturu faktu.

Ostatní členové redakce Mladého světa:

Jiřina Otrubová v *Mladém světě* byla jen krátce (1961-63), pak odjela se svým manželem na zastupitelský úřad v Alžíru.

František Coňk byl v *MS* v letech 1963-64, pak odešel do deníku Mladé fronty na místo zástupce šéfredaktora, později na místo šéfredaktora deníku Práce.

Ivan Krofta, Karel Šmíd (v MS byli v roce 1969).

3.4.1. Profily redakčních fotografů týdeníku *Mladý svět*

V redakci *Mladého světa* se nevystřídalo mnoho fotografů. Redakce pracovala s docela omezeným počtem pracovníků a totéž se vztahovalo i na fotoreportéry. Trochu to bylo i cílem vedoucího fotooddělení, neboť práce s externisty jim umožňovala vybírat spolupracovníky s širšími možnostmi.

Při vzniku časopisu, první šéfredaktor „zalovil" v prostředí Československé tiskové kanceláře, aby našel toho prvního fotoreportéra a Leoš Nebor byl ten, na kterého ve finále padl výběr. Byl to reportér všeobecně vzdělaný, který ovládal cizí jazyky, měl skvělé diplomatické jednání. Naučil se v ČTK techniku, pracoval s fotoaparáty středního formátu. Miroslav Hucek i Pavel Dias v rozhovoru řekli: „Leoš byl skvělý chlap, měl rád život, uměl pozorovat, naslouchat. Když jsme spolu mluvili, a to hlavně o fotografii, tak jsme si sdělovali, jak fotky vnímáme, jak co vidíme." A jak to bylo ohledně spolupráce s dalšími autory, k tomu se vyjádřila Ljuba Horáková: „Leoš měl skvělé komunikační schopnosti, uměl to s lidmi a to znamenalo, že spolupracoval s celým kolektivem – tedy ve smyslu s dalšími lidmi a to bylo jistě potřeba. Uměli jsme mu naslouchat… Pepik věděl, že Leoš je člověk, který svým způsobem pro fotografii dýchal." [118)]

V *Mladém světě* byly uveřejňovány snímky i z agentur jako např. ČTK, TASS, AP apod. Některé záběry byly použity i bez uvedení autorství, např. v rubrice „Tržiště senzací". Zahraniční autoři fotografií byli zařazováni i často bez vědomí autorů. V případě módní rubriky byly používány reprodukce fotografií, v tomto případě bylo autorství skryto za názvy časopisů, ze kterých byly fotografie převzaty – reprodukovány např. *Elle*, *Paris Match*, *Stern*.

Leoš Nebor (1930-92) pocházel z Trutnova. V roce 1950 odmaturoval, a již tehdy začal publikovat své fotografie. Po absolvování povinné vojenské služby odešel do Prahy a věnoval se fotografii. Bylo mu 22 let a snažil se získat místo v ČTK. A již po roce se stal fotoreportérem pro kulturu. Tam zůstal do roku 1958, než odešel do *Mladého světa*. Díky působení v ČTK získal Nebor vhled do tehdejší kulturní sféry, ale i znalosti práce v politickém a ekonomickém zpravodajství. Jeho schopnosti ho v roce 1957 zavedly do Mongolska, kde byl povolán k založení mongolské tiskové agentury. Z tohoto období známe jeho fotografii Mongolské madony oceněnou cenou World Press Photo. V roce 1958 uvítal práci v *Mladém světě*, neboť v ČTK byl smlouvou svázán, aby negativy jeho fotografií zůstaly v majetku agentury. Do *Mladého světa* přivedl i laborantku. Zúčastnil se i práce na nultých číslech. Vedl fotooddělení celých deset let až do roku 1968. Pak odešel na místo zástupce šéfredaktora a obrazového redaktora v časopise *Svět v obrazech*. Zde skončil v následujícím roce. Poté pracoval ve svobodném povolání. Po roce 1989 se vrátil k novinářské fotografii v časopise *My*. Publikace (výběr): „Mládí" (s Miroslavem Huckem), MF 1965; „Czechoslovakia", Gareth Stevens Publishers, USA, 1988; Leoš Nebor (monografie), Ivo Železný, Praha, 1996. [119)]

[118] Rozhovor Horáková, Ljuba, Praha, 11. 4. 2012.

[119] NEBOROVÁ Anna: Leoš Nebor, Praha, vydavatel Ivo Železný, 1996, ISBN 80-237-2842-3.

Miroslav Hucek (1934–2013) z místa asistenta kamery (1958-60) ve Filmové tvorbě České televize nastoupil do *Mladého světa* na místo technického redaktora a od roku 1963 pak jako fotoreportér do fotooddělení *Mladého světa*. *Vydržel jsem na FAMU všeho všudy dva roky, ale setkal jsem se tam s lidmi, kteří mi zůstali blízcí celý život. Věra Chytilová, Jaromil Jireš, Evald Schorm, Petr Weigel, Jirka Lebeda, Ivan Šlapeta. Později se jim říkalo nová vlna a já byl jejich souputníkem. Všichni jsme věřili ve všední skutečnost a v autenticitu výpovědi.* Huckova tvorba se trochu lišila od fotografické výpovědi Leoše Nebora. Nebor a Weigel poskytli Huckovi prostor na stránkách *Mladého světa* a připravili ho i na redakční práci s fotografiemi. Hucek demonstrativně mapoval prostředí mladých lidí, a to i tehdy, když fotografoval v cizině. Bez patosu hledal společné znaky touhy po šťastném životě. V Mladém světě pracoval 15 let, v roce 1975 pod tlakem normalizace odchází do svobodného povolání. Nevzdálil se však novinářské fotografii a fotografoval-li politiku, neztratily jeho fotografie lidskou tvář. Po roce 1989 se věnoval regionálním projektům jako Neratovice, Ašsko, Svitavy; Pohraničí česko-rakouské. Byl dlouholetým předsedou Klubu fotoreportérů Syndikátu novinářů.

Publikace (výběr): „Mládí" (spolu s L. Neborem),1967; „Jazz festival" 1965, 1966; „Jazzová praktika", 1967; „Anatomie pro výtvarníky", 1972; „Zuzana v lázni", 1972; „Kalendář Melantricha", 1976, 1977, 1978; Červená Lhota 1970; „Jakou barvu má mládí", 1980; „Československá spartakiáda", 1980; „Náměsíčná sonáta", Semafor 1982; „Věčné návraty", 1982; „Čtyři o čtyřech", 1984; „Jakou barvu má láska", 1985; „Zbraslav", 1985; „Kalendář mléka", 1987; „Monografie Miroslav Hucek", Odeon, 1987; „Pojednání o mé radostné cestě do krematoria", 1989; „Techniky keramiky", 1989; „Svědectví pražských zdí", 1989; „Der Hradschin" (spolu s Barbarou Huckovou), 1992, „Karlův most a Kampa", 1992; „Praha hudební", 1992; „České korunovační klenoty" (spolu s Barbarou Huckovou), 1993; „Velká česká kuchařka" (spolu s Barbarou Huckovou), 1993, 1994; „Katedrála sv. Víta" (spolu s Hájkem, Kopřivou, Huckovou, Neubertem a Paulem), 1994; „Zahrady Pražského hradu" (spolu s Barbarou Huckovou), 1994, „Takoví jsme byli", „Proč mít život rád", „U nás ve Zbraslavi", 2002. Dále připravil sbírku novinářské fotografie, která je uložena v Archivu novinářské fakulty Univerzity Karlovy; připravil výstavu a katalog novinářské fotografie ke 150. výročí vynálezu fotografie, 1989. [120)]

Miroslav Zajíc (1946) Je absolventem FAMU. Do Mladého světa přichází v roce 1968. Po rozhodnutí Leoše Nebora odejít do Světa v obrazech za šéfredaktorem Hollerem došlo k rozhodování, kdo by měl nastoupit na jeho místo. K výběru Miroslava Zajíce se vyjádřil Miroslav Hucek: „Doporučil mi ho Nebor. Zajíc byl slušný člověk a dobře fotil a Nebor tvrdil, že si ho vychovám. Zajíc byl hodný a já neuměl vychovávat. Když jsem odcházel z Mladáku, tak se časopis začal měnit, přišel Nagaj a časopis se zase začal pokreslovat, asi tak, jak to bylo

[120] HUCEK Miroslav. Takoví jsme byli?, 1.vydání Praha, Mladá fronta, a.s. , str. 132, ISBN: 978-80-204-1580-6.

na začátku.“ Mirek Zajíc se fotograficky trochu lišil od výrazu Hucka. Směřoval více k novinářskému dokumentu. Možná, že to bylo dobře, dokázal v době tzv. normalizace zachytit řadu politických i společenských událostí a dát jim zajímavé rozměry. Fotografie Ronalda Reagana na Lomonosově univerzitě, kde se nad Reaganem tyčí Leninova socha, stála za oceněním ve World Press Photu. Ve sbírce Syndikátu novinářů je hezký reportážní celek z Arménie. A jeho fotografie v jeho autorské knize *Inventura* z roku 1988 jsou přehledem osobností od roku 1960, od kdy Miroslav Zajíc fotografuje. V Mladém světě pracoval 20 let.

Publikace: Pražské poprašky, 1971; Pozdrav z ostrova svobody, 1978; Hvězdy z masa a kostí, 1971; Dobrodružství našeho věku, 1980; Mládí světa, 1983; Rozšířené číslo Mladého světa, věnované schůzce Michaila Gorbačova a Ronalda Regana v Ženevě, 1985; Inventura, autorská publikace z roku 1988; Klec na slavíky, 2002. [121)]

3.4.2 Profily vybraných fotografů spolupracujících s časopisem

Od samotného počátku existence časopisu Mladý svět v redakci nebyli více než dva fotografové. Díky širokému záběru obsahu spolupracovali s týdeníkem další externí fotografové. Byli to jak fotografové z jiných časopisů (časopis Stadion apod.), tak fotografové, kteří pracovali ve filmových ateliérech na Barrandově, ale také amatérští fotografové či studenti, kteří nejprve představili svou tvorbu na fotostránkách a následně byli osloveni k další spolupráci. Vedoucí fotooddělení redakce byl také ve funkci obrazového redaktora, který byl zodpovědný za výběr fotografií, pořízených při jednotlivých reportážích nebo z doneseného materiálu či z archivu (např. u ilustrativních snímků). Jeho úkolem bylo také vybírat další autory a podklady do rubriky „Fotografie roku“ a pro fotostrany, případně prezentaci některých fotografických výstav, světových autorů a technických fotoveletrhů.

Jako první byl na této funkci Leoš Nebor. Blízký spolupracovník Miroslav Hucek popisuje Nebora takto: „… Leoš si o fotkách hodně povídal, stejně jako s mnoha autory, kteří nosili fotografie k zařazení do Mlaďáku. (…) Fotky jsme vybírali tak, že jsme je v naší „nudli“ rozložili na zem, koukali na ně a povídali si. Tak jsem to dělal i po Leošově odchodu.“ [122)] Miroslav Zajíc doplňuje: „Fotky jsme prohlíželi a povídali si o nich… A pak rád vzpomínám, že když pršelo, tak vždycky přišel Dias… Začalo poprchávat a já už věděl, že přijde.“

K některým externistům byla cesta přímá, jak např. vzpomíná Miroslav Hucek: „Začneme citací z knihy Takoví jsme byli? autora Miroslava Hucka: „My kluci z FAMU, studenti kamery, ale vyznavači fotografie, která ještě neměla na FAMU svou katedru, jsme chodili k holiči do Klimentské. Syn onoho holiče fotil, a tak jsme nejraději chodili k němu. Jednak to bylo naproti škole, jednak se tam dalo povídat. Při stříhání se ukazovaly fotky, mluvilo se o focení, chodili tam kluci i z vyšších ročníků FAMU, a tak to byl takový diskusní klub. Holičův kluk se jmenoval Tonda, stříhal nás a zároveň věděl, co bylo na přednáškách, co kdo fotí a co mu asistent řekl na jeho práce a co máme naopak my k fotkám asistentovým.

[122] ZAJÍC, Miroslav: Inventura aneb Dvacet let fotoreportérem Mladého světa, 1. vydání, Praha, Mladá fronta 1989, 255 s., ISBN 80-204-0123-7.

Toho holičova syna dnes všichni znají jako Antonína Bahenského, fotoreportéra.“ [123)] Někteří další autoři přišli sami, nebo se setkali s redaktory na besedách či své fotografie posílali, potkali se na některých událostech.

V 60. letech byla v Československu silná komunita fotografů amatérů, a to v tom nejlepším slova smyslu. I tato skutečnost, že amatérská fotografie byla rozšířena – od konce 19. století. Na našem území bylo mnoho fotoklubů. Právě amatérští fotografové jsou silnou základnou a zákulisím, fotografickému obrazu se věnují naplno, s vášní a láskou. Bývá uváděno, že slovo amatér vzniklo od latinského slova „amare“ – mít rád, milovat. Tedy amatér by mohl být milovníkem, obdivovatelem umění. V kontextu této práce tedy slovo amatérský fotograf je uváděno v pozitivním slova smyslu. Jednalo se většinou o lidi, kteří fotografovali často bez profesního vzdělání a bez výhledu získání finančního ocenění za tuto práci. Právě v Mladém světě bylo hodně fotografů autodidaktů, a to nejen v 60. letech, ale i v následném období existence časopisu.

Další fotografičtí autoři, kteří externě spolupracovali s týdeníkem Mladý svět – jsou řazeni v abecedním pořádku. Jednalo se o autory, kteří pracovali v jiných redakcích nebo byli amatérskými autory, kteří se věnovali svému koníčku velmi intenzivně.

Antonín Bahenský (1933) – vyučil se holičem. V roce 1958 už začal pracovat v týdeníku Stadion jako laborant. Soustředil se hodně na fotografování sportu a záhy se stal fotoreportérem nejdříve ve Stadionu a od roku 1964 v týdeníku Signál. Byl to časopis, který se zaměřoval na čtenáře se zájmem o vojenství, sporty, které provozovaly různá sdružení, jako modelářství, motorismus, letectví a podobně. Bahenský se zaměřil na sport motoristický. Dokumentoval mezinárodní soutěže a jeho fotografický projev záhy upozornil na jeho práce.

Jeho fotografie ze šestidenní nebo z automobilové soutěže formule 1. Zájem o jeho fotografie neprojevily jen různé redakce, ale i firmy jako Jawa, Barum, Propagteam Vsetín, které využívaly jeho fotografie pro své publikace, plakáty apod. V roce 1963 se stal členem výboru Klubu fotoreportérů Svazu novinářů. Velmi brzy začal experimentovat s barevnou fotografií a dosáhl v práci s barvou v obraze a kompozicí pozornosti mezi čtenáři. Jeho fotografie upozorňovaly na rychlost, atmosféru, koncentraci sportovců, neboť využil těch schopností, které černobílá fotografie nedokázala vyjádřit. V Mladém světě publikoval fotografie černobílé a ke svým reportážím ho rád přizval Jan Dobiáš, sportovní redaktor Mladého světa, třeba v reportáži hokejistů Sparty v čísle 2/68. Nevíme, zda Antonín Bahenský vydal samostatnou publikaci, ale kvalitu jeho prací potvrdili významní fotografičtí kritici jako Karel Dvořák, Jiří Macků, Ján Šmok, Vladimír Remeš nebo Daniela Mrázková.

Bartůšek Jan (1935-93) – patřil do trojice Hucek, Dias, Bartůšek, kteří „Chtěli vidět život ve všem“. Výstavy, jejíž název vymyslel Bartůšek, ale za své

[123] Rozhovor Hucek Miroslav, Praha, 7. 10. 2010.

osobní krédo přijal název hlavně Hucek. Znal se s Bartůškem z FAMU, kde spolu studovali. Hucek s Bartůškem často spolupracovali ještě v období před Mladým světem. Hucek vzpomínal, jak „vybírali archivní fotky pro Světovou výstavu v Bruselu. „Chodili jsme do archivu tři měsíce, vybírali fotografie, zapisovali odpracované hodiny, fotky jsme odevzdali, ale peníze jsme nikdy neviděli. Ale co jsme se naučili? Vybrat z metráku fotek deset kusů, které by zastoupily celý okruh.“ Bartůšek nastoupil v roce 1964 do časopisu Signál, ale po roce odešel do Obrany lidu, v roce 1968 pak krátce nastoupil do A-revue, než byl časopis zrušen. V roce 1966 dostal cenu novinářské fotografie. V Mladém světě jen občas publikoval novinářské fotografie, ale Leoš Nebor mu zařazoval zajímavé fotografie jako ilustrace k povídkám. Po nemoci, v době, kdy už byl v invalidním důchodu, nastoupil na zkrácený úvazek do Vodních staveb. Ve vitríně na Národní třídě, kde Vodní stavby sídlily, každý týden vystavoval své fotografie ze staveb. Kolem roku 1982 začal zpracovávat téma lidí na odpočinku, seniorů. Ale zdraví ho zradilo.

Dezort Jovan (1934) – fotografem byl již od padesátých let, ale fotoreportérem se stal až roku 1960 v ČTK, a tam, od roku 1970, se věnoval barevné reportáži. To ho zavedlo i k vedení ateliéru reklamní fotografie Refo, který spadal pod ČTK. Prošel všemi možnostmi pracovat s fotografií profesionálně.

Až v osmdesátých letech zakotvil jako fotoreportér v časopise Vlasta a později ve Světě práce. Jeho archiv je snad stejně rozsáhlý jako archiv Emila Fafka. V jeho archivu najdeme všechno, zachycoval kulturní prostředí, portréty osobností, Prahu a její proměny, pracovní prostředí, zkrátka nevyhýbal se žádnému námětu hodnému snímání. Přesto však měl některá témata, která překonala čas a fotografuje je dodnes. Je to festival Concertino di Praga. Dokumentuje ho od roku 1970 a možná bychom je mohli označit Concertino po 10, 20, 30 letech dodnes. Jeho retrospektivní výstava v roce 2014 nám předvedla, jak široký je jeho záběr. V Mladém světě … Publikace: Pražské jaro ve fotografii, 1970; Jsi jako zahrada, 1975; Concertino di Praga, 1978; Monografická publikace Co odnesl čas roce 2014.

Dias Pavel (1938) – z trojice Bartůšek–Dias–Hucek byl první, kdo začal publikovat v Mladém světě. Nastoupil sice v roce 1959 na FAMU na katedru kamery, ale v roce 1960 přerušil studium a začal pracovat jako fotograf na Barrandově. Musel se uživit. Neměl kde bydlet, a tak se nastěhoval k Miroslavu Huckovi. Snad tam začala nekonečná debata o fotografii a fotografické technice. Dias se na FAMU vrátil v roce 1961, kdy vznikl specializovaný kabinet fotografie, pozdější katedra. V roce 1964 se stal jejím prvním absolventem. Tam se otevřela jeho kariéra. Byl přijat za kandidáta a v roce 1964 za člena SČSVU. Začal pracovat v komisích Svazu, ve výtvarné radě Mladé fronty, v komisi ČsT a v různých hodnotitelských komisích. Fotografovat nepřestal a nadále publikoval v Mladém světě, Světě v obrazech i jiných ilustrovaných časopisech, a stejně jako řada jiných fotografů se angažoval v průmyslové fotografii a reklamě. Když onemocněl jeho starší syn, uchopil téma Koně, snad to byl ventil jeho tíživého pocitu. Svému synovi Pavlovi a ostatním nemocným dětem věnoval projekt Pla-

neta Malých princů, kdy pro nemocné děti získal sponzorsky fotoaparáty a pak se dětem věnoval a učil je fotografovat. V roce 1976 vydal cyklus pod názvem Koně formule 1. Na tomto tématu pracuje dodnes. Svá témata mnohdy uplatňoval i v celcích různých kalendářů. V Mladém světě publikoval několik zajímavých celků z Brna, Kapucínská 10, Brněnský veletrh, dvoustrana volných fotografií z Brna. Při studiu Mladých světů jsem objevila v čísle 38/69 Diasovy fotografie z Indie. Pozoruhodná je jeho esej s názvem Torzo, která připomíná ticho, které nastane po velkém neštěstí. Přístup k tématu koncentračních táborů je výjimečný.

V roce 1983 opustil svobodné zaměstnání a začal se věnovat pedagogické činnosti. Nejdříve na SUPŠ v Brně, od roku 1989 se stal pedagogem na FAMU, a později na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Jeho pedagogická činnost je velkým příspěvkem v rozvoji fotografického oboru.

V roce 1917 vyšla jeho monografie v nakladatelství Karolinum Univerzity Karlovy s hodnocením Diasova díla PhDr. Filipem Lábem.

Dlabola Otto (1944) – není fotografem neznámým, přestože v tisku nepublikoval reportáže. Jeho tvorba se zaměřila převážně na fotografie interpretů populární hudby a někdy i hudby vážné. Když okolo roku 1965 hledal „svého“ fotografa Karel Gott, rozhodl se pro takovou práci právě Otto Dlabola. Ale nezůstalo jen u Karla Gotta. Fotografoval snad všechny hvězdy pop-music. Snad každý, kdo má gramofonové desky, CD nebo DVD, se s jeho fotografiemi setkal. Nebyly využívány jen československými nahrávacími společnostmi jako Supraphon nebo Panton, ale i Polydorem nebo Universal music. Zkrátka jeho fotografie sloužily hlavně pro PR umělců. Mladý svět měl několik reportáží, které souvisely s populární hudbou, jako Zlatý slavík, Houpačka, tak Otto Dlabola publikoval i v Mladém světě. Vydal řadu knih, které souvisely s hudbou. Jmenujme alespoň Čechy hudební v roce 2009. V roce 2014 vystavoval své fotografie v Poděbradech.

Fafek Emil (1922-97) – Vyučil se retušérem v tiskárně Neubert a synové, to však neznamenalo, že v té době již nefotografoval. U Neubertů se seznámil nejen s tiskařskými technikami, ale i s prací laboranta. Byl nadšeným fotoamatérem již od dětství. Svou první fotografii otiskl již v 15 letech. Do tiskárny přicházeli fotografové jako Karel Hájek, Tibor Honty a další. Ve svých 19 fotografoval prezidenta Háchu. Žil na Smíchově a dokumentoval všechno. Nástup Němců, osvobození Prahy v roce 1945, nástup komunistů 1948, rok 1968 i rok 1989, kdy docházelo v republice k zásadním změnám. Nedokumentoval jen to, co se dělo v ulicích Prahy, ale fotografoval úspěšně i sport. Když se po válce dozvěděl, že bude vycházet nový deník pro mladé lidi, začal se o to zajímat. Nevěděl ani, kde bude mít redakci. Když zjistil, že to bude v bývalém Prager Tagblatt, v Panské ulici, troufl si nabídnout jim své služby. V poválečné době bylo těžké koupit filmy a což ještě uplatnit 3–4 fotografie týdně, aby se uživil. Místo v Mladé frontě mu nabídl Emil Pardubský. V té době byl o něj velký zájem, chtěli ho u Neubertů, ale i v Právu lidu. Vybral si Mladou frontu. Stal se fotoreportérem na 40 let. Jeho archiv obsahuje více než 200 000 černobílých i barevných negativů. Pracoval v Panské

ulici, ve stejné budově, kde byl Mladý svět. Uplatnil tam celou řadu svých fotografií nejen v časopise, ale i v nakladatelství na různé obálky knih. Když Emil Fafek obdržel v roce1964 cenu World Press Photo v kategorii sport za fotografii Schroifova specialita, slavil Mladý svět s ním.

Publikace: Mistrovství světa v hokeji, 1946; Květy modré planety 1987, a monografická kniha 40 let fotoreportérem Mladé fronty, 1985.

Hněvkovský Přemysl (1941) – je lékař. Fotografuje od raného mládí. Nezačínal hned kinofilmovým fotoaparátem, nejdříve formátem 4,5 × 6, a pak měl Baby Box. Následovaly fotoaparáty oblíbené u fotoreportérů od firmy Leitz, a u nich zůstal dodnes. V Mladém světě publikoval nejdříve na fotostranách ve 12/63, z prostředí lovu, později fotostrana mladých lidí z ulic Prahy. Ale své fotografie uplatňoval v Literárních novinách, Melodii, zvládl zakázky pro Divadlo Semafor i fotografie pro Českou televizi. Jeho větší celek přichází až v roce 1968, kdy fotografuje studentské stávky. Studentské bouře kulminují smrtí a pohřbem Jana Palacha. Tyto fotografie publikuje v Mladém světě. Hněvkovský jako fotograf zachytil ve svých pracích určitý segment mládeže, a to byli studenti. Toto téma neopustil ani po dalších dvaceti letech, v roce 1989, kdy zachytil studentské stávky sametové revoluce. Publikace: Okupační stávky 68/89 vydal jako doprovodnou publikaci k výstavě na Karlově univerzitě ve výstavní síni Karolinum v roce 2009.

Chochola Václav (1923-2005) – Chochola se za války vyučil v ateliéru Otto Urban v Praze. Publikovat začal již poměrně mladém věku. Jeho fotografie navázaly na projevy fotografií ve třicátých letech, a i když fotografoval osobnosti kulturního života, jeho portréty měly určitý projev fotožurnalismu. Jeho dílo neobsahuje fotografie sociálního charakteru, i když zpracovával periferii Prahy, zvláště městské čtvrti Libeň, kde měl ateliér. Přátelil se s fotografy Zdeňkem Tmejem a Karlem Ludwigem. Tato trojice patřila mezi Pražskou bohému, o níž Věra Chytilová natočila televizní film. Pohyboval se v různých uměleckých prostředích a zachytil nejen řadu portrétů, ale i prostředí určité doby. Zachytil první projekt Pražského jara v roce 1946. Fotografoval na vernisážích, v uměleckých publikacích, článcích doprovázejících jeho fotografie tak, abychom si mohli představit tvůrčí osobnosti v jejich době. Když zde zmiňujeme Chocholovu vášeň fotografovat v uměleckém prostředí, musíme upozornit, že i v zahraničí bylo jeho přání fotografovat tvůrčí prostředí umělců. Díky němu známe ateliér Salvatora Dalího, Maxe Ernsta i fotografa Brassaie. V Mladém světě publikoval na titulních stranách časopisu třeba Josefa Sudka, Františka Tichého, Bohumila Hrabala, ale i reportáž z cesty po Vietnamu, kam odjel se Svazem výtvarných umělců na tříměsíční studijní pobyt. Publikace: Monografie Václava Chocholy v nakladatelství Torst, 2005

Janovský Alexander (1945) – působil jako fotoreportér v Československém rozhlase 1966–77. Poté působil jako fotograf na volné noze. V 70. a 80. letech 20. stol. pracoval na fotografických výtvarných cyklech.

Jodas Miroslav (1932-2013) – byl vyučeným zlatníkem a v této profesi pracoval celý život. Po seznámení s Liborem Fárou a Jiřím Jeníčkem začal uplatňovat

své fotografie v tisku. Od začátku 60. let fotografoval pro časopis Divadlo, Mladý svět, spolupracoval na tvorbě ilustrací nebo titulních stranách knih. Zabýval se většinou portrétováním umělců, především z oblasti jazzu, a zajímal se o realizaci reportážních cyklů.

Karásek Oldřich (1939-2006) – pracoval v podniku Výstavnictví jako fotograf, ale osamostatnil se a snažil se uplatnit v samostatné tvorbě. V Mladém světě se jeho fotografie začaly objevovat s tématy z Británie, svatba Paula McCartneyho nebo fotografie s Beatles. Těmi Mladý svět ilustroval hudební stránky nebo témata jako Beatlemanie. Dokázal se dostat do domu Jacqueline Kennedyové, při zmizení jejích šperků. Zachycoval řadu zahraničních osobností v choulostivých situacích a mnohdy se dostával i do různých sporů s osobnostmi. Byl označován za prvního českého paparazziho. V roce 1968 začal pracovat pro italskou agenturu Vita Press. Při vnitropolitických reportážích hledal jen taková všeobecná témata jako Letní dny na Živohošti 33/62. Už po roce 1968 začal více cestovat do Afriky a po roce 1989 se zaměřoval na změny v přírodě. Zemřel při autohavárii v Ugandě v roce 2006. Publikace: Praha v proměnách světla, 1984;

Klaučo-Štepita Matěj (1939) – vystudoval lékařskou fakultu v Praze, stomatologii. Začal fotografovat na studiích a snažil se uplatněním svých fotografií vylepšit svůj studentský rozpočet. Své fotografování soustředil na prostředí, ve kterém žil, na studenty. Zaměřoval se na jejich volný čas, (Studentská svatba, Tanec). Tato témata publikoval na fotostranách Mladého světa. Jeho archiv nelze prozkoumat, emigroval v roce 1968 do Spojených států a o jeho fotografickém vývoji se nepodařilo dohledat více informací.

Koudelka Josef (1938) – začal fotografovat až po ukončení vysokoškolského studia na ČVUT, fakulty leteckých motorů. Na samém začátku, stejně jako ostatní fotografové, fotografoval všechno a snažil se uplatnit své snímky v tisku. Již v roce 1960 se dozvídáme, že v čísle 48/60 ve fotosoutěži vyhrává Josef Koudelka 1. místo a získává fotoaparát Flexaret V. V Mladém světě v 38/62 mu malou fotografii židle otiskl Jiří Černý. V roce 1964 šel s Mirkou Filípkovou na rozhovor k herečce Slávce Budínové. Od roku 1965 začal jako fotograf dokumentovat představení Divadla za branou. Stal se členem SČSVU. Začal jezdit na východní Slovensko. A tady začíná určitý zlom v Koudelkových zájmech fotografovat jednotlivosti. Uchopil velká témata, velké výtvarné celky. Téma nazvané Cikáni, není tématem lidí na okraji společnosti, nebo dokumentem etnické menšiny. Je to příběh lidskosti, kterou prožíváme každý jinak, podle pravidel rodiny, náboženství nebo etnika. Koudelka spolu s grafikem Milanem Kopřivou sestavil maketu knihy, velkého výpravného celku. Část celku vystavil ve foyer Divadla za branou v roce 1967. Zajímavě komponované snímky mohli čtenáři Mladého světa vidět v čísle 13/67. Koudelkův vývoj přerušil vstup vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968. Tuto událost zhodnotil ve špičkové „reportáži“ srpnových událostí 1968, se kterou jsme se u nás seznámili až po roce 1989. Kniha dostala název *Invaze*. Po invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa Koudelka odešel do emi-

grace. V roce 1970 se stal členem významné fotografické agentury Magnum. Až po roce 1989 se můžeme seznámit s jeho životním dílem.

Publikace: Cikáni, Paříž 1975, Chaos, Monografie Thams and Hudson, Londýn; Exily; Návraty; Černý trojúhelník; Invaze; Lime and stone, Koudelka Piedmont, Okupace, Koudelka – velká monografie – Delpire a jeho poslední publikace s názvem Návraty.

Kuščynskyj Taras (1932-83) – byl absolventem ČVUT, fakulty architektury v Praze. Při vstupu do pracovního života ho neuspokojovala práce projektanta, a tak se obrátil k fotografii. Začínal s fotografiemi krajiny, ale pak ho zaujalo téma žena. Spojil obě zkušenosti ve fotografii a fotografoval ženy, akty i portréty v přirozeném světle. Známý je jeho akt ženy v kapradí. Podobný přístup uplatnil při fotografování módy. Byl známým fotografem, ale byl často kritizován, že jeho snímky odrážejí fotografie cizích autorů Sama Haskingse a Davida Hamiltona. Pro Mladý svět fotografoval do módní rubriky.

Luskačová Markéta (1944) – absolvovala v roce 1967 sociologií kultury na Karlově univerzitě. Ve svých fotografických začátcích ji podporovali Pavel Štecha a Josef Koudelka. Luskačová se však dokázala rychle zorientovat a našla si téma religionistiky na Slovensku. Bylo to téma s názvem Poutníci. Projekt byl úspěšný a zařadila jej do své diplomní práce. Současně začala studovat fotografii na FAMU. Po odchodu Josefa Koudelky do emigrace fotografovala v Divadle za branou. Na Slovensko se ještě vracela a její celek z vesnice Šumiac nám zůstal v paměti. V roce 1975 se vdala do Švýcarska a v roce 1977 porodila syna. Nezůstala ve Švýcarsku, odešla do Anglie, kde vytvořila řadu dokumentárních cyklů jako Trhy, Týrané ženy, časosběrný projekt o dětech a další. V Mladém světě spolupracovala s Jitkou Hauptfoglovou v 18/68, Ve jménu Otce, Syna i Ducha svatého a další reportáž pro týdeník My s tématem Poutě. Publikace: Markéta Luskačová, Torst 2001

Misurová-Diasová Hilda (1940) – v roce 1966 absolvovala FAMU na katedře fotografie. V Mladém světě publikovala na fotostranách s tématy dětí, žen a ženských aktů. Publikovala ve Vlastě a také pro Ženu a módu. Věnovala se především ženské tematice, aktu a módní fotografii. Pracovala pro MS, Vlastu a časopis Žena a móda. Vychovávala dvě děti, a tak pro ni bylo velmi obtížné spojit profesi matky a reportérky. V roce nastoupila jako fotografka do podniku Umělecká řemesla, kde dokumentovala různé práce řemeslníků, kteří restaurovali historické předměty. Publikace: své fotografie dětí uplatnila v ilustraci knihy profesora Josefa Švejcara, Péče o dítě.

Parik Jan (1936–?) – po druhé světové válce žil v Československu, studoval na FAMU v Praze. Jeho fotografie doprovázely básně některých významných básníků např. Josefa Kainara, Miroslava Holuba, realizoval výstavy fotografií v Praze, v Brně i Bratislavě. V polovině 60. let opustil Československo, začal žít v tehdejším Západním Berlíně, Mnichově a Hamburku. Spolupracoval s různými časopisy i reklamními agenturami. V 80. letech pracoval v New Yorku, kde se

věnoval technice fotoasambláže. V jeho kariéře byla důležitá Konference o Franzi Kafkovi, která ovlivnila jeho volnou tvorbu. V roce 1980 vystavil tento celek na výstavě Kafka Prague v Tel Avivu. Výstava putovala po celém světě a v roce 1984 byla rozšířená výstava prezentována v Centre Georges Pompidou v Paříži.

Richter Ota (1936) – od roku 1958 byl fotoreportérem týdeníku Svět sovětů a členem fotografické sekce Československého svazu výtvarných umělců. Mimo svou reportážní tvorbu fotograficky zdokumentoval počátky divadel Semafor a Na zábradlí. Redakcí byl mimo jiné vyslán na delší pracovní pobyt do Moskvy. Tato zkušenost ho ale zbavila iluzí o budoucnosti na východní straně železné opony. Roku 1963, ve svých sedmadvaceti letech, opustil kariéru úspěšného fotografa a společně se svou ženou emigroval do Řecka. Z Athén se brzy dostal do New Yorku. Díky inzerátu v New York Times na obsazení tří fotografů v newyorské agentuře The Associated Press a úspěšném absolvování konkurzu, se stal členem největší fotografické agentury na světě. Zde působil v letech 1963–1969. Fotografoval americké prezidenty, politiky i filmové hvězdy. Publikoval v časopisech Life, Quick, Bravo a dalších.

Skála Jaroslav (1926-2010) – od roku 1950 působil v časopise Ruch, který se následně v roce 1953 proměnil ve Stadion. Skála zde působil jako vedoucí fotoreportér až do roku 1988, kdy odešel do důchodu. Ve Stadionu se vedle něj profilovali také další sportovní fotografové jako Antonín Bahenský, Jiří Koliš, Dalibor Richter, Jiří Pekárek. V roce 1970 byl spoluzakladatelem přehlídky 100 nejlepších sportovních fotografií roku.

Soeldner Ivan (1939-70) – absolvoval FAMU, filmovou a televizní vědu. Jeho univerzální schopnosti ho přivedly do studia dokumentárního filmu a později i do Krátkého filmu. Fotografoval a své fotografie doprovázel vlastními texty. V Mladém světě publikoval již v roce 1959, a to v prvním čísle str. 8–9. Zamyslíme-li se, že v roce 1959 mu bylo dvacet let a dokázal novinářsky uchopit téma, a ještě ho doplnit vlastními fotografiemi, očekáváme jeho další kariéru. Vytvářel zajímavé reportáže ze světa filmu, divadla, populární hudby i jazzu. Dokázal si pro reportáž vytvořit podmínky a také svou práci uplatnit. V Mladém světě publikoval i v době, kdy již pracoval na různých krátkých filmech. S jeho prací jsme se setkávali v Květech, časopisu Kino, v Plameni, Film a doba, ale i ve fotografických časopisech jako Československá fotografie nebo Revue fotografie. Ani jeho filmová nebo televizní forma vyjádření nebyla potlačena. Krátké filmy Striptérka 1968, Horečka 1964, Vyvěste fangle 1969, Swing, Swing 1969, Grand supertingltangl 1967 i jeho krátký film Hello Satchmo s kameramanem Janem Špátou.

Jeho fotografie byly přínosem fotožurnalismu. Obsahují trochu více dokumentarismu, než měli Bartůšek, Dias a Hucek, ale jeho zaplnění prostoru i zachycení atmosféry např. v reportáži o Charliem Chaplinovi nebo ve 40/67 Setkání na Lidu s Fellinim, přinášejí pocit intimního sdělení. Zemřel při autonehodě, nebylo mu ještě ani 31 let.

Stach Jiří (1944) – absolvoval střední grafickou školu a po ní nastoupil stu-

dia fotografie na FAMU, která dokončil v roce 1970. Již při studiích začal publikovat na stránkách týdeníku Mladého světa. Pracoval jako filmový fotograf při natáčení dvou Oscarových filmů *Obchod na korze* a *Ostře sledované vlaky*. Pracoval jako fotograf ve svobodném povolání a stejně jako řada jeho vrstevníků se věnoval komerční fotografii. Svou volnou tvorbu zhodnotil v publikaci *Natura Magica*, kde vstupuje do realizované fotografie kresbou.

Sýkorová Daniela (1941) – je fotoreportérka. Od začátku 60. let pracovala v časopise pro ženy Vlasta. V tomto časopise pracovala až do konce své aktivní činnosti. Publikovala v Mladém světě, Květech i v řadě dalších obrazových časopisů. Její fotografie jsou přímé a nearanžované. Jako fotoreportérce se jí dařilo vcítit se do situací, které fotografovala. Její fotografie byly dobře hodnoceny Karlem Dvořákem, Danielou Mrázkovou i Vladimírem Remešem, teoretiky fotografie.

Škácha Oldřich (1941-2014) – stal se fotografem, a tak také k fotografii přistupoval. Fotografoval všechno. V roce 1964 nastoupil jako fotoreportér do časopisu Svět sovětů. Když časopis zanikl, nastoupil obtížnou cestu fotografa ve svobodném povolání. Snažil se uplatnit své fotografie v časopisech Mladý svět, Kino, Květy, Svět v obrazech a nevyhýbal se ani kurátorské práci pro podnik Výstavnictví. Po roce 1989 otevřel „svůj šuplík“ a představil fotografie Václav Havla z doby normalizace. Václava Havla fotografoval dále a my ho známe jako fotografa tohoto prezidenta.

Tereba Stanislav (1938) – letech 1961–1990 byl fotoreportérem a vedoucím fotooddělení deníku Večerní Praha. V roce 1959 se svým „Brankářem v dešti“ získal 1. místo ve vysoce prestižní fotografické soutěži World Press Photo. Již od počátků velmi často fotografoval Karla Gotta. V Mladém světě publikoval převážně v letech 1962, ale i v roce 1968. Publikace: Profotografoval jsem svůj život, 2005.

Do těchto medailonů nejsou zahrnuti autoři, kteří publikovali v týdeníku v omezené míře nebo jen na fotostranách publikovali své fotografie. Jsou to jména jako Ladislav Postupa, Vlastimil Ipser, Evžen Beran, Emil Pardubský, Zdeněk Podlesný, Petr Mareš, Miroslav Peterka, Tibor Borský, Ivan Peleška, Zdeněk Thoma atd. nebo Zdeněk Jermář (emigroval dle ústních informací do Austrálie, nebylo možné dohledat o něm relevantní zprávy). Rovněž nejsou zařazeny medailony fotografů, kteří byli vybráni do Fotografií roku.

3.5 Náklad týdeníku Mladý svět

V 60. letech minulého století byl časopis – týdeník, především obrazový, společensky žádaný. Jednak byl zdrojem informací, a následně se v průběhu svého rozvoje stal sdíleným periodikem, jak tomu bylo i u *Mladého světa*. V případě, že zdroje uvádějí náklad – je vypsán u jednotlivých ročníků níže.

Jedno číslo *Mladého světa* bylo sdíleno např. pracovním kolektivem, napříč třídami, mezi přáteli, v rodině. Počet předplatitelů měl sice potenciál k růstu, ale v tehdejší době bylo velmi nesnadné navyšovat náklad jakéhokoli periodika mimo deníku *Rudé právo*. V socialistickém Československu byl nedostatek papíru, a to i toaletního. Papír byl často získáván vyjednáváním nebo hledáním nestandardních cest. To, že se v roce 1968 podařilo zdvojnásobit rozsah týdeníku *Mladý svět* z 16 na 32 stran, je důkazem jeho oblíbenosti mezi širokou čtenářskou základnou. Zároveň k tomu jistým způsobem napomohlo uvolnění politických poměrů.

Z následující tabulky vyplývá, že v následných letech existence týdeníku (až do prosince 1989) docházelo k postupnému navyšování nákladu, což je odrazem toho, že týdeník určený pro mladé lidi byl oblíbený a byl součástí politické propagandy.

Náklad časopisu Mladý svět 1959-70:

1959	**100 000 / 103 000 / 108 000 ks**
1960	**127 000 ks**
1961	**150 000 ks**
1962	**150 000 ks**
1963	**152 000 ks**
1964	**?**
1965	**201 000 / 207 000 / 217 000 ks**
1966	**?**
1967	**265 000**
1968	**270 000 / 295 000** mimořádná srpnová čísla vyšla v nákladu **30 000 ks**
1969	**?**
1970	**?**

Zdroj: Zprávy o zvýšení nákladu týdeníku Mladý svět;
Národní archiv, fond Ministerstva kultury ČSR, oddělení periodika/Mladý svět.

Ohledně nákladu Mladého světa nejsou zcela přesné informace, ale je nutné vzít v úvahu, že zde vždy panovala snaha o jeho navyšování. V mnoha číslech bylo avizováno, že se šéfredaktor snaží zajistit větší rozsah, zvýšení nákladu. Jak uvádí Stanislav Forst: *Vždy bylo nutné vyjednávat. Někdy vznikaly různé dohody. Nebo se muselo jednat se slovenskými tiskárnami*.

Srovnání nákladu vybraných periodik 1961-73:

	1961	1965	1968	1975	1980	1983
Mladý svět	**142 000**	**200 000**	**270 000**	**430 000**	**435 000**	**470 000**
Květy	**150 000**	**160 000**	**220 000**	**300 000**	**350 000**	**380 000**
Signál	**—**	**45 000**	**—**	**170 000**	**190 000**	**209 000**
Stadion	**105 500**	**135 000**	**155 000**	**162 000**	**162 000**	**164 000**
Svět v obrazech	**70 150**	**81 000**	**115 000**	**70 000**	**125 000**	**140 000**
Vlasta	**440 000**	**600 000**	**640 000**	**740 000**	**805 000**	**820 000**
Svět motorů	**—**	**240 000**	**—**	**320 000**	**365 000**	**365 000**
Mladá fronta	**200 000**	**249 000**	**312 000**	**239 000**	**255 000**	**265 000**
Rudé právo	**854 000**	**—**	**1 020 000**	**—**	**—**	**—**

Legenda: (—): nedohledáno.

3.6 Mladý svět chtěl být vidět

Od samého počátku existence časopisu *Mladý svět* dbala redakce na úzkou komunikaci se čtenáři. Již před vydáním prvního čísla byla vydána 2-3 tzv. nultá čísla, ve kterých byly informace o vznikající tiskovině pro mládež, o jeho obsahu, ukázky rubrik a karikatury. Byl to jedno nebo dvoustránkový leták, který byl vkládán do deníku Mladé fronty s cílem získat předplatitele.

Nakladatelství a vydavatelství Mladá fronta měla přirozeně své obchodní oddělení, které upozorňovalo na to, že na jeho poli vzniká nový časopis, který musí mít své čtenáře. Ti byli nesmírně důležití a bylo nezbytné si získat jejich přízeň. Pro tištěný časopis je základem co největší zájem a poptávka čtenářů. Časopis vznikal v době, kdy byl velký nedostatek papíru. Náklad byl stanoven na 130 000 výtisků. A tak redakce i vydavatel hledali cesty, jak získat zájem odběratelů. Redakce hledala možnosti, jak se čtenářům přiblížit. V prvé řadě se redaktoři snažili uplatnit různá upozornění v časopise a vyzývali čtenáře ke korespondenci, která by vyjadřovala přání, co by chtěli v časopise mít. Od začátku existence byly organizovány besedy redaktorů se čtenáři. Samozřejmě, že v redakci byl jasný koncept, co má v časopise být, ale bylo třeba ovlivnit zájem čtenáře. A ten bylo možné získat jen komunikací s ním.

Od prvních čísel časopisu byly organizovány besedy redaktorů se čtenáři. Redaktoři vyjížděli do mládežnických klubů, knihoven, účastnili se i společenských akcí a mnohdy tam časopis i distribuovali. Na besedách byl časopis prezentován a byl tam i dostatečný prostor pro diskuse o tématech a práci redakce. Mnohdy o akcích vznikaly reportáže do časopisu. V zásadě bylo hlavním úkolem sledovat to, o co mají mladí lidé zájem, o různých trendech mezi mládeží, jako např. stavby mládeže, trampské hnutí, mládežnické kluby, citová vzplanutí, problémy s bydlením, jak vyjít se mzdou, jak se oblékat, jaké jsou trendy v hudbě, společenské události aj. Redaktoři měli rychlou zpětnou vazbu na svou práci a zároveň čtenáři viděli zájem redakce o jejich zájmy. Velkou předností šéfredaktorů také bylo to, že přijímali nápady redaktorů a napomáhali jejich realizaci.

Pro pracovníky redakce byla ale organizace a dojíždění na besedy náročné, a tak posunuli těžiště komunikace se čtenáři více do časopisu, kde stále zveřejňovali ankety. Ty se staly nejlepším komunikačním prostředkem po celou sledovanou dobu.

Byla to jedna z nejúčinnějších aktivit, které vycházely v časopise a vyvolávaly velkou odezvu od čtenářů. Byly to ankety s rozmanitými tématy např. „Ejhle, trpaslík“, „Pomozte nám udělat lepší Mladý svět“, nebo „Za nejkrásnější Mladý svět“, „Zlatý slavík“, „Dívka roku“, „Mohla bys vypadat líp“ („ZBK“, jak ji nazývali v redakci a znamenala „Z buchty kost“).

Zlatý slavík

Nejznámější z anket byla „Anketa Zlatý slavík“ o nejlepšího zpěváka, zpěvačku, nejlepší písničku. Od roku 1962 do roku 1991 se soutěž každoročně opakovala. Anketa byla obnovena jako „Český slavík“ od roku 1996. Prvním vítězem ankety byl Waldemar Matuška v roce 1962. Do roku 1964 byla jen jedna sloučená kategorie zpěváků a zpěvaček. Není bez zajímavosti, že například v roce 1970 vyhrála Marta Kubišová, ale tento výsledek nesměl být publikován, protože Kubišová byla se svou písní *Modlitba pro Martu* spojována s událostmi v roce 1968 a její vystupování mělo i politický podtext odporu proti vstupu vojsk Varšavské smlouvy. Od roku 1964 (mimo roku 1967), byl zpěvákem roku pravidelně vyhlašován Karel Gott.

Tato anketa byla odrazem své doby, kdy se hudba stávala pro mládež více důležitá, a to na celém světě. Jiří Černý, v počátcích 60. let kulturní a sportovní redaktor *Mladého světa*, se velmi zasadil o popularizaci a vzdělávání v oblasti nejen populární hudby.

Hledáme dívku roku – Miss

První volba československé královny krásy byla v časopise uváděna pod názvem „Hledáme ideální dívku“, a to v roce 1966. Anketa byla realizována ve spolupráci s Ústředním výborem Československého svazu mládeže a Parku kultury a oddechu Julia Fučíka. V této soutěži se představily dívky ve věku 18 až 26 let, u kterých byla hodnocena tělesná krása, ale dívky podstupovaly také testy všeobecných znalostí. *Mladý svět* tuto soutěž propagoval a komentoval. Spolupořadateli (sponzory v soudobém slovníku) byly Československé aerolinie, Československá televize, Filmové studio Barrandov, nakladatelství Mladá fronta, časopisy *Smena*, *Vlasta*, Ústav bytové a oděvní kultury. Tito partneři podporovali anketu reklamou, zajišťovali následnou dopravu vítězek, oblečení, poradenství stylingu i propagaci souvisejících akcí.

Do prvního ročníku se přihlásilo téměř tisíc dívek a do finále jich postoupilo jedenáct. Ty měly jako první úkol aranžovat připravené květiny ve stylu japonské ikebany. Další úkol byl volitelný. Jako třetí bylo hodnocení fyzických proporcí a celkového vzhledu. Vítězkou byla kráska Dagmar Silvínová z Prahy. Tato dívka byla označována v následných letech jako první „d66“, vítězka v následujícím roce jako „d67“. Hodnotila je komise lékařek. Vítězka měla vycestovat na světovou soutěž „Miss Universe“, Silvínové však byla účast znemožněna.

Již druhý ročník prokázal, že je vždy kladen spíše důraz na soulad zevnějšku a inteligence. Vítězkou dívky 67 byla Alžběta Štrkulová. Ta již vycestovala do Londýna na soutěž „Miss World“, kde obsadila 6. místo.

Volba královny krásy byla pro čtenáře i čtenářky velmi atraktivní. V roce 1969 byl mimořádně vyhlášen i „Mistr Československa“. Poslední celostátní volba Miss se uskutečnila v roce 1970 a tradice byla navázána až v roce 1989.

V Mladém světě vycházely drobné přílohy jako např. Malé dějiny fotografie (viz samostatná kapitola), Encyklopedie jazzu (Lubomír Dorůžka) nebo Dějiny moderního umění. Tyto součásti Mladého světa si čtenáři mohli vystřihnout a z výstřižků vytvořit drobnou publikaci s informacemi, které nebylo možné získat jinak.

Ve spolupráci se svým vydavatelem Mladou frontou vycházely různé tiskoviny či pohlednice. O některých je zmínka v kapitole Aktuality.

Redakce se spojovala i s jinými podniky jako Supraphon (viz anketa Houpačka), Československý rozhlas, knihovny aj. Hudba v šedesátých letech, stejně jako v jedenadvacátém století, je, byla a zůstane součástí života mladých lidí. Redaktoři se rozhodli vždy nalézat nové rubriky a oslovovali postupně celou škálu příznivců hudby. V Mladém světě bylo možné nalézt v reportážích zprávy z klasických koncertů, z jazzových festivalů v Lucerně, ale i v rubrice Táborový oheň (prvních číslech časopisu byl vždy součástí sloupek, kde byly otiskovány texty a notové zápisy vybraných oblíbených písniček). Čtenáři používali otištěné texty a notové zápisy pro tvorbu svých zpěvníčků. Ve spolupráci se společností Supraphon vycházela dvojalba pod názvem Diskotéka Mladého světa (Zrcadlení, Breviář lásky apod.) novinky big beatu, novoročenky, pohlednice, i zpěvníčky s Trampskými písněmi. Mladý svět byl současným jazykem mediální partner. V roce 1964 vznikla edice pěti malých desek bigbít Mladého světa.

Chodec Juraj Puci byl v podstatě chodící reklamou na Mladý svět. Putoval po republice s nápisem „Chodím za Mladý svět“. V období Pražského jara se proslavil spoluprací s týdeníkem Mladý svět. Po většinu roku 1968 chodil v rámci projektu „Šlapu 10 000 km pro Mladý svět“. Tento chodec svým putováním podpořil značku časopisu. Ten zase informoval čtenáře, kudy se tento chodec pohybuje po Československu.

Na konci 60. let se stali součástí redakce koně. Prvními pronajatými koni byla Liběna, další Lověna a nejslavnější byla Cenzura. Každou neděli v době vysílání přenosů Československé televize dostihových závodů běželi koně na televizní obrazovce se značkou Mladý svět.

Časopis zajímavým způsobem přibližoval některé subkultury, např tramping, což byl společenský fenomén, který je typický pro průmyslové a městské aglomerace. Nemá návaznost na skauting, je spíše fenoménem trendu českého trampa, takového českého kovboje. Zakládání trampských osad jistě ovlivnilo hudební dění – česká trampská píseň navazovala na prvorepublikové trampské písně a na žánr folk and country a western music, doplněné o moderní trampskou píseň. Nejčastěji popisoval trampskou píseň redaktor Jan Dobiáš. Pro tramping byl důležitý rok 1964, kdy právě v měsíci březnu byl v Československu zavedený organizovaný autostop a v týdeníku Mladý svět poprvé zahořel táborový oheň. Vznikla rubrika Táborový oheň, která měla patřit trampům a jejich kytaře. Ke zrodu této rubriky došlo v jedenáctém čísle MS v roce 1964. Zavedení takovéto rubriky vzbudilo u čtenářů Mladého světa poměrně velký ohlas a rychlou reakci.

Do redakce začalo chodit daleko více dopisů. Je jasné, že se trochu přidávalo i tzv. svazáckého táborničení. Miroslav Hucek v rozhovoru zavzpomínal: „Když tak o trampingu přemýšlím, tak za jistou shovívavou přízní k trampingu byl pravděpodobně i konkurenční záměr. V časopisu Obrana lidu totiž existovala obdobná rubrika Z údolí a osad. Ale dneska, kdo ví, jak to bylo."

V jednom z dopisů čtenář zmiňuje: „Trampové představují extrém spartánské sebevýchovy i v nejskromnějších přírodních podmínkách." Je paradoxní, že při publikaci prvního Táborového ohně byla připojena i litera zákona, která informuje o pravidlech pro pořádání potlachu. Zjednodušeně řečeno, bylo to doporučení, že je nutné nahlásit potlach a počkat, co z toho bude.

Může se zdát, že tramping byl především součástí života mladých lidí jako tzv. romantika koření života. Mladí lidé se sjížděli na víkendy do lesů, luhů a hájů a večer vysedávali s kytarou u táborových ohňů. Mladý svět přinesl i reportáž, kde byl kladen důraz na fotografickou stránku věci o skutečném trampingu.

Časopis sám inicioval či částečně i organizoval velkou řadu akcí, které byly zaměřeny především na mladé lidi. Sportovní akce, např. soutěž ženské kopané nazvaná O srdce Mladého světa. Ženská kopaná se v Čechách objevila na konci 20. let 20. století. Organizovaný ženský fotbal začal v roce 1966 na pražské Slávii. V tomtéž roce týdeník Mladý svět vypsal 1. turnaj ženského fotbalu (zúčastnilo se 32 družstev), v následném roce již 46 družstev a v roce 1969 dokonce 64 družstev. Redaktoři se účastnili klání a dokumentovali ho na stránkách týdeníku, a to jak textem, tak obrazem.

K prezentaci přirozeně patřila i každoroční přání tzv. PF. Ta byla velmi oblíbená. Mladý svět vydával pro své předplatitele pohlednice, drobné tiskoviny. Podíleli se i na charitativní akci při povodni na Žitném ostrově s názvem Milionová bankovka, se kterou vybrali od čtenářů milion korun. Jména přispěvatelů byla zveřejňovaná v časopise a vybrané peníze byly předány potřebným prostřednictvím Místních národních výborů.

V MS existovaly reportáže, které bychom mohli ze současného pohledu na časopisy označit jako lifestylové, takové, které vytvářely povědomí o tehdejších dobových celebritách, například krasobruslař bruslařské dvojice sourozenců Romanových. Někteří čtenáři například tento proces odsuzovali ukazováním na nevhodnost budování různých útočníků v průběhu šedesátých let se snižoval rozsah ideologicky motivovaných článků a příspěvků.

Vytvoření opravdu funkční značky MS stálo za to, neboť ještě dnes skoro šedesát let po vzniku časopisu není Mladý svět zapomenut.

3.7 Anketní šetření

Jak je již z předchozího textu patrné, obsah MS velmi často vznikal na základě kontaktu se čtenáři (např. podněty na besedách, dopisy) nebo také z anket, na které čtenáři odpovídali.

Podařilo se získat materiál nazvaný Rozbor výsledků novinové ankety MS. V tomto materiálu bylo vyhodnoceno anketní šetření, které bylo uskutečněno v prosinci 1968 oddělením pro vývoj a výzkum a redakcí MS. Náplní bylo získat reakce čtenářů na obsah, strukturu MS a hodnocení. Toto šetření bylo nazváno operativním. Mělo sloužit jako orientační či pomocný, argumentační materiál pro obchodní oddělení nakladatelství Mladá fronta. Na jeho základě měla vzniknout opatření, vedoucí k větší spokojenosti čtenářů. Je nutné zdůraznit, že nebyl osloven reprezentativní vzorek odpovídajících. Jednalo se spíše o aktivní lidi, kteří měli těsnější vztah k MS. Výsledky jsou tedy kladnějšího charakteru.

Je uvedeno, že výsledky ankety byly v rámci možností porovnány s obdobným dotazníkem z let 1965 a 1967, zpracovány byly strojně výpočetní stanicí. Nedostatkem však je, že v předchozích dotaznících nebyly porovnatelné všechny otázky.

Ohledně složení zkoumaného vzorku je uvedeno: „Z celkového počtu 50 000 rozeslaných dotazníků se vrátilo 2863 vyplněných… bylo zpracováno 1500… Předpokládáme-li, že všechna vydaná čísla MS byla přečtena, tj. že počet čtenářů je přibližně stejný jako počet výtisků." Je tedy zřejmé, že jedno číslo čte více čtenářů.

„Často jsme si Mladák půjčovali jeden v celé třídě, když už ho někdo měl, tak jsme četli i společně, přes rameno, půjčovali jsme si ho. Někdy to byla i nedílná součást směnného obchodu." [124)]

Následné tabulky byly zpracovány na základě historického dokumentu.

	1965 %	1965 %	1967 %	1968 %
muži	40, 1	36, 14	35, 5	42, 5
ženy	59, 36	63, 86	64, 5	56, 2
neuvedeno		0, 1		1, 4
	novinářská anketa	verifikační anketa		

Ohledně struktury čtenářů – 42,5 % byly ženy (oproti dotazníku z roku 1965, kdy odpovídalo 59,35 %). Byl předpoklad, že ve skutečnosti je však vyšší procento žen – čtenářek. To potvrdil i průzkum, realizovaný jinou technikou než novinové ankety, a to řízeným dotazníkem, použitým u statistiky správně vybraného vzorku nebo verifikační metodou. Všemi způsoby získané informace však uvádějí v textu, že z celkového počtu 1500 dotazníků byly respondenty: 56,2 % ženy a 42,5 % muži, 1, 4 % neuvedeno.

[124] Rozhovor Škába Václav, Praha, 11. 10. 201.

Tabulky je nutno doplnit o informaci, že v roce 1965 jsou dva výsledky – první sloupec ukazuje strukturu respondentů novinářské ankety, druhý údaj ukazuje strukturu respondentů verifikační ankety, v roce 1967 podklady vznikly na základě řízeného dotazníku a statisticky správně vybraného vzorku, v roce 1968 se jednalo o novinovou anketu.

Je zřejmé, že časopis nejvíce naplňuje očekávání čtenářské obce ve věku 15–25 let, v celku jsou tito čtenáři ve všech letech ve více než 60 % odpovídajících. Tedy v souladu s cílením na tuto věkovou skupinu.

Věkové složení respondentů ankety:

Věková kategorie	1965	1965	1968
	novinová anketa	verifikační	novinová anketa
do 15 let	4, 8 %	3, 4 %	5, 3 %
15-18 let	31,7 %	21,1 %	26, 1 %
19-21 let	26, 4%	22, 2 %	19, 1%
22-25 let	17,3 %	15,9 %	17, 5%
26-30 let	9,7 %	12,7 %	11, 7 %
31-35 let	4,5 %	6,1 %	5, 2%
nad 35 let	5,3 %	18,6 %	11 %

Struktura vzdělání respondentů ve srovnání je překvapivé zjištění, že klesl počet čtenářů se základním vzděláním a narostl počet středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných.

Struktura vzdělání respondentů ankety:

typ vzdělání	1965	1968
základní	42, 8 %	10, 9%
nižší odborné	16, 3%	22,6 %
středoškolské	33,6 %	51, 4 %
vysokoškolské	7, 3 %	14, 3 %
neuvedeno	0	0
celkem	100 %	100 %

Podle sociálního postavení byla většina zaměstnaná – více než 62,7 % a následovala skupina studujících.

Sociální postavení respondentů ankety:

sodiální postavení v roce 1968	počet	%
studující	519	34, 6
zaměstnán	941	62, 7
Jinak naoř. v domácnosti, důchodce atd.	37	2, 5
neuvedeno	3	0, 2
celkem	1500	100

Ohledně organizovanosti čtenářů se jeví, že téměř 50 % nebylo organizovaných a jen desetina byla členy KSČ. Tedy čtenáři nebyli politicky vyhranění či organizovaní. Toto složení se odrazilo i v jednom z dotazů: „Co v Mladém světě postrádáte?“ Podle jejich názoru měl MS přinášet více informací o mládežnických organizacích.

Organizovanost respondentů ankety:

organizovanost v roce 1968	počet	%
není	720	48
člen KSČ	175	11,7
v jiné polit. straně	22	1, 5
v některé nevládní organizaci	447	29, 8
jinde	136	9,1
celkem	1 500	100

Podle teritoriálního rozložení většina čtenářů žila v Praze, Brně a Bratislavě. Bohužel o srovnání let 1965 a 1968 nelze vyjádřit v jedné tabulce kvůli skutečnosti, že byly uvedeny jiné kategorie. Lze však usoudit, že většina čtenářů byla z měst, a to v obou srovnávaných obdobích 1965 a 1968. Jistě také není bez zajímavosti, že došly i dotazníky, které potvrdily, že MS je čten i v zahraničí /odpovědi byly např. z Německa, USA, Kanady, Egypta, Alžíru. Také se může jednat o skutečnost, že MS nebyl dostupný v menších koglomeracích – tedy na vesnicích apod.

místo pobytu čtenářů v r. 1968	počet	%
Praha, Brno, Bratislava	454	30,3
jiné krajské městi	113	7, 5
ostatní města	686	45, 7
vesnice	234	15, 6
zahraničí	13	0, 9

místo pobytu 1965	%
velkoměsto	40, 33
město	39, 18
vesnice	18, 96
samota	1, 43

Ohledně získávání jednotlivých čísel MS jistě není překvapivé zjištění, že nejméně problémů měli předplatitelé. Odpověď získání koupí v prodejně, kde je má zajištěny, se jednalo – dle informací pamětníků – o dohodu s trafikanty, kteří MS tzv. schovávali pro své pravidelné čtenáře. V hodnocení potíží se získáváním MS v roce 1968 je nutno neopomenout fakt, že odpovídali převážně čtenáři, kteří měli MS předplacený.

	1965	1965	1967	1968
	novinářská anketa	verifikační metoda	dotazníky	novinářská anketa
předplácí	54, 97%	38, 82 %	27, 8 %	43, 6 %
kupuje v prodejně, kde je má zajištěny	38, 64%	52, 77 %	32, 6 %	36, 9 %
kupuje různě	-	-	35,7 %	17, 3%
jinak	3, 76 %	1, 97 %	3, 7 %	2, 8 %

1968	počet	%
ano	340	22, 7
ne	948	63, 2
nikdy neměl	212	14, 2

V hodnocení bylo navrženo, aby na základě zjištěných informací byl navýšen náklad o 50–70 000. Je zajímavé, že respondenti z r. 1968 si zakládali, a to ve více než 53,3 %, všechna čísla, některá čísla si zakládali v 33,3 %.

V rámci archivace čísel MS si všech deset ročníků archivovalo 56 %, tedy od prvního ročníku, následně od ročníků 1960–3 se jednalo o maximálně dvě desítky čtenářů ročně, v letech 1964 již 74 resp a 1965–78 resp., v roce 1966 – 165 resp., 1967–1966 a v roce 1968 – 199 / je přirozeně nutné zohlednit vývoj politické situace. MS nabízel ke svázání ročníku vždy desky – z celkového počtu respondentů v roce 1968 xxx o zakoupení 32,38 %.

Další součástí výzkumu byl subjektivní pohled respondentů na změnu rozsahu časopisu z 16 na 32 stran. Většina respondentů tuto změnu uvítala – celých 82,6 %, lhostejné stanovisko vyslovilo 13,1 % a odmítavý postoj mělo k tomuto pouze 4,3 %. V dotazníku bylo použito polootevřené otázky, tedy byla možnost vyjádření důvodu reakce, a to jak negativní, tak pozitivní. Celkově odpovědělo rozšířenou formou ve smyslu „vyhovuje rozšířený rozsah“ 461 odpovědí, negativně pouze 55. Ohledně většího rozsahu informací pozitivně ohodnotilo 304 a ke zhoršení informací se vyjádřilo 24. Pozitivní hodnocení byla: zlepšení kvality časopisu, pestřejší rozsah /259 resp./, dobrý časopis, oblíbil/a jsem si ho /100 resp./ ostatní body byly v jednotkovém počtu vyjádření / mám déle co číst; časopis má více fotografií; není to na úkor kvality, MS si zachovává svou osobitou tvář; dřívější rozsah byl nedostatečný; obsahuje více politických aktualit; přiblížil se svou úrovní zahraničním časopisům; lepší grafická úprava apod. U negativního

hodnocení se objevily důvody: vyšší cena časopisu / 13 resp./; nestačím jej přečíst /10 resp./.

Jaká byla preference článků – tedy obsahu? Téměř polovina 46,7 % nemohla jednoznačně vyjádřit, které rubrice dávají přednost, 34,9 % preferovalo krátké informativní články, preferenci delším článkům vyjádřilo 9,7 %, zbytek se nevyjádřil.

Toto hodnocení jasně odráží zájem čtenářů o vtipy, informace ze světa, které nebyly vždy jen vážné / tržiště senzací obvykle přinášelo spíše zajímavosti / názory spolučtenářů či spoluobčanů.

Jaký byl zájem čtenářů o doprovodné akce MS.

U této otázky byly rozděleny odpovědi dle pohlaví / muži–ženy/

Vybrány byly akce Zlatý slavík, Houpačka/ hodnocení hudební scény/ Dívčí fotbal, Miss ČSSR, Mohla bys vypadat líp.

Podle tohoto průzkumu byly nejoblíbenější akcí MS Zlatý slavík, následuje Miss ČSSR, Houpačka, Mohla bys vypadat líp a nejméně se zajímali čtenáři o Dívčí fotbal. U prvních tří jmenovaných je větší zájem žen / rozdíl je vždy kolem 10 %, a to jak u Zlatého slavíka, celkově 80,1 %, tak Miss ČSSR tj. 70 % respondentů, poměrně logicky největší rozdíl zájmu mezi muži a ženami je u akce Mohla bys vypadat líp /ZBK/, a to o téměř 62 %. Přesto je zajímavé, že o tuto akci cílenou především na čtenářky, se zajímá 22,3 %.

Zájem o monotematické brožurky Aktuality MS – uvedeno v kapitole Doprovodné tiskoviny. Většina respondentů odpověděla, že je jim lhostejné, vychází-li tato brožura /celkem 74,3 %/ a část respondentů uvedla, že ani o existenci neví. Jako závěr je tedy zřejmé, že se musí věnovat větší pozornost propagaci těchto zvláštních tisků.

Na otázku „Jaký je Váš koníček?“ byla v nejvyšším počtu uváděna na prvním místě hudba, celkem 405 respondentů /především pop-music 68/, následovala literatura a četba 250 respondentů a významné místo patří sběratelství nejrůznějšího druhu – 199 respondentů, nejčastěji bylo uvedeno sběratelství fotografií herců a zpěváků – 49.

K obsáhlejšímu rozsahu se pozitivně vyjádřilo 1447 respondentů, negativně pouze 53 respondentů.

Součástí byly i návrhy na nová témata, která však ve většině případů byla již alespoň jedenkrát v MS do roku 1968 zpracována, např. Bydlení mladých, 50. léta v ČSSR, mezinárodní vztahy apod.

Není bez zajímavosti, že se vyjadřovali respondenti k oblíbenosti autorů časopisu – toto je příloha 5. Mezi nejoblíbenějšími autory byli: Kriseová 187 hlasů, Křesťan 184, Jiránek 49, Filípková 36, Hauptvogelová 25, Dobiáš 23, Liďák 20, Adler 19. Oblíbený fotograf: Hucek 355 hlasů, Nebor 36, Zajíc 25, Soeldner 5.

Vyjádření ohledně toho, co čtenáři postrádají na stránkách MS, se jednalo o nejrůznorodější odpovědi – 96× četba na pokračování novely, povídky, dobrodružné seriály, detektivky; 69× více článků o hudbě; 65× knižní recenze, informa-

ce o nových knihách; 55× zprávy o našich a zahraničních zpěvácích pop-music; celkem asi 68 odpovědí.

O čem celkově toto anketní šetření vypovídá. Především je důležitě vyhodnocení výsledků meziročně. Mezi zkoumanými lety narostl počet čtenářů mužů, a to o 2 %. Ze zkoumaného vzorku byla cílovou skupinou do 15 let přibližně 5%. Nejvíce byla zastoupena věková kategorie 15–21 let. Následně došlo k navýšení procent středoškolsky vzdělaných (18 %) a o téměř polovinu původního vzorku vysokoškolsky vzdělaných (celkem 7 % v roce 1968). Tento nárůst lze přičítat předpokladu, že na tuto skupinu čtenářů měla vliv politická situace a zaujetí pro zpracování jak textovou, tak obrazovou formou; přechod ze středoškolského studia za zkoumané tři roky na vysokoškolské. Snížilo se procento čtenářů s pouhým základním vzděláním. V roce 1968 bylo více než 62 % čtenářů zaměstnaných, studujících 34 %. Také jistě není bez zajímavosti, že ze zkoumaného vzorku čtenářů v roce 1968 bylo více než 48 % bez organizovanosti v KSČ. Ohledně místa pobytu byly roky srovnatelné – téměř 40 % respondentů bylo z Prahy a Brna, Bratislavy a krajských měst. Tato skutečnost odpovídala i možnosti zakoupení Mladého světa. Právě možnost získání týdeníku ovlivnila odpovědi. Z velké části se jednalo o předplatitele (1965 – 45 %, 1967 – 27,8 %, 1968 – 43,6). Archivaci ročníků realizovalo v roce 1968 – 53 %. I to je prvek, který svědčí o oblíbenosti periodika.

Ohledně oblíbenosti jednotlivých rubrik. Nebylo překvapením, že čtenáři nejvyššími známkami hodnotili vtipy na poslední straně. Toto svědčí o zpracování politické karikatury na nejvyšší úrovni právě v tak živé a dramatické době. Tradiční byl zájem o rubriky „tržiště senzací“ a rubriky Ze světa. Originální reportáže a články z ČSSR – tedy plně redakční materiály – byly hodnoceny průměrnou známkou 1,6.

Zlatý slavík 1968	muži počet	muži %	ženy počet	ženy %	celkem počet	celkem %
velmi zajímá, sleduje pozorně	467	73, 3	719	85, 4	1 199	79, 9
sleduje občas	139	21, 8	103	11, 9	242	16, 2
nezajímá	24	3, 8	5	0, 6	29	1, 9
neuvedeno	7	1, 1	18	2, 1	30	2
celkem	637	100	842	100	1 500	100

Houpačka 1968	muži počet	muži %	ženy počet	ženy %	celkem počet	celkem %
velmi zajímá, sleduje pozorně	342	53, 7	542	64, 4	894	59, 6
sleduje občas	233	36, 6	257	30, 5	492	32, 8
nezajímá	53	8, 3	29	3, 4	86	5, 7
neuvedeno	7	1, 4	14	1, 7	28	1, 9
celkem	637	100	842	100	1 500	100

K samostatným aktivitám Mladého světa, které neměly vlastně srovnání, byla v roce 1968 nejvíce sledována anketa Zlatý slavík (79,9 %); Miss ČSSR (70 %); Houpačka (59,6 %); a Mohla bys vypadat líp (57,7 %).

Ohledně oblíbenosti autorů jistě hodnocení souviselo s četností a zpracovanou tematikou. Není tedy překvapením, že právě reportérka Eda Kriseová se téměř dělila o nejvyšší příčku s Rudolfem Křesťanem. Je však překvapivý velký odstup mezi fotografy – Miroslavem Huckem (355 hlasů) a Leošem Neborem (36 hlasů). Je však jisté, že čtenářská anketa má jistou vypovídající hodnotu, a to jak v současnosti, tak jistě byla dobrým vodítkem ohledně cílové skupiny čtenářů týdeníku Mladý svět.

3.8 Co bylo po roce 1970

Redakce i sám časopis *Mladý svět* se musely nezbytně proměnit po roce 1970. V celé společnosti probíhala tzv. normalizace a nevyhnula se ani médiím. Slova jako „odejití“ či „vyhazov“ byla ve všech médiích frekventovaná. Přirozeně právě v sedmdesátých letech musela redakci *MS*, stejně jako v Československém rozhlase nebo Československé televizi, opustit řada redaktorů a redaktorek. Mnoho redaktorů bylo „odejito“, jiní emigrovali. Ne všem se však podařilo v zahraničí prosadit. Někteří zůstali a snažili se dělat svou práci v rámci daných možností nejlépe, jak to podle jejich úsudku šlo.

Kombinace autocenzury a obav, kam až bylo možné jít na „hranu“ s oficiální politikou a jejími projevy, přinášela jisté obtíže. *Mladý svět* měl dle některých redaktorů štěstí v neštěstí, že jej nová šéfredaktorka Olga Čermáková považovala trochu za své dítě a snažila se pro něj prosadit ty nejlepší podmínky.

Podle tvrzení mnoha redaktorů to byla šéfredaktorka, která, ačkoli setrvala v čele týdeníku necelých dvacet let, byla nejprve nesmírně zapálenou svazačkou, která v poválečném období „vyrostla“ na stavbách mládeže, a následně se z ní stala hluboce přesvědčená komunistka, naprosto věřící v neomylnost strany. Využívala svých osobních kontaktů a vazeb ve prospěch týdeníku. Její manžel Zdeněk Čermák postupoval v pracovní hierarchii rychle. Nejprve jako předseda stranické organizace v Praze 2, pomáhal své ženě pročítat redakční příspěvky, a pak zaštiťovat její rozhodnutí jako předseda FÚTI. Na začátku prosince 1989 byl odvolán ze své funkce a poměrně rychle následoval svou manželku do důchodu.

Mladý svět navázal na svou popularitu, kdy jeho čtenáři věřili tomu, co bylo vytištěno v časopise a naopak redakce věřila čtenářům. Jak uvedla Dana Emingerová: „Populární týdeník publikoval témata, o kterých se žádná jiná oficiální periodika v dobách autocenzury neodvážila psát. Ovšem pozor, byť si Olga Čermáková často dovolila pustit na stránky *Mladého světa* odvážnější materiály než její kolegové z branže, nepatřila tato žena k zakukleným či přetvařujícím se nepřátelům režimu.“ [125] Přitom často bojovala proti hlouposti i zkorumpovanosti doby. V době perestrojky bezmezně obdivovala Michaila Gorbačova. Na začátku roku 1989, kdy ve společnosti a politickém vedení státu nadšení naopak polevovalo, stala se určitým způsobem nepohodlnou. Nakonec byla i ona „odejita“ do důchodu. Ocitla se v situaci, do jaké dostala i mnoho redaktorů. Jistě se cítila podvedená. Pravděpodobně po listopadu 1989 by její odchod byl ještě trpčí.

Jan Dobiáš k tomu řekl: „Můj vztah k ní byl, dá se říci, ambivalentní. Měla za muže hlavního cenzora republiky, ale neměla ambice na nějaké zvláštní křeslo, chtěla být dobrou šéfredaktorkou. Tak se stalo, že v *Mladém světě* vycházely

[125] EMINGEROVÁ, Dana. Jak se všichni konečně přestali bát a co byl Mladý svět. In: emingerove.bolg.idnes.cz [online] 16. 11. 2014 [cit. 7. 11. 2016] Dostupné z: https://emingerova.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=435249.

články, které by těžko vyšly jinde, na druhou stranu cenzurovala třeba ‚Písničky k táborovému ohni‘. Ale chtěla, aby trampská rubrika vycházela.“ [126]

Pravdou i realitou období po roce 1970 bylo, že se na skladbě týdeníku autorsky podíleli profesně kvalitní novináři. Ti navázali na vybudovanou komunikaci se čtenáři v šedesátých letech. Redaktoři, a to jak píšící, tak fotografující, se zamýšleli nad tématy do hloubky. S blížícím se rokem 1989 dostávaly prostor i témata, která by jinde nemohla být publikována.

„Pohled na cenzuru se však postupem času měnil. Na sklonku osmdesátých let byl *Mladý svět* považován za kultovní časopis a vycházely v něm například první texty Radka Johna o narkomanech, vekslácích a prostitutkách. Manžel Olgy Čermákové to mezitím dopracoval na místo ředitele FÚTI, a právě jeho záštita dovolila týdeníku postupně přijmout modernější tvář. Zatímco v jiných médiích se témata kritických materiálů omezovala na drobné útrapy socialistického života, jejich popisování tehdejším vládcům to nevadilo. A tak se na stránkách novin se vší vážností řešila témata jako sešívání oblečení nekvalitními nitěmi, stagnující inovace popelnic nebo nedostatek zápalek v krabičkách.“ [127]

Od sedmdesátých let do sametové revoluce bylo základem úspěchu či oblíbenosti čtenářů především zpracování takových témat, která nebyla jinde dostupná, nebo se jich ani nebylo možné oficiálně dotknout. I když nelze opomenout, že pro jistou část obyvatel ČSSR byl časopis jen „oblečený do svazáckého kabátku“.

V redakci zůstali a působili Zdeněk Šálek (sportovní redaktor), Rudolf Křesťan (známý především svými fejetony), Jan Dobiáš (sportovní redaktor), Jiří Janoušek (reportér, autor zajímavých rozhovorů), Jiřina Hanušová (rubrika „Dopisy pro Sally“) a Miroslav Zajíc (fotograf). Přišli noví lidé a jistě zde není prostor vyjmenovat všechny. Přinášeli nová témata, která byla důležitá zvláště pro mladé lidi. Mezi autory, které si jistě mnoho čtenářů týdeníku *Mladý svět* pamatuje, patřili např. Jiřina Hanušová a rubrika „Dopisy Sally“, kterou vedla od roku 1969 až do roku 1991 a kde odpovídala mladým na jejich dopisy. Pomáhala řešit složité životní situace dospívání a mládí, a to téměř pětadvacet let. Dále to byli Miroslav Šimek (známý především ve dvojici s Jiřím Grossmannem z divadla Semafor) se svou rubrikou „Pedagog ve výslužbě“; Josef Velek (propagátor ekologických témat, např. známého Hnutí Brontosaurus, člen redakce od roku 1975); spisovatel a novinář Radek John (s tématy „na hraně“ z drogového prostředí, veksláků a prostituce), Petr Hořejš (známý jako Petr Hora), přispěvatel do rubriky „Táborový oheň“ a známý hlavně svou nezapomenutelnou knižní sérií *Toulky českou minulostí*, Luboš Beniak, Michal Horáček, nebo výrazná grafická úprava Karla

[126] Rozhovor Dobiáš Jan, Praha , 10. 6. 2015.

[127] JAPPEL, Ctibor. Den, kdy redakce ovládla buzerace. In: Pravý blog.blog.cz [online] 25. 9. 2010 [cit. 6. 9. 2017].
Dostupné z: http://pravyblog.blog.cz/1009/den-kdy-redakce-ovladla-buzerace

Diviny, dle grafické makety Milana Kopřivy a s kresbami Vladimíra Nagaje. Vladimír Nagaj posléze Karla Divinu nahradil a stal se z něj výtvarný redaktor.

Je jistě nezbytné vzpomenout také na Josefa Velka – mimořádného redaktora: „Šéfredaktorka Olina Čermáková oceňovala, že je odborník, jenž navíc umí psát. Já jsem tehdy studovala práva, externě do redakce docházela a asi tři roky Pepovi (Velkovi) pomáhala s některými případy, pokud šlo o zákony či dopisy na úřady. Když mi dnes občas dochází energie, vzpomenu si právě na něj, co ten jí v sobě měl!“ [128] vypráví publicistka Ida Rozová.

Pokračovaly i čtenářské ankety (Zlatý slavík) a rubriky např. „Písničky k táborovému ohni“. Rubrika „Tržiště senzací“ se vryla do paměti snad všem čtenářům.

Miroslav Zajíc se stal v 70. letech vedoucím fotooddělení. V roce 1975 Miroslav Hucek opustil redakci po soudních sporech se šéfredaktorkou. Odešel poté, co mu nebyla po dlouhou dobu zadávána práce, zatímco Miroslav Zajíc dostal příležitost fotografovat na světových politických jednáních na nejvyšší úrovni. Dokázal uhájit svůj fotografický styl a jeho fotografie z politického prostředí nesklouzly do agenturní dokumentaristiky.

Fotografové, kteří byli jako významné osobnosti spojovány s *Mladým světem*, byli např. Vojtěch Písařík, Jan Šilpoch, Jan Šibík, Karel Cudlín, Dušan Šimánek, Tono Stano a Petr Škvrně. Všichni tito autoři dodávali časopisu svůj pohled na ztvárňovaná témata. Každý z nich se však určitým způsobem podřizoval názorům píšících redaktorů. Do dnešního dne si Miroslav Zajíc hájí názor, že vždy fotografům přesně řekl, jak si obrazové zpracování představuje: „Vždycky jsem fotografům říkal, jak si to představuju. A oni cítili za redakční práci společnou zodpovědnost a sounáležitost s píšícími redaktory. Toto byl jistě fenomén, který „přežil“ i politické proměny. Asi na mě nemají vždy pěkné vzpomínky. Ale pro mě to byl výraz zodpovědnosti.“ [129]

Vojtěch Písařík (1951) začínal jako fotoreportér deníku *Československý sport*, od roku 1975 pracoval v *Mladém světě*. Zde fotografoval celou škálu témat např. „Slavné osobnosti v intimních okamžicích“ nebo „Tváře sportu“. Odešel v roce 1986. Začal na „volné noze“ spolupracovat s divadly (Národní divadlo a Laterna Magika), zachytil více než 90 divadelních inscenací (činohry, baletu i opery). V roce 1993 si založil fotolaboratoř a nakladatelství Thalia Picta.

Jan Šilpoch (1957) zvítězil v konkurzu do fotooddělení *Mladého světa* v roce 1981, a tak se z fotografa samouka stal profesionál. Po dvanácti letech působení v *Mladém světě* přešel na pozici obrazového redaktora v časopisu *Reflex*. Současně spolupracoval i s dalšími časopisy.

[128] KOVÁŘ, Pavel , Josef Velek. In: Rexlex.cz [online] 2005-08-12 [cit. 2016-09-05] Dotupné z: http://www.reflex.cz/clanek/causy/73832/josef-velek.html.

[129] Rozhovor Zajíc Miroslav, Praha, 5. 1. 2018.

Jan Šibík (1963) dle vlastních slov přišel do *Mladého světa* v roce 1985, kdy vyhrál v konkurzu mezi dalšími 65 uchazeči. Stejně jako Jan Šilpoch i on byl autodidaktem, který se chopil příležitosti v redakci a stal fotoreportérem na „plný úvazek“. Vyjádřil se k tomu: „Co se týče zaměření mého focení, tak to vyplynulo ze situace. Tenkrát byl v *Mladém světě* pan Miroslav Zajíc, který fotil politické věci, jako třeba setkání Gorbačova s Reaganem, dále tam byl velmi dobrý fotograf Honza Šilpoch, který fotil sociální témata, která by mě bavila, ale on tam byl déle, takže jsem si musel najít nějaký svůj styl. V té době nebylo zvykem fotografovat děje v zahraničí. Průšvihy se odehrávaly právě v socialistických zemích a tam nebyla možnost to vůbec fotit, natož publikovat.“ [130] Po Mladém světě Jan Šibík vyzkoušel práci ve *Vlastě*, ale zase se vrátil zpět do redakce *Mladého světa* a po roce 1992 nastoupil a působil v časopise *Reflex*. Jeho první zahraniční reportáž byla publikovaná v roce 1988, kdy zachytil zemětřesení v Arménii. Dnes je znám především díky svým fotografiím z nejrůznějších světových událostí např. zemětřesení na Haiti 2010, válečných událostí nebo přírodních katastrof. Jeho fotografie byly oceněny v rámci soutěží World Press Photo i Czech Press Photo.

Karel Cudlín (1960) vystudoval FAMU, po absolutoriu v roce 1989 pracoval v *Mladém světě*, pak pro *Lidové noviny*, *Prostor* atd. Od roku 1996 je nezávislým fotografem, který publikuje např. *Respektu*. Jeho práce byly oceněny v soutěži Czech Press Photo, realizoval několik publikací. Působil jako pedagog na pražské FAMU, kde habilitoval v roce 2016 docenturou.

Dušan Šimánek (1948) absolvoval FAMU v roce 1978. V osmdesátých letech byl označován za nejlepšího módního fotografa v Československu. Věnoval se reklamní fotografii, působí jako fotograf ve svobodném povolání. Soustřeďuje se na vztahy světla ke konkrétnímu místu.

Tono Stano (1960) po absolutoriu na FAMU, v roce 1986, spolupracoval s *Mladým světem*, především při fotografování módní fotografie. Jeho fotografie aktů a jeho stylizované realizace ho připojily ke „slovenské nové vlně“, skupině slovenských fotografů, kteří absolvovali FAMU.

Petr Škvrně (1971–2003) byl fotograf samouk, který v době svých vysokoškolských studií na pedagogické fakultě dostal pracovní nabídku z redakce *MS*. Stal se tak fotografem – profesionálem, který sice nedokončil vysokou školu, ale plně se věnoval své vášni. Fotografoval nejen pro *Mladý svět*, ale i pro *Playboy*, *Penthouse* nebo *Story*. Do povědomí se dostal portrétními fotografiemi herců a hereček a také činností v showbyznysu. Dal by se zařadit spíše ke komerčnímu ztvárňování portrétovaných, avšak dodával fotografiím i jistou dávku nadsázky.

Důležitým zlomem byl rok 1989, kdy sice byla snaha o oživení síly *Mladého světa*, ale nebyla osobnost, která by postavila nový zajímavý koncept, který by odpovídal době. Po sametové revoluci v rámci nové konkurence v mediálním pro-

[130] Rozhovor Šilpoch Jan, Praha, 12. 8. 2011.

středí (Československa a následně České republiky) jakoby „kouzlo témat, která jinde nejsou," vyprchalo.

Schopní novináři časopis opustili, pustili se do podnikání či jiných aktivit, případně působili v jiných médiích.

Pro někoho se prizmatem pohledu do historie může zdát, že naopak po roce 1970 byl týdeník jakýsi „podraz", kdy byla velmi dobrým způsobem zamlžována všudypřítomná cenzura. Redaktorka Dana Emingerová vzpomíná na toto vnímání časopisu ve svém blogu: „My, kteří jsme v *Mladém světě* na sklonku totalitní éry pracovali, to vidíme i jinak. Možná neobjektivně, možná přes růžové brýle, ale na lecčems se shodneme." „Mladý svět byl z části dílem Čermákové, která pro nás dokázala vydupat určitý prostor," nebojí se přiznat Michal Horáček. „Bez ní bych nemohl psát takové věci jako „Dopisy z lásky a nenávisti". Čermáková mi samozřejmě škrtala choulostivé pasáže, zpravidla ty, o které mi nejvíc šlo. Ale když už něco pustila, stála za tím a stála jako skála, i když se soudruzi na ÚV KSČ mohli vzteknout." „I já jsem si Olgy Čermákové vážila. Tu dobu bych zpět ani za nic nechtěla. A přesto na svou práci v *Mladém světě* vzpomínám ráda." [131] Není jistě bez zajímavosti, že právě od Dany Emingerové vyšel rozhovor s Václavem Havlem v č. 51/1989. Tento rozhovor byl přetištěn v *New York Review of Books*.

Asi nejčastěji v tomto období bývá zmiňováno ekologické téma hnutí Brontosaurus (spojované především s Josefem Velkem), dále rozhovory se zpěváky nebo herci, informace o rehabilitačních metodách Ludmily Mojžíšové, o tatíncích při porodu a témata ze sportu a kultury. Přirozeně reportáže z Festivalu politických písní Sokolov, původně tento festival měl být festivalem trampských písní, ale po roce 1970 i v rámci proměn společenského klimatu se proměnil v další angažovaný krok normalizační propagandy nebo podobně Bratislavská lyra, která se stala snad největším československým festivalem populárních písní (festival se poprvé konal v roce 1966 a naposledy v roce 1990).

Dřívější sportovní redaktor (v *MS* od roku 1986) Luboš Beniak, následně vedoucí kulturní rubriky, kde pracovali Michal Horáček, Josef Chuchma a Roman Lipčík, byl v prosinci 1989 zvolen členy redakce za šéfredaktora. Následující rok založil s kolegy akciovou společnost a časopis byl *de facto* zprivatizován. Do roku 1992 byl ředitelem firmy a zároveň šéfredaktorem. Od roku 1993 na jeho místo nastoupil Karel Hvížďala, který chtěl, aby se týdeník *Mladý svět* přerodil do nového média. V letech 1994 až 1999 byl spoluvydavatelem a zároveň šéfredaktorem týdeníku *Týden*.

V 90. letech se však nepodařilo navázat na „tradici" ze 60. let a ani oblíbenosti v dalších letech. Pravděpodobně „začátek konce" týdeníku *Mladý svět*, který byl ve své době určitým přínosem informací pro čtenáře v rámci „mantinelů"

[131] EMINGEROVÁ, Dana. Jak se všichni konečně přestali bát a co byl Mladý svět. In: emingerove.bolg.idnes.cz [online] 16. 11. 2014 [cit. 7. 11. 2016] Dostupné z: https://emingerova.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=435249.

totalitní společnosti, byla náhlá možnost publikovat téměř bez omezení témata, na která by dříve redaktoři ani nepomysleli. Čtenáři si začali vyhledávat další dostupné tiskoviny, které odpovídaly jejich požadavkům a očekáváním.

Existence časopisu skončila v květnu 2005 číslem 24. V nových ekonomických podmínkách, kdy náklad klesl až na pouhých 20 000 ks, přestala existovat značka i archiv. Ty sloučil vydavatel Sebastian Pawlowski se společenským týdeníkem *Instinkt*.

Nezbývá než doplnit tuto informaci převzetím zpráv z internetu: „Majitel agentury Médea a vydavatel týdeníku *Profit* kupuje časopisy *Týden*, *Instinkt* a *Mladý svět*. Server *Neviditelný pes* uvedl, že časopis *Týden* byl na prodej za 75 až 160 milionů korun. Společnost Mediacop, vlastněná Sebastianem Pawlowským, prodala s platností od 1. října 2016 vydavatelská práva na časopisy *Týden*, *Instinkt* a *Mladý svět* a na jejich on-line verze společnosti Empresa Media. Tu ovládá Jaromír Soukup, který také vlastní mediální agenturu Medea Group." [132]

Takové bylo zakončení činnosti týdeníku *Mladý svět*. Doba, společnost a pohled na svět, zájem o témata se proměnily a nevyhnuly se ani týdeníku *Mladý svět*, který nebyl na tyto změny připraven. Bezpochyby však byl více než 45 let svědkem, dokumentátorem a zároveň zrcadlem společenského, politického a kulturního života v Československu.

I po mnoha letech je možné objevit náměty, které by i dnes mezi čtenáři rezonovaly. Je více než pravděpodobné, že důsledné ankety, které byly vedeny od počátku existence, byly skvělým základem spolupráce, důvěry čtenářů a na druhou stranu velkou studnicí inspirace a nápadů pro redaktory. Stejně tak i dlouhodobá podpora obrazu – fotografií a inovativních grafických řešení. Představování nových mladých autorů, často i amatérských fotografů a fotografické soutěže o fotografie roku podpořily přirozeně s odbornými časopisy *Revue fotografie* a *Československá fotografie* zájem a „gramotnost československých amatérských fotografů".

Mladý svět byl obrazem jedné generace píšících výtvarných redaktorů a fotografů. První desetiletí časopisu dokázalo zakořenit zájem čtenářů, kteří stárli společně s generací „zlatých šedesátých". Změny, které nastaly po roce 1970, byly novou etapou vývoje *Mladého světa* a z hlediska sledovaného období předchozí dekády znamenaly v postupném vývoji už jen ústup z nastavených měřítek kvality a inovace

[132] Vlk. Časopisy Týden a Mladý svět kupuje Jaromír Soukup. Vydavatelem zůstane Pawlowski. In: ihned.cz [online] 29. 9. 2011[cit 8. 1. 2016] Dostupné: https://byznys.ihned.cz/c1-53058360-casopisy-tyden-a-mlady-svet-kupuje-jaromir-soukup-vydavatelem-zustane-pawlowski.

4. KRÁTKÁ ÚVAHA O MLADÉM SVĚTĚ VE FENOMÉNU MLADÝ SVĚT

Předchozí stránky této práce jsou popisem některých vybraných publikovaných materiálů z dění nejen v Československu ve společenském týdeníku *Mladý svět* od jeho vzniku po rok 1970, ale mohou napomoci i k pochopení, proč se právě tento týdeník stal součástí životů mladých lidí nejen v prvním desetiletí své existence.

Jak se vlastně zrodil fenomén „Mladý svět“? Týdeník byl určen především mladým lidem. Podle názvu a navržené strategie měl být průvodcem, rádcem a nositelem státní propagandy mezi mladé. Logika vývoje společnosti však trochu zamíchala kartami stejně jako složením redakčního týmu.

Slovem fenomén označujeme obvykle něco výjimečného či jedinečného, něco, na co vzpomínáme, co se nám vrylo do paměti, a to nejen nám jako jedincům, ale i velké skupině lidí, a je spojeno s určitým obdobím a nebo právě skupinou lidí. Je to období, kdy máme sílu, energii a chuť poznávat a objevovat nové, hledat jiné než osvědčené cesty, jsme zvídaví, plni očekávání, většinou nejsme ještě zklamaní, věříme v sílu pravdy, neumíme prohlédnout každou lež, manipulaci, jsme možná naivní, ale většinou pravdiví či opravdoví. Takhle nějak by se dalo asi velmi zběžně popsat nazírání mladých na svět a zároveň si podobně můžeme představit zrod, zrání a vývoj prvních let týdeníku *Mladý svět*.

Týdeník byl určen pro věkovou skupinu 14-23 let. Možná i proto zvítězil tento název, protože prvotní idea byla právě taková – mladými vytvořit týdeník pro mladé. Pro některé čtenáře tak vznikl přítel, průvodce, komentátor – časopis, který se snažil přinášet mladý pohled na svět. Postupně se vyprofilovala komunikace se čtenáři, kteří se vyjadřovali a chtěli informace o svém světě od redaktorů. Základ této komunikace vznikl právě v šedesátých letech a ta pokračovala i v následujících dekádách až do konce existence časopisu.

Týdeník vznikal v nelehké a někdy nepřehledné době. Důležitou roli v něm sehrála fotografie. Poválečná doba pochopila význam a dosah fotografie v médiích a *Mladý svět* se na této vlně svezl. Pochopil roli obrazové žurnalistiky, a i když v té době bylo málo fotografů, kteří k tomuto druhu fotografie měli předpoklady, redakce *MS* se na cestu vychovat čtenáře i reportéra vydala. Svou klíčovou roli samozřejmě sehrály titulní fotografie, ale postupně i práce s fotografií v každém čísle časopisu. Přihlédneme-li k době a k technice fotografického snímání, bylo tehdy odvážné se k profesi fotoreportéra přihlásit. Bylo třeba překonat i názory kolegů v redakci, kteří očekávali jasný, ostrý a líbivý obrázek. Jaroslavu Weigelovi, všeobecně vzdělanému člověku, který chápal fotografický obraz stejně jako kresbu, se podařilo fotografii využívat tak, aby vydala svědectví o své době.

Jak mnozí pamětníci vzpomínali, i oni na začátku věřili, že budou součástí té nejlepší pravdivé výpovědi o realitě. Jistě by vydalo na samostatnou podrobnou stať, co se odehrávalo v šedesátých letech minulého století v Československu a také v celé Evropě. Byla to doba živá a dá se říci mladá, protože právě dění silně

ovlivňovali mladí lidé, a to celou silou své pravdivosti. Události však (především ve východní Evropě) přinesly zklamání. Běh dějin se ubíral zcela odlišnou cestou, než si mnozí účastníci představovali a v hloubi srdce si upřímně přáli.

Předchozí stránky se pokusily o stručný popis zajímavých momentů, některých dokumentů, doprovodných materiálů, výběru některých námětů reportáží a to jak textových, tak obrazových, stejně jako o výběr obsahu týdeníku *Mladý svět* především v období 1959–1970.

Když se *Mladý svět* profiloval, tak jsem se narodila, při hledání podkladů pro tuto práci jsem znovu navazovala kontakt s lidmi, kteří byli součástí mého dětství i mládí. Uvědomila jsem si, že i oni byli mladí stejně jako já. Měli obrovskou chuť, energii, nápady, které dokázali přetavit do své práce. V tom považuji jejich snažení za úspěšné. Možná, že potom trochu zestárli, právě proto jsem se chtěla dotknout doby, která je pro mě osobně zahalena „rouškou dětství“, které bylo doplněno o poznávání historických skutečností, priorit, zájmů, postřehů, nadhledu, humoru, strachu.

Je pravda, že ne všichni tento týdeník hodnotí pozitivně, pro někoho byl jen jinak zabalenou svazáckou aktivitou. Tito lidé *Mladý svět* ignorovali a četli samizdat. V šedesátých letech se však týdeník dokázal na krátký čas vymknout tendenčnímu myšlení. Redakční tým se podpořil, silné individuality hledaly cestu ke čtenářům. Doba normalizace jej ale začala více těsnat do politického kabátu.

Od svých počátků byl vnímán trochu odlišně. Samozřejmě tehdy byla nesmírně důležitá profilace – a to jak ve smyslu jednotlivých témat, tak i rubrik. A podobnou tendenci lze vidět i v ostatních časopisech, nebo revue, které v té době hojně vznikala i zanikala. Mimořádná byla kreativita grafika Jaroslava Weigela, který dokázal spojit všechny faktory přípravy a výroby jakou byla ne vždy dokonalá tiskařská technika a dostupný papír, v jeden kvalitní výtvarný počin a volba náplně, kterou byli schopni redaktoři naplnit. První ročník byl v tomto smyslu určitým experimentem a v průběhu tohoto ročníku docházelo k proměnám, které nasměřovaly časopis správným směrem.

První šéfredaktor Josef Holler šťastnu volbou přijal mezi prvními do redakčního týmu Leoše Nebora, který přišel do *Mladého světa* z ČTK. Mezi jeho přednosti patřily nejen fotografické schopnosti, ale i velký zájem a hluboký vztah k fotografii jako takové. Byl schopným a vzdělaným redaktorem a měl velký přehled o kvalitě fotografů. I toto byla jeho nezaměnitelná role v redakční práci. Byl na začátku nápadů, které byly spjaty s fotografií. Pracoval s externisty nejen z ČTK, ale také s fotografy z *Mladé fronty* i s amatérskými autory. Autoři Pavel Dias, Oldřich Škácha, Vlastimil Ipser, Evžen Beran, Emil Pardubský, Stanislav Tereba, Emil Fafek, Alena Šourková, Miroslav Hucek, Jan Bartůšek byli od začátku jeho častými spolupracovníky. Někteří z nich byli na počátku šedesátých let studenty nebo aktivními amatérskými fotografy, ale objevila se i i jména, která byla známá z deníků či týdeníků jako *Svět v obrazech*, *Květy* a *Vlasta*. Leoš Nebor sledoval vývoj ve fotografii a blízká mu byla především humanistická fotografie, která za-

chycovala život v přirozených světelných podmínkách, bez dosvěcování. Výběr publikovaných snímků předkládal svým čtenářům pohled na civilismus, který se vztahoval k zájmu o mladou generaci nebo jinak řečeno k živé fotografii.

Na začátku vzniku časopisu bylo mnoho fotografů, kteří ještě fotografovali přístrojem na střední formát, převážně Rolleiflexem. Avšak po roce 1960 začali novinářští fotografové používat formát kinofilmový. Kinofilmové fotoaparáty byly více akční, nenápadnější, pohotovější a také snižovaly náklady na filmy. Redakční příděly filmů byly velice nízké a fotografové si kupovali u barrandovských kameramanů zbytky filmu z natáčení mnohdy za vlastní peníze. Analogové zpracování filmů bylo časově náročné a zahrnovalo celou řadu navazujících procesů – vyvolání filmu, vytvoření kontaktní kopie filmu, autorské označení záběru a následné zvětšení na požadovaný formát. Výsledkem byly fotografie, které byly vybírány pro tisk.

Postupný vývoj náhledu na fotografický obraz byl dán i spoluprací mezi fotografy, vedoucím fotoreportérem a výtvarným redaktorem, který v prvním desetiletí dával stále větší a významnější prostor právě fotografii a jejím sdělením. Autor Vladimír Remeš k tomu uvedl: „Jaroslav Weigel dal v roli obrazového redaktora časopisu kultivovanou tvář. Ekonomicky hospodařil i s fotografickým obrazem. Nemyslete si, že se tak stalo naráz. Ve svých prvních ročnících se *Mladý svět* liší od ostatních našich ilustrovaných týdeníků snad jen tím, že má více a zajímavějších fotografií, jimž občas věnuje větší plochu. Postupně však vzniká tradice, z níž týdeník těží dodnes. Právě pro tuto svou orientaci na fotografický obraz je časopisem nejen pro mládež, ale celou populaci čtenářů, bez rozdílu věku.“ [133)] Je nutno podotknout, že toto hodnocení je z roku 1989. Autor textu přiznává důležitou roli *Mladého světa* v novinářské fotografii a snad následně díky nedostatku prostoru se nezamýšlí nad jeho celkovou rolí ve společnosti šedesátých let. Ale i následných patnáct let stavělo na přístupu k fotografii v *Mladém světě* jako na dalším opěrném bodu sdělení informací.

S odstupem téměř padesáti let bylo jistým způsobem fascinující, že se historie opakuje – v pohledu na mládí, na objevování. „Český“ humor, oblíbenost vtipů a nadsázka, kultura, sportování, politika, společnost, proměna žen ke krásnějšímu zevnějšku, sledování celebrit, nebo na tržiště senzací, vztah k hudbě, ankety a zvídavost čtenářů – to vše se opakuje i v současných médiích a zájmu čtenářů, jen v trochu odlišné formě. Možná právě proto si mnoho lidí generace, která četla *Mladý svět* v prvním desetiletí jeho existence, je stále schopno upamatovat, jaký ten jejich „mladý svět“ byl. O tom jasně vypověděly nejen rozhovory s pamětníky, s redaktory, se čtenáři, ale na podporu tvrzení, že *Mladý svět* byl fenoménem své doby vypovídají i záběry z některých hraných filmů, zasazených do tohoto období, jako např. Pelíšky, kde se objevuje číslo ... *Mladého světa*

[133] REMEŠ, Vladimír. Katalog k výstavě Československá novinářská fotografie, vydal Československý svaz novinářů, 1989.

se stránkami, kde ministři zkoušejí skákat přes švihadlo (1969). Pokud by nebyl tento úhel pohledu na svět pro hodně lidí důležitý, tak by si jistě nezahrál ve filmu.

Možná že bylo štěstí pro mladosvěťáky, že uměli (ačkoli mnozí v pozdějších letech již nebyli tak mladí) být zvědaví. V šedesátých letech minulého století v rámci proudu společenských změn možná bylo svým způsobem snazší „udržet“ si mladou mysl, otevřenou, zvědavou.

Týdeník *Mladý svět* byl fenoménem své doby, který si postupně vytvořil zcela ojedinělý výraz. Prvních jedenáct ročníků stvořilo základní esenci jeho obsahu. Časopis si zároveň našel velkou skupinu příznivců, a na tomto základě se stavělo dalších pětatřicet let, kdy časopis vycházel.

Příloha 1:

1958/1959 psal Holler pro Vc c 589
k zařazení časopisu pro mládež

JAK BY TO MĚLO VYPADAT?

(Nemáme zatím jméno, říkejme tomu tedy "to", jako maminky děťátkům před narozením. Když se to narodí, má to každý rád - a to chceme, ne?)

Název: ~~X~~Mladý svět (Doporučuje se také: Ráno, Hej rup! Mládí, Sputnik a také vzít znovu v úvahu MY 59. Bylo by to nejvhodnější.)

Rozsah: 230 x 300 mm, hlubotisk, na tlakových stranách dvoubarevný, na 1. a 4. straně obálky a na středu (str. 8.a 9.) čtyřbarevně. Čtyři barvy na titulu i v čísle jsou bezpodmínečně nutné, má - li se časopis odlišit od dosavadních průměrných časopisů i svou tváří. Rovněž tak z potřeb estetické výchovy mládeže a tím tedy nutnosti dobrých reprodukcí vysvítá, že čtyři barvy na uvedených místech jsou nutností.
Stran 16, periodicita: týdeník, náklad 100.000

Obsah: Kulturně politický a zábavný časopis pro mládež od 14. do 23. let, který bude všemi přístupnými novinářskými formami napomáhat ve výchově naší mládeže k socialismu a ke komunismu, který bude působit na její morální profil, který bude uspokojovat i všestranné zájmy mládeže po dobré zábavě, po vědění, po romantice, po zajímavostech. Časopis musí být tedy mladý nejen svou grafickou upravou, ale i obsahem.

Rozvržení stránek: Titulní strana, čtyřbarevná, vždy vyjadřující cíl každého čísla.

kreslič

Úvodník: Volit pro něj sloupek na druhé straně, čistý literární jazyk, politickou náročnost.
Dvě strany věnovat aktualitám. Aktuality uspořádat zajímavě, se vkusem a tak, aby dávaly přehled o událostech doma i ve světě, v kultuře i ve sportu tak, jak redakce chce na ně upoutat pozornost. Proto také dojednat s tiskárnou nejrajnější termín odevzdávání ~~makopásů~~ a předloh pro tyto dvě strany.
Čtyři další strany" -sem soustředit baterii propagandy. "eportáží, zajímavou informací, vkusným propagandistickým článkem, poznámkou, přehledem, fotomantáží atd. ukázat jak žije mládež doma i za hranicemi, její konkrétní problémy, práci i)úspěchy, seznamovat s krásami naší vlasti, se zeměmi o kterých se mluví, s vědou a technikou, výzkumem, problémech vždy a technikky.
Středové strany (čtyřbarevné) - reporáž o mládeži, ~~xxti~~ agitační názorný materiál - barvy a možnost jejich působivosti v materiálu využít k názorné agitaci, dát tu možnost použít dvoustránky do vývěsních skříněk jako prostředků názorné agitace. Sem zařazovat vždycky nejzajímavější materiál.
Dvě strany věnovat kultuře, divadlu, filmu, sportu. Repo ~~x~~ táží, profilům, zajímavostem. Zásadně by měl první ~~xx~~ ročník mít v každém čísle profil a velkou fotografii některého populárního herce či herečky, neboť to zaručuje odběr. Je to jeden z nejrozšířenějších koníčků mezi naší mládeží - dělat si alba a shánět vše o hercích, co se sehnat dá. Proč to tedy nedat do časopisu a tím zároveň vzít vítr s plachet všem těm šmelinářům, kteří se rozmnožováním fotogeafií film. herců živí a vydělávají na tom moc a moc.

+ obr. reakce

+ zpěváci + písně

Sem zařazovat i fejeton.

Další dvě strany - na jednu román na pokračování, vybrat skutečně dobrý, zajímavý a u nás neobvyklý. Doporučujeme Kuzněcova: Legenda o řece. Na jednu stranu pak povídky. Dobré, o mládeži a pro mládž, zajímavé,
Zbývající dvě strany věnovat drobným formám poučení a zábavy, Křížovka a hádanky být musí, je potřeba poradit i s modou, vařením, s výběrem nábytku, jak se vybírat v knihách, co si udělat v domácí dílničce, jak se dívat na obrazy, seznámit s hitorií jazzu, poradit koníčkářům - na jaře rybářům, v létě houbařům, na podzim myslivcům, v zimě stopařům, také filatelistům, filumenistům a i těm co sbírají pohlednice, i těm, co sbírají razítka pošt, i těm, kteří se zabývají znaky našich měst. Je to zkrátka hodně a hodně, co nezabere moc místa a může z časopisu udělat dobrého přítele mnoha lidí.
Poslední stranu věnovat cele kreslenému seriálu. Najít h vhodné mladé figurky, které budou prožívat příhody našich dnů, které se mohou stát miláčky čtenářů a kterým nakonec čtenáři sami budou pomáhat do různých legračních i poučných situací. Těžké bude je vymyslet, najít jim příhody pro první čísla. Ale být by měly, potřebujeme to.

X

Toto hrubé rozvrstvení obsahu by mělo být pouze základem. Časopis musí neustále přicházet s novými nápady, zkvalitnovat svou práci, i když si musí zachovat svou charakteristickou tvář, určité stálé místo pro základní materiály, které budou tvořit konstrukci časopisu. Ale grafický vtip a nápad, novinářský vtip a nápad nesmí chybět v žádném čísle. Je pochopitelné, že každé číslon nemůže obsahnout všechny ty formy a potřeby, které doporučujeme, ale je možné některé dávat ob číslo, střídat je, některým postačí kouskk místa jen jednou za měsíc. Není vhodné uveřejnovat román ve "vystřihovací" úpravě - ta ~~xxxxxx~~ jen grafickou úpravu časopisu jen ruší. Časopis musí být c e l ý zajímavý, aby si jej čtenáři schovávali a dali svázat.
Může se zdát, že kultuře a sportu je věnováno málo místa. Dvě strany jsou určeny jen stálým rubrikám (malým, informačním, zajímavým) a informacím. Reportáž, povídka, fejeton, delší materiál pochopitelně najde vždy místo v časopise, at už na středu či kdekoliv jinde, kam svým charakterem zapadne. Na př. jedna sportovní středová reportáž za měsíc či šest neděl nebude jistě přepychem.
Je nutné počítat i se soutěžemi, kvízy, řadou drobných upoutávek do celého časopisu. Rovněž tak vtip není možno opomenout, doporučujeme však jej rozložit do celého časopisu, nesoustřeďovat vtipy na jedno místo. V dnešní době nedostatku dobrých vtipů by to redakci moc zavazovalo a svazovalo a ne vždy by bylo možno celou stranu vtipy obsadit. Proto je výhodnější řešení zpestřeovat stránky vtipy, většinou takovými, které budou mít námětem nějaka vztah k problémům nebo materiálům, které na té které straně budou.

Již od prvého čísla je potřeba věnovat i místo pracím čtenářů. Domníváme se, že ~~xxxx~~ časopis by měl tisknout práce čtenářů /básně, kresby, foto, krátké povídečky/ a tím napomáhat STM a i růstu nových sutorů a talentů.
Pečlivá, vkusná a citlivá ruka musí být vidět na všech číslech. Každé z nich musí hovořit ke čtenářům, kterým je časopis určen, tj. k mládeži. O to je práce náročnější, ale život naší mládeže sám dává tolik námětů a nápadů, že je opravdu možno dělat časopis o masovém nákladu a široké oblíbenosti.
Třeba však začít co nejdříve. Aby - až se naše "to" narodí - se mělo pořádně k světu.

Příloha 2:

Záznam (taj. redelce) za 14.4.62 ad HSTD/1962

Ve středu v 1o hod. ráno 18. dubna volal do redakce tiskový dohled s.Kletečka. Nelíbila se mu první stránka č.16 /VaW a hlavně text/.Po rozmluvě se mnou řekl, že to tak nechá - ale nenechal. Konsultoval se se správou HSTD a tak v 1o,45 nařídila poprvé zarazit rotačku. Okamžitě jsem volal s. Kardu z HSTD, měl poradu, takže jsem věc projednal s jeho zástupcem s.Knýřem. Ten si nechal poslat z tiskárny číslo a po poradě pracovníků HSTD byl dán znovu pokyn ke spuštění rotačky v 11,25 hod. Tím to neskončilo - s.Knýř postoupil číslo tiskovému odboru ÚV KSČ s. Jakubcové, ta se konsultovala s příslušnými pracovníky, ti se vyjádřili, že jim to připadá jako politická provokace a rotačka byla znovu zastavena ve 12,45 hod. Ve 14,oo hod jsem dostal od s. Jakubcové vyrozumění, že je třeba v každém případě změnit první stránku. Nedávat VaW neboť strana nemá zájem na Voskovcovi, který je pro nás emigrantem a text z Kata a blázna brán v souvislosti s jistými nedostatky v zásobování je provokační. Současně volala i s. Pietropaolová, která si též nechala ~~xx~~ poslat čísla, též trvala na změně ~~xxx~~ str. jedna a upozornila na to, že nejsme aktuelní, neboť jsou jiné, důležitější události než výročí Vestpoketky: Gagarin, sjezd ~~VS~~KSM aj.

Jel jsem tedy s M.Huckem do tiskárny. Vzvali jsme sebou fotku Gagarina - která bude nyní na jedničce. Nařídil jsem Elišce stáhnout ta čísla, která si rozebrali různí lidé. V tiskárně jsem zjistil, že bylo sjeto 33 1oo výtisků. Projednal se s. Půšou /ředitel Svobody nebyl přítomnen/ co je zapotřebí ke změně, volal znovu s. Jakubcovou a sdělil ji, že ztráty budou činit asi 23 ooo Kčs, ta mi řekla, že o celé záležitosti se bude ještě dál jednat. Volal znovu s. Pietropaolovou, která měla ještě další návrhy na škrty ve Smoljakově článku o Werichovi /Werich jako státník a závěrečné dva odstavce/, žádala abychom uvážili, zda je tomvhodné. Z technických důvodů by bylo těžké však podniknout nějaké kroky k akceptování těchto přání a proto text vyjde nezměněn.

Hovořil jsem dále se s. Kletečkou, který byl s okamžitou platností odvolán ze Svobody - i když původně stranu č.l. četl jiný soudruh, byl z toho zničený.

Toť tedy zatím vše - pěkné to rozhodně není.

M.Hájek

9.00 h. 01

Příloha 3:

1963

Kollerův

Záznam rozhovoru se s. Batrlou, tajemníkem ÚV ČSM, který se konal 12. května 1963 od 15,00 do 2,15 hodin. Přítomen ještě s. Forst.

Bylo mi sděleno, že návrh na vyslání s. Otrubové do jednoročního kursu při VSŠ bude předložen sekretariátu, ale asi neprojde. Snad později bude možno s. Otrubovou do školy poslat.

Dále: že návrh na s. Jenšíka nebude projednán. S. Jenšík může být přijat do některé jiné redakce /podle kvalit/, ale do redakce MS teď ne.

V další diskusi jsem žádal o zdůvodnění kritiky MS ve sjezdové zprávě, kterou pokládáme za nepravdivou a jednostrannou. Zpočátku s. Batrla tvrdil, že je to celá řada nedostatků, které je vedly k takové kritice a on s ní plně souhlasí. Žádal jsem konkretní doložení pojmu řada. Bylo řečeno: fejeton Traviči, diskuse o formalismu, hlavně beseda "Říkáme tomu havarijní způsob" a tři nebo čtyři vtipy na straně 16.

Uznal jsem, že Traviči mohli být domyšlenější, že diskuse mohla být účinnější a že i boj proti důsledkům kultu osobnosti nelze stavět jen na několika kreslených vtipech, které nakonec nemusí každý čtenář pochopit. Toto vše je však příliš málo k tak tvrdým obviněním, jaká jsou ve zprávě. Zvlášť dlouho jsme hovořili o diskusi. Moje argumenty, že jsem žádal, aby ji projednal sekretariát ÚV ČSM předem a že tedy mohla být lepší a že to nezáviselo na nás, nebyly dostačující pro s. Batrlu.

V další diskusi bylo vytýkáno: že jsme nafoukaní a přezíraví vůči pracovníkům ÚV ČSM - argument: při besedách a poradách jsem si nedělal poznámky a usmíval jsem se /s. Forst/, že s. Otrubová má divné názory, že s. Horáková taky vystupuje všelijak a ne v souladu s tím, co chtějí pracovníci sekretariátu ÚV ČSM.

Hovořilo se pak o perspektivách řízení tisku, co je třeba zlepšit. Doporučoval jsem víc důvěry se strany pracovníků aparátu a větší informovanost. S. Batrla to slíbil. Říkal, že jako jeden z nutných požadavků dávají i rozšíření systemizace MS.

"Pak nebudou problémy ještě víc zvýraznit účinnost MS v jednotlivých akcích a požadavcích se strany ÚV", řekl jsem. "A není nutné hrozit a připravovat propouštění zkušených redaktorů."

S. Batrla prohlásil, že sekretariát ÚV ČSM nemá důvěru k tomuto kolektivu a že připravuje taková opatření, která by zajistila, aby MS plně odpovídal jeho představám.

Vzniklé rozpory a názory na jednotlivé osoby a vzájemné vztahy nelze - podle s. Batrly - vyřešit posílením redakce a pružnějším řízením dosavadního kolektivu.

S. Batrla ostře vystoupil proti formulaci v dotazníku, který jsme posílali některým mladým lidem. Tvrdil, že je nutíme, aby na otázku "Co se ti na dnešním státním zřízení nelíbí" odpovídali "komunistická strana, socialismus apod.".

Vyjádřil jsem své překvapení nad tím, jak soudruzi pochybují o naší mládeži, jak ji podceňují, jak podceňují všechny úspěchy. A že nerozumí propagandistické práci. Chceme-li vysvětlovat, bojovat proti něčemu, zlepšovat - musíme to znát a ne se blahovolně domnívat, že nejsou nedostatky a pod. Formulace otázky mohla být jiná, ale obsah je rozhodující a ten není nic protistátního, nic takového, aby se nám podvrhovaly úmysly škůdců a ideových diverzantů.

S. Batrla v dalším uznal, že MS udělal i mnoho dobrého, že oni to vědí a říkají to. Na otázku, proč tak nebyl hodnocen MS ve sjezdové zprávě, bylo řečeno, že to mohlo být a nemuselo a že se tedy nic nestalo, že to tam nebylo.

Další diskuse se prakticky točila znovu o stejných věcech. Mně bylo vyčítáno, že nechci uznat kritiku tak, jak byla řečena. Ohradil jsem se, protože všechny mé argumenty nebyly vzaty v úvahu.

Vyjádřil jsem názor, že na základě rozhovoru se domnívám, že se nejedná o politickou zásadu, ale o otázku prestiže některých lidí ze sekretariátu ÚV ČSM, kteří zprávu připravovali a nechtějí přiznat neoprávněnost hrubé a nepodložené kritiky.

S. Batrla namítal, že je otázka prestiže našeho kolektivu. Nedohodli jsme se, moje argumentace byla zřejmě zbytečná, i když jsem uváděl řadu faktů, které hovoří o zaujatosti některých soudů sekretariátu ÚV ČSM.

S. Batrla hovořil o dopadu různých materiálů na čtenáře. Žádal jsem, aby to konkretně doložil. Neměl argumenty. A když jsem ho žádal, abychom tedy společně mezi čtenáři prověřili dopad materiálů, které on považuje za tak škodlivé, odmítl to, protože prý čtenář ten dopad nemůže poznat. Byla tedy přečena ničím nepotvrzená a nedoložená domněnka a odmítnuto její prověření. Totéž bylo i ve všech sporných případech, kdy s. Batrla názor sekretariátu ÚV ČSM uvádí jako jednoznačný a nepochybitelný soud. Neuznal žádné vysvětlení, argumenty nebo návrhy na prověření.

Vzhledem k tomu jsem prohlásil, že tedy bude nutné, aby naše rozdílné názory rozsoudil někdo jiný a rozhodl, kdo má pravdu.

V závěru rozhovoru mi s. Batrla vyčetl, že si myslíme, že jsme nejlepší z nejlepších, papežtější než papež, že o formalismu bylo usnesení ÚV ČSM a my jsme s tím přišli, jako bychom objevili Ameriku, že máme patent na rozum /a neuznal, že máme právo na názor/; obvinil nás, že si myslíme, že oni jsou všichni hloupí atd.

Žádal jsem, aby tedy byl učiněn jednoznačný závěr z této naší besedy:

a/ hovořili jsme spolu na jeho přání a my dva jako osoby;

b/ neshodli jsme se. Trvám na tom, že kritika ve zprávě je jednostranná, zaujatá, přehnaná a je nutno ji redakčnímu kolektivu zdůvodnit;

c/ budeme žádat vyšetření, proč byly porušeny normy stranické práce při tvorbě této kritiky i při projednávání závěrů, které se týkají kádrových změn v redakci a znevažování práce celého redakčního kolektivu;

d/ že bude nutné, aby náš spor posoudil někdo třetí, nezaujatý, protože všechny naše argumenty, snahy a úsilí je pomíjeno jako něco, co dělají lidé předem odsouzení a odsouzení jen pro vykonstruovanou smyšlenku.

Diskuse byla vedena v klidném a převážně přátelské tónu, v závěru se s. Batrla rozčílil.

Na otázku, proč nás tedy nevyhodí, když jsme tak špatná a škůdci Svazu mládeže, prohlásil, že na devatenáctku to není /nevěděl jsem, že § 19 je výpověď pro ztrátu politické důvěry/ a že opatření konzultují a do 14ti dnů s námi závěry projednají.

Zapsáno 12.května po skončení rozhovoru

Přepis souhlasí s rukopisným zápisem.

13. V. 63

Příloha 4:

Kralíky MS 64

1964 20.3. Forst - dopis, který byl poslán na vyžádání tisk. odd. ÚV KSČ

Na zač. roku 64 bylo posíleno v itropol. odd, kde byly nejv. nedostatky a v průběhu roku nový sport. redaktor

Hodnocení za rok 64

/ koncem roku 63 se objevil big beat , vyčítá se, že napomohli výtržnostem při b-beatu

MS Litvínov

24. září 64 - dopis Krausové , na poradě 17.9. připomínky Kouckého vyčítá zpěváky - jako časopis zpěváků - Matuška, Gott, Pilarová, kteří právě nebyli v oblibě- Soudruh tajemník mylně informován nebo došlo k omylu, nebo

3.11. 64 hodnocení MS na sekr. ÚV ČSM

od IV. sj. učiněny kádrové změny, uvolněn Tunkl, Smoljak přišli Křesťan, Conk , Kriseová a Dobiáš

Předvolební kampaň snižují vč 24 zmatené verše Kriseové a proporce volebního čísla, kde celá strana věnována naci hully-gully

JH v disk: V čem je zmatenost? Campanella a jeho Sluneční stát je materialistická záležitost vysoce hodnocená i Leninem

(za rok 62 si nechali dělat výpis honorářů)

5.12.64 přijít k ukončení 10 hod 46 (ztrát)

Příloha 5:

Redakční pošta Mladého světa
ze dne 20.srpna 1968

Tento bulletin dopisů vydává redakce Mladého světa pro vnitřní potřebu. Dopisy nejsou ověřovány. Jsou přepsány i dopisy, jejichž obsah je sporný nebo neodpovídá pravdě. Dopisy nejsou jazykově ani stylisticky opravovány.

- -

Informace o práci s dopisy v redakci MS za červenec 1968

Za červenec došlo do redakce 313 dopisů-

Podle jednotlivých redaktorů je to:

Šéfredaktor Ctibor Čítek: 3; zástupce šéfredaktora Antonín Jelínek: 29; tajemník redakce Mikuláš Prusák: 14; vnitro Leoš Nebor: 16, Jiřina Hanušová: 112, Miroslava Filípková: 10; Ladislav Smoljak: 6; zahraničí Ljuba Horáková: 34, Jitka Hauptvoglová: 4; sport Jan Dobiáš: 19; kultura Jaroslav Pacovský a Přemysl Veverka: 48; reportážní odd. Rudolf Křesťan: 1, Eda Kriseová:7, Jiří Janoušek:1; výtvarné Jaroslav Weigel:6, Jiří Bubeníček: 1; foto Miroslav Hucek, Miroslav Zajíc: 2.

x x x

Za srpen došlo do redakce 227 dopisů.
Podle jednotlivých redaktorů je to:
Šéfredaktor Ctibor Čítek: 3; zástupce šéfredaktora Antonín Jelínek: 18; tajemník redakce Mikuláš Prusák: 3; vnitro: Jiřina Hanušová: 77, Miroslava Filípková: 13, Ladislav Smoljak: 9; zahraničí: Ljuba Horáková: 9, Jitka Hauptvoglová: 18; sport: Jan Dobiáš: 18; kultura Jaroslav Pacovský, Přemysl Veverka:26; reportážní odd. Rudolf Křesťan: 11, Eda Kriseová: 6, Karel Hvížďala: 6; výtvarné odd.Jaroslav Weigel:5; fotooddělení: Miroslav Hucek: 5; sekretariát: Eva Krátká:1.

2633-Dr.J.R.,Brno

V článku M.Filípkové o Fučíkovi (MS č.28) je Fučíkova studie O Sabinově zradě nesprávně označena jako "Sabinova apologie". Pravda je jiná - Fučík ve své stati každé kolísání a zradu národní věci ostře odsoudil. Zvláště zdůraznil, že zrada je dvojnásob nebezpečná, dopustí-li se jí představitel pokrokových složek národa. Mířil svými slovy zcela záměrně a cílevědomě do dobového kontextu okupačního.

Článek M.Filípkové klade mnoho závěžných otázek. Snad by se MS mohl pokusit o sestavení týmu mladých historiků, který by se snažil nalézt na tyto otázky relativně definitivní odpovědi. Začít by se mělo prověřením všech oficiálně publikovaných materiálů. Vzpomínky Gusty Fučíkové jsou rozhodně spíš "Dichtung" než "Wahrheit". (Ještě v době, kdy všichni zasvěcení lidé u nás již dávno znali pozadí procesu s R.Slánským a jeho druhy, píše G.Fučíková o Reicinovi jako o zrádci a konfidentu gestapa). Zajímavým historickým dokumentem je i Fučíkův dopis na rozloučenou, jehož faksimile je otištěno v knize Julius Fučík ve fotografii. A do třetice: v jedné svazácké diskusi na fakultě jsem již před sedmnácti či osmnácti lety označil doklady o procesu s Fučíkem a jeho druhy, které objevili sovětští důstojníci v Berlíně-Plötzensee, za nevěrohodné. Fučíkovy výroky (včetně posledních slov před poprevou) jsou frázovité, jejich obsah i styl se diametrálně liší od toho, co známe z korespondence i Reportáže psané na oprátce.

Zbavit Fučíkovu postavu rysů legendy a mýtu a vrátit Fučíkovi lidské dimenze je nepochybně úkol důležitý. Na okraj poznamenávám, že oběti manipulace a mýtizace se nestala jen Fučíkova odbojová činnost, ale i jeho literární dílo. Dodnes např.knižně nevyšly jeho kritiky z období avantgardy, jeho článek o Jiráskovi, druhá studie o Wolkrovi a jiné práce, které se L.Štollovi a dalším odborníkům přes "třicet let bojů" nehodily do jejich schematizovaného obrazu našeho kulturního vývoje.

Část dopisu uveřejněna v "ad"

2612-K.V., Plzeň

Dělat Čechům presidenta je ten nejnevděčnější úkol na světě. Zatím znectili a pokáleli každého. V této pěkné tradici, zahájené šejdristy a Polednímlistem a rozvinuté za nacistické okupace Vlajkaři a malířem Voborským, dnes zdárně pokračuje pan Lidák-Hadák. Jistě je už přichysán pokálet i nynější představitele strany a vlády, jakmile to jen bude bez rizika a nabídne se příslušný honorář.

Anonym

x x x

2625-ljb - J.P.,Tábor

Již dlouho sleduji a čtu Váš časopis. Je opravdu dobře udělán, ale postrádám tam jednu věc, "Pánskou módu". Ještě jsem neviděl časopis, který by mužům věnoval trochu více místa. Jsem voják základní služby a rád bych si vybral módní civil ale kde a jak? Málokterý časopis přináší módní novinky pro muže. Je škoda, že ani MS časopis pro mladé nám není nakloněn. Nejde však jenom o módu ale také o ty ostatní věci. Třeba poradna pro dívky "Mohls vypadat líp" . Nebylo by dobré něco podobného udělat i pro muže? Já sám se dost trápím otázkou jak se učesat, upravit, co si koupit na sebe. Kdo nám mladým mužům v tomto pořadí?

Na vědomí.

x x x

2668-jih - I.B.,Klatovy

Jsem už 5 let odběratelkou MS a musím říci, že nynější čísla se s těmi, které jsem dostávala ještě tak před půl rokem, nedají vůbec srovnat. Rozšířený časopis má sice ještě několik chyb, které doufám časem zmizí. Myslím si, že by nebylo špatné uveřejňovat v MS i vždy nějakou detektivku, nebo zábavný román na pokračování, kreslený seriál (jako v MF Com-comics), Koupačku bych raději viděla v původním stavu, protože takhle není

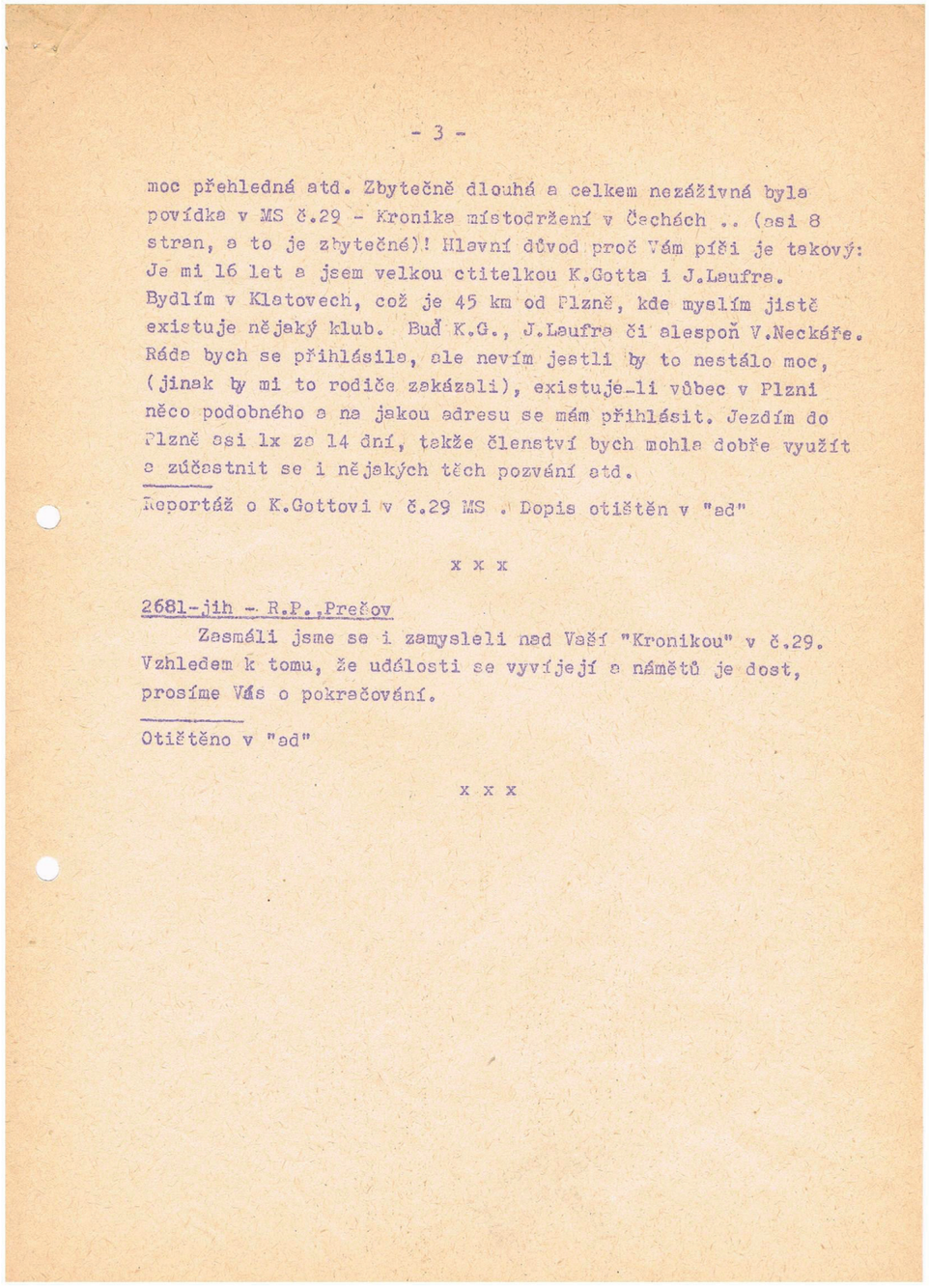

- 3 -

moc přehledná atd. Zbytečně dlouhá a celkem nezáživná byla povídka v MS č.29 - Kronika místodržení v Čechách .. (asi 8 stran, a to je zbytečné)! Hlavní důvod proč Vám píši je takový: Je mi 16 let a jsem velkou ctitelkou K.Gotta i J.Laufra. Bydlím v Klatovech, což je 45 km od Plzně, kde myslím jistě existuje nějaký klub. Buď K.G., J.Laufra či alespoň V.Neckáře. Ráda bych se přihlásila, ale nevím jestli by to nestálo moc, (jinak by mi to rodiče zakázali), existuje-li vůbec v Plzni něco podobného a na jakou adresu se mám přihlásit. Jezdím do Plzně asi 1x za 14 dní, takže členství bych mohla dobře využít a zúčastnit se i nějakých těch pozvání atd.

Reportáž o K.Gottovi v č.29 MS . Dopis otištěn v "ad"

x x x

2681-jih - R.P., Prešov

Zasmáli jsme se i zamysleli nad Vaší "Kronikou" v č.29. Vzhledem k tomu, že události se vyvíjejí a námětů je dost, prosíme Vás o pokračování.

Otištěno v "ad"

x x x

Seznam použitých fotografií:

Obr. č. 01: Jiří Bubeníček – výtvarný redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 02: Irma Cibulová – fotolaborantka, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 03: Jiří Černý – redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 04: Jan Dobiáš – redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 05: Jitka Hauptvogelová – redaktorka, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 06: Táňa Hedvábná – redaktorka, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 07: Ljuba Horáková – redaktorka, foto: Barbara Hucková, 2013
Obr. č. 08: Miroslav Hucek – fotograf, foto: Barbara Hucková, 2011
Obr. č. 09: Mirka Humplíková – Filípková – redaktorka, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 10: Karel Hvížďala – redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 11: Jiří Janoušek – redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 12: Eda Kriseová – redaktorka, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 13: Rudolf Křesťan – redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 14: Dušan Macháček – šéfredaktor, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 15: Přemysl Veverka – redaktor, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 16: Jaroslav Weigel – výtvarný redaktor, grafik, foto: Barbara Hucková, 2015
Obr. č. 17: Miroslav Zajíc – fotograf MS, foto: Barbara Hucková, 2018
Obr. č. 18. : Redakce 1969 foto: archív autorky
Obr. č. 19: Titulní strana č. 51/1959 se členy redakce (autor neuveden)
Obr. č. 20: Titulní strana 1. čísla / 1959, foto: Karel Ješátko
Obr. č. 21: Dvoustrana MS z č. 1 / 1959
Obr. č. 22: Strana 16 č. 1 / 1959 a titulní str. č. 2 / 1959, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 23: Dvoustrana MS z č. 7 / 1959
Obr. č. 24: Dvoustrana MS z č. 8 / 1959
Obr. č. 25: Dvoustrana MS z č. 9 / 1959
Obr. č. 26: Dvoustrana z ročníku 1959 s článkem „Ejhle trpaslík“
Obr. č. 27: Strana 16 č. 19 / 1959 a titulní str. č. 20 / 1959, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 28: Strana 16 č. 51 / 1959 a titulní str. č. 52 / 1959, foto: Pavel Dias
Obr. č. 29: Titulní strana 1. čísla / 1960, foto: Leoš Nebor, anonce komiksu „Tři mušketýři“
Obr. č. 30: Strana 16 č. 2 / 1960 a titulní str. č. 3 / 1960, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 31: Strana 16 č. 8 / 1960 a titulní str. č. 9 / 1960, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 32: Dvoustrana z č. 9 / 1960 s článkem „5000 km republikou“
Obr. č. 33: Dvoustrana z č. 9 / 1960 s článkem „Mladý svět v Uničově“
Obr. č. 34: Dvoustrana z č. 30 / 1960 s článkem „Momenty flmového festivalu“,
foto: Leoš Nebor
Obr. č. 35: Dvoustrana z č. 37 / 1960 s článkem „Zítra si to dopovíme“,
text: Josef Holler, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 36: Titulní strana 1. čísla / 1961, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 37: Strana 16 č. 10 / 1961 a titulní str. č. 11 / 1961, foto: Jiří Helle
Obr. č. 38: Strana 16 č. 18 / 1961 a titulní str. č. 19 / 1961, foto: Leoš Nebor

Obr. č. 39: Strana 16 č. 16 / 1961 a titulní str. č. 17 / 1961, agenturní fotografe
Obr. č. 40: Fotostrana z čísla č. 35/1961, foto: Pavel Dias
Obr. č. 41: Dvoustrana „Jaro“ z ročníku 1961
Obr. č. 42: Fotostrana z čísla č. 45/1961, foto:Hilda Misurová-Diasová
Obr. č. 43: Titulní strana 1. čísla / 1962, foto: Jan Pařík
Obr. č. 44: Strana 16 č. 1 / 1962 a titulní str. č. 2 / 1962, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 45: Strana 16 č. 13 / 1962 a titulní str. č. 14 / 1962, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 46: publikovaná a původní (zakázaná) titulní strana v čísle 16 / 1962
Obr. č. 47: Strana 16 č. 33 / 1962 a titulní str. č. 34 / 1962, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 48: Fotostrana z čísla č. 36 / 1962, foto: L. Khebl a A. Gottwald
Obr. č. 49: Dvoustrana č. 39 / 1962, fotografe Louise Aragona s Elsou Trioletovou, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 50: Strana 16 č. 45 / 1962 a titulní str. č. 46 / 1962, foto: MIroslav Hucek
Obr. č. 51: Dvoustrana z č. 46 / 1962 s článkem „Je třetí neobyčejná?“, text: Jaroslav Maršálek, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 52: Humorná dvoustrana převzatých fotografí a textů s názvem „Vteřiny roku 1962“ v čísle 52 / 1962
Obr. č. 53: Titulní strana 1. čísla / 1963, foto: Jan Pařík
Obr. č. 54: titulní strana č. 9 / 1963, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 55: Dvoustrana z č. 9 / 1963 s článkem „Alarmní stav: Eliška hoří!“,foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 56: Fotostrana z čísla č. 12 / 1963, foto Přemysl Hněvkovský a fotoreportáže „Strahov neviděl gól“, text: Jiří Tunkl, foto: Jaroslav Skála
Obr. č. 57: Dvoustrana z č. 12 / 1963 s článkem „Strop a pytel blech“, text: Ladislav Smoljak, foto: Jaromír Šofr a Miroslav Hucek
Obr. č. 58: Dvoustrana z č. 18 / 1963 s článkem „Co slyšel svět“, text: Ivo Štuka, foto: Antonio Sansone
Obr. č. 59: Strana 16 č. 37 / 1963 a titulní str. č. 38 / 1963, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 60: Dvoustrana z čísla 46 / 1963 (ukázka fotostrany)
Obr. č. 61: Dvoustrana z čísla 52 / 1963 – výzva čtenářů k účasti na anketě Nejoblíbenější písnička, nejoblíbenější zpěvák roku 1963, na následující straně fotoreportáž „Twist 1963“, foto: Oldřich Karásek
Obr. č. 62: Titulní strana 1. čísla / 1964, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 63: Dvoustrana z č. 1 / 1964
Obr. č. 64: Strana 16 č. 2 / 1964 a titulní str. č. 3 / 1964, foto: Daniela Sýkorová
Obr. č. 65: Dvoustrana z čísla 23 / 1964 s článkem „Hudbu viděti“, text: Ilja Hurník, foto: Václav Chochola
Obr. č. 66: Strana 16 č. 40 / 1964 a titulní str. č. 41 / 1964, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 67: Dvoustrana z č. 27 / 1964 s fotoreportáží „Brno“, foto: Pavel Dias
Obr. č. 68: Dvoustrana z č. 29 / 1964 s článkem „Tetovaná růže“, text: Mirka Filípková, foto: Josef Koudelka
Obr. č. 69: Strana 16 č. 45 / 1964 a titulní str. č. 46 / 1964, foto: Miroslav Hucek

Obr. č. 70: Dvoustrana z č. 46 / 1964 s článkem „Festival číslo jedna“, text: Josef Škvorecký, foto: Josef Koudelka
Obr. č. 71: Dvoustrana z č. 10 / 1964 s vyhlášením II. ročníku soutěže Zlatý slavík
Obr. č. 72: Dvoustrana z č. 1/1964 s anketou „Fotografe roku 1963“
Obr. č. 73: Vazba přílohy MS – Malé dějiny fotografe / 1964
Obr. č. 74: Vnitřní titul přílohy MS – Malé dějiny fotografe / 1964
Obr. č. 75: Dvoustrana přílohy MS – Malé dějiny fotografe / 1964
Obr. č. 76: Dvoustrana přílohy MS – Malé dějiny fotografe / 1964
Obr. č. 77: Dvoustrana přílohy MS – Malé dějiny fotografe / 1964
Obr. č. 78: Dvoustrana přílohy MS – Malé dějiny fotografe / 1964
Obr. č. 79: Titulní strana 1. čísla / 1965, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 80: Dvoustrana s anketou „Fotografe roku 1964“
Obr. č. 81: Dvoustrana z č. 33 / 1965 s článkem „Pescara“, text a foto: Leoš Nebor
Obr. č. 82: Strana 16 č. 32 / 1965 a titulní str. č. 33 / 1965, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 83: Dvoustrana z čísla 41 / 1965
Obr. č. 84: Dvoustrana MS z ročníku 1965
Obr. č. 85: Dvoustrana MS z ročníku 1965
Obr. č. 86: Titulní strana 1. čísla / 1965, foto: Lenhart Nilsson
Obr. č. 87: Strana 16 č. 8 / 1966 a titulní str. č. 9 / 1966, foto: Pavel Dias
Obr. č. 88: Strana 16 č. 16 / 1966 a titulní str. č. 17 / 1966, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 89: Dvoustrana z č. 18 / 1966 s článkem „89 mm“, text: Eda Kriseová, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 90: Dvoustrana z č. 19 / 1966 s rozhovorem Karla Hvížďaly s Janem Zrzavým, foto: Pavel Vácha
Obr. č. 91: Strana 16 č. 25 / 1966 a titulní str. č. 26 / 1966, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 92: Strana 16 č. 34 / 1966 a titulní str. č. 35 / 1966, foto: Pavel Dias
Obr. č. 93: Strana 16 č. 41 / 1966 a titulní str. č. 42 / 1966, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 94: Dvoustrana z č. 41 / 1966 s s reportáží Pavla Šruta a Jiřího Černého z III. jazzového festivalu, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 95: Titulní strana 1. čísla / 1967, foto: Karel Ludwig
Obr. č. 96: Strana 16 č. 4 / 1967 a titulní str. č. 5 / 1967, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 97: Dvoustrana z č. 5 / 1967 s článkem „Tisíc jam pro Japonsko“, text: Eda Kriseová, foto: Wiliam Klein
Obr. č. 98: titulní strana č. 26 / 1967, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 99: Dvoustrana z č. 26 / 1967
Obr. č. 100-101: titulní strana a dvoustrana z č. 34 / 1967 s článkem „Hemingway na Kubě“, text: Josef Škvorecký, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 102: Dvoustrana z č. 36 / 1967 s článkem „Láska nad Seinou“, foto:Miroslav Hucek
Obr. č. 103: Dvoustrana z č. 13 / 1967 s názvem „Playman“, kresby: Miroslav Liďák
Obr. č. 104: Titulní strana 1. čísla / 1968, foto: Leoš Nebor
Obr. č. 105: Dvoustrana z č. 1 / 1968 s článkem „The zpáva z beat festivalu“, text: Jaroslav Pacovský, foto: Miroslav Hucek

Obr. č. 106: Strana 16 č. 1 / 1968 a titulní str. č. 2 / 1968, foto: Marc Riboud
Obr. č. 107: Dvoustrany z č. 35 / 1968 s článkem „Fučík“, text: Miroslava Filípková, foto: Milan Šára
Obr. č. 108: Strana 16 č. 28 / 1968 a titulní str. č. 29 / 1968, foto: ČTK
Obr. č. 109: Dvoustrana z čísla č. 31 / 1968 – téma móda
Obr. č. 110: Dvoustrana z čísla č. 31 / 1968 – téma móda a první strana reportáže z Wimbledonu
Obr. č. 111 – dvoustrana MS z ročníku 1968
Obr. č. 112: Dvoustrana z čísla č. 51 / 1968 s článkem „Zpráva o stavu mládeže“,
text: Jaroslav Pacovský a Rudolf Křesťan, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 113: mimořádné číslo v období okupace / 1968, bez udání autorství
Obr. č. 114: mimořádné číslo v období okupace / 1968, bez udání autorství
Obr. č. 115: mimořádné číslo v období okupace / 1968, bez udání autorství
Obr. č. 116: mimořádné číslo v období okupace / 1968, bez udání autorství
Obr. č. 117: mimořádné číslo v období okupace / 1968, bez udání autorství
Obr. č. 118: Dvoustrana z č. 23 / 1968 s článkem „Děti Jana Husi“, text: Eda Kriseová, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 119: Dvoustrana z č. 23 / 1968 s článkem „Děti Jana Husi“, text: Eda Kriseová, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 120: Titulní strana 1. čísla / 1968, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 121: Titulní strana a reportáž z pohřbu Jana Palacha v č. 4 / 1969
Obr. č. 122: Dvoustrana z č. 1 / 1969 s rubrikou „tt“ (tento týden) a „Fotografe roku 1968“
Obr. č. 123: Dvoustrana z č. 8 / 1969 s článkem „Beat“, text: Jiří Černý, Jaroslav Pacovský, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 124: Dvoustrana z č. 8 / 1969 s článkem „Beat“, text: Jiří Černý, Jaroslav Pacovský, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 126: Dvoustrana z č. 8 / 1969 – „Jeden den vlády“, text od všech členů redakce, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 127: Dvoustrana z č. 8 / 1969 – „Jeden den vlády“, text od všech členů redakce, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 128: Dvoustrana z č. 8 / 1969 – „Jeden den vlády“, text od všech členů redakce, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 129: Dvoustrana z č. 8 / 1969 – „Jeden den vlády“, text od všech členů redakce, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 130: Dvoustrana z č. 8 / 1969 – „Jeden den vlády“, text od všech členů redakce, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 131: Dvoustrana z č. 8 / 1969 – „Jeden den vlády“, text od všech členů redakce, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 132: titulní strana MS číslo 6/1969 karikatura: Miroslav Liďák
Obr. č. 133: Titulní strana 1. čísla / 1970, foto: převzato
Obr. č. 134 a 135: Titulní strana a dvoustrana z č. 4 / 1970 k článku „Country western“, text: Pavel Bártík, foto: Miroslav Hucek

Obr. č. 136: Strana 32 č. 12 / 1970 a titulní str. č. 13 / 1970, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 137: Dvoustrana z čísla 13 / 1970 k článku „Josephina se odvázala“, text: Jaroslav Pacovský, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 138: Dvoustrana z č. 19 / 1970 s článkem „Přišel Marko do redakce“
(sportovní reportáž), foto: Miroslav Zajíc a „Kdo je kdo“, text a foto: Oldřich Karásek
Obr. č. 139: Dvoustrana z č. 19 / 1970 s článkem „Kdo je kdo“, text a foto: Oldřich Karásek
Obr. č. 140: Strana 32 č. 19 / 1970 a titulní str. č. 20 / 1970, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 141: Dvoustrana z č. 20 / 1970 s reportáží „Bombaj“, text: Pavel Bártík, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 142: Dvoustrana z č. 23 / 1970 s článkem „Cimrman“, text: Zdeněk Svěrák, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 143: Strana 32 č. 31 / 1970 a titulní str. č. 32 / 1970, foto: Miroslav Hucek
Obr. č. 144: Dvoustrana „Tržiště senzací“ v MS č. 3 / 1970
Obr. č. 145: Obálka Aktualit MS - Zpěváci před soudem, 1963
Obr. č. 146: Obálka Aktualit MS – Zákon přišel pěšky,1966
Obr. č. 147:Obálka Magazínu MS – Ze třetí planety, 1962

Seznam použitých zkratek:

CKM – cestovní kancelář mládeže
ČSFD – česko- slovenská filmová databáze
ČSSM – Československý svaz MLÁDEŽE
ČSTV – Československý svaz tělovýchovy
ČUTI – Československý úřad pro tisk a informace
HSTD – Hlavní správa tiskového dohledu
KSČ – Komunistická strana Československa
ROH – Revoluční odborové hnutí
SSSR – Sovětský svaz socialistických republik
ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa
ÚV KSSS – Ústřední výbor Komunistické strany Sověstského svazu

Seznam použitých zdrojů:

AUTORSKÝ KOLEKTIV: Encyklopedie český a slovenských fotografů Praha, ASCO, Praha, 1993, ISBN 80-7046-018-0
AUTORSKÝ KOLEKTIV: Souboj slova a obrazu s mocnými, vydal Klub novinářů Pražského jara, člen SNČR jako přílohu členského zpravodaje, finanční podporou Syndikátu novinářů ČR jako příloha periodika Členský zpravodaj KNPJ 68. Praha, 2013
ISBN 978-80-260-5272-2
BEDNAŘÍK Petr a Köpplová Barbara, Lenka Čábelová, Jitka Kryšpínová, Václav Moravec): Dějiny českých medií v datech, Praha Grada Publishing a.s. edice Mass media, Praha,2010, ISBN 80-246-0632.
BOČEK, Jaroslav: Film, tvorba a řemeslo, 19 svazek edice Otázky a názory, Praha, Československý spisovatel, 1959 ISBN neuvedeno
ČÁBELOVÁ Lenka a Kryšpínová Jitka, Šádová Eva, Moravec Václav, Köpplová Barbara, Bednařík Petr: Dějiny českých médií v datech (rozhlas, televize, mediální právo) 1.yydání, Karolinum, Praha, 2003 ISBN 8024606321
GRUNTORÁD Jiří, Jan Jirák, Jakub Končelík, Barbara Köpplová, Jitka Kryšpínová, Dušan Tomášek: Dějiny českého novinářství a českých novinářských spolků, Katalog k výstavě Praha listopad-prosinec, 1. vydání, Státní Ústřední Archiv, Praha, 2002
ISBN: 80-86712-07-9 (v knize neuvedeno)
HAVEL Jan a Filip Láb: Pavel Dias: Fotografie 1956 – 2015. 1. vydání, Karolinum, Praha, 2016 ISBN: 9788024630175
HOPPE, Jiří: Pražské jaro v mediích, 1.vydání , Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha, 2004. ISBN: 80-7239-162-3
HORÁKOVÁ, Ljuba: Haďák aneb osud karikaturisty v Čechách, 1. vydání, Mladá fronta, Praha, 1993, ISBN O9/1623-001-93
HOŘEC Jaromír a Miroslav Sígl: Generace 45, 1. vydání, Rio-press, Praha, 1997, ISBN: 80-85611-42-2
HUCEK Miroslav. Takoví jsme byli?: 1.vydání , Mladá fronta, a.s., Praha, 2007
ISBN: 978-80-204-1580-6
KONČELÍK Jakub, Pavel Večeřa, Petr Orság: Dějiny českých médií 20. století, 1. vydání, Portál, Praha, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8
HVÍŽ´DALA, Karel: Tachles, Lustig, 1.vydání, Mladá fronta Praha, 2011 ISBN 978-80-204-2354-2
KNAPÍK, Jiří a Martin Franc a kol.: Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967, A-O, 1. vydání, Academia, Praha, 2011, ISBN 978-80-200-2019-2
KNAPÍK, Jiří a Martin Franc a kol.: Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967, P-Ž, 1. vydání, Academia, Praha, 2011, ISBN 978-80-200-2019-2
KNAPÍK, Jiří: V zajetí moci, V zajetí moci. Kulturní politika, její systém a aktéři 1948-1956. 1.vydání, Prah , Libri, 2006. ISBN:80-7277-316-X.
MRÁZKOVÁ, Daniela a REMEŠ, Vladimír: Cesty československé fotografie. 1. vydání, Mladá fronta, Praha, 1989, ISBN 802040015X

NEBOROVÁ Anna: Leoš Nebor, 1.vydání, nakladatel Ivo Železný, Praha, 1996, ISBN 80-237-2842-3
PACNER Karel: Osudové okamžiky Československa 1. vydání, Albatros, Praha, 2001
PUCI, Juraj: Na svete sme preto, aby sme chodili (chodec pro Mladý svět), nakladatelství Hevi, Senica, 1995, ISBN 80-85518-94-5
REMEŠ, Vladimír: Miroslav Hucek. 1. vydání, Odeon, Praha, 1987, uvedeno bez ISBN 01-518-87 09/18
RIEDEL, Jaroslav: Kritik bez konzervatoře, rozhovor s Jiřím Černým, 1.vydání, nakladatelství Galen, Praha,2005, ISBN 807262-7262-454-7
SCHULZ Milan: Hledání zatraceného času aneb co jsem nezapomněl, nakladatelství Torst, 2012, Praha, ISBN 978-80-7215-432-6
ŠKVORECKÝ, Josef: Nejdražší umění a jiné eseje o filmu. Spisy 37, Nakladatelství Bool and Cards S.G.J.Š., s.r.o., Praha 2010, 4451ISBN 978-80-904186-6-0
ŠVEC, Štefan: Česky psané časopisy pro děti (1850-1989) 1. Vydání,,Karolinum, Praha, 2014 ISBN 978-80-2č78
ZAJÍC, Miroslav: Inventura aneb Dvacet let fotoreportérem Mladého světa, 1. vydání, Praha, Mladá fronta 1989, 255 s., ISBN 80-204-0123-7

Nařízení vlády č.119 ze dne 21.prosince 1966, kterým se vydává statut Ústřední publikační správy.
Sbírka zákonů Československé socialistické republiky, ročník 1966, částka 48, ze dne 27. prosince 1966. Dostupné z: https://www.koncelik.eu/tiskovy-zakon-81-1966/
Sborník k problematice vztah čs. komunistického režimu „k vnitřnímu nepříteli“. Praha, Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu.

ČASOPISY

Aktuality Mladého světa
Mladý svět 1959-1970
Střední Evropa 53/1995 s názvem Kauza Fučík. Vydavatel Institut pro středoevropskou kulturu a politiku ISSN 0862-091X7

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

ČTK, LIDOVKY.CZ. Restaurovaná Markéta Lazarová vyšla na DVD. In: Lidovky.cz [online] 2011-12-08 [cit. 2017-10-08]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/restaurovana-marketa-lazarova-vysla-na-dvd-fk4-/kultura.aspx?c=A111208_140808_ln_kultura_btt
ČESKOSLOVENSKÝ ROZHLAS. In: rozhlas.cz [online] [cit. 2015-09-05] Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/archiv/historie/_zprava/historie-rozhlasu-v-kostce--1392938
ČESKOSLOVENSKÁ TELEVIZE. In: ceskoslovenskatelevize.cz [online] [cit.2015-10-07] Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/
EMINGEROVÁ, Dana. Jak se všichni konečně přestali bát a co byl Mladý svět. In: emingerove.bolg.idnes.cz [online] 16. 11. 2014 [cit. 7. 11. 2016] Dostupné z: https://emingerova.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=435249

JAPPEL. Ctibor. Den, kdy redakce ovládla buzerace. In: Pravý blog.blog.cz [online] 25. 9. 2010 [cit. 6. 9. 2017] Dostupné z: http://pravyblog.blog.cz/1009/den-kdy-redakce-ovladla-buzerace
KONRÁDOVÁ, Petra. Mladý svět. In: Reflex.cz [online] 2005-07-28 [cit. 2015-09-05] Dostupné z: http://www.reflex.cz/clanek/causy/73836/mlady-svet.html
KOVÁŘ, Pavel , Josef Velek. In: Rexlex.cz [online] 2005-08-12 [cit. 2016-09-05] Dotupné z: http://www.reflex.cz/clanek/causy/73832/josef-velek.html
LUKEŠ, Martin. Jan Šibík – Otevřená zpověď válečného fotografa In: Megapixel.cz [online] 10. 9. 2013 [cit 8. 11. 2017] Dostupné: https://www.megapixel.cz/jan-sibik-otevrena-zpoved-valecneho-fotografa
MLADÁ FRONTA In: mf.cz[online] [cit 2015-07-20] Dostupné z: https://www.mf.cz/o-spolecnosti/historie-spolecnosti/
SÍGL, Miroslav. Za Mladým světem a Josefem Hollerem. In: pozitivní-nviny.cz [online] 2007 [cit 20. 6. 2016-06-20] Dostupné z: https://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2007030077
Vlk. Časopisy Týden a Mladý svět kupuje Jaromír Soukup. Vydavatelem zůstane Pawlowski. In: ihned.cz [online] 29. 9. 2011[cit 8. 1. 2016] Dostupné: https://byznys.ihned.cz/c1-53058360-casopisy-tyden-a-mlady-svet-kupuje-jaromir-soukup-vydavatelem-zustane-pawlowski

Bakalářské práce:

HAVLOVICOVÁ, Anna. Fotografie v časopise Mladý svět (1968, 1988, 1998). Praha: Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2010. 58 stran + 11 stran příloh. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Alena Lábová
POHORECKÝ, Vladimír: Obraz mladých lidí na stránkách časopisu Mladý svět v letech 1985 a 1995, Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky 2007, Vedoucí bakalářská práce PhDr Alena Lábová

Jiné zdroje:

Pokyny pro tisk, rozhlas a televizi , 1968, archiv autorky práce
Pokyny pro tisk, rozhlas a televizi č. 2, 1968, archiv autorky práce
Pokyny pro tisk, rozhlas a televizi č. 3 z 18. 10. 1968, archív autorky práce.

Profesní životopis autorky:

Vzdělání:
2012 – nyní studium PhD Univerzita Tomáše Bati
2001 – 2002 IFTG, Prague/ Université Jean Moulin, Lyon/ MBA, DESS-CAAE
1993 – English Language Course Certificate, Eaton Hartley College, Manchester
1988 – 1990 nástavbové studium teorie a praxe grafiky periodik a fotografie při Svazu novinářů ČR
1983 – 1989 FAMU, obor umělecká fotografie
1983 – Státní zkouška z francouzského jazyka, státní jazyková škola, Praha

Pracovní zkušenosti:
2007 > nyní Nadace Leontinka, výkonná ředitelka
2008 > nyní přednášky v předmětech Kreativní kultura v socioekonomickém rozvoji a Management a organizace v oblasti kreativní kultury, obor Arts management, VŠE
2008 > nyní externí působení na Univerzitě Tomáše Bati, obor reklamní fotografie, Zlín
2008 > 2009 spolupráce při realizaci 4 výstav a natáčení dokumentárního filmu k životnímu jubileu 75. narozenin fotografa M. Hucka
2005 – 2007 Ogilvy CID, account manager
2004 – 2005 Leica Gallery Prague, externí spolupráce při realizaci výstav a projektů
2003 – 2005 Alba Design Press spol. s r. o., produkce realizace knih, výstav a příprava a realizace kulturních projektů (spolupráce s NG, UPM)
2002 – 2003 TEST spol. s r. o., vedoucí lidských zdrojů
1996 – 2002 Alba Studio spol. s r. o.,zodpovědná za přípravu kulturních projektů; koordinace a realizace knih, výstav; realizace fotografických publikací – jako autor a koordinátor; administrativní práce, spolupráce při výběru spolupracovníků
1993 – 1996 svobodné povolání fotografka, realizace fotografických publikací,
1993 reklamní agentura Time (později BBK/Time) asistentka ředitele, account manager, koordinace projektů
1991 – 1992 Kancelář prezidenta republiky ČSFR, tiskové oddělení, zodpovědná za kontakt s novináři, příprava zázemí pro novináře při cestách prezidenta republiky Václava Havla
1989 – 1991 svobodné povolání fotografka

Samostatné výstavy – výběr:
Umění a móda, Praha: Výstavní síň Kotva, 1984
Výběr fotografií, Praha: Klub VŠE, 1986
Výběr z tvorby, Paris: Galerie Bernanos , 1989
Móda, Praha: Galerie SČF, 1989
Fotografie (průřez tvorbou), Paris: České centrum , 1997
Metropole Evropy, Roztoky u Prahy: Galerie Academik, 2009
Děti – nejlepší originály, Kladno: Galerie České spořitelny, 2010
Fotografie, Tmáň: Galerie Čerťák, 2013

Kolektivní výstavy – výběr:
Jazz ve fotografii, Kralupy nad Vltavou: Kulturní dům, 1984
Výběr fotografií spolu s Karlem Cudlínem a Janem Jindrou , 1989
Fotografie z městské části Zbraslav, Praha: Zbraslavský salon, 1989
Obraz Československa, Avoine(Francie) spolu s M.Hruškou a P.Nádvorníkem
Československý listopad 1989, Praha: Galerie Mladá Fronta, 1990
Výstavy Katedry fotografie FAMU, 1987,1988, 1989, 1990, 1993, 1997

Kurátorské výstavy:
2010 příprava a natáčení filmu a výstav k 75. narozeninám Miroslava Hucka, Zbraslav, Jindřichův Hradec, Ostrava
2014 realizace výstav a katalogu
k nedožitým 80. narozeninám Miroslava Hucka, Zbraslav